Jules Verne

Uimitoarele peripeţii ale jupînului Antifer

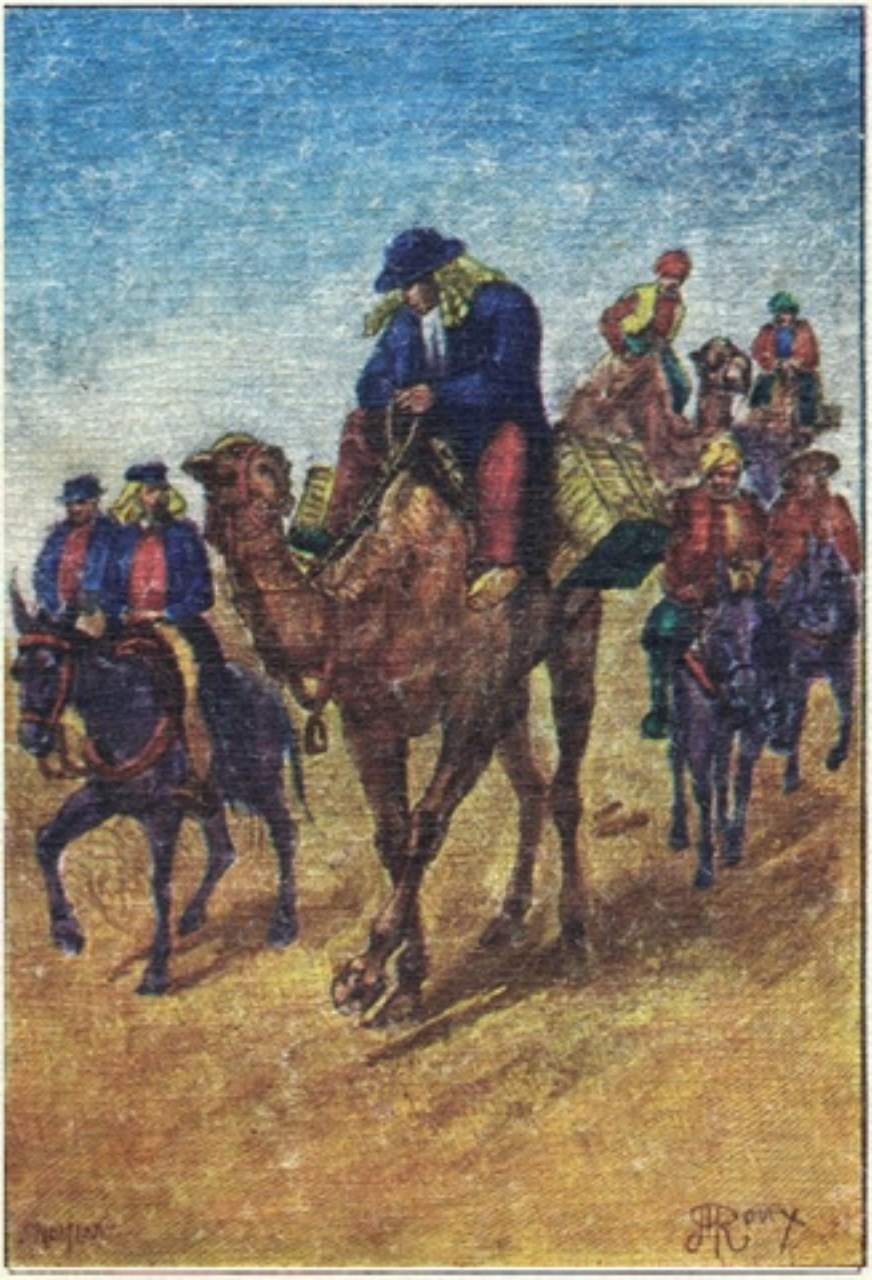

EDITURA ION CREANGĂ

Proiectul RI - Jules Verne 2010

Prezentarea grafică:
VAL MUNTEANU

Proiect RI 2010

JULES VERNE 15

Colecția Editurii Ion Creangă

JULES VERNE

Mirifiques aventures de Maître Antifer

COLLECTION HETZEL
Paris

Jules Verne

15

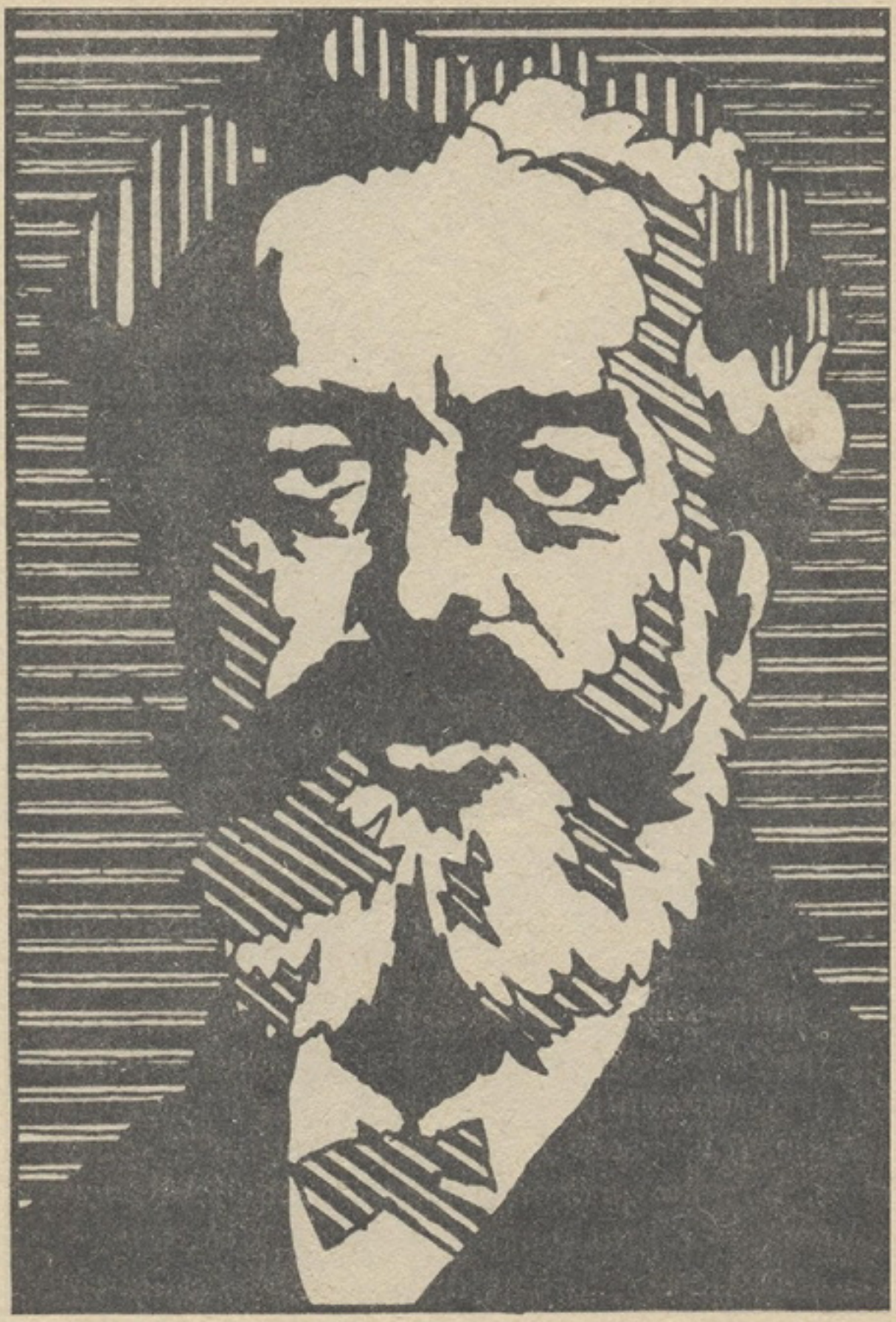

Jules Verne

Uimitoarele peripeții ale jupînului Antifer

ÎN ROMÂNEȘTE DE CLINCA FELICIA

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI, 1978

PARTEA ÎNTÎI

Capitolul I

ÎN CARE O CORABIE NECUNOSCUTĂ, CU UN CĂPITAN NECUNOSCUT, PLUTEŞTE PE O MARE NECUNOSCUTĂ, ÎN CĂUTAREA UNEI INSULE NECUNOSCUTE

În acea dimineaţă de 9 Septembrie 1831, căpitanul ieşi din cabină la orele 6 şi se urcă pe dunetă.

Soarele se ivea la răsărit — mai bine zis refracţia razelor sale se înălţa deasupra păturilor joase ale atmosferei, fiindcă discul său mai întîrzia sub orizont.

O prelungă dîră de aburi luminoşi mîngîia suprafaţa mării, larg vălurită de vîntul de dimineaţă cu un plescăit abia auzit.

După o noapte liniştită, se părea că ziua va fi frumoasă, una din acele zile de septembrie de care se bucură uneori, către sfîrşitul sezonului cald, zona temperată.

Căpitanul îşi potrivi luneta la ochiul drept şi, făcînd o jumătate de întoarcere, plimbă obiectivul pe circumferinţa de-a lungul căreia marea se contopea cu cerul.

Lăsînd apoi luneta jos, se apropie de omul de la cîrmă, un bătrîn cu barba zbîrlită, a cărui privire ageră răzbătea de sub pleoapele care tot clipeau.

— Cînd ai intrat în cart? îl întrebă.

— La ora patru, căpitane.

Cei doi bărbaţi vorbeau o limbă destul de aspră pe care nici un european, englez, francez, german sau de alt neam, nu ar fi recunoscut-o, afară doar dacă ar fi trecut vreodată prin agenţiile comerciale din Levant. Trebuie că era un fel de dialect turc amestecat cu siriana.

— Nimic nou?

— Nimic, căpitane.

— Şi nici o corabie în zare, de astăzi dimineaţă?...

— Una singură... o corabie mare cu trei catarge, care ne venea din coastă, împotriva vîntului. Am făcut un sfert de întoarcere pe dunga vîntului, ca să trec cît mai departe posibil.

— Bine ai făcut. Şi acum?...

* Proiectul R.I. – 2010 * * Colectia Jules Verne *

Căpitanul cercetă cu o deosebită atenție orizontul de jur împrejur. Apoi:

— Pregătiți-vă să viraţi! strigă el cu un glas puternic.

Oamenii de cart se ridicară. Cîrma fu pusă sub vînt, frînghiile pînzei din față lăsate să alunece în jos, întinzînd în acelaşi timp brigantina. Vasul se întoarse şi-şi luă drumul către nord-vest, cu murele la babord. Era un bric-goeletă de patru sute de tone, un vas de comerț din care, cu cîteva modificări, s-ar fi putut face un iaht de plăcere. Căpitanul avea în subordine un maistru şi cincisprezece oameni — echipaj suficient pentru manevre, alcătuit din marinari voinici al căror costum — bluza marinărească şi bereta, pantaloni largi şi cizme gudronate — îl amintea pe acela al marinarilor din Europa orientală.

Pe tabloul de la pupa acestui bric-goeletă sau pe bastingajele exterioare de la prova, nici un nume. Nici un pavilion. Dealtfel, pentru a nu fi silită să trimită sau să primească vreun salut, la oricît de mare depărtare omul de cart ar fi semnalat vreun vas, goeleta îşi schimba ruta.

Să fi fost un vas-pirat — se mai întîlneau pe atunci, prin acele locuri — căruia îi era teamă să nu fie urmărit?... Nu. În zadar s-ar fi căutat arme la bordul său, şi cu un echipaj atît de puțin numeros nu s-ar aventura o corabie să înfrunte riscurile unei asemenea meserii.

Să fi fost un vas de contrabandă, încălcînd legea de-a lungul unui litoral sau de la o insulă la alta?

Nicidecum, şi dacă cei mai pricepuți vameşi ar fi cercetat cala, ar fi răscolit încărcătura, ar fi sondat baloturile, ar fi percheziționat lăzile, nu ar fi descoperit nici o marfă suspectă. La drept vorbind, vasul nici nu avea vreo încărcătură. Provizii pentru mai mulți ani, butoaie cu vin şi rachiu în fundul calei; în spate, sub dunetă, trei butoaie cu doage de stejar, cu cercuri solide de fier... Evident, rămînea destul loc pentru lest — un lest trainic, de fontă, care permitea acestei corăbii să aibă o bogată velatură.

Poate că i-ar fi putut trece cuiva prin gînd că aceste trei butoaie sînt pline cu praf de puşcă sau cu te miri ce altă substanță explozibilă?... Sigur că nu, fiindcă nimeni nu lua nici o măsură de prevedere cînd intra în cămara în care erau depozitate.

Dealtfel, nici unul dintre marinari nu ar fi putut da vreo lămurire în privința asta — nici asupra goeletei, nici asupra motivelor care o făceau să-şi schimbe direcția de îndată ce se zărea vreo corabie, nici asupra acelui du-te-vino care-i caracteriza plutirea de cincisprezece luni încoace, nici măcar în preajma căror locuri se afla la această dată, plutind cînd cu toate pînzele sus, cînd micşorînd viteza, fie străbătînd

o mare interioară, fie pe valurile unui ocean fără margini. De cîteva ori, în timpul acestei inexplicabile călătorii, se zărise uscatul, dar căpitanul se îndepărtase de el cît putuse de repede. Fuseseră semnalate cîteva insule, dar tot el, cu o scurtă învîrtitură de cîrmă, le ocolise. Dacă cineva ar fi cercetat jurnalul de bord, ar fi observat ciudate schimbări de direcție, nejustificate nici de schimbările vîntului, nici de aspectul cerului. Era o taină între acest căpitan — un bărbat de patruzeci și șase de ani, cu părul zburlit — și un personaj impozant care tocmai apărea în această clipă în deschizătura capotului.

— Nimic?... întrebă el.

— Nimic, excelență, fu răspunsul.

O ridicare din umeri, însemnînd oarecare dezamăgire, puse capăt acestei discuții în care încăpuseră doar trei cuvinte. Apoi, personajul pe care căpitanul îl onorase cu acest titlu coborî din nou scara capotului și se întoarse în cabina sa. Acolo, întins pe divan, păru că se lasă în voia unui fel de toropeală. Cu toate că stătea nemișcat, ca și cînd somnul pusese stăpînire pe el, totuși nu dormea. Se vedea bine că este obsedat de o idee fixă.

Să tot fi avut cincizeci de ani. Statura înaltă, capul puternic, părul bogat și cărunt, barba mare, răsfirată pe piept, ochii negri însuflețiți de o privire ageră, întreaga sa înfățișare mîndră, dar vădit întristată, mai curînd descurajată, ținuta sa demnă îl arătau ca pe un bărbat de origine nobilă. Costumul său, cu neputință de recunoscut. Un burnus larg, de culoare închisă, cu găetane la mîneci, cu ciucuri de paiete multicolore, îl îmbrăca de la umeri pînă la glezne, iar pe cap purta o bonetă verzuie cu ciucure negru.

Două ore mai tîrziu, un băiețandru îi servi prînzul pe o masă de ruliu, fixată de dușumeaua cabinei acoperită de un covor gros și mătăsos, smălțat cu flori. În afară de cafeaua fierbinte și aromată din două ceșcuțe de argint fin cizelat, de celelalte mîncăruri meșteșugit pregătite, din care se compunea masa, de-abia se atinse. Apoi îi fu așezat în față vasul unei narghilele în jurul căreia pluteau aburi înmiresmați și, cu mușțiucul de chihlimbar între buzele care descopereau o dantură strălucitor de albă, înconjurat de fumul parfumat al lataki[1]-ului, își reluă visarea.

Se scurse astfel o parte din zi, în timp ce goeleta, ușor legănată de unduirile hulei, își urma nehotărîtul său drum pe întinsul acestei mări.

Către ora patru excelența-sa se sculă, făcu cîțiva pași, se opri în fața hublourilor întredeschise în bătaia brizei, își plimbă privirea

[1] Soi de tutun din Orient.

către orizont şi se opri apoi în faţa unui fel de trapă ascunsă de un colţ al covorului. Această trapă, care se deschidea dacă apăsai cu piciorul pe unul din colţurile sale, dădea la iveală intrarea în cămara cu provizii care se afla sub duşumeaua cabinei.

Acolo, unul lîngă altul, erau rînduite cele trei butoaie ferecate de care s-a pomenit. Personajul nostru, aplecat asupra trapei, rămase cîteva minute în această atitudine, ca şi cînd vederea acestor butoaie l-ar fi hipnotizat.

Şi, ridicîndu-se, şopti:

— Nu... nici o şovăială! Dacă nu găsesc o insulă necunoscută pe care să le pot ascunde în taină, le arunc mai bine în mare!

Închise din nou trapa peste care trase din nou colţul covorului şi, îndreptîndu-se către scara capotului, se urcă pe dunetă.

Erau orele cinci după-amiază. În atmosferă, nici o schimbare. Un cer împestriţat cu norişori albi şi cenuşii. Abia înclinat sub o briză uşoară, cu murele la babord, vasul lăsa în urma lui o dantelă subţire de spumă care se destrăma în freamătul valurilor.

Excelenţa-sa parcurse încet cu privirea orizontul tras parcă cu compasul pe un fond de azur foarte limpede. De acolo, de unde era, un uscat de înălţime mijlocie s-ar fi putut zări de la o distanţă de patrusprezece sau cincisprezece mile. Dar linia cerului şi a apei nu era întreruptă de nici un relief.

Atunci, apropiindu-se, căpitanul fu întîmpinat cu aceeaşi neocolită întrebare:

— Nimic?...

Ceea ce aduse acelaşi neschimbat răspuns:

— Nimic, excelenţă.

Timp de cîteva minute personajul rămase tăcut. Se duse apoi să se aşeze pe una din băncile de la pupa, în timp ce căpitanul înfrunta bătaia vîntului mînuindu-şi luneta cu o mînă înfrigurată.

— Căpitane!... spuse el în curînd, după ce privirea sa mai cercetă o ultimă dată spaţiul.

— Ce doreşte excelenţa-voastră?

— Să ştiu exact unde sîntem.

Căpitanul luă o hartă marină şi o întinse pe platbord.

— Aici, răspunse el, arătînd cu creionul locul unde se întretăiau un meridian şi o paralelă.

— La ce distanţă de această insulă... la răsărit?...

— La douăzeci şi două de mile.

— Şi de uscatul ăsta?

— În jur de douăzeci şi şase...

— Nimeni de pe corabie nu ştie prin ce locuri navigăm acum?

— Nimeni, doar dumneavoastră şi cu mine, excelenţă.

— Nici măcar marea pe care o străbatem?

— Cutreierăm de atîta timp prin fel de fel de locuri, încît nici cel mai bun marinar nu ar fi în stare să o spună.

— Ah, de ce nu am eu norocul să dau peste o insulă necunoscută încă navigatorilor şi dacă nu o insulă, măcar o insuliţă, măcar o stîncă pe care numai eu să o ştiu? Aş fi îngropat acolo aceste comori şi cîteva zile de drum mi-ar fi fost de ajuns, cînd ar fi sosit timpul să le iau înapoi... dacă acest timp va mai veni vreodată!

Acestea fiind zise, personajul căzu din nou într-o tăcere adîncă şi se duse să se aplece peste bastingaje. După ce observă adîncurile lichide, transparente, pe care privirea putea să le cerceteze pînă la o adîncime de mai mult de optzeci de picioare, se întoarse parcă scos din fire.

— Ei bine... exclamă el, iată prăpastia căreia îi voi încredinţa bogăţiile mele!

— Nu vi le va mai restitui niciodată, excelenţă!

— Eh, mai bine să piară decît să cadă în mîini duşmane sau nevrednice!

— Cum veţi binevoi.

— Dacă pînă deseară nu descoperim prin aceste locuri nici o insuliţă, cele trei butoaie vor fi aruncate în mare!

— La ordinele dumneavoastră! răspunse căpitanul care dădu ordin să se vireze împotriva vîntului.

Personajul se întoarse la pupa şi,rezemîndu-şi coatele de platbord, căzu din nou în acea visătoare somnolenţă care îi era obişnuită.

Soarele cobora repede. La acea dată de 9 septembrie, precedînd cu cincisprezece zile echinocţiul, discul lui avea să dispară la cîteva grade vest, adică în dreptul unui punct care tocmai atrăsese atenţia căpitanului. Să fi existat în acea direcţie vreun promontoriu înalt, legat de ţărmul vreunui continent sau al vreunei insule? Greu de presupus, fiindcă harta nu indica nici un uscat pe o rază de cincisprezece-douăzeci de mile prin aceste locuri des străbătute de vase de comerţ şi, ca atare, foarte cunoscute de navigatori. Să fie oare o stîncă izolată, un colţ de stîncă care se înalţa cu cîţiva stînjeni deasupra valurilor şi care ar fi oferit locul potrivit, în zadar căutat pînă atunci de excelenţa-sa ca să-şi îngroape comorile?... Nu se vedea nimic asemănător pe hărţile hidrografice, foarte precise, ale acestei porţiuni de mare. O insuliţă, cu nelipsitele stînci care o înconjoară, cu mişcătorul ei brîu de stropi şi talazuri, nu ar fi putut scăpa cercetării marinarilor. Hărţile ar fi arătat precis cum este situată. Or, după harta sa, căpitanul putea să afirme că nu se afla nici măcar

un stei pe această întindere, al cărei vast perimetru îl îmbrățișa privirea sa.

«Mi s-a părut!» se gîndi el ațintindu-și din nou luneta spre locul bănuit, după ce și-o mai reglă o dată.

În adevăr, în obiectivul lunetei nu se contură nimic, nici măcar o linie, oricît de slabă ar fi fost.

În clipa aceea, la orele șase și cîteva minute, discul soarelui începu să muște din orizont, sfîrîind, dacă ar fi să credem spusele de demult ale ibericilor, atunci cînd se întîlni cu marea.

La apusul precum și la răsăritul lui, refracția mai păstra imaginea soarelui pe cer, deși el se afla sub orizont.

Materia luminoasă, proiectată oblic pe suprafața valurilor, se întindea ca un diametru lung de la apus la răsărit. Ultimele licrăriri, asemănătoare unor dungi de foc, tremurau ușor în adierea abia simțită a brizei. Această strălucire se stinse brusc cînd marginea superioară a discului, atingînd dunga apei, își aruncă raza verde. Coca bricului-goeletă se întunecă, în timp ce pînzele de sus se împurpurau de ultimele raze.

În clipa în care perdelele apusului erau tocmai să cadă, din mizenă se făcu auzit un glas:

— Ohe!

— Ce s-a întîmplat? întrebă căpitanul.

— Uscat la tribord!

Uscat, și chiar în direcția în care i se păruse căpitanului că zărește, cîteva minute mai înainte, vagi contururi?... Nu se înșelase, deci.

La strigătul marinarului de pe catarg, oamenii de cart se repeziseră pe punte și priveau spre apus. Căpitanul, cu luneta în bandulieră, apucă sarturile catargului mare, se cățără sprinten pe treptele de frînghie, încălecă pe verga de care se lega săgeata velei mici și cu lentila lunetei la ochi cercetă orizontul în partea care-i fusese indicată.

Marinarul nu greșise. La o distanță de șase pînă la șapte mile, apărea la suprafață un fel de insuliță, al cărei profil se contura în negru pe culorile tari ale cerului. S-ar fi zis că este o stîncă de înălțime mijlocie, înconjurată de un nor de vapori sulfuroși. Cincizeci de ani mai tîrziu, un marinar ar fi afirmat că nu era decît fumul unui steamer mare care străbătea largul. Dar în 1831 nimănui nu-i trecea prin gînd că într-o zi oceanele vor fi străbătute de aceste uriașe mașini plutitoare.

Dealtfel, căpitanul nu avu decît timpul să vadă, nicidecum să reflecteze. Insulița semnalată se șterse aproape imediat în umbrele înserării. Dar nu mai avea nici o importanță. El o văzuse, și o văzuse bine. În privința asta nu mai putea fi nici o îndoială.

Căpitanul coborî din nou pe dunetă, şi personajul pe care acest incident îl trezise din somnolenţă îi făcu semn să se apropie. Şi mereu aceeaşi întrebare:

— Ei bine?

— Da, excelenţă.

— Uscat în zare?...

— O insuliţă, cel puţin.

— La ce distanţă?

— La aproximativ şase mile către apus.

— Şi harta nu arată nimic în această direcţie?

— Nimic.

— Eşti sigur de calculul tău?

— Sigur.

— Ar fi vorba deci de o insuliţă necunoscută?

— Aşa cred.

— S-ar putea oare?...

— Da, excelenţă, dacă această insuliţă s-a format mai de curînd.

— De curînd?

— Aşa îmi vine să cred, fiindcă mi s-a părut învăluită în vapori vulcanici. Prin aceste locuri forţele plutonice se fac destul de des simţite şi se manifestă prin mişcări ale scoarţei submarine.

— Măcar de ar fi aşa cum spui tu, căpitane! Nici nu mi-aş dori altceva mai bun, decît unul din aceste blocuri ieşite deodată din mare. Nu ar fi al nimănui.

— Sau, în orice caz, ar aparţine primului ocupant, excelenţă.

— Atunci, eu aş fi acela.

— Da... dumneavoastră.

— Îndreaptă-te direct către uscat.

— Direct... dar cu prudenţă! răspunse căpitanul. Goeleta noastră ar putea să se zdrobească de stîncile care înaintează, poate, pînă în larg. Eu zic să aşteptăm lumina zilei pentru a recunoaşte locurile şi a ne apropia de insuliţă.

— Să aşteptăm... îndreptîndu-ne către ea...

— La ordinele dumneavoastră!

Asta însemna să procedeze ca un marinar încercat. O corabie nu poate porni la întîmplare peste adîncuri necunoscute. La apropierea de un uscat pe care nu-l cunoaşte, nu trebuie să meargă decît cu ajutorul sondei şi să se teamă de noapte.

Personajul se întoarse deci în cabina sa şi chiar dacă somnul ar fi izbutit să-i închidă pleoapele, musul nu ar fi avut nevoie să-l trezească în revărsatul zorilor; avea să fie pe dunetă înainte de răsăritul soarelui.

În ceea ce îl priveşte pe căpitan, el nici nu vru să părăsească puntea,

nici să lase şefului de echipaj grija de a veghea pînă dimineaţa. Încet, noaptea coborî. Puţin cîte puţin, orizontul pălea, în timp ce, treptat, perimetrul său se îngusta. La zenit, ultimii norişori, plini încă de o lumină difuză, nu întîrziară să se stingă. De o oră, briza abia mai adia. Nu rămăseseră decît pînzele necesare pentru a păstra manevra cîrmei şi a menţine goeleta pe direcţie.

În acest timp, pe cer se aprinseseră primele stele. La nord, Steaua Polară, ca un ochi nemişcat şi fără vreo strălucire deosebită, în timp ce Arcturus strălucea cu putere în continuarea curbei făcută de Ursa Mare. Opusă Stelei Polare, Casiopeia îşi înscria scînteietorul său dublu V. Dedesubt, Capella apărea exact în locul în care răsărise în ajun, în care va răsări şi a doua zi, cu cele patru minute în avans cu care îşi începe ziua ei siderală. La suprafaţa mării adormite se aşternuse acea ciudată torpoare care însoţeşte căderea nopţii.

La prova, sprijinit în coate, căpitanul stătea tot atît de neclintit ca şi cabestanul de care se rezema. Cu capul nemişcat, el nu se gîndea decît la acel punct zărit în apusul nedesluşit. Acum îl încercau îndoielile, îndoieli din acelea pe care întunericul le face şi mai sîcîitoare. Nu se lăsase oare amăgit de o părere? Era oare adevărat că o nouă insuliţă apăruse în acel loc? Da... fără doar şi poate. Cunoştea aceste locuri, le străbătuse doar de sute de ori... Calculul îi indicase, cu o aproximaţie de o milă, poziţia ei, iar de uscatul cel mai apropiat îl despărţeau opt sau zece leghe... Dar dacă nu se înşelase, dacă în acel loc apăruse din măruntaiele mării o insulă, nu s-ar putea ca ea să fie şi ocupată? Adică, nici un navigator să nu-şi fi înfipt aici pavilionul? Englezii, aceşti cunoscuţi strîngători de zdrenţe ai oceanului, repede ar fi pus mîna pe o asemenea insuliţă de pe căile maritime şi ar fi aruncat-o în traista lor!... Nu se va zări oare un foc care să arate luare în stăpînire?... Era foarte posibil ca apariţia acestui conglomerat stîncos să fi avut loc acum cîteva săptămîni sau cîteva luni, şi atunci cum a scăpat el de privirile marinarilor, de sextantul hidrografilor?

Toate aceste frămîntări şi nelinişti erau pricina tulburării căpitanului şi a nerăbdării sale în aşteptarea dimineţii. Dealtfel, nimic nu mai arăta direcţia insuliţei — nici măcar o urmă a acelor aburi în care ea păruse învăluită şi care ar fi putut să coloreze întunericul cu o nuanţă ca de funingine. Peste tot, văzduh şi apă, contopite în aceeaşi beznă.

Orele se scurgeau. Constelaţiile circumpolare descriseseră un sfert de cerc în jurul axei firmamentului. Către orele patru, către est-nord-est albi prima geană de lumină. Această lumină îngădui să se zărească şi cîţiva norişori agitaţi la zenit. Mai lipseau numai cîteva

grade pentru ca soarele să atingă orizontul. Dar pentru ca un marinar să regăsească insulița — dacă ea exista într-adevăr — nu avea nevoie de atît de multă lumină.

În acest moment, înaltul personaj apăru din deschizătura capotului şi se duse să ia loc pe dunetă, unde se afla şi căpitanul.

— Ei?... Această insuliță?... întrebă el.

— Iat-o, excelență, răspunse căpitanul arătîndu-i o îngrămădire de stînci la mai puțin de două mile.

— Să acostăm...

— La ordinele dumneavoastră.

Capitolul II

ÎN CARE SÎNT DATE CÎTEVA EXPLICAȚII NECESARE

Să binevoiască cititorul să nu se mire peste măsură dacă la începutul acestui capitol intră în scenă Mehmet-Ali. Oricare ar fi fost faima ilustrului paşă în istoria Levantului, el nu va apare în această povestire decît în treacăt, şi numai ca urmare a relațiilor, neplăcute dealtfel, pe care înaltul personaj îmbarcat pe goeletă le avusese cu acest întemeietor al Egiptului modern.

La acea epocă Mehmet-Ali nu începuse încă să cucerească — datorită armatei fiului său Ibrahim — Siria şi Palestina, care aparțineau lui Mahmud, suveranul celor două Turcii, din Asia şi din Europa. Dimpotrivă, sultanul şi paşa erau buni prieteni, unul dîndu-i celuilalt cuvenitul ajutor pentru a cotropi Moreea şi a spulbera năzuințele de independență ale micului regat al Greciei.

Timp de cîțiva ani, Mehmet-Ali şi Ibrahim stătură liniştiți în paşalîcul lor. Dar fără îndoială că această stare de vasalitate, care-i făcea doar simpli supuşi ai Porții, le nemulțumea ambiția şi nu aşteptau decît prilejul — ba chiar îl căutau — pentru a rupe aceste legături atît de trainic țesute de-a lungul secolelor.

În Egipt trăia pe atunci un personaj a cărui avere, adunată de-a lungul a nenumărate generații, se număra printre cele mai mari din țară. Locuia la Cairo. Se numea Kamylk-Paşa şi lui i se adresa căpitanul goeletei cu titlul de excelență.

Era un om instruit, înclinat îndeosebi spre ştiințele matematice şi către aplicațiile practice sau abstracte ale acesteia. Înainte de toate însă, era oriental pînă în adîncul sufletului, cu inimă de otoman, deşi egiptean din naştere. Astfel că, înțelegînd că încercările Europei occidentale de a supune popoarele din Levant vor întîm-

pina o mai mare rezistență la sultanul Mahmud decît la Mehmet-Ali, se aruncă cu trup și suflet în luptă. Născut în 1780, dintr-un neam de soldați, nu avea nici douăzeci de ani cînd s-a înrolat în armata lui Djezzar, unde prin curajul său își cuceri destul de repede titlul și gradul de pașă. În 1799, își riscă de sute de ori viața luptînd împotriva francezilor conduși de Bonaparte ajutat de Kléber, Lannes, Bon și Murat. După bătălia de la El-Arish, făcut prizonier odată cu turcii, ar fi putut să-și recapete libertatea dacă ar fi vrut să semneze angajamentul de a nu mai lupta împotriva soldaților Franței. Dar, hotărît să lupte pînă la capăt, mizînd pe o necrezută întoarcere a norocului, încăpățînat în tot ce făcea ca și în ideile sale, refuză să-și dea cuvîntul. Izbuti să scape și, mai înverșunat ca oricînd, fu întîlnit în diverse ciocniri care au pecetluit conflictul dintre cele două puteri.

După căderea Jaffei, la 6 Martie, el a fost printre luptătorii care s-au predat cu condiția de a li se dărui viața. Cînd prizonierii, în număr de 4 000, în cea mai mare parte albanezi sau arnăuți, fură aduși în fața lui Bonaparte, acesta fu destul de nemulțumit de atare captură, gîndindu-se că acești soldați de temut s-ar putea duce să întărească garnizoana pașei de la Saint-Jean-d'Acre. Așa că, vrînd să arate cît de neînduplecați sînt ei, cuceritorii francezi, dădu ordin să fie împușcați cu toții.

De data asta nu li se mai oferea — așa cum se întîmplase cu prizonierii de la El-Arish — să li se redea libertatea cu condiția de a nu mai lupta. Nu! Erau osîndiți la moarte. Au căzut, așadar, pe prundiș, iar acei pe care gloanțele nu-i atinseseră, crezînd că vor fi cruțați, își găsiră moartea pe măsură ce înaintau către mal.

Dar nu în acest loc și în acest chip i-a fost dat lui Kamylk-Pașa să piară. S-au găsit oameni, francezi — e bine să o amintim, spre cinstea lor — pe care acest măcel, impus poate de necesitățile războiului, i-a îngrozit. Acești oameni de treabă izbutiră să salveze cîțiva prizonieri. Unul din ei, un matelot din marina comercială, dînd în timpul nopții tîrcoale stîncilor, unde s-ar fi putut adăposti cîțiva nenorociți, l-a ridicat pe Kamylk-Pașa, grav rănit de un glonte. L-a transportat într-un loc sigur, l-a îngrijit, l-a vindecat. Putea acesta să uite vreodată un asemenea serviciu? Nu... Cum l-a răsplătit și în ce împrejurări a făcut-o?... Iată obiectul acestei ciudate și adevărate povestiri.

Pe scurt, după trei luni, Kamylk-Pașa era pe picioare. Campania lui Bonaparte dăduse greș în fața cetății Saint-Jean-d'Acre. Sub comanda lui Abdalah, pașa Damascului, armata turcă trecuse, la 4 aprilie, Iordanul, iar pe de altă parte, escadra engleză de la Sydney-

Smith patrula prin apropierea Siriei. Aşa că, cu toate că Bonaparte expediase divizia Kléber cu Junot, cu toate că se deplasase în persoană la locul bătăliei, cu toate că îi zdrobise pe turci în bătălia de la muntele Tabor, cînd se repezi să ameninţe din nou Saint-Jean-d'Acre era prea tîrziu. Sosise acolo o întărire de douăsprezece mii de oameni, ciuma îşi făcuse apariţia şi, la 20 mai, Bonaparte se hotărî să ridice asediul.

Kamylk-Paşa crezu atunci că se poate aventura să se întoarcă în Siria. Să revină în Egipt, ţară atît de mult frămîntată în acea epocă, ar fi fost cea mai mare nesocotinţă. Era mai potrivit să aştepte. Şi Kamylk-Paşa aşteptă cinci ani. Datorită averii sale, a putut să ducă o viaţă îmbelşugată în diferitele provincii, la adăpost de lăcomia egipteană. Anii aceştia s-au făcut remarcaţi prin intrarea în scenă a fiului unui simplu agă, de a cărui vitejie în bătălia de la Abukir, în 1799, se dusese vestea. Mehmet-Ali începuse să se bucure de o atît de mare influenţă, încît izbuti să-i facă pe mameluci să se revolte împotriva guvernatorului Khosrew-Paşa, să-i aţîţe împotriva şefului lor, să-l detroneze pe Kurşid, succesorul lui Khosrew, şi în cele din urmă să se proclame el — în 1806, cu consimţămîntul Înaltei Porţi — viceregе.

Djezzar, protectorul lui Kamylk-Paşa, murise cu doi ani mai înainte. Văzîndu-se prea singur în această ţară, acesta se gîndi că nu-l mai pîndeşte nici o primejdie dacă s-ar întoarce la Cairo.

Avea atunci 27 ani şi alte noi moşteniri făcuseră din el unul din personajele cele mai bogate din Egipt. Nesimţind nici o înclinaţie pentru căsătorie, fiind o fire puţin comunicativă, iubind viaţa retrasă, păstrase însă un interes deosebit pentru meşteşugul armelor. Aşa că, aşteptînd să se ivească prilejul de a-şi folosi talentul, vru să-şi cheltuiască energia, atît de firească la vîrsta lui, în lungi şi îndepărtate călătorii.

Dar, întrucît Kamylk-Paşa nu avea moştenitori direcţi, cui îi va reveni această uriaşă avere? Existau oare rude colaterale care erau îndreptăţite să o primească?

Un oarecare Murad, născut în 1786, deci mai tînăr decît el cu şase ani, îi era văr. Despărţiţi prin părerile lor politice, deşi amîndoi locuiau la Cairo, nu se vedeau. Kamylk-Paşa era devotat intereselor otomane şi acest devotament — se ştie — îl dovedise. Murad, atît prin vorbele, cît şi prin faptele sale, lupta împotriva influenţei otomane şi nu întîrzie să devină sfetnicul cel mai de nădejde al lui Mehmet-Ali, pe vremea uneltirilor acestuia împotriva sultanului Mahmud.

Or, acest Murad, singura rudă a lui Kamylk-Paşa, pe atît de sărac

pe cît de bogat era celălalt, nu se putea bizui pe averea vărului său decît dacă între ei intervenea o împăcare. Asta însă nu avea să se întîmple. Dimpotrivă, dușmănia, ura chiar, cu toate manifestările ei de violență, avea să sape o prăpastie și mai adîncă între cei doi, singurii membri ai acestei familii.

Trecură astfel optsprezece ani, de la 1806 la 1824, timp în care domnia lui Mehmet-Ali nu fu tulburată de războaie din afară. În schimb el avu de luptat împotriva influenței tot mai mari și a acțiunilor de temut ale mamelucilor, complicii săi, cărora le datora tronul. Un măcel general care a avut loc în 1811, în întregul Egipt, îl eliberă de această supărătoare poliție. După asta, lungi ani de pace le fură asigurați supușilor viceregelui, ale cărui relații cu Poarta rămîneau foarte bune — cel puțin în aparență, fiindcă sultanul nu avea încredere în vasalul său, și nu fără temei.

Kamylk-Pașa a fost deseori ținta dușmăniei lui Murad. Încurajat de dovezile de simpatie pe care i le dădea viceregele, nu înceta să-și atîțe stăpînul împotriva bogatului egiptean. Îi reamintea acestuia că vărul său Kamylk-Pașa era un partizan al lui Mahmud, un prieten al turcilor, că își vărsase sîngele pentru ei. Dacă te-ai fi luat după cele spuse de el, ar fi însemnat că era un personaj periculos, un om care trebuia supravegheat... poate un spion... Acea enormă avere într-o singură mînă constituia o primejdie... În sfîrșit, Murad spunea tot ceea ce ar fi fost de natură să trezească lăcomia unui suveran atotputernic, fără principii și fără scrupule.

Lui Kamylk-Pașa nu-i prea păsa de toate astea. În singurătatea în care trăia la Cairo, ar fi fost greu să i se întindă o cursă în care el să se lase prins. Cînd părăsea Egiptul, o făcea numai pentru lungi călătorii. Atunci, pe o corabie al cărei proprietar era, comandată de căpitanul Zô — cu cinci ani mai tînăr decît el și de un devotament care ar fi rezistat oricărei încercări — își purta pe mările Asiei, Africii și Europei existența sa fără nici un țel, plină de o trufașă indiferență pentru omenire.

În legătură cu aceasta, este cazul să ne întrebăm dacă nu cumva îl uitase chiar și pe marinarul care-i salvase viața în măcelul ordonat de Bonaparte. Uitat?... Nu, fără îndoială. Astfel de servicii nu se uită. Dar aceste servicii și-au primit ele, oare, răsplata?... S-ar putea să nu și-o fi primit. Să se fi gîndit Kamylk-Pașa să le recunoască mai tîrziu și nu aștepta decît prilejul să o facă, dacă vreodată ar fi ajuns, în plimbările lui pe mări, pînă în apele franceze?... Cine ar fi putut să spună?...

Dealtfel, către 1812, în timpul șederilor sale la Cairo, bogatul egiptean nu-și mai putu ascunde că era supravegheat îndeaproape.

Mai multe călătorii, pe care voise să le facă, îi fuseseră interzise din porunca viceregelui. Datorită necontenitelor uneltiri ale vărului său, libertatea îi era amenințată.

În 1823, Murad, care avea treizeci şi şapte de ani, se căsători în condiții care îi asigurau, din păcate, prea puțin o situație materială deosebită. Se căsătorise cu o tînără felahă, aproape o sclavă. Nu era de mirare că voia să-şi continue întortocheatele-i uneltiri prin care nădăjduia — folosindu-se de influența pe care o avea pe lîngă Mehmet-Ali şi fiul său Ibrahim — să compromită situația lui Kamylk-Paşa.

În vremea aceasta, Egiptul era în pragul unui şir de lupte în care oştile sale aveau să strălucească în chip deosebit. În 1824, Grecia se ridică împotriva sultanului Mahmud, iar acesta ceru ajutor vasalului său împotriva răzvrătiților. Urmat de o flotă de 120 corăbii, Ibrahim s-a îndreptat către Moreea unde a şi debarcat.

Iată, deci, pentru Kamylk-Paşa prilejul de a da din nou vieții sale un pic de interes, de a se amesteca din nou în aceste periculoase expediții — părăsite de el timp de douăzeci de ani — cu atît mai multă ardoare cu cît era vorba de a întări drepturile Porții, compromise de revolta din Peloponez. Încercă să se înroleze în armata lui Ibrahim, dar fu refuzat. Încercă să lupte ca ofițer în trupele sultanului: fu din nou refuzat. Nu era oare acest lucru urmarea amestecului nefast al celor ce țineau să nu piardă din ochi ruda milionară?

Lupta grecilor pentru independență trebuia să se sfîrşească, de astă dată, în folosul acestei eroice națiuni. După trei ani, în timpul cărora grecii au fost sălbatic hărțuiți de către trupele lui Ibrahim, atacul flotelor franceză, engleză şi rusă laolaltă a nimicit marina otomană în bătălia de la Navarin, în anul 1827, silindu-l pe viceregе să-şi recheme, în Egipt, corăbii şi oşti. Ibrahim s-a întors atunci la Cairo urmat de Murad, care luase parte la campania din Peloponez.

Din acea zi, situația lui Kamylk-Paşa se înrăutăți. Ura lui Murad se dezlănțui cu atît mai violentă, cu cît la începutul anului 1829, din căsătoria sa cu tînăra felahă, i se născu un fiu. Familia îi era în creştere, nu averea. Trebuia ca aceea a vărului său să treacă în mîinile lui Murad. Viceregele nu s-ar fi împotrivit acestui jaf. Asemenea complezențe s-au mai văzut în Egipt, se mai văd încă şi în țări cu o civilizație mai puțin orientală. A nu se uita că vlăstarului lui Murad i se dădu numele de Sauk.

Aşa stînd lucrurile, Kamylk-Paşa înțelese că nu-i rămîne decît o singură cale de urmat: să-şi adune averea, în cea mai mare parte alcătuită din diamante şi pietre prețioase, şi să o scoată din Egipt.

Ceea ce a şi făcut, cu tot atîta grijă cît şi pricepere, datorită ajutorului unor străini din Alexandria, cărora egipteanul li s-a putut destăinui. Încrederea nu i-a fost înşelată şi totul se petrecu în cea mai mare taină. Cine erau aceşti străini, căror naţionalităţi aparţineau ei?... Numai Kamylk-Paşa, el singur, o ştia.

Dealtfel, trei butoiaşe, cu două rînduri de căptuşeli şi bine ferecate, semănînd cu balercile în care se păstrează vinurile de Spania, fuseseră de ajuns ca să cuprindă toate acele bogăţii. După ce fură îmbarcate în taină, la bordul unui *speronare* napolitan, proprietarul lor, împreună cu căpitanul Zô, izbuti să se strecoare la rîndul său, nu fără a fi scăpat din mii de primejdii, fiindcă fusese urmărit de la Cairo la Alexandria şi spionat îndeaproape de cînd ajunsese în acest oraş.

Cinci zile mai tîrziu, *speronarele* napolitan îl lăsa în portul Latakie; de acolo, Kamylk-Paşa se duse la Alep, pe care îl alesese ca noua sa reşedinţă. Acum, în Siria, sub protecţia fostului său general Abdallah, ajuns paşă la Saint-Jean d'Acre, de ce s-ar mai fi temut de Murad? Cum ar fi putut Mehmet-Ali, oricît ar fi fost el de îndrăzneţ, să-l mai lovească, în fundul unei provincii asupra căreia îşi întindea atotputernica jurisdicţie Înalta Poartă?

Şi totuşi aceasta avea să fie cu putinţă.

Într-adevăr, chiar în acest an — 1830 — Mehmet-Ali rupea legăturile sale cu sultanul. Ruperea legăturilor de vasalitate, care îl legau de Mahmud, alipirea Siriei la posesiunile Egiptului, a deveni — poate — Suveranul imperiului otoman, toate aceste gînduri nu erau prea îndrăzneţe pentru ambiţia viceregelui.

Pretextul nu fu greu de găsit.

Asupriţi de agenţii lui Mehmet-Ali, unii felahi fuseseră nevoiţi să se refugieze în Siria, sub protecţia lui Abdallah. Viceregele ceru extrădarea acelor ţărani. Paşa din Saint-Jean-d'Acre refuză. Atunci Mehmet-Ali ceru sultanului încuviinţarea de a-l sili pe Abdallah cu armele. Mahmud răspunse mai întîi că felahii, fiind supuşi turci, nu aveau de ce să fie predaţi viceregelui Egiptului. Dar puţin timp după asta, dornic să-şi asigure ajutorul lui Mehmet-Ali, sau cel puţin neutralitatea acestuia, foarte curînd după revolta paşei din Scutari, îi acordă încuviinţarea cerută.

Felurite întîmplări, între care ivirea holerei pe meleagurile Levantului, întîrziară plecarea lui Ibrahim în fruntea unei armate de 32 000 de oameni şi a 22 corăbii de război. Kamylk-Paşa avu răgazul să se gîndească la primejdiile ce l-ar fi aşteptat odată cu debarcarea egiptenilor în Siria.

Avea atunci cincizeci şi unu de ani, şi cincizeci şi unu de ani de

viață frămîntată duc pe om aproape în pragul bătrîneții. Foarte obosit, foarte descurajat, foarte dezamăgit, nemaidorindu-și decît odihna pe care sperase să o găsească în acest liniștit oraș Alep, și iată că evenimentele se întorceau împotriva sa.

Era oare prudent să rămînă la Alep în clipa în care Ibrahim se pregătea să cotropească Siria? Fără îndoială, era vorba numai de o acțiune de represiune împotriva pașei din Saint-Jean-d'Acre. Dar după ce îl va fi prădat pe Abdallah, viceregele își va putea stăpîni armata victorioasă? Nu va folosi el prilejul pentru a încerca și cucerirea Siriei întregi, la care nu încetase să rîvnească? Iar după cetatea Saint-Jean-d'Acre nu vor fi amenințate de soldații lui Ibrahim și orașele Damasc, Sidon, Alep? Mai mult chiar, era de așteptat acest lucru.

Kamylk-Pașa luă de data aceasta o hotărîre definitivă. Nu atît pe el îl urmăreau ci mai ales averea lui, rîvnită de Murad și pe care această rudă căuta să i-o smulgă, cu riscul ca jumătate din ea să fie nevoit să o cedeze viceregelui. Ei bine, trebuia să facă să dispară această avere, trebuia să o adăpostească într-un loc atît de tainic, încît nimeni să nu o poată descoperi. Apoi o să vadă ce o mai fi. Mai tîrziu — fie că s-ar hotărî să părăsească această țară, cu toate că era foarte legat de ea, fie că va deveni din nou destul de sigură pentru a se putea stabili acolo în toată liniștea — ar fi putut să-și ia comoara înapoi din locul unde ar fi îngropat-o. Căpitanul Zô îi încuviință planurile și-i propuse să le îndeplinească în așa fel, încît taina să nu poată fi niciodată dezvăluită. Fu cumpărat un bric-goeletă. Se alcătui un echipaj din felurite elemente, marinari care nu aveau nici o legătură între ei, nici măcar de naționalitate. Butoiașele fură îmbarcate fără ca cineva să poată bănui ce era înăuntru. La data de 13 aprilie, vasul, pe care Kamylk-Pașa se îmbarcă în portul Latakie, ieși în larg.

Se știe, hotărîrea lui de nestrămutat era de a descoperi o insuliță a cărei existență să nu fie cunoscută decît de el și de căpitanul Zô. Era deci important ca echipajul să fie în asemenea măsură dezorientat, încît să nu poată aprecia direcția urmată de goeletă. Și căpitanul Zô și-a pus timp de cincisprezece luni planul în aplicare, schimbînd direcția, cînd într-o parte, cînd într-alta. Ieșise oare din Mediterana, și după ce ieșise se întorsese iarăși? Nu cumva cutreierase toate mările vechiului continent? Poate că naviga în apele Europei cînd apăruse acea insuliță în zare? Ceea ce era sigur, este că bricul-goeletă fusese purtat pe rînd în diferite clime, prin zone cu totul diferite, și cel mai bun marinar de la bord nu ar fi putut spune unde se afla în prezent. Cu provizii suficiente pentru mai mulți ani, nu

acostau la vreun țărm decît pentru aprovizionarea cu apă de băut, apoi se îndepărtau repede de această sursă de alimentare pe care numai căpitanul Zô o cunoștea.

Se mai știe că bogatul egiptean trebuise să plutească mult pe ape pînă să găsească o insuliță după placul său, și tocmai atunci cînd se pregătea să-și arunce bogățiile în mare, insulița, căutată cu atîta nerăbdare, apăruse în sfîrșit.

Acestea erau evenimentele legate de istoria Egiptului și Siriei, care meritau să fie cunoscute. Mai departe va fi prea puțin vorba despre ele. Povestirea va deveni mai colorată decît s-ar putea crede după acest început atît de grav... Dar totul trebuia clădit pe o bază solidă — ceea ce a făcut autorul, sau cel puțin a încercat să facă.

Capitolul III

ÎN CARE INSULIȚA NECUNOSCUTĂ ESTE TRANSFORMATĂ ÎNTR-UN SEIF STRAȘNIC ÎNCUIAT

Căpitanul Zô dădu ordin cîrmaciului să reducă velatura, pentru a putea stăpîni vasul. Dinspre nord-est, în zori, adia o briză ușoară. Bricul-goeletă se putea apropia de insuliță avînd întinse doar focul cel mare, gabia și vela mică, celelalte pînze aflîndu-se pe funii. Dacă marea s-ar fi înfuriat, corabia ar fi găsit adăpost împotriva talazurilor chiar la țărmurile insuliței.

În timp ce Kamylk-Pașa, cu coatele pe parapetul dunetei, privea cercetător în jur, căpitanul stătea la prova și manevra, ca orice marinar prudent în preajma unei insule a cărei așezare nu se afla trecută pe nici o hartă.

Aici era într-adevăr pericolul. Sub aceste ape liniștite, fără stînci la suprafață, este greu să dibui stîncile de sub apă. Nici un semn care să arate canalul de plutire. Se părea că accesul este foarte ușor. Nici urmă de stînci. Șeful echipajului, care aruncă sonda, nu dădu nicăieri de vreo înălțare bruscă a fundului mării.

Iată acum și înfățișarea insuliței văzută de la o milă depărtare — la o oră cînd soarele o lumina pieziș, de la est la vest — desprinsă din vălul de pîclă ce o acoperea în zorii zilei.

Era într-adevăr o insuliță, nimic altceva decît o insuliță fără însemnătate, pe care nici un stat nu s-ar fi gîndit să o ia în stăpînire, în afară, bineînțeles, de hrăpăreața Anglie. Și cea mai bună dovadă că acest conglomerat de stînci era necunoscut de navigatori și de hidrografi, că nu putea să figureze nici pe cele mai moderne hărți era faptul că Marea Britanie nu făcuse încă din ea un alt Gibraltar,

* Proiectul R.I. – 2010 * * Colectia Jules Verne *

pentru a stăpîni aceste ținuturi. Fără îndoială că era situată în afara drumurilor maritime şi, dealtfel, de-abia apăruse.

În înfățişarea ei generală, insulița arăta ca un podiş destul de uniform, al cărui perimetru măsura aproape trei sute de stînjeni, un oval neregulat de o sută cincizeci stînjeni lungime şi între şasezeci şi optzeci stînjeni lățime. Nu era deloc una din aceste aglomerări de roci frămîntate, îngrămădite una peste alta şi care par că desfid legile echilibrului. Nici o îndoială că venea dintr-o reaşezare lină şi treptată a scoarței pămînteşti. Originea ei nu trebuia atribuită cîtorva presiuni bruşte, ci unei foarte încete apariții din adîncurile mării. Marginile sale nu erau crestate de scobituri mai mult sau mai puțin adînci sau de numeroşi zimți. Fără nici o asemănare cu unele scoici pe care natura le creează cu nesfîrşita şi capricioasa ei fantezie, insulița avea totuşi un fel de simetrie asemănătoare valvei superioare a unei stridii sau carapacei unei broaşte țestoase. Această carapace se rotunjea înălțîndu-se către centru în asemenea fel, încît punctul său culminant se ridica cu aproximativ o sută cincizeci de picioare deasupra nivelului mării.

Creşteau arbori pe suprafața ei?... Nici măcar unul. Urme de vegetație? Nici una. Urme ale unei explorări?... În nici un colț al ei. Această insulă nu fusese locuită niciodată şi nici nu ar fi putut să fie. Dată fiind aşezarea ei, ce nu figura pe hărți, precum şi ariditatea ei de marmură, Kamylk-Paşa nu putea găsi ceva mai bun pentru a garanta siguranța, secretul averii pe care voia să o încredințeze măruntaielor pămîntului.

«Îți vine să crezi că natura a creat-o anume!» îşi spunea căpitanul Zô.

În acest timp, bricul-goeletă plutea încet, strîngînd puțin cîte puțin ce-i mai rămăsese din pînze. Apoi, cînd fu la numai o distanță de două sute de metri de insuliță, răsună ordinul de ancorare. Şi imediat, desprinsă de grue, trăgînd lanțul prin nară, ancora s-a înfipt în pămînt la o adîncime de douăzeci şi opt de brațe.

Se vedea bine cum coastele acestei mase stîncoase erau deosebit de abrupte, pe această parte cel puțin. O corabie s-ar fi putut apropia mai mult, ba chiar să şi înainteze pe lîngă mal, fără teama de a atinge fundul apei. Cu toate acestea, era mai bine să păstreze distanța.

După ancorare şeful de echipaj puse să se strîngă ultimele vele şi căpitanul Zô se urcă din nou pe dunetă.

— Să pregătesc barca cea mare, excelență? întrebă el.

— Nu... yola. E mai bine să fim numai noi doi cînd debarcăm.

— La ordin.

Puțin mai tîrziu, căpitanul şedea la prova yolei cu două vîsle

uşoare în mînă, iar Kamylk-Paşa la pupa. În cîteva minute, mica ambarcaţiune acostase în spatele unei crestături, acolo unde coborîrea era mai uşoară. O ancoră mică fu puternic înfiptă într-o crăpătură şi excelenţa-sa îşi luă în stăpînire insula.

Nu fu înălţat nici un pavilion şi nu fu trasă nici o lovitură de tun în această împrejurare. Nu era vorba de un stat care făcea act de prim-ocupant: era un particular care debarca cu gîndul de a pleca după trei-patru ore. Mai întîi Kamylk-Paşa şi căpitanul Zô băgară de seamă că, fără a se sprijini pe o bază nisipoasă, coastele insulei ieşeau din mare cu o înclinaţie de cincizeci pînă la şasezeci de grade. Deci nici o îndoială că formarea ei se datora unei înălţări a fundului submarin.

Îşi începură explorarea de jur împrejur, călcînd pe un soi de cuarţ cristalizat, neatins de nici o urmă. În nici un loc litoralul nu părea a fi fost ros de acidul talazurilor. Pe solul uscat şi de natură cristalină nu se vedea alt lichid decît apă stătută pe fundul bălţilor mici, rămase din ultimele ploi. Vegetaţia nu se arăta nici măcar prin prezenţa acelor licheni, acelor muşchi marini, molotri sau alte plante destul de primare pentru a creşte printre stîncile unde vîntul a adus cîteva seminţe. Scoici — vii sau moarte — deloc, o ciudăţenie într-adevăr inexplicabilă. Ici-colo, murdărie de păsări care se datora celor cîteva perechi de goenlanzi şi pescăruşi, singurii reprezentanţi ai vieţii animale prin aceste locuri.

Îndată ce terminară înconjurul insuliţei, Kamylk-Paşa şi căpitanul se îndreptară către ridicătura rotundă din centrul ei. În nici o parte marginile malului nu arătaseră urmele unei vizite mai proaspete sau mai vechi care să-i fi atins suprafaţa. Peste tot aceleaşi stînci neumblate, şi, dacă ni se permite această expresie, aceeaşi puritate de cristal. Nici o urmă, nici o pată.

După ce urcară cocoaşa care se înălţa în mijlocul acestei carapace, se aflară cu aproximativ o sută cincizeci de picioare mai sus de nivelul oceanului. Unul lîngă altul, cercetau, curioşi, orizontul care se oferea privirilor lor.

Pe vasta întindere lichidă care răsfrîngea razele soarelui, nu se zărea nici o fărîmă de uscat. Aşadar, insuliţa nu făcea parte din acele ciclade care cuprind mai mulţi sau mai puţini atoli. Nici o creastă nu se înălţa peste această parte a mării. Cu luneta la ochi, căpitanul Zô căuta zadarnic vreo pînză pe această imensă suprafaţă. Era pustie, şi bricul-goeletă nu risca să fie văzut în cele cîteva ore cît avea să rămînă ancorat la o sută de metri de coastă.

— Eşti sigur de poziţia geografică în care ne găsim astăzi, 9 Septembrie?... îl întrebă atunci Kamylk-Paşa.

— Sigur, excelență, răspunse căpitanul Zô. Dealtfel, pentru mai multă siguranță, am să refac calculul.

— În adevăr, ar fi mai bine. Dar cum se face că această insuliță nu a fost menționată pe hartă?

— Fiindcă, după părerea mea, a apărut foarte de curînd. În orice caz, să fim mulțumiți că nu figurează pe hartă și că sîntem siguri că o să o găsim la locul ei în ziua cînd veți binevoi să ne întoarcem...

— Da, căpitane, cînd vor fi trecut aceste vremuri tulburi! Ce-mi pasă mie dacă comoara mea rămîne îngropată nenumărați ani sub aceste stînci! Nu va fi ea mai în siguranță decît în casa mea din Alep? Aici nu vor putea ajunge vreodată nici viceregele, nici fiul său Ibrahim, nici acest ticălos de Murad, ca să mă despoaie! Averea mea în mîna lui Murad? Prefer să o înghită adîncul mărilor!

— Soluție cu totul neplăcută, răspunse căpitanul Zô, fiindcă marea nu mai restituie cele ce au fost încredințate adîncurilor sale. Este deci binevenită descoperirea acestei insulițe. Ea, cel puțin, vă va păstra bogățiile cu credință și vi le va restitui.

— Să mergem, spuse Kamylk-Paşa, ridicîndu-se. Totul trebuie făcut repede și este mai bine ca vasul nostru să nu fie zărit...

— La ordinele dumneavoastră.

— La bord nu știe nimeni unde sîntem?

— Repet excelenței-sale, nimeni.

— Nici măcar pe ce mare?

— Nici măcar pe ce mare a Lumii Vechi sau Noi. Sînt cincisprezece luni de cînd cutreierăm oceanele, și în cincisprezece luni o corabie poate străbate depărtări mari între continente, fără să-și dea seama.

Kamylk-Paşa și căpitanul Zô coborîră spre cotitura unde îi aștepta yola lor.

În clipa cînd să se îmbarce, căpitanul spuse:

— Și odată această operație terminată, excelența-voastră se va îndrepta către Siria?...

— Nu este în intenția mea. Înainte de a mă întoarce la Alep, am să aștept ca soldații lui Ibrahim să fi evacuat provincia și ca țara, sub conducerea lui Mahmud, să-și fi găsit liniștea.

— V-ați gîndit vreodată că s-ar putea să fie anexată posesiunilor viceregelui?

— Nu, pe profetul nostru, nu! exclamă Kamylk-Paşa, pe care această presupunere îl făcu să-și piardă obișnuitul lui sînge rece. Pentru o perioadă de timp, al cărui sfîrșit sper să ajung să-l văd, este posibil ca Siria să fie anexată domeniului lui Mehmet-Ali, fiindcă necunoscute sînt căile lui Alah! Dar să nu treacă iarăși și pentru totdeauna în puterea sultanului?!... Alah nu ar vrea asta!

— Şi, unde socoteşte excelenţa-voastră să se refugieze cînd va fi părăsit mările?...

— Nicăieri... Nicăieri! Fiindcă averea mea va fi în siguranţă printre stîncile acestei insuliţe, o să rămînă aici! Noi însă, căpitane Zô, o să navigăm mai departe, aşa cum am făcut-o de atîţia ani împreună...

— La ordinele dumneavoastră!

În scurt timp, Kamylk-Paşa şi tovarăşul său fură din nou la bord.

Către orele nouă, căpitanul trecu la o primă cercetare a soarelui, cercetare menită a stabili longitudinea, adică ora locului; această cercetare urma să fie completată printr-o alta, la prînz, în clipa trecerii astrului la meridian şi care avea să-i dea latitudinea. Îşi ceru sextantul, luă înălţimea soarelui şi, aşa cum îi spusese excelenţei-sale, se strădui ca operaţiunea să fie cît mai exactă. După ce îşi notă rezultatul, căpitanul coborî în cabină cu scopul de a pregăti calculele care trebuiau să precizeze poziţia insuliţei, poziţie ce urma a fi definitiv calculată după obţinerea înălţimii meridianului.

Dar, mai înainte de asta, dădu ordin ca şalupa să fie încărcată. Trebuiau să fie îmbarcate cele trei butoiaşe depozitate în cămară precum şi uneltele: tîrnăcoape, hîrleţe, sape şi cimentul necesar îngropării comorii.

Înainte de ora zece, totul era gata. Şase marinari, sub conducerea şefului de echipaj, se urcară în şalupă. Ei nu bănuiau în nici un chip ce conţineau butoiaşele şi nici pentru ce se duceau să le îngroape în acel colţ. Asta nu-i interesa şi nici nu-i neliniştea. Obişnuiţi să asculte orbeşte, marinarii erau ca nişte maşini care funcţionau fără a pune întrebări.

Kamylk-Paşa şi căpitanul se instalară la pupa şalupei şi în cîteva bătăi de vîsle ajunseră la insuliţă.

Trebuiau, în primul rînd, să găsească un loc potrivit pentru săpat o groapă, nici prea aproape de malurile ameninţate de valurile mării pe timpul rău al echinocţiului, nici prea sus, pentru a evita unele alunecări de teren. Locul acesta îl găsiră chiar la poalele unei stînci abrupte, pe una din coastele îndreptate către sud-est ale insuliţei.

La ordinul căpitanului Zô, oamenii debarcară butoaiele şi uneltele, şi veniră şi ei. Începură apoi să sape în locul ales. Era o muncă destul de grea. Cuarţul cristalizat este o materie dură. Pe măsură ce cazmaua le făcea să sară, ţăndările erau adunate cu grijă fiindcă aveau să le folosească la umplerea gropii, după ce butoaiele vor fi fost puse acolo. Le-a trebuit nu mai puţin de două ceasuri ca să sape o groapă a cărei adîncime măsura între cinci şi şase picioare

şi tot atît de largă — un adevărat mormînt în care somnul unui răposat nu ar fi fost vreodată tulburat de vuietul furtunilor.

Kamylk-Paşa se ţinea deoparte, gînditor, cu sufletul întristat de cine ştie ce obsesie dureroasă. Se întreba, poate, dacă nu ar face mai bine să se culce şi el alături de comorile lui, pentru a-şi dormi somnul de veci?... Şi, într-adevăr, unde ar fi găsit el un adăpost mai sigur împotriva nedreptăţii şi a perfidiei oamenilor?...

Cînd butoiaşele fură coborîte în fundul gropii, Kamylk-Paşa le mai privi o ultimă dată. În acea clipă, căpitanului Zô îi trecu prin gînd — într-atît de ciudată i se păru privirea excelenţei-sale — că avea să contramandeze ordinele date, să renunţe la acest proiect, să pornească din nou pe mare cu bogăţiile sale...

Nu, căci cu un gest îi îndemnă pe oameni să continue. Atunci căpitanul fixă solid cele trei butoaie, unul lîngă altul, sprijinindu-le cu bucăţi de cuarţ, apoi le acoperi cu var stins. Şi foarte repede totul alcătui o masă la fel de compactă ca şi stînca insulei. Apoi, pe deasupra, grămezi de pietre cimentate între ele umplură cu totul groapa. După ce vînturile şi ploile vor fi măturat locul, ar fi fost cu neputinţă să mai descoperi unde a fost îngropată comoara.

Totuşi trebuia făcut un semn, un semn care să nu se şteargă, pe care cel interesat să-l poată recunoaşte într-o zi. Aşa că, pe peretele vertical al stîncii ce se înălţa în spatele gropii, şeful echipajului săpă, cu ajutorul unei dălţi, o monogramă al cărei identic facsimil iată-l:

Erau cei doi K din numele lui Kamylk-Paşa legaţi între ei, aidoma felului în care semna totdeauna egipteanul.

Nu mai aveau nici un motiv să mai rămînă pe insulă. Comoara era acum sigilată în fundul acelei gropi. Cine ar fi putut să o descopere în acest loc, cine ar fi putut să o smulgă din această ascunzătoare necunoscută?... Nu, aici era în siguranţă, şi dacă Kamylk-Paşa sau căpitanul Zô ar fi luat taina cu ei în mormînt, putea veni şi sfîrşitul lumii fără ca nimeni să o fi putut afla vreodată.

Şeful echipajului îşi îmbarcă oamenii, în timp ce excelenţa-sa şi căpitanul mai rămaseră pe o stîncă a litoralului.

Cîteva minute mai tîrziu, şalupa veni să-i ia şi-i duse la bricul-goeletă care-i aştepta.

Erau orele unsprezece şi patruzeci şi cinci. Vremea se arăta minunată. Pe cer, nici un nor. În mai puţin de un sfert de oră soarele

avea să ajungă la meridian. Căpitanul se duse să-şi caute sextantul şi se pregăti să ia înălţimea meridiană. După ce o calculă, deduse şi latitudinea de care se folosi ca să afle şi longitudinea, calculînd şi unghiul orar din observaţia făcută la ora nouă. Obţinu astfel poziţia insuliţei cu o aproximaţie care nu putea să depăşească o jumătate de milă.

Tocmai terminase de calculat şi se pregătea să urce pe punte, cînd se deschise uşa cabinei. Apăru Kamylk-Paşa.

— Ai calculat poziţia?... întrebă el.

— Da, excelenţă.

— Dă-mi-o!

Căpitanul îi întinse foaia de hîrtie pe care îşi înscrisese calculele. Kamylk-Paşa o citi cu atenţie, ca şi cînd ar fi vrut să-şi întipărească în minte poziţia insulei.

— Să păstrezi cu sfinţenie această hîrtie, îi spuse el căpitanului. Cît despre jurnalul de bord în care ai consemnat de cincisprezece luni drumul nostru...

— Acest jurnal, excelenţă, nu-l va avea nimeni, niciodată...

— Şi ca să fii cu totul sigur, distruge-l chiar acum.

— La ordinele dumneavoastră.

Căpitanul Zô luă registrul pe care erau înscrise diferitele direcţii urmate de bricul-goeletă prin tot atîtea mări. Îl rupse şi-i arse paginile la flacăra unui felinar. După aceea Kamylk-Paşa şi căpitanul se întoarseră pe dunetă şi o parte din zi nava rămase pe loc, acolo unde era ancorată.

Pe seară, către orele cinci, pe cer, către apus, începură să se adune norii. Prin îngustele crăpături dintre ei, soarele arunca mănunchiuri de raze care presărau marea cu fluturi de aur.

Ca un marinar căruia nu-i place cum arată timpul, căpitanul Zô clătină din cap.

— Excelenţă, spuse el, boarea asta aduce vînt mare... poate chiar vijelie peste noapte! Insuliţa nu ne oferă nici un adăpost şi, înainte de a se lăsa cu totul întunericul, putem să ne îndepărtăm de ea cu vreo zece mile...

— Dar nu ne mai reţine nimic aici, căpitane, răspunse Kamylk-Paşa.

— Atunci să plecăm.

— Te mai întreb o dată, nu ai nevoie să-ţi verifici poziţia prin longitudine şi latitudine?

— Nu, excelenţă, sînt sigur de calculele mele, cum sînt sigur că sînt copilul mamei mele...

— Atunci, să mergem!

— La ordinele dumneavoastră.

Pregătirile se făcură repede. Ancora se înălță din mare. Cu pînzele în bătaia vîntului, se luă direcția spre apus...

În picioare, la pupa, Kamylk-Paşa urmări cu privirea insulița necunoscută — atît cît lumina nedesluşită a înserării îi mai schița contururile. Apoi, grămada de stînci dispăru în ceață. Bogatul egiptean era sigur însă că, atunci cînd va vrea, o va regăsi... şi odată cu ea comoara pe care el i-o încredințase — comoară valorînd o sută de milioane de franci, în aur, diamante şi pietre prețioase.

Capitolul IV

ÎN CARE JUPÎN ANTIFER ŞI BARCAZIERUL GILDAS TRÉGOMAIN, DOI PRIETENI CARE NU SE ASEAMĂNĂ DELOC, SÎNT PREZENTAȚI CITITORULUI

În fiecare sîmbătă către orele opt seara, pe cînd îşi fuma pipa — o adevărată lulea cu țeavă scurtă — jupîn Antifer intra într-o furie nebună, din care, un ceas mai tîrziu, ieşea roşu ca un rac, după ce îşi descărcase năduful pe capul vecinului şi prietenul său, barcazierul Gildas Trégomain. Şi din ce i se stîrnea furia?... Din pricină că nu izbutea să găsească ceea ce căuta într-un atlas vechi, în care una din hărți era întocmită după proiecția planisferică a lui Mercator.

— Afurisită latitudine! strigă el. Latitudinea dracului!... Chiar dacă ar trece prin cuptorul lui Belzebut şi tot va trebui să o urmăresc de la un capăt la altul!

Şi aşteptînd să-şi pună în aplicare acest proiect, zgîria cu unghia numita latitudine. Aşa că harta despre care vorbim era mîzgălită cu vîrful creionului şi găurită de împunsăturile compasului ca o strecurătoare de cafea.

Latitudinea căreia i se adresau mustrările violente ale jupînului Antifer era înscrisă pe o bucată de pergament galben — un galben ce s-ar fi putut lua la întrecere cu acela al unei foarte vechi bucăți dintr-un steag spaniol — şi suna cam aşa:

Douăzeci şi patru grade, cincizeci şi nouă minute nord

Dedesubt, într-un colț al pergamentului, erau scrise cu cerneală roşie următoarele cuvinte:

Să fie atent fiul meu, să nu uite

Şi jupîn Antifer nu uita niciodată să strige:

— Fii liniştit, tată iubit, că n-am uitat-o... şi nici n-am să uit vreodată

latitudinea ta! Dar cei trei sfinți patroni ai mei să mă binecuvînteze dacă știu la ce-mi poate folosi!

Și în seara aceasta, la 23 Februarie 1862, jupîn Antifer se lăsa pradă obișnuitei sale mînii. Clocotind de furie, înjură ca un cîrmaci căruia i-a scăpat din mînă o frînghie de ridicat pînzele, sfărîmă pietricica ce-i scrîșnea în dinți, îi cășună pe pipa ce i se stingea pentru a douăzecea oară și pe care și-o reaprinse stricînd o cutie de chibrituri, sparse un ghioc mare ce împodobea căminul, aruncă atlasul într-un colț, scaunul într-altul, bătu din picior de se zguduiră grinzile din tavan și răcni cu un glas obișnuit să domine urletele vijeliilor, făcîndu-și dintr-o foaie de carton, răsucită ca un cornet, o porta-voce:

— Nanon!... Enogate!

Enogate și Nanon, ocupate, una să tricoteze, cealaltă să calce lîngă vatra din bucătărie, socotiră că era timpul să intervină întru potolirea stihiilor domestice dezlănțuite.

Închipuiți-vă una din acele case bătrînești din Saint-Malo, clădită din granit, cu fațada spre strada Hautes-Salles, cu parter și două etaje, cuprinzînd fiecare cîte două camere și al cărei al doilea etaj domina drumul de rond al meterezelor. Parcă o și vedeți, cu zidurile ei de piatră groase cît să nu le pese de proiectilele vremurilor de altădată, cu ferestrele înguste cu gratii de fier, cu ușa groasă făcută din inimă de stejar, împodobită cu o armătură de metal și înzestrată cu un ciocan și o placă de metal care se aude — cînd jupîn Antifer este cel care le folosește — de la Saint-Servan, cu acoperișul ei de ardezie străpuns de lucarne prin care trece uneori luneta bătrînului marinar ieșit la pensie!

Această casă, pe jumătate cazemată, pe jumătate bastion, se înrudea cu meterezele care formau o centură în jurul orașului, în care un îngust spațiu liber oferea ochiului, pînă în depărtare, o priveliște minunată: la dreapta Grand Bé, un colț din Cézembre, Vîrful Decollé și Capul Fréhel; la stînga, coasta și stăvilarul, gura rîului Rance, plaja de la Prieuré, lîngă Dinard, pînă la cenușiul dom din Saint-Servan.

Altădată, Saint-Malo fusese o insulă și s-ar fi putut ca jupînului Antifer să-i fi părut rău după acel timp cînd s-ar fi putut socoti insular. Dar anticul Aaron ajungînd peninsulă, marinarul trebuise să se resemneze. Dealtfel, ai tot dreptul să fii mîndru cînd ești copilul cetății acesteia — Armor — care a dat Franței atîția mari bărbați — printre alții pe Duguay-Trouin[1], a cărui statuie bravul nostru marinar

[1] Marinar francez, născut la Saint-Malo. S-a remarcat în războaiele din timpul lui Ludovic al XIV-lea.

o saluta ori de cîte ori traversa piața Lammenais, și, deși acest scriitor nu-l interesa în nici un chip, Chateaubriand, din a cărui operă nu cunoștea decît ultima sa lucrare, vrînd noi să spunem prin asta, modestul și trufașul său mormînt ridicat pe insulița Grand-Bé, care dealtfel poartă numele ilustrului autor.

Jupîn Antifer (Pierre-Servan-Malo) era atunci în vîrstă de patruzeci și șase de ani. De optsprezece luni ieșise la pensie, avînd o oarecare bunăstare care-i ajungea lui și familiei sale. O rentă de cîteva mii de franci, iată ce-i adusese navigarea la bordul a două sau trei corăbii pe care le comandase și pentru care Saint-Malo fusese totdeauna portul de bază. Aceste corăbii, aparținînd firmei Le Baillif, făceau marele cabotaj[1] pe Marea Mînecii, Marea Nordului, pe Baltica și chiar pe Mediterană. Înainte de a ajunge la această înaltă situație, jupîn Antifer, pe vremea cînd era în armată, străbătuse lumea în lung și-n lat. Bun marinar, întreprinzător, aspru cu alții dar și cu el însuși, înfruntînd totdeauna direct pericolul, avea un curaj mai presus de orice încercare, o tenacitate care nu se dădea bătută în fața nici unei piedici și o încăpățînare de breton get-beget. Să fi dus el dorul mării? Nu, fiindcă o părăsise în plină putere a vîrstei! Să fi avut sănătatea vreun amestec în această hotărîre? Nu. Nicidecum! Așa cum era croit, părea clădit din cel mai curat granit al coastelor armoricane; fiindcă era de ajuns să-l privești, să-l auzi, să primești o strîngere de mînă de a sa, cu care dealtfel nu se arăta deloc zgîrcit. Închipuiți-vă un om îndesat, de statură mijlocie, cu o înfățișare puternică. Iată mai amănunțit semnalmentele: căpățîna celtică, coamă aspră și zburlită ca un arici, fața arsă de soare, tăbăcită, fiartă și răsfiartă în clocotul apei de mare pe care soarele latitudinilor joase o înfierbînta; un colan de barbă aspră ca lichenii de pe stînci, ale cărei fire cărunte se potriveau cu părul de pe cap; ochii aprigi, adevărate rubine arzînd sub arcada sprîncenelor, cu irisul de un negru de antracit și o pupilă ce scapără scîntei pisicești; un nas gros la vîrf dar lung, destul de lung, avînd două adînciturі la rădăcină, aproape de ochi ca solnițele unei mîrțoage bătrîne; toți dinții solizi și sănătoși, scrîșnind sub încleștarea fălcilor, cu atît mai mult cu cît proprietarul lor ținea în permanență o pietricică în gură; urechi păroase, cu pavilionul ca un cornet, cu lobii atîrnînd, dintre care unul, cel drept, purta un cercel de aramă în care era încrustată o ancoră; în sfîrșit trupul, mai degrabă un trunchi uscat, înfipt pe coapse nervoase, bine cumpănite pe suporturile lor puternice și deschizîndu-se într-un unghi care să-i permită să facă față tangajului

[1] Navigație pentru transportul de mărfuri de la un port la altul, de-a lungul coastei.

şi ruliului corabiei. În tot acest întreg se întrevede o vigoare puţin obişnuită, datorită muşchilor răsuciţi ca fasciile unui lictor roman, şi sănătatea omului care bea şi mănîncă bine, care încă multă vreme va avea dreptul la un certificat de sănătate. Dar ce freamăt, ce nervozitate, ce neastîmpăr închide în ea această alcătuire fizică şi morală, care, cu patruzeci şi şase de ani înainte, fusese înscrisă în registrele parohiei sub grăitoarele nume de: Pierre-Servan-Malo Antifer.

Şi în această seară el se zbătea, se zvîrcolea şi casa cea solidă se cutremura, de-ai fi crezut că la temelia ei ar fi izbucnit una din acele cumplite furtuni de echinocţiu, ale cărei valuri se înalţă pînă la cincizeci de picioare şi acoperă cu spumă jumătate din oraş.

Nanon, văduva lui Le Goât, avea patruzeci şi opt de ani şi era sora zgomotosului nostru marinar. Soţul ei, simplu muncitor pe uscat, contabil la casa Le Baillif, mort de tînăr, îi lăsase o fiică Énogate pe care o luase în grija lui unchiul Antifer — care îşi îndeplinea conştiincios şi de bună voie obligaţiile de tutore. Nanon era o femeie de treabă, iubindu-şi fratele, tremurînd înaintea lui, plecîndu-se sub vijelioasele-i furtuni.

Énogate, fermecătoare cu părul ei blond, ochii albaştri, carnaţia proaspătă, cu chipul ei inteligent, cu graţia ei firească, era mai îndrăzneaţă decît mama ei, înfruntîndu-l uneori pe teribilul ei tutore.

Dealtfel, acesta o adora şi socotea că ea trebuie să fie cea mai fericită dintre fetele din Saint-Malo, aşa cum era una dintre cele mai frumoase. Dar poate că fericirea, aşa cum o înţelegea el, nu i se potrivea deloc nepoatei şi pupilei sale.

Cele două femei se iviră în pragul odăii, una cu lungile andrele de tricotat, cealaltă cu fierul de călcat pe care tocmai îl luase de pe jeratic.

— Ei, ce s-a întîmplat? întrebă Nanon.

— Latitudinea mea... infernala mea latitudine! răspunse jupîn Antifer. Şi îşi repezi o lovitură de pumn care ar fi făcut să trosnească oricare altă cutie craniană în afară de cea pe care i-o dăruise natura.

— Unchiule, spuse Énogate, chiar dacă această latitudine îţi dă atîta bătaie de cap, ăsta nu-i un motiv să răscoleşti toată odaia.

Strînse apoi de pe jos atlasul, în timp ce Nanon aduna, una cîte una, bucăţelele ghioculuí făcut fărîme de parcă sărise în aer sub puterea unui exploziv.

— Dumneata l-ai spart, unchiule?

— Eu, fetiţo, şi dacă ar fi făcut-o altul decît mine, nu i-ar fi mers deloc bine.

— Atunci de ce ai dat cu el de pămînt?...

— Fiindcă mă mînca mîna!

— Ghiocul ăsta era un cadou de la fratele nostru, spuse Nanon, şi nu ai făcut deloc bine...

— Ei şi?... Chiar dacă mi-ai spune pînă mîine dimineaţă că n-am făcut bine, tot n-o să se dreagă!

— Ce o să spună vărul meu Juhel? exclamă Énogate.

— N-o să spună nimic şi ar face bine să nu spună nimic! ripostă jupîn Antifer, arătîndu-şi părerea de rău că nu are în faţă decît două femei asupra cărora nu era potrivit să-şi verse mînia. Şi, de fapt, unde se află Juhel?...

— Ştii doar, unchiule, că a plecat la Nantes, răspunse tînăra fată.

— Nantes!... Asta-i ceva nou! Şi ce are de făcut la Nantes?...

— Chiar dumneata l-ai trimis, unchiule... ştii... examenul de căpitan de cursă lungă...

— Căpitan de cursă lungă... căpitan de cursă lungă! mormăi jupîn Antifer. Nu i-ar fi fost de-ajuns să fie ca mine, căpitan de cabotaj?...

— Frate, interveni timid Nanon, chiar după îndemnul tău... tu ai vrut...

— Ei aş... fiindcă am vrut eu... grozav motiv!... Şi dacă n-aş fi vrut eu, el nu ar fi plecat totuşi... la Nantes?... Dealtfel, o să fie respins...

— Nu, unchiule.

— Ba da, nepoată... şi dacă va fi... o să-i pregătesc o primire... ca în toiul furtunii!...

Evident, cu un asemenea om nu era chip să te înţelegi. Pe de o parte el nu voia ca Juhel să se prezinte la examenul de căpitan de cursă lungă şi pe de alta, dacă ar fi căzut, numitul Juhel avea să aibă parte de o predică în care aceşti măgari de examinatori, aceşti negustori de hidrografie ar fi fost făcuţi cu ou şi cu oţet.

Dar Énogate avea, fără îndoială, presimţirea că tînărul nu va fi respins, în primul rînd fiindcă era vărul ei, apoi fiindcă era un băiat inteligent şi studios şi în sfîrşit fiindcă el o iubea, ea îl iubea şi trebuiau să se căsătorească. Găsiţi, dacă puteţi, alte trei motive mai întemeiate decît acestea de mai sus.

Este potrivit să adăugăm că Juhel era nepotul jupînului Antifer, care îi fusese tutore pînă la majorat. Orfan din fragedă copilărie prin moartea maică-si, o morlesiană care plătise cu viaţa venirea lui pe lume, şi prin cea a tatălui, locotenent de marină, răposat cîţiva ani mai tîrziu, Juhel rămăsese de mic copil în grija unchiului său Antifer. Nu ar fi deci de mirare că îi era scris să se facă marinar. Dealtfel, Énogate avea dreptate să creadă că va obţine fără greutate brevetul de căpitan de cursă lungă. Unchiul, nici el, nu se îndoia; dar era prea prost dispus ca să recunoască.

Şi cu atît mai mult dorea aceasta tînăra maluină, cu cît căsătoria hotărîtă de multă vreme între vărul ei şi ea avea să urmeze de îndată, după obţinerea brevetului mai sus pomenit. Cei doi tineri se iubeau cu acea sinceră şi curată dragoste care poate împlini fericirea a două vieţi. Nanon vedea cu bucurie apropiindu-se ziua cînd avea să fie celebrată această unire atît de dorită de întreaga familie. De unde ar mai fi putut veni vreo piedică, de vreme ce şeful atotputernic, unchi şi tutore în acelaşi timp, îşi dăduse consimţămîntul... sau cel puţin avea de gînd să şi-l dea cînd viitorul soţ va fi fost căpitan? Se înţelege de la sine că Juhel îşi făcuse toată ucenicia mai întîi ca mus şi ucenic la bordul corăbiilor casei Baillif, matelot în slujba statului şi trei ani locotenent în marina comercială. Nu-i lipseau nici practica, nici teoria. De fapt, jupîn Antifer se arăta foarte mîndru de nepotul său. Dar cine ştie dacă nu cumva visa pentru el o căsătorie mai bogată, Juhel fiind un băiat fără pereche, tot aşa cum pentru nepoata sa poate ar fi dorit o partidă mai bogată fiindcă în toată mahalaua nu era o fată mai drăgălaşă.

— Şi nici chiar în Ille-et-Vilaine, spunea el încruntîndu-şi sprîncenele, hotărît să împingă această afirmaţie pînă ar fi cuprins întreaga Bretanie.

Şi dacă din întîmplare i-ar fi căzut în mîini un întreg milion — el care era fericit cu renta sa de cinci mii de livre — nu ar fi fost imposibil să-şi piardă capul lăsîndu-se pradă unor vise nesăbuite.

În acest timp, Énogate şi Nanon făcură puţină rînduială în odaia acestui om de temut, dacă în mintea lui nu puteau face; deşi tocmai acolo ar fi trebuit dereticat, frecat, şters praful... măcar pentru a goni fluturaşii care se aciuiseră acolo şi chiar păianjenii de pe tavan...

Cît despre jupîn Antifer, el se învîrtea de colo-colo, rostogolindu-şi ochii care mai scăpărau, luminaţi încă de fulgere — dovadă că furtuna nu era pe sfîrşite şi că un trăsnet putea să cadă oricînd. Şi cînd îşi privea barometrul atîrnat în perete, părea că furia sa se dublează, fiindcă cinstitul şi scrupulosul instrument se menţinea la timp frumos.

— Aşadar, Juhel nu s-a întors încă?... întrebă el, întorcîndu-se către Énogate.

— Nu, unchiule.

— Şi este ora zece!

— Nu, unchiule.

— O să vedeţi că o să piardă trenul!

— Nu, unchiule!

— Ia ascultă, ai sfîrşit odată cu «Nu, unchiule»?

— Nu, unchiule!

Cu toate semnele desperate pe care i le făcea Nanon, tînăra bretonă era hotărîtă să-şi apere vărul împotriva acuzaţiilor nedrepte ale acestui unchi atît de apucat.

Hotărît lucru, fulgerul şi trăsnetul nu erau departe. Dar nu exista oare vreun paratrăsnet care să scoată toată electricitatea adunată în jupîn Antifer?

Ba da, poate că da. Tocmai de aceea Nanon şi fiica ei se grăbiră să-i dea ascultare, cînd, cu o voce de stentor, el strigă:

— Chemaţi-l pe Trégomain!

Ieşiră repede amîndouă din odaie, deschiseră uşa care da în stradă şi dădură fuga să-l caute pe Trégomain.

— Dumnezeule! Numai de-ar fi acasă! îşi spuneau ele.

Era acasă, şi cinci minute mai tîrziu se afla în faţa prietenului său Antifer.

Gildas Trégomain: cincizeci şi unu de ani. Trăsături asemănătoare cu ale vecinului său: este burlac ca şi el, a navigat ca şi el, nu mai navighează ca şi el, a ieşit la pensie ca şi el, este ca şi el din Saint-Malo. Asemănările se opresc aici. Într-adevăr, Gildas Trégomain este pe atît de blajin pe cît de aprig este jupîn Antifer, pe atît de înţelept pe cît de puţin este jupîn Antifer, pe atît de îngăduitor pe cît de supărăcios este jupîn Antifer. Aceasta în ceea ce priveşte latura sufletească. În ceea ce priveşte fizicul, cei doi cumetri se deosebesc şi mai mult, dacă e cu putinţă. Cu toate acestea sînt foarte legaţi; această prietenie, atît de justificată din partea jupînului Antifer faţă de Gildas Trégomain, ar părea mai puţin justificată din partea lui Gildas Trégomain faţă de Pierre Antifer. Fiindcă era limpede că nu-i uşor să fii prietenul unui asemenea om.

Am spus că Trégomain navigase pe vremuri, dar sînt navigatori şi navigatori. Dacă jupîn Antifer cutreierase, cît fusese militar şi în marina comercială, înainte de a veni în cabotaj, principalele mări de pe glob, nu acelaşi lucru se întîmpla cu vecinul lui, Gildas Trégomain; scutit de armată ca fiu de văduvă şi netrebuind să plece ca matelot al statului, el nu fusese niciodată pe mare.

Nu! Niciodată! Zărise Marea Mînecii de pe înălţimile de la Cancale şi chiar ale Capului Fréhel, dar fără să se aventureze în larg. Născut în cabina ţipător vopsită a unui barcaz, pe un asemenea barcaz îşi petrecuse viaţa. La început luntraş, apoi stăpîn al *Fermecătoarei Amélie*, el plutea urcînd şi urcînd mereu pe Rance, de la Dinard la Dinan, de la Dinan la Plumaugat, pentru a coborî din nou cu o încărcătură de scînduri, de vinuri sau de cărbune, după cum era cererea. Abia dacă cunoştea celelalte rîuri ale departamentelor Ille-et-Vilaine şi Côtes-du-Nord. Era un dulce marinar de apă dulce,

nimic mai mult, în timp ce jupîn Antifer era cel mai sărat dintre marinarii de apă sărată; era un simplu luntraş pe lîngă un maestru al cabotajului. De aceea, în prezența prietenului şi vecinului său care nu se jena să-l țină la distanță, el cobora pavilionul.

Gildas Trégomain locuia într-o căsuță cochetă şi atrăgătoare la o sută de paşi de aceea a jupînului Antifer, la capătul străzii Toulouse, aproape de zidul de fortificații. De o parte, avea vederea către gurile rîului Rance, iar de cealaltă parte o avea către larg. Proprietarul căsuței era un om puternic, nemaipomenit de spătos, cu nişte umeri lați de aproape un metru, înalt de cinci picioare şi şase şchioape, cu un piept cît o casă de bani, veşnic ferecat într-o vestă uriaşă cu două rînduri de nasturi de os şi o bluză castanie, totdeauna foarte curată, cu o cută mare în spate şi la răscroiala mînecilor. Din acest trunchi porneau brațe solide care ar fi putut folosi în chip de coapse unui om de talie mijlocie şi terminate cu mîini uriaşe, care ar fi putut servi drept picioare unui grenadier din vechea gardă. Se înțelege că, cu asemenea mîini, picioare şi muşchi, Gildas Trégomain era înzestrat cu o forță herculeană. Era însă un Hercule bun. Nu abuza niciodată de puterea lui şi nu-ți strîngea mîna decît cu degetul mare şi arătătorul, de teamă să nu-ți strivească degetele. Puterea sălăşluia în el ca adormită, fără izbucniri neaşteptate.

Dacă l-am compara cu o maşină, nu ne-ar face să ne gîndim la un ciocan pneumatic care izbeşte fierul cu o putere năprasnică, ci mai curînd la una din acele prese hidraulice, care îndoaie la rece tabla cea mai rezistentă. Asta se datora sîngelui său care circula bogat şi generos, molcom şi puțin nepăsător.

Pe temelia umerilor se rotunjea un cap mare, purtînd o pălărie înaltă cu boruri largi, cu părul lins, cotleții favoriților subțiri, cu unul din acele nasuri încovoiate care dau caracter profilului, o gură zîmbitoare, cu buza de sus mai retrasă, cu cea de jos ieşind în afară, cu mici cute de grăsime sub bărbie, dinți frumoşi, albi, în afară de un incisiv de sus care-i lipsea, din acei dinți care nu muşcă şi pe care nu i-a întinat niciodată fumul de pipă, ochi limpezi şi blajini sub sprîncenele stufoase şi roşcate, un ten cărămiziu, datorit brizei de pe Rance şi nu asprelor rafale ale oceanului.

Aşa era Gildas Trégomain, unul din acei oameni de treabă despre care se spune: «Du-te la prînz, du-te la ora două, o să-l găseşti totdeauna gata să-ți vină în ajutor». Era, în acelaşi timp, şi un fel de stîncă de neclintit, de care în zadar se loveau furtunile jupînului Antifer. Se trimetea după el cînd pe vecinul lui îl apucau hachițele şi el venea să înfrunte talazurile năvalnice ale acestui tumultuos personaj.

Astfel fiind, fostul proprietar al *Fermecătoarei Amélie* era adorat în casă de către Nanon, care-şi făcea din el un zid de apărare, de Juhel, care-i păstra o prietenie filială, de Énogate, care nu se sfia deloc să-l sărute pe cei doi obraji bucălaţi şi pe fruntea nebrăzdată de nici o cută, semn de netăgăduit al unui temperament calm şi împăciuitor, după spusele fizionomiştilor.

Deci, în acea seară, către orele patru şi jumătate, luntraşul urca scara de lemn care ducea la camera de la primul etaj, făcînd să trosnească treptele sub pasul lui greoi. Apoi, împingînd uşa, se află deodată în faţa lui Pierre Antifer.

Capitolul V

ÎN CARE LUI GILDAS TRÉGOMAIN ÎI ESTE GREU SĂ NU-L CONTRAZICĂ PE JUPÎN ANTIFER

— În sfîrşit, ai sosit, stimabile!

— Am alergat îndată ce m-ai chemat, prietene...

— Mult timp ţi-a trebuit!

— Numai cît am venit pînă aici.

— Într-adevăr, parcă ai fi călătorit pe *Fermecătoarea Amélie*.

Gildas Trégomain nu luă în seamă această aluzie la mersul foarte încet al barcazurilor, comparat cu acela al vaselor de mare. Înţelese că vecinul său era prost dispus, lucru ce nu-l mai putea mira, şi îşi promise să fie răbdător, ceea ce îi intra în fire.

Jupîn Antifer îi întinse un deget pe care prietenul său îl strînse uşurel între degetul mare şi arătătorul uriaşei sale mîini.

— Hei, nu aşa tare, ce dracu! Totdeauna strîngi prea tare!

— Iartă-mă, n-am făcut-o dinadins.

— Nu ar fi lipsit decît asta!

Apoi, cu un gest, jupîn Antifer îl pofti pe Gildas Trégomain să ia loc la masa din mijlocul odăii.

Supus, luntraşul se aşeză pe scaun, cu picioarele îndoite, cu tălpile în afară, bine înşurubate în ghetele fără tocuri, cu imensa batistă întinsă pe genunchi—o batistă de bumbac cu floricele roşii şi albastre, împodobită în fiecare colţ cu cîte o ancoră.

Această ancoră avea darul să-l facă pe jupîn Antifer să ridice din umeri... O ancoră la un luntraş!... De ce nu un arbore trinchet, de ce nu un arbore mare sau un arbore artimon la un barcaz?

— Iei un coniac, stimate? întrebă el aducînd două păhărele şi o sticlă.

— Știi și tu, prietene, că nu beau niciodată nimic.

Ceea ce nu-l împiedică pe jupîn Antifer să umple cele două degetare. Conform unui obicei statornicit de zece ani, după ce își bău paharul său, îl goli și pe acela al lui Gildas Trégomain.

— Și acum, să stăm de vorbă.

— Despre ce?... răspunse luntrașul, care știa foarte bine cu ce scop fusese chemat.

— Despre ce, stimate?... Și despre ce ai vrea tu să vorbim dacă nu despre...

— Adevărat! Ai găsit pe această faimoasă latitudine punctul care te interesează?...

— Dacă l-am găsit?... Și cum vrei tu să-l găsesc? Ascultînd pălăvrăgeala acestor două muieri care erau adineauri aici...

— Buna Nanon și drăgălașa mea Énogate!...

— Oh! Știu eu... Tu ești totdeauna dispus să le ții parte împotriva mea... Dar nu despre asta este vorba... Uite că se împlinesc opt ani de cînd tatăl meu Thomas a murit și tot opt ani de cînd chestiunea asta se lungește așa, fără să înainteze un pas... Dar trebuie să se sfîrșească odată!...

— Eu... spuse luntrașul clipind din ochi, aș sfîrși-o... lăsîndu-mă păgubaș!...

— Ce spui, stimate, ce tot spui? Și cu sfaturile date de taică-meu pe patul de moarte, ce faci?... Doar sînt sfinte lucrurile astea!

— Păcat că bietul om nu a vorbit mai deslușit...

— Nu a vorbit mai deslușit fiindcă nu a știut mai mult!... Mii de draci, o să ajung și eu la ultima suflare fără să fi aflat mai mult?

Gildas Trégomain fu pe punctul de a-i spune că foarte probabil așa avea să fie... și chiar era de dorit. Se stăpîni totuși pentru a nu-l întărîta și mai mult pe clocotitorul său adversar.

Dealtfel, iată ce se întîmplase cu cîteva zile înainte ca Thomas Antifer să treacă pe lumea cealaltă.

Era în anul 1854, an pe care bătrînul marinar nu avea să-l trăiască pînă la capăt în această tristă lume. Astfel că, simțindu-se foarte bolnav, crezu că trebuie să-i încredințeze fiului său o poveste a cărei taină îi fusese cu neputință să o pătrundă.

Cu cincizeci și cinci de ani mai înainte, în 1799, pe cînd era în slujba marinei comerciale, cutreierînd prin ținuturile Levantului, Thomas Antifer naviga în apropierea coastelor Palestinei în ziua în care Bonaparte dăduse ordin să fie împușcați prizonierii din Jaffa. Unul din acești nenorociți care se refugiase pe o stîncă, unde îl aștepta fără doar și poate o moarte sigură, fu cules de marinarul francez în timpul nopții, îmbarcat pe corabia acestuia, unde îi fură tămăduite rănile și, în sfîrșit,

— Și acum, să stăm de vorbă

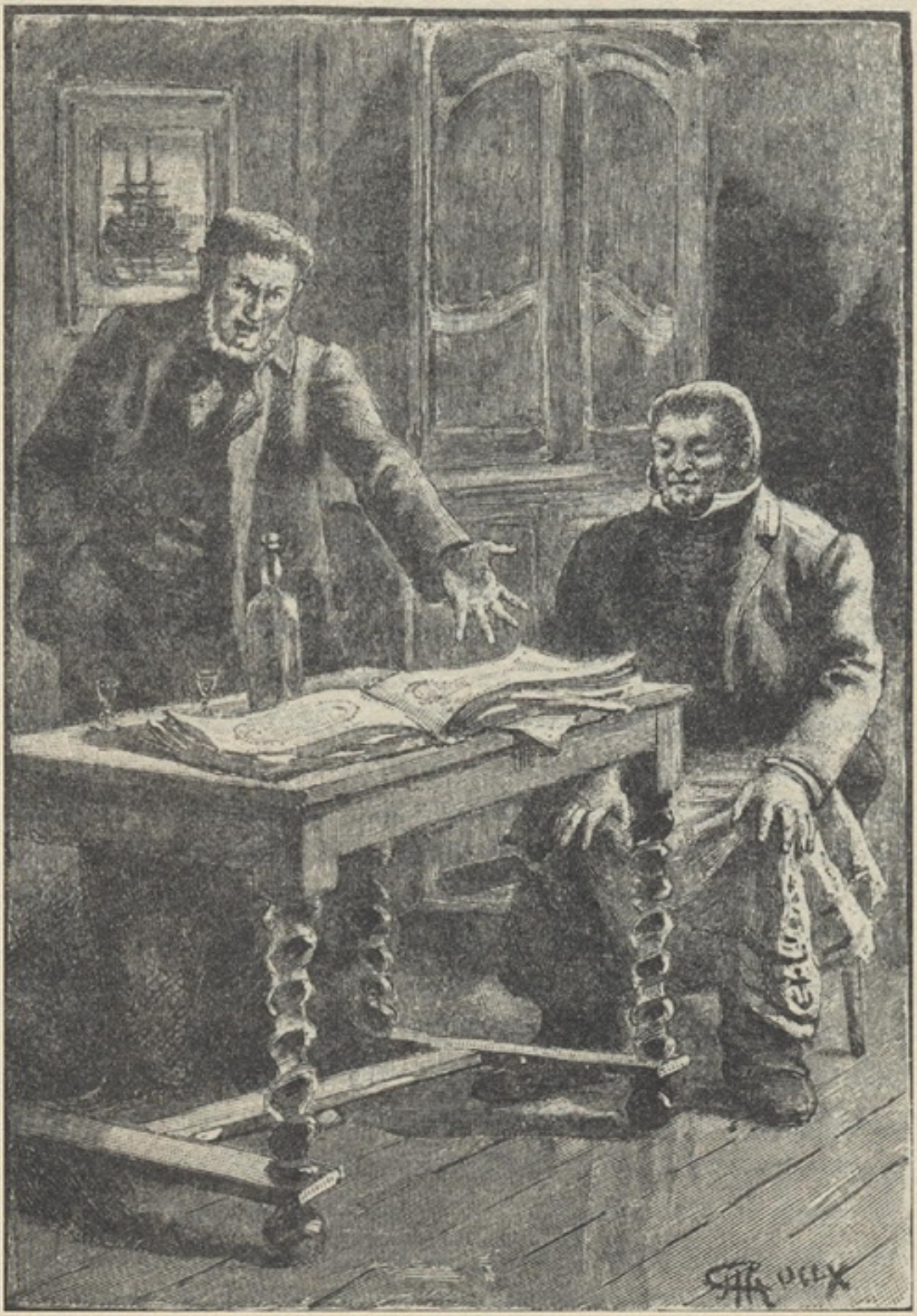

se însănătoşi după o bună îngrijire.

Prizonierul, destăinuindu-se salvatorului său, îi spuse că se numeşte Kamylk-Paşa, că este originar din Egipt şi, cînd îşi luă rămas bun, îl asigură pe bravul maluin că nu o să-l uite. La momentul potrivit, acesta va primi dovezile recunoştinţei sale.

Thomas Antifer se despărţi de Kamylk-Paşa, îşi urmă cursul călătoriei sale, se gîndi mai mult sau mai puţin la făgăduielile care-i fuseseră făcute şi în cele din urmă se resemnă să le dea uitării, fiindcă păreau că nu se vor realiza niciodată.

Aşa că, atunci cînd se retrase la pensie, bătrînul marinar se întoarse la Saint-Malo nemaigîndindu-se la altceva decît la pregătirea pentru marină a fiului său Pierre şi împlinise şasezeci şi şapte de ani cînd, în iunie, îi sosi o scrisoare.

De unde să-i fi venit această epistolă scrisă în limba franceză?... Dacă te luai după timbre, era sigur că venea din Egipt. Ce cuprindea?... Foarte simplu, următoarele:

Căpitanul Antifer este rugat să-şi noteze în carnet această latitudine, 24 grade 59 minute nord, care latitudine va fi completată de o longitudine ce îi va fi comunicată ulterior. Va binevoi să nu o uite şi să o tăinuiască în acelaşi timp... Este vorba, în ceea ce îl priveşte, de un foarte mare interes. Suma enormă în aur, diamante şi pietre preţioase pe care această latitudine şi această longitudine i-o vor dărui într-o zi, nu va fi decît o dreaptă răsplată pentru serviciile ce le-a făcut prizonierului din Jaffa.

Această scrisoare era semnată doar de un dublu K, formînd monogramă.

Şi iată că închipuirea bunului nostru marinar — el care era un tată vrednic de fiul său — se aprinse. Aşadar, după patruzeci şi trei de ani, Kamylk-Paşa îşi aducea aminte! Dar mult timp îi mai trebuise! Fără îndoială felurite piedici îl făcuseră să întîrzie în Siria, a cărei situaţie politică nu fusese definitivată decît în 1840 prin tratatul de la Londra, semnat la 15 Iulie şi în profitul sultanului.

Acum, Thomas Antifer era în posesia unei latitudini care trecea printr-un anumit punct al globului pămîntesc, în care punct Kamylk-Paşa îngropase o întreagă avere!... În mintea lui nu putea fi vorba decît de milioane. I se poruncise, totodată, să păstreze cel mai adînc secret asupra acestei afaceri pînă la sosirea mesagerului care trebuia să-i aducă într-o zi longitudinea promisă. Aşa că nu spuse nimănui nimic, nici măcar fiului său.

A aşteptat. A aşteptat timp de doisprezece ani şi dacă ar fi fost să aibă o soră Anne, urcată într-un turn, soru-sa Anne, n-ar fi văzut venind pe nimeni! Şi cu toate acestea, era oare cu putinţă, dacă ajungea

la sfîrşitul existenţei sale, să ia acest secret cu el în mormînt, înainte de a fi deschis uşa trimisului paşei?... Nu! Nici gînd! Îşi spuse că acest secret trebuia să fie încredinţat celui căruia îi revenea să profite de el în locul lui, adică fiului său, Pierre-Servan-Malo. De aceea, în 1854, bătrînul marinar, în vîrstă pe atunci de optzeci şi unu de ani, simţind că nu mai are decît cîteva zile de trăit, nu mai şovăi şi destăinui fiului şi unicului său moştenitor intenţiile lui Kamylk-Paşa. Îl puse să jure — aşa cum i se ceruse şi lui — să nu uite niciodată cifrele acestei latitudini, să păstreze cu sfinţenie scrisoarea semnată cu dublu K şi să aştepte cu toată încrederea sosirea mesagerului.

Apoi, vrednicul marinar închise ochii şi fu înmormîntat în cavoul familiei, plîns de ai săi şi regretat de toţi cei care îl cunoscuseră.

Îl cunoaştem şi pe jupîn Antifer şi ne putem închipui uşor ce urmări avu o asemenea destăinuire asupra minţii sale, asupra închipuirii sale uşor de înflăcărat şi de ce arzătoare dorinţe fu cuprinsă întreaga sa fiinţă. În gînd, el înzeci milioanele întrezărite de tatăl său. Şi din Kamylk-Paşa făcu un fel de nabab din «O mie şi una de nopţi». Nu mai visa decît aur şi pietre preţioase, îngropate într-o peşteră a lui Ali-Baba! Dar, ţinînd seama de nerăbdarea care-l caracteriza şi de firea sa iute, îi fu cu neputinţă să păstreze tăcerea, aşa cum făcuse taică-său. Tatăl putuse să stea doisprezece ani fără să-i scape un cuvînt, fără să se destăinuiască nimănui, fără a face vreo încercare de a afla ce ar fi putut deveni semnatarul scrisorii cu dublu K!... Fiul, însă, nu. Aşa că, în 1855, în cursul uneia din călătoriile sale prin Mediterana, după ce făcu escală la Alexandria, el se informă, cu toată iscusinţa de care era în stare, de acest Kamylk-Paşa.

Existase el oare?... În această privinţă, nici o îndoială, fiindcă bătrînul marinar avea o epistolă scrisă de mîna lui. Mai trăia şi acum?... Grea întrebare, care îl frămînta pe jupîn Antifer în chip deosebit. Informaţiile obţinute îl nedumeriră cu totul. Kamylk-Paşa dispăruse de vreo douăzeci de ani şi nimeni nu-i putu spune ce se întîmplase cu el.

Cumplită lovitură sub linia de plutire a jupînului Antifer! Cu toate acestea nu se scufundă. Dealtfel, chiar dacă nu află nimic despre Kamylk-Paşa, era de la sine înţeles că în 1842 mai trăia, o dovedea faimoasa scrisoare. Fusese, probabil, silit să părăsească ţara din motive pe care nimic nu-l silea să le mărturisească.

Cînd va veni vremea, mesagerul, purtător al interesantei longitudini multaşteptate, se va înfăţişa din partea sa şi fiindcă tatăl nu mai era în viaţă, fiul va fi acela care îl va primi, şi nu ne îndoim că îi va face o bună primire.

Jupîn Antifer se întoarse deci la Saint-Malo şi, deşi nu-i venea uşor, nu spuse nimănui nimic. Mai navigă o bucată de vreme pînă în

1857, epocă în care îşi părăsi meseria şi de atunci trăi retras în familia sa.

Dar ce existenţă nesuferită! Fără o activitate, fără un rost, era tot timpul obsedat de aceeaşi idee fixă! Cele douăzeci şi patru de grade şi cele cincizeci şi nouă de minute îi bîzîiau fără încetare în jurul capului ca nişte muşte sîcîitoare!... În sfîrşit, avînd mîncărime de limbă, el îşi încredinţă taina surorii sale, apoi nepoatei, nepotului şi lui Gildas Trégomain. Astfel că aşa-zisul secret, sau cel puţin o parte din el, nu întîrzie să fie cunoscut de întreg oraşul, ba chiar pînă dincolo de Saint-Malo şi de Dinard. Se duse deci vestea că o avere imensă, necrezut de mare, trebuia să cadă, de pe o zi pe alta, în mîinile jupînului Antifer, că această avere nu putea să-i scape... Şi nu bătea vreodată cineva în uşă fără ca el să nu spere să fie salutat cu aceste cuvinte:

«Iată longitudinea pe care o aştepţi!»

Trecură cîţiva ani. Mesagerul lui Kamylk-Paşa nu dădea semne de viaţă. Nici un străin nu trecu pragul casei. Iar jupîn Antifer nu-şi mai găsea astîmpăr. Familia sa începu să se îndoiască de existenţa acestei averi şi scrisoarea îi părea a fi o simplă mistificare. Gildas Trégomain, ferindu-se să-i arate acest lucru, îl socotea pe prietenul său un mare naiv, fapt dureros pentru breasla atît de demnă de stimă a marinarilor de cabotaj.

Dar el, Pierre-Servan-Malo, nu se dădea bătut. Nimic nu-i putea zdruncina încrederea. Era ca şi cînd ar fi şi avut-o, averea aceea de nabab, şi nu trebuia să-l contrazici deloc în această privinţă dacă ţineai să nu stîrneşti o furtună.

Aşa că, în seara aceea, aflîndu-se faţă în faţă la masa pe care se clătinau cele două păhărele de coniac, luntraşul era ferm hotărît să nu provoace o explozie în pulberăria vecinului său.

— Haide, îi spuse jupîn Antifer privindu-l în ochi, răspunde-mi fără ocoluri, fiindcă uneori te faci că nu înţelegi! La urma urmei, căpitanul *Fermecătoarei Amélie* nici nu a avut vreodată prilejul să-şi calculeze poziţia... Nu între malurile unui rîuleţ ca Rance ai de luat înălţimea, să observi soarele, luna, stelele...

Şi enumerînd toate aceste operaţiuni care alcătuiesc fondul hidrografiei, fiţi siguri că Pierre-Servan-Malo înţelegea să demonstreze marea diferenţă dintre un căpitan de cabotaj şi stăpînul unui barcaz.

Resemnat, bunul Trégomain urmărea surîzînd dungile multicolore ale batistei sale întinsă pe genunchi.

— Mă asculţi, sau nu, luntraşule?

— Da, prietene!

— Ei bine, o dată pentru totdeauna: te întreb, ştii tu exact ce este o latitudine?...

— Aşa şi aşa.

— Știi tu că este un cerc paralel cu ecuatorul și că se împarte în trei sute șasezeci de grade, adică douăzeci și unu de mii șase sute șasezeci minute de arc, ceea ce înseamnă un milion două sute nouăzeci și șase de secunde?...

— Cum să nu știu? răspunse cu un zîmbet blajin Gildas Trégomain.

— Și știi tu că un arc de cincisprezece grade corespunde unui timp de o oră și unul de cincisprezece secunde unui timp de o secundă?...

— Vrei să le spun pe dinafară?...

— Nu! Nu-i nevoie. Ei bine, în ce mă privește, știu de existența acestei latitudini de douăzeci și patru de grade, cincizeci și nouă de minute la nord de ecuator. Și pe această paralelă care cuprinde trei sute șasezeci de grade — fii atent, trei sute șasezeci de grade! — se află trei sute cincizeci și nouă de care nu mă sinchisesc, ca de o ancoră care și-a pierdut cîrligele! Dar este unul, unul singur, pe care nu-l cunosc, pe care nu am să-l cunosc decît atunci cînd mi se va spune longitudinea care îl întretaie... și acolo... în acel loc, sînt milioane... Nu zîmbi...

— Nu zîmbesc, prietene.

— Da, milioane, care sînt ale mele, pe care voi avea dreptul să mă duc să le dezgrop, în ziua în care am să știu în ce loc sînt îngropate...

— Ei bine, răspunse blînd luntrașul, trebuie să aștepți cu răbdare mesagerul care îți va aduce vestea cea bună...

— Cu răbdare... cu răbdare!... Dar ce o fi curgînd în vinele tale?...

— Probabil că limonadă, doar limonadă, răspunse Gildas Trégomain.

— Iar într-ale mele, argint viu... praf de pușcă topit în sîngele meu... și n-am cum să stau liniștit... mă macin... mă mistui...

— Ar trebui să te potolești.

— Să mă potolesc?... Uiți oare că sîntem în '62... că tatăl meu a murit în '54, că deținea acest secret din '42... și că în curînd se vor împlini douăzeci de ani de cînd așteptăm dezlegarea acestei blestemate ghicitori?...

— Douăzeci de ani, murmură Gildas Trégomain. Cum trece timpul! Acum douăzeci de ani mai comandam încă *Fermecătoarea Amélie*...

— Cine îți vorbește de *Fermecătoarea Amélie?* exclamă jupîn Antifer. Despre *Fermecătoarea Amélie* este vorba, sau despre latitudinea de care se pomenește în această scrisoare?...

Și flutură prin fața ochilor care clipeau ai luntrașului faimoasa scrisoare, îngălbenită deja, pe care se vedea monograma lui Kamylk-Pașa.

— Da... această scrisoare... această blestemată scrisoare, reluă el,

această afurisită de scrisoare pe care uneori am poftă să o rup, să o fac scrum...

— Şi poate că ar fi mai înţelept... îndrăzni să spună luntraşul.

— Destul... stimate Trégomain, continuă jupînul Antifer, cu ochii aprinşi şi glasul tunător, să nu cumva să-mi mai răspunzi vreodată aşa, cum ai făcut-o adineauri!

— Niciodată!

— Şi dacă, într-o clipă de nebunie, aş vrea să distrug această scrisoare care pentru mine este un act de proprietate, dacă aş fi atît de nesocotit ca să uit cele ce-mi datorez mie şi alor mei, şi dacă nu mă vei împiedica...

— Te voi împiedica, prietene, te voi împiedica... se grăbi să răspundă Gildas Trégomain.

Foarte întărîtat, jupîn Antifer îşi luă paharul cu coniac şi ciocni cu acela al luntraşului:

— În sănătatea ta, stimate!

— În a ta! răspunse Gildas Trégomain, care ridică paharul pînă la înălţimea ochilor, apoi îl puse din nou pe masă.

Pierre-Servan-Malo rămăsese pe gînduri răvăşindu-şi părul cu o mînă înfrigurată, murmurînd cuvinte întretăiate de înjurături şi de suspine, purtîndu-şi de colo-colo pietricica printre dinţi.

— Ştii măcar pe unde trece această blestemată de paralelă... această latitudine de douăzeci şi patru, cincizeci şi nouă nord?

— Cum să nu ştiu? îi răspunse luntraşul, care îndurase această mică lecţie de geografie de o sută de ori.

— Nu are importanţă, stimate! Este unul din lucrurile pe care niciodată nu le ştii destul de bine!

Şi deschizînd atlasul la harta planisferei care înfăţişa sferoidul terestru, spuse pe un ton care nu admitea nici îndoială, nici replică:

— Priveşte!

Gildas Trégomain privi.

— Vezi aici Saint-Malo, nu-i aşa?

— Da, şi iată şi Rance...

— Nu-i vorba de Rance! O să mă vîri în păcat cu Rance a ta!... Acum, prinde meridianul Parisului şi coboară pînă la paralela douăzeci şi patru.

— Cobor.

— Treci prin Franţa, Spania... intră în Africa... Treci de Algeria... ajungi la tropicul Cancerului... Acolo... deasupra Tombuctului...

— Am ajuns.

— Iată-ne în sfîrşit şi pe această latitudine.

— Da... sîntem pe ea.

— Să pornim acum spre est... Să sărim peste toată Africa şi Marea Roşie... să străbatem repede Arabia, mai sus de Mecca... salutăm imamul[1] din Mascat... sărim India, lăsînd Bombay şi Calcutta la tribord... atingem sudul Chinei, insula Formosa, Oceanul Pacific, grupul Sandwich... Eşti atent?

— Mai întrebi! răspunse Gildas Trégomain, ştergîndu-şi ţeasta cu uriaşa lui batistă.

— Ei bine, iată-te acum în America, în Mexic... apoi în golf... pe urmă aproape de Havana... Te arunci peste strîmtoarea Floridei... te avînţi pe Oceanul Atlantic... mergi de-a lungul Canarelor... ajungi în Africa...urci pe meridianul Parisului şi te-ai întors la Saint-Malo, după ce ai făcut ocolul lumii pe a douăzeci şi patra paralelă.

— Uf! făcu îngăduitorul luntraş.

— Şi acum, reluă jupîn Antifer, după ce am traversat cele două continente, Atlanticul, Pacificul, Oceanul Indian ale căror insule se numără cu miile, poţi să-mi spui tu, luntraşule, unde-i locul cu milioanele?...

— Iată ceva ce nu ştiu...

— Şi ceva ce vom şti...

— Da... ceva ce vom şti cînd mesagerul...

Jupîn Antifer luă şi cel de al doilea pahar cu coniac, pe care proprietarul barcazului *Fermecătoarea Amélie* nu-l atinsese.

— În sănătatea ta!

— În sănătatea ta! răspunse Gildas Trégomain, ciocnind paharul gol de acela al prietenului său.

Bătuse tocmai ora zece. O puternică lovitură de ciocan zgudui uşa din stradă.

— O fi omul cu longitudinea! strigă preanervosul maluin.

— Oh! făcu prietenul său care nu-şi putu stăpîni această uşoară exclamaţie de îndoială.

— Şi de ce nu?... strigă jupîn Antifer ai cărui obraji se făcură stacojii.

— Într-adevăr!... De ce nu?... răspunse înţelegătorul luntraş, care schiţă chiar un început de salut pentru a-l primi pe aducătorul unei asemenea veşti bune.

De la parter se auziră deodată strigăte — strigăte de bucurie, ce-i drept — dar care, venind din partea lui Nanon şi Énogate, nu puteau fi adresate unui trimis al lui Kamylk-Paşa.

— El este... el este! repetau cele două femei.

— El?... El?... întrebă jupîn Antifer.

---

[1] Preot mahomedan.

Tocmai se îndrepta spre scară cînd uşa odăii sale se deschise.

— Bună seara, unchiule, bună seara!

Glasul vesel şi mulţumit al celui care vorbise avu darul să-l scoată din sărite pe unchiul cu pricina.

«El» era Juhel. Tocmai sosise. Nu pierduse trenul de Nantes, nici măcar examenul, căci strigă fericit:

— Reuşit, unchiule, reuşit!

— Reuşit, repetară în cor bătrîna şi fata.

— Reuşit... ce? răspunse jupîn Antifer.

— Reuşit la examenul de căpitan de cursă lungă, cu nota cea mai mare!

Şi cum unchiul său nu-i deschidea braţele, Juhel căzu în cele ale lui Gildas Trégomain, care îl strînse la piept mai să-i taie răsuflarea.

— Vezi că-l înăbuşi, Gildas, îi spuse Nanon.

— Abia de-l strînsei! răspunse zîmbind fostul proprietar al barcazului *Fermecătoarea Amélie!*

În acest timp Juhel îşi veni în fire după ce răsuflă de cîteva ori din greu, şi, întorcîndu-se către jupîn Antifer care se plimba de colo-colo, zise:

— Şi acum, unchiule, pe cînd căsătoria?...

— Care căsătorie?...

— Căsătoria mea cu scumpa mea Énogate, răspunse Juhel. Nu ne-am înţeles?

— Da... înţeles... afirmă Nanon.

— Doar dacă Énogate nu s-a răzgîndit de cînd sînt căpitan de cursă lungă.

— Oh! Juhel! răspunse fata întinzîndu-i o mînă în care bunului Trégomain — aşa a pretins el, cel puţin — i se păru că vede chiar inima ei.

Jupîn Antifer nu răspundea şi părea că aşteaptă să vadă dincotro bate vîntul.

— Ce zici, unchiule?... stărui tînărul.

Şi trupul lui bine făcut parcă se înălţă mîndru, cu chipul strălucind de bucurie, cu ochii scînteind de fericire.

— Nu ai spus chiar dumneata, unchiule: o să facem nunta după ce vei reuşi la examenul de căpitan şi data o vom fixa cînd te întorci?

— Cred că aşa ai spus, prietene! îndrăzni să-şi dea părerea şi luntraşul.

— Ei bine... am reuşit, repetă Juhel, şi m-am întors... şi dacă nu ai nimic împotrivă, o să facem nunta în primele zile ale lunii aprilie...

— Peste opt săptămîni? De ce nu peste opt zile... peste opt ceasuri, peste opt minute?...

— Doamne!... Dacă s-ar putea asta, unchiule, nu eu aş fi cel care să mă plîng...

— Vai! Dar trebuie timp! adăugă şi Nanon. Sînt de făcut pregătiri... cumpărături...

— Da... trebuie să-mi fac şi eu o haină nouă, spuse Gildas Trégomain, viitor cavaler de onoare.

— Atunci... la 5 aprilie?... întrebă Juhel.

— Fie... încheie jupîn Antifer, care se simţea încolţit de-a binelea.

— Ah, scumpul meu unchi! strigă Énogate sărindu-i de gît.

— Ah, scumpul meu unchi! strigă şi Juhel.

Şi cum îl săruta pe un obraz în timp ce Énogate îl săruta pe celălalt, se prea poate ca obrajii lor să se fi întîlnit...

— Ne-am înţeles, reluă unchiul, la 5 aprilie... dar cu o condiţie...

— Fără condiţii...

— O condiţie? se sperie Gildas Trégomain, căruia tot îi mai era teamă de cine ştie ce năzbîtie din partea prietenului său.

— Da... o condiţie...

— Şi care, unchiule?... întrebă Juhel a cărui sprînceană şi începuse să se încrunte.

— Aceea ca, pînă atunci, să nu primesc longitudinea...

Răsuflară cu toţii uşuraţi.

— Da... da!... răsună răspunsul într-un singur glas.

Şi într-adevăr, ar fi fost crud să-i răpeşti jupînului Antifer această mulţumire. Dealtfel, mai putea crede cineva că mesagerul lui Kamylk-Paşa, aşteptat de douăzeci de ani, o să pice tocmai acum, înainte de data hotărîtă pentru căsătoria celor doi tineri?

Capitolul VI

PRIMA CIOCNIRE DINTRE OCCIDENT ŞI ORIENT — ÎN CARE ORIENTUL ESTE BINE ZGÎLŢÎIT DE OCCIDENT

Se scurse o săptămînă. Nici umbră de mesager. Gildas Trégomain susţinea că l-ar fi mirat mai puţin dacă l-ar fi văzut pe profetul Ilie coborînd din cer. Dar se ferea cu grijă să-şi spună părerea faţă de jupîn Antifer, în această exprimare biblică.

În ceea ce îi priveşte pe Juhel şi Énogate, nici unul din ei nu se gîndea la trimisul lui Kamylk-Paşa, o fiinţă pur şi simplu închipuită, şi nu el ar fi putut să le tulbure sau să le întîrzie căsătoria proiectată!... Nu! Ei continuau să-şi pregătească plecarea în fermecătoarea ţară a căsătoriei, a cărei longitudine o cunoştea tînărul, iar fata cunoştea

latitudinea, țară care le va fi ușor de găsit combinînd aceste elemente geografice!

Și erau siguri că această combinare se va face la 5 aprilie.

Cît despre jupîn Antifer, el devenise mai puțin sociabil, mai neprietenos, mai mult ca oricînd nu putea vorbi nimeni cu el. Data căsătoriei se apropia în fiecare zi cu douăzeci și patru de ore. Cîteva săptămîni încă și logodnicii vor fi uniți prin legături de nedesfăcut. Frumoasă izbîndă, într-adevăr! În fond, nu unchiul tusese cel care visase pentru ei — atunci cînd va fi bogat — căsătorii minunate? Și dacă ținea la milioanele lui, la nevăzutele lui milioane care-i aparțineau, nu era cu gîndul de a se bucura numai el să trăiască în belșug, să locuiască în palate, să se plimbe cu trăsura, să mănînce în farfurii de aur sau să poarte butoni de diamante la plastron... Nu, Dumnezeule mare! Dar se gîndea să-l căsătorească pe Juhel cu o prințesă și pe Énogate cu un prinț! Ce vreți? Era slăbiciunea lui, ideea lui fixă. Și iată că apăruse pericolul ca dorința lui să nu se realizeze, dacă mesagerul nu sosea în timp util, și din pricina cîtorva cifre, combinate cu cele pe care le avea deja, ascunzătoarea lui Kamylk-Paşa nu-și va mai goli decît prea tîrziu comorile în puşculița lui...

Jupîn Antifer era tot timpul furios. Nu avea astîmpăr să stea în casă. Dealtfel, pentru liniștea tuturor, era mai bine să bată drumurile pe afară. Nu era văzut decît la orele de masă, și atunci chiar era foarte grăbit. Ori de cîte ori putea, blajinul Gildas Trégomain era gata să primească «loviturile de mistreț», cu speranța că va provoca o destindere, aducîndu-i astfel o ușurare prietenului său care însă îl trimitea la toți dracii. Pe scurt, se temeau cu toții să nu cadă bolnav. Singura lui ocupație era aceea de a cerceta zilnic peronul gării la sosirea trenurilor și cheiurile Sillon la sosirea pacheboturilor, încercînd să descopere printre cei care debarcau vreun chip exotic, putînd să fie acela al trimisului lui Kamylk-Paşa — un egiptean, fără îndoială, sau un armean, în sfîrșit, un personaj străin care ar fi putut fi recunoscut după chipul său, după accentul sau costumul său și care ar întreba vreun comisionar de adresa lui Pierre-Servan-Malo-Antifer...

Dar nimic!... Nu! Nimic din toate astea! Normanzi, bretoni, apoi englezi sau norvegieni, oricîți ai fi vrut!... Un călător venit însă din Europa orientală, un maltez, un levantin? Nici urmă!...

În ziua de 9 ale acestei luni februarie, după masa de prînz în timpul căreia nu-și descleștase gura, decît doar pentru a bea și a mînca, jupîn Antifer își făcea obișnuita plimbare, plimbarea lui Diogene care căuta un om. Dacă nu purta un felinar aprins ziua în amiaza mare, după exemplul celui mai mare filozof al antichității, avea în

schimb doi ochi ageri, cu lumina scăpărînd, care l-ar fi ajutat să-l recunoască şi de departe pe acela pe care îl aştepta cu atîta nerăbdare.

A luat-o de-a curmezişul străzilor înguste ale oraşului, mărginite de casele înalte de granit şi pietruite cu bolovani ascuţiţi. A coborît prin strada Du Bey către squarul Duguay-Trouin, a privit ora pe ornicul de la subprefectură, s-a îndreptat către piaţa Chauteaubriand, a ocolit chioşcul de sub umbrarul platanilor desfrunziţi, a trecut prin poarta tăiată în zidul fortificaţiei şi a ajuns pe cheiul Sillon.

S-a uitat în dreapta, s-a uitat în stînga, în spate, pe cînd trăgea din pipă cu răsuflări scurte, pripite. Ici-colo, era salutat de către vreun trecător, el fiind unul din bărbaţii de seamă din Saint-Malo, respectat şi preţuit. Dar cîte saluturi nu lăsă el fără răspuns, nedîndu-şi nici măcar seama că fusese salutat! Efect al ideii sale fixe şi a lipsei sale de atenţie.

În port, mulţime de vase, ambarcaţiuni cu pînze, steamere cu trei catarge, bricuri, goelete, şalupe de cărăuşie. Marea fiind în reflux, trebuiau două sau trei ore pentru ca vasele, semnalate de semafoare în larg, să poată înainta.

Jupîn Antifer socoti deci că ar fi mai înţelept să se ducă la gară să aştepte sosirea expresului. O să aibă el mai mult noroc astăzi decît în atîtea săptămîni pînă acum?

Vai nouă, cît de supusă greşelii este fragila maşinărie omenească! Jupîn Antifer nu băgă de seamă că de vreo douăzeci de minute era urmărit de un individ, demn, într-adevăr, de luare-aminte.

Era un străin, un străin cu un fes roşcat cu ciucure pe cap, înfăşurat într-o redingotă lungă, închisă pînă în gît la un singur rînd de nasturi, purtînd un pantalon bufant care îi cădea pe nişte pantofi lătăreţi ca nişte papuci. Individul — nu prea tînăr!... între şasezeci, şasezeci şi cinci de ani, puţin adus de spate, ţinîndu-şi mîinile lungi şi osoase strînse la piept. S-ar fi putut să fie levantinul aşteptat sau nu, în orice caz nu încăpea îndoială că venea din ţările scăldate de Mediterana orientală, un egiptean, un armean, un sirian, un otoman...

Pe scurt, străinul îl urmărea pe jupîn Antifer cu un pas nehotărît, aci parcă vrînd să-l oprească, aci renunţînd de teamă să nu greşească. În sfîrşit, la cotul cheiului, grăbi pasul, îl depăşi pe maluin, se întoarse şi reveni atît de repede pe urma propriilor lui paşi încît cei doi se loviră unul de altul.

— Dracu' să-l ia de neghiob!... strigă jupîn Antifer, zgîlţîit de lovitură.

Frecîndu-se apoi la ochi şi ferindu-şi privirea cu palma streaşină la frunte, din gură îi ţîşniră, ca gloanţele dintr-un revolver, aceste vorbe:

— Ce?... Ah... Oh!... El?... Să fie oare el?... Cu siguranță este trimisul lui dublu K...

Dacă era trimisul cu pricina, trebuie să recunoaștem că nu arăta prea grozav, cu fața lui spînă, cu obrajii numai crețuri, nasul ascuțit, urechile blegi, buzele subțiri, bărbia țuguiată, ochi lunecoși, tenul de lămîie veche, răscoaptă, în sfîrșit un chip care nu prea inspira încredere, într-atît prefăcătoria și viclenia se oglindeau în el.

— Nu cumva am onoarea să mă adresez, așa cum mi-a spus mai adineauri un matelot binevoitor, domnului Antifer? blogodori el într-o franțuzească jalnică, de ale cărei stîngăcii este mai bine să-l scutim pe cititor, limbaj, dealtfel, foarte ușor de înțeles chiar și de un breton.

— Antifer-Pierre-Servan-Malo! i se răspunse. Și dumneata?.....

— Ben-Omar...

— Un egiptean?...

— Notar la Alexandria și locuind în prezent la hotelul Union, strada Poissonnerie.

Un notar cu cipilică roșie! Evident, în țările din Orient, notarii nu pot avea tipul *sui generis* și obișnuit al notarului francez cu cravată albă, haine negre, purtînd ochelari cu ramă de aur. Este și așa de mirare că supușii faraonilor au și ei conțopiștii lor.

Jupîn Antifer nu se îndoi nici o clipă că are în față pe misteriosul mesager, aducătorul faimoasei longitudini, Mesia anunțat cu douăzeci de ani mai înainte, prin scrisoarea lui Kamylk-Paşa. Cu toate acestea, în loc să se aprindă cum ar fi fost de temut, în loc de a-l hărțui cu întrebări pe acest Ben-Omar, fu destul de stăpîn pe sine pentru a-l lăsa pe celălalt să vorbească, într-atît viclenia întipărită pe fața acestei mumii vii te îndemna la prudență. Niciodată Gildas Trégomain nu l-ar fi putut crede pe prietenul său în stare de o asemenea cumințenie.

— Ei bine, ce doriți de la mine, domnule Ben-Omar? întrebă jupîn Antifer, văzînd cum se frămînta egipteanul.

— Să stăm puțin de vorbă, domnule Antifer.

— Vreți să veniți la mine acasă?...

— Nu... aș prefera să fie într-un loc unde să nu ne poată auzi nimeni.

— Este vorba deci de un secret?...

— Da și nu... mai degrabă de un tîrg...

La acest cuvînt, jupîn Antifer tresări. Hotărît lucru, dacă acest cetățean îi aducea longitudinea, s-ar părea că nu avea de gînd să i-o dea degeaba. Și totuși, scrisoarea lui Kamylk-Paşa nu pomenea nimic de un tîrg.

«Atenție la cîrmă, își spuse el, să nu-l lăsăm să aibă avantajul vîntului».

Apoi, adresîndu-se interlocutorului său și arătîndu-i un colț pustiu, la capătul cel mai îndepărtat al portului, zise:

— Să mergem acolo. O să fim destul de singuri ca să putem vorbi fără să ne audă cineva. Dar să ne grăbim fiindcă este un ger uscat care te taie la obraz!

Nu aveau de făcut decît aproximativ douăzeci de pași. Pe vasele ancorate la chei, nu se vedea nimeni. Vameșul de serviciu se plimba cam la o sută cincizeci de metri de acolo. Într-o clipă ajunseră în acel colț pustiu și se așezară pe un ciot de catarg.

— Vă convine aici, domnule Ben-Omar? întrebă Pierre-Servan-Malo.

— Da... oh! Foarte bine!

— Și acum vorbiți, dar vorbiți limpede, într-o limbă deslușită, nu așa cum fac sfincșii dumneavoastră care se distrează spunînd cimilituri bieților oameni.

— Nu o să mă feresc, domnule Antifer, și o să vorbesc deschis, răspunse Ben-Omar, pe un ton care nu părea deloc a fi acela al sincerității.

Tuși de două-trei ori și apoi spuse:

— Ați avut un tată.

— Da, așa se obișnuiește la noi în țară. Și apoi?...

— Am auzit că a murit?...

— A murit acum opt ani. Și apoi?...

— A navigat?...

— Așa s-ar părea, fiindcă era marinar. Și apoi?...

— Pe ce mări?...

— Pe toate. Și apoi?...

— Astfel că... i s-a întîmplat să ajungă și prin Levant?...

— Și prin Levant, ca și prin părțile Apusului. Și apoi?...

— În timpul acestor călătorii, continuă notarul, căruia aceste prea scurte răspunsuri nu-i permiteau să prindă firul, în timpul acestor călătorii nu s-a aflat oare acum vreo șasezeci de ani pe coastele Siriei?...

— Poate că da, poate că nu. Și apoi?...

Acești «apoi» ajungeau la Ben-Omar ca niște ghionturi în coastă și chipul i se descompunea în cele mai nebănuite strîmbături.

«Ocolește, omule, își zicea jupîn Antifer, ocolește cît vrei. Dacă tu crezi că am să-ți ajut să ieși la mal!...»

Notarul înțelese, în cele din urmă, că trebuie să meargă mai direct la țintă.

— Ştiţi, spuse el, că tatăl dumneavoastră a avut prilejul să facă un serviciu... un mare serviciu... cuiva... exact pe coastele Siriei?

— Habar n-am. Şi apoi?...

— Ah! făcu Ben-Omar foarte mirat de răspuns. Şi nu ştiţi dacă a primit o scrisoare de la Kamylk-Paşa?

— Un paşă?

— Da.

— Cu cîte cozi?

— Asta nu interesează, domnule Antifer. Important pentru mine este să ştiu dacă tatăl dumneavoastră a primit scrisoarea care conţinea informaţii de mare valoare...

— Eu nu ştiu nimic. Şi apoi?...

— Nu aţi căutat prin hîrtiile lui?... Nu se poate ca această scrisoare să fi fost distrusă... Ea cuprindea, vă repet, o informaţie de foarte mare importanţă....

— Pentru dumneavoastră, domnule Ben-Omar?...

— Şi pentru dumneavoastră, domnule Antifer, fiindcă... în sfîrşit... tocmai această scrisoare am sarcina să o găsesc... Ea ar putea face obiectul unui tîrg...

Şi într-o clipă, în mintea jupînului Antifer se făcu lumină: însemna că nişte oameni oarecare, al căror trimis era Ben-Omar, trebuie că erau în posesia longitudinii care-i lipsea lui şi fără de care nu puteau să calculeze poziţia locului în care se aflau milioanele.

— Ticăloşii! murmură el. Vor să-mi smulgă secretul, să-mi cumpere scrisoarea şi apoi să se ducă să-mi dezgroape comoara!

Poate că nu judeca tocmai greşit!

Pe cînd discuţia ajunsese la acest punct, jupîn Antifer şi Ben-Omar auziră paşii unui bărbat care, venind într-acolo, o luă apoi după colţul cheiului, în direcţia gării. Tăcură sau cel puţin notarul îşi întrerupse la jumătate fraza pe care o începuse. S-ar fi putut crede că aruncă o privire trecătorului cu pricina şi îi face un anumit semn, de dezamăgire sau de negaţie, de care acesta din urmă păru foarte contrariat. Într-adevăr, trecătorului îi scăpă un gest de ciudă şi, grăbind pasul, nu întîrzie să dispară.

Era un străin în vîrstă de treizeci şi trei de ani, îmbrăcat ca egiptenii, negricios la faţă, cu ochii negri şi iuţi, înalt de statură, bine făcut, cu o căutătură hotărîtă, întreaga sa înfăţişare fiind prea puţin atrăgătoare, aproape sălbatică. Să se fi cunoscut oare notarul şi cu el? Tot ce se putea. Să fi vrut ei să se prefacă în acel moment că nu se cunosc? Asta era sigur.

Oricum, jupîn Antifer nu observă cîtuşi de puţin această manevră — doar o privire şi un gest, nimic mai mult — şi reluă convorbirea.

— Acum, domnule Ben-Omar, spuse el, vreți să-mi explicați de ce țineți atît de mult să intrați în posesia acestei scrisori, să știți ce cuprinde, și aceasta pînă-ntr-atîta încît să vreți — dacă aș avea-o — să mi-o cumpărați?...

— Domnule Antifer, îi răspunse notarul, destul de încurcat, printre clienții mei, l-am avut și pe un oarecare Kamylk-Pașa. Însărcinat să-i reprezint interesele...

— Spuneți că l-ați avut?...

— Da... și ca mandatar al moștenitorilor săi...

— Moștenitorii săi?... strigă jupîn Antifer cu o tresărire care îl miră pe notar. A murit, deci?...

— A murit!

— Atenție! murmură Pierre-Servan-Malo, făcînd să-i scrîșnească pietricica în dinți. Kamylk-Pașa este mort... Iată ceea ce e bine să nu uit, și dacă cumva se pune ceva la cale...

— Așadar, domnule Antifer, îl întrebă Ben-Omar, aruncîndu-i o privire pe furiș, dumneavoastră nu aveți această scrisoare...

— Nu.

— Păcat, fiindcă moștenitorii lui Kamylk-Pașa care doresc să strîngă tot ce ar putea să le aducă aminte de preaiubita lor rudă...

— Ah! Numai pentru aducere aminte?... Ce inimi minunate!...

— Numai pentru asta, domnule Antifer, și aceste inimi minunate, așa cum spuneți și dumneavoastră, nu ar fi ezitat să vă ofere o sumă frumușică pentru a intra în stăpînirea acestei scrisori.

— Cît mi-ar fi dat?...

— La ce bun, dacă tot nu o aveți?

— Spuneți-mi, totuși...

— Oh! Cîteva sute de franci...

— Pfui!... făcu jupîn Antifer.

— Poate chiar cîteva mii...

— Ei bine, făcu jupîn Antifer, care, la capătul răbdării, îl apucă pe Ben-Omar de gît, îl smuci spre el și-i strecură în ureche, nu fără a-și înfrînge o violentă dorință de a-l mușca, ei bine... scrisoarea aceea... o am!

— O aveți?

— Scrisoarea parafată cu un dublu K.

— Da... dublu K! Așa semna clientul meu!

— O am... am citit-o și am răscitit-o... Și știu sau mai curînd bănuiesc de ce țineți atît de mult s-o aveți!

— Domnule!...

— Și nu o s-o aveți!

— Refuzați?...

— Da, bătrînule Omar, doar dacă mi-o cumpărați...

— Cît?... întrebă notarul, care își și duse mîna la buzunar pentru a-și scoate punga.

— Cît? Cincizeci de milioane de franci!

Ben-Omar sări ca ars, în timp ce jupîn Antifer, cu gura deschisă, cu buzele răsfrînte, arătîndu-și toți dinții, îl privea așa cum, fără îndoială, nu fusese niciodată privit.

Apoi, pe un ton sec, ton de comandă marinărească, adăugă:

— Dacă îți place! Dacă nu...

— Cincizeci de milioane! repetă notarul năuc.

— Nu te tocmi, domnule Omar, n-ai să obții vreo reducere, nici măcar de cincizeci de centime!

— Cincizeci de milioane?...

— Atîta face... și în bani peșin... aur sau bancnote... sau un cec pentru Banca Franței.

Buimăcit o clipă, notarul își recăpătă, încetul cu încetul, sîngele rece. Nu mai era nici o îndoială că acest blestemat de marinar știa cît de importantă trebuie să fi fost această scrisoare pentru moștenitorii lui Kamylk-Pașa... Și într-adevăr, nu conținea ea toate lămuririle necesare pentru căutarea comorii? Manevra făcută cu scopul de a pune mîna pe scrisoare fusese zădărnicită. Maluinul era prudent. Trebuia să izbutească să-i cumpere această scrisoare, adică aceastăă latitudine care ar fi completat longitudinea care se afla în posesia lui Ben-Omar. Ne-am putea însă întreba cum de știa Ben-Omar că Pierre Antifer deține această scrisoare? Nu cumva era el, fostul notar al bogatului egiptean, mesagerul care, potrivit ultimelor dorințe ale lui Kamylk-Pașa avea sarcina să aducă longitudinea așteptată?... O s-o aflăm fără întîrziere.

În orice caz, oricare ar fi fost scopul lui Ben-Omar, dacă acționa sau nu la îndemnul moștenitorilor defunctului, notarul înțelesese că scrisoarea nu putea fi căpătată decît cu aur. Dar cincizeci de milioane...

Așa că, luîndu-și un aer șiret și dulceag, spuse:

— Mi se pare că ați spus cincizeci de milioane, domnule Antifer?

— Așa am spus.

— Ei, este unul din cele mai hazlii lucruri pe care l-am auzit în viața mea...

— Vrei să auzi acum, domnule Ben-Omar, un alt lucru și mai hazliu?

— Bucuros.

— Ei bine, ești un pungaș bătrîn, un ticălos, un crocodil bătrîn din Nil...

— Domnule...

— Fie!... Mă opresc!... Un moşneag pescuind în apă tulbure, care a vrut să-mi smulgă secretul în loc să mi-l spună pe al său... secretul pe care, presupun, aveai misiunea de a mi-l comunica...

— Presupuneţi?

— Presupun ceea ce este!

— Nu... ceea ce vă place să vă închipuiţi?...

— Destul, pungaş neruşinat!

— Domnule...

— Retrag cuvîntul neruşinat, din bună-cuviinţă! Şi acum, vrei să-ţi spun ce-ţi stă la inimă să afli din scrisoarea mea?...

Să fi crezut notarul că Pierre-Servan-Malo, sfîrşind fraza, era pe cale de a se da de gol? Fapt este că ochii lui mici sticliră ca două rubine.

Nu! Maluinul, oricît de pornit ar fi fost şi cu toate că se vedea cum furia îi şi aprinsese chipul, se stăpîni aşteptînd.

— Da... ceea ce îţi stă la inimă, bătrîn Omar ce te afli, şi care nici îmbrăcat americăneşte n-ai fi mai breaz, nu sînt frazele cuprinse în această scrisoare, fraze care amintesc serviciile făcute de tatăl meu celui care semnează cu dublu K. Nu! Ci sînt cele patru cifre... mă auzi bine?... cele patru cifre... spuse jupîn Antifer.

— Cele patru cifre?... murmură Ben-Omar.

— Da... cele patru cifre din ea şi pe care nu o să ţi le dau decît cu douăsprezece milioane şi jumătate pentru fiecare! Şi acum, am vorbit destul!... Bună seara!...

Înfundîndu-şi mîinile în buzunare, jupîn Antifer făcu cîţiva paşi şuierînd melodia lui preferată, a cărei origine nimeni, nici măcar el, nu o cunoştea şi care amintea mai degrabă lătratul unui cîine răţăcit decît melodiile lui Auber[1].

Împietrit, Ben-Omar părea că a prins rădăcini în acel loc, ca un zeu al căminului sau ca o bornă de şosea. El, care socotise că o să-l poată păcăli uşor pe tontul de marinar, ca pe un oarecare felah — şi numai Mahomet ştie pe cîţi din aceşti nenorociţi ţărani, pe care nefericita lor soartă îi mînase la biroul său de notariat, unul din cele mai de seamă din Alexandria, îi jumulise!

Îl privea cu un ochi răţăcit, buimac, pe maluinul care se îndepărta cu pasul lui greoi, legănîndu-se din şolduri, săltîndu-şi umerii, cînd pe unul, cînd pe celălalt, ca şi cînd prietenul său Trégomain ar fi fost acolo, gata să asculte una din obişnuitele lui predici.

Deodată jupîn Antifer se opri locului. Se ivise în calea lui vreo

---

[1] Auber Jacques — compozitor francez (1689—1753).

piedică? Da!... Piedica era o idee care tocmai îi trecuse prin cap... Uitase ceva, uşor însă de remediat prin cîteva cuvinte.

Se întoarse deci către notarul tot atît de neclintit ca şi fermecătoarea Daphne[1] atunci cînd, spre cumplita dezamăgire a lui Apolon, se preschimbase în laur.

— Domnule Ben-Omar, spuse el.

— Ce doriţi?...

— Am uitat să-ţi strecor ceva la ureche...

— Anume?...

— Numărul...

— Ah, numărul?! reluă Ben-Omar.

— Numărul casei mele... Strada Hautes-Salles, numărul 3. E bine să-mi cunoşti adresa şi fii sigur că, în ziua în care vei veni, o să fii bine primit.

— Cînd o să viu?...

— Cu cele cincizeci de milioane în buzunar!

Şi de data asta, jupîn Antifer o porni din nou la drum, în timp ce notarul se prăbuşea implorîndu-l pe Allah şi pe profetul său.

Capitolul VII

ÎN CARE UN SECRETAR CAM NERVOS, SUB NUMELE DE NAZIM, SE FACE, VRÎND-NEVRÎND, ACCEPTAT DE BEN-OMAR

În noaptea de 9 Februarie, călătorii din hotelul *Union*, care erau găzduiţi în apartamentele ce dădeau spre Piaţa Jacques-Cœur, s-ar fi trezit din cel mai adînc somn dacă uşa odăii cu numărul 17 nu ar fi fost foarte bine închisă şi acoperită de o perdea groasă care împiedica gălăgia dinăuntru să răzbată în afară.

În adevăr, doi bărbaţi, sau cel puţin unul din ei îşi dădea frîu liber furiei, unor reproşuri şi unor ameninţări care dovedeau o enervare ajunsă la culme. Celălalt se străduia să-l calmeze, dar nu izbutea deloc, cu rugăminţile lui în care se simţea teama.

Era, dealtfel, prea puţin probabil ca cineva să fi înţeles această furtunoasă discuţie purtată în limba turcă, puţin cunoscută celor născuţi în Occident. Este adevărat că, din cînd în cînd, se amestecau şi unele expresii franţuzeşti, arătînd că cei doi străini s-ar fi înţeles tot aşa de bine dacă s-ar fi exprimat în această nobilă limbă.

În şemineu ardea un foc zdravăn şi o lampă pusă pe o măsuţă lumina nişte hîrtii pe jumătate ascunse în despărţiturile unei gentuţe cu încuietoare, roasă de cît fusese purtată.

[1] Personaj mitologic, nimfă preschimbată în laur în clipa în care era să fie prinsă de Apolon.

Unul din aceste personaje era Ben-Omar. Buimăcit, privea cu ochii plecați la flăcările din vatră, mai puțin vii, desigur, decît cele care scăpărau în ochii arzători ai tovarășului său.

Acesta era străinul, cu o expresie sălbatică, cu o înfățișare dubioasă, căruia notarul îi făcuse un semn imperceptibil atunci cînd el și cu jupîn Antifer discutau la capătul cheiului.

— Așadar, ai dat greș?...

— Da, excelență, și Allah îmi este martor...

— Nu am ce să fac cu mărturia lui Allah și nici cu a altcuiva! Fapt este că nu ai izbutit...

— Spre marea mea părere de rău.

— Acest maluin, arde-l-ar dracii, (asta o spuse în franțuzește) a refuzat să-ți dea scrisoarea?

— A refuzat!

— Și să ți-o vîndă?

— Să o vîndă?... La asta s-ar fi învoit...

— Și tu nu ai cumpărat-o, nepriceputule?... Nu ai pus mîna pe ea... Și te arăți în fața mea fără să mi-o aduci?

— Știți cît cere pe ea, excelență?

— Oricît ar fi cerut...

— Cincizeci de milioane de franci!

— Cincizeci de milioane...

Și din gura egipteanului țîșniră înjurăturile ca și ghiulelele unei fregate care trage și de la babord,și de la tribord. Apoi, după ce își încărcă din nou tunurile, bubui:

— Atunci, notar tîmpit, acest marinar știe cît de importantă poate să fie pentru el toată afacerea?...

— Știe foarte bine!

— Mahomet să-l strîngă de gît... și pe tine odată cu el! strigă furiosul personaj, măsurînd odaia în lung și-n lat. Sau, mai bine, ție o să-ți port eu de grijă, fiindcă te fac răspunzător de toate nenorocirile ce vor veni...

— Dar nu-i vina mea, excelență!... Nu cunoșteam toate secretele lui Kamylk-Pașa...

— Ar fi trebuit să i le cunoști, să i le smulgi încă de pe cînd trăia, fiindcă erai notarul lui...

Și sabordurile aruncară din nou o încărcătură de înjurături.

Acest înfricoșător personaj nu era altul decît Sauk, fiul lui Murad, vărul lui Kamylk-Pașa. Avea treizeci și trei de ani. Tatăl său murind, el rămase singurul moștenitor direct al bogatei sale rude și ar fi moștenit uriașa avere, dacă această avere nu ar fi fost pusă la adăpost de lăcomia sa. Se știe pentru ce și în ce condiții.

Iată, dealtfel, pe scurt, cum s-au petrecut lucrurile după ce Kamylk-Paşa părăsise Alepul, luîndu-şi cu el comorile, cu gîndul de a le ascunde în măruntaiele vreunei insule necunoscute.

La cîtva timp după asta, în octombrie 1831, Ibrahim, urmat de douăzeci şi două de corăbii purtînd treizeci de mii de oameni, cucerise Gaza, Jaffa şi Haifa, iar Saint-Jean d'Acre căzuse în mîinile sale în anul următor, la 27 martie 1832.

Se părea deci că aceste teritorii ale Palestinei şi Siriei aveau să fie definitiv smulse Înaltei Porţi, cînd amestecul puterilor europene îl opriră pe fiul lui Mehmet-Ali în drumul lui spre cuceriri. În 1833, cei doi potrivnici, sultanul şi viceregele, fură siliţi să recunoască tratatul de la Kataye şi lucrurile rămaseră aşa.

Din fericire pentru siguranţa sa, în timpul acestei perioade atît de tulburi, Kamylk-Paşa, după ce-şi pusese bogăţiile la adăpost în acea groapă pecetluită cu dublul său K, îşi continuase călătoriile. Încotro l-a purtat goeleta sa condusă de comandantul Zô... Pe ce ape, mai apropiate sau mai îndepărtate de continente, cutreierase el oare?... Să fi mers el pînă la capătul Asiei şi pînă la celălalt capăt al Europei?... Nimeni din echipaj nu cobora vreodată pe uscat şi marinarii habar nu aveau în ce regiuni din Occident sau din Orient, din miazăzi sau miazănoapte îi purta fantezia stăpînului lor.

Dar după aceste nenumărate rătăciri, Kamylk-Paşa făcu imprudenţa de a se întoarce spre porturile Levantului. Tratatul de la Kataye oprind înaintarea lui Ibrahim, iar partea de nord a Siriei plecîndu-se sultanului, bogatul egiptean putea să creadă că întoarcerea sa la Alep era ferită de primejdii.

Din păcate însă, în mijlocul anului 1834, vasul său, împins de un vînt neprielnic, ajunse în apele portului Saint-Jean d'Acre. Flota lui Ibrahim, mereu la pîndă, patrula de-a lungul litoralului şi tocmai atunci Murad, învestit de Mehmet cu înalte funcţii oficiale, se afla la bordul uneia dintre corăbiile de război.

Bricul-goeletă purta la pic culorile otomane. Să se fi ştiut oare că aparţine lui Kamylk-Paşa? Totuna. Oricum, în cele din urmă fu urmărit, acostat şi luat cu asalt printr-un atac la bord, nu fără a se fi apărat cu înverşunare, ceea ce duse la masacrarea echipajului, distrugerea corăbiei, capturarea proprietarului şi a căpitanului său.

Murad îl recunoscu numaidecît pe Kamylk-Paşa. Libertatea lui era pentru totdeauna pierdută. Cîteva săptămîni mai tîrziu, căpitanul Zô şi cu el fură conduşi în taină în Egipt, unde fură închişi în fortăreaţa din Cairo.

Kamylk-Paşa înţelese că era pierdut. Nici măcar nu-i trecu prin minte să-şi răscumpere libertatea cu preţul averii sale — sau, mai

degrabă, atît de îndîrjită îi era firea şi atît de neclintită voinţa de a nu da nimic din avuţia sa, încît se închistă într-o încăpăţînare pe care numai fatalismul otoman ar putea să o justifice.

Cu toate acestea, anii pe care îi petrecu în închisoarea din Cairo fură foarte grei, tot timpul carceră, despărţit de căpitanul Zô pe a cărui tăcere, însă, se putea bizui. Totuşi, după opt ani, în 1842, datorită bunăvoinţei unui paznic, a putut să trimită mai multe scrisori unor persoane faţă de care voia să-şi arate recunoştinţa, printre altele şi lui Thomas Antifer din Saint-Malo. Un plic conţinînd dispoziţiile sale testamentare ajunse de asemenea în mîinile lui Ben-Omar, care fusese altădată notarul său în Alexandria.

Trei ani mai tîrziu, în 1845, murind căpitanul Zô, Kamylk-Paşa rămase singurul care cunoştea unde era situată insuliţa cu comoara. Dar, pe zi ce trecea, sănătatea lui era tot mai şubredă şi asprimea captivităţii sale avea să scurteze o existenţă care ar fi numărat încă mulţi ani dacă nu ar fi fost închisă între zidurile unei temniţe. În sfîrşit, în anul 1852, după optsprezece ani de puşcărie, uitat de cei ce-l cunoscuseră, muri la vîrsta de şaptezeci şi doi de ani, fără ca ameninţările sau schingiuirile să-i fi putut smulge secretul.

În anul următor, ticălosul său văr îl urmă în mormînt, fără să se fi bucurat de acele imense bogăţii pe care le rîvnise.

Dar Murad lăsase un fiu, pe acest Sauk, în care se regăseau toate apucăturile rele ale tatălui său. Cu toate că nu avea mai mult de douăzeci şi trei de ani, el dusese o viaţă dezmăţată şi sălbatică printre bandiţii de tot felul care mişunau atunci în Egipt. Fiind singurul moştenitor al lui Kamylk-Paşa, lui i-ar fi revenit moştenirea dacă unchiul său nu ar fi izbutit să o sustragă lăcomiei lui. Astfel că furia, turbarea lui nu cunoscură margini cînd moartea lui Kamylk-Paşa făcu să dispară — aşa credea el, cel puţin — pe unicul deţinător al secretului acestei imense averi.

Se scurseră zece ani şi Sauk nici nu se mai gîndea la ce se putuse întîmpla cu moştenirea despre care este vorba.

Închipuiţi-vă deci ce efect a avut o veste venită ca din senin în mijlocul vieţii aventuroase pe care o ducea, veste care avea să-l arunce în vîltoarea atîtor neprevăzute întîmplări!

În primele zile ale anului 1862, Sauk primi o scrisoare prin care era invitat să se ducă imediat la biroul notarului Ben-Omar, pentru o afacere importantă.

Sauk îl cunoştea pe acest notar, din cale afară de fricos şi de lichea, pe care o fire hotărîtă ca a lui îl putea influenţa cu totul. Se duse deci la Alexandria şi îl întrebă destul de grosolan pe Ben-Omar pe ce motiv şi-a permis să-l cheme la biroul lui.

Ben-Omar, care îl ştia în stare de orice pe sălbaticul lui client, chiar de a-l strînge de gît într-o clipită, îl primi cu slugărnicie. Îşi ceru iertare că l-a deranjat şi-i spuse cu un glas mieros:

— Dar, nu-i aşa că m-am adresat singurului moştenitor al lui Kamylk-Paşa?...

— Într-adevăr, singurul moştenitor, exclamă Sauk, fiindcă sînt fiul lui Murad care îi era văr.

— Sînteţi sigur că nu mai există nici o altă rudă cu drepturi la succesiune în afară de dumneavoastră?

— Nici una. Kamylk-Paşa nu are alt moştenitor decît pe mine. Numai că, unde este moştenirea?...

— Iat-o... la dispoziţia excelenţei-voastre!

Sauk luă plicul pecetluit pe care i-l întindea notarul.

— Ce cuprinde plicul ăsta?... întrebă el.

— Testamentul lui Kamylk-Paşa.

— Şi cum a ajuns în mîinile tale?

— L-a făcut să-mi parvină la cîţiva ani după ce a fost închis în fortăreaţa din Cairo.

— Cam pe cînd?

— Acum douăzeci de ani.

— Douăzeci de ani! exclamă Sauk. Şi el a murit încă de acum zece ani... şi tu ai aşteptat...

— Citiţi, excelenţă!

Sauk citi menţiunea juridică de pe plic, care spunea că testamentul nu va putea fi deschis decît la zece ani după decesul testatorului.

— Kamylk-Paşa a murit în 1852, spuse notarul, sîntem în 1862 şi de aceea am invitat-o pe excelenţa-voastră...

— Blestemat formalist! strigă Sauk. De zece ani aş fi putut să iau în stăpînire moştenirea...

— Dacă dumneavoastră sînteţi cel pe care Kamylk-Paşa l-a lăsat moştenitorul său... adăugă notarul.

— Dacă sînt eu?... Şi cine ar putea fi oare?... Tare aş vrea să ştiu...

Şi cînd voia să rupă peceţile plicului, Ben-Omar îl opri spunînd:

— În interesul dumneavoastră, excelenţă, este mai bine ca lucrurile să se petreacă legal, în prezenţa martorilor...

Şi deschizînd uşa, Ben-Omar îi prezentă doi negustori din cartier pe care îi rugase să-l asiste în această împrejurare.

După ce cei doi notabili putură să constate că plicul era intact, fu deschis. Conţinutul său era următorul:

Numesc ca executor testamentar al meu pe Ben-Omar, notar din Alexandria, căruia îi va reveni un procent de unu la sută din averea

mea formată din aur, diamante, pietre prețioase, a căror valoare poate fi apreciată la o sută milioane de franci. În luna septembrie 1831, cele trei butoiașe conținînd această comoară au fost ascunse într-o groapă săpată la capătul de sud al unei anumite insulițe. Poziția geografică a insuliței va fi ușor de găsit, combinînd longitudinea de cincizeci și patru de grade și cincizeci și șapte de minute la est de meridianul Parisului, cu latitudinea trimisă în secret, în 1842, lui Thomas Antifer din Saint-Malo, Franța. Ben-Omar va trebui să ducă personal această longitudine numitului Thomas Antifer, sau, în caz că acesta ar fi murit, să i-o aducă la cunoștință moștenitorului lui cel mai apropiat. În afară de aceasta, Ben-Omar mai are obligația de a-l însoți pe numitul moștenitor în timpul cercetărilor care vor duce la descoperirea comorii, ce se află la baza unei stînci marcată cu dublul K al numelui meu.

Deci, excluzînd pe nevrednicul meu văr Murad, și pe fiul său, nu mai puțin nevrednicul Sauk, Ben-Omar va face toate demersurile pentru a se pune în legătură cu Thomas Antifer sau moștenitorii săi direcți, conformîndu-se indicațiilor formale ce se vor primi ulterior, în cursul mai sus menționatelor cercetări.

Aceasta este voința mea și vreau ca ea să fie respectată întocmai, atît în toate clauzele cît și în toate urmările sale...

KAMYLK-PAȘA

Inutil să insistăm asupra primirii pe care Sauk o făcu acestui ciudat testament și asupra plăcutei surprize încercată de Ben-Omar în legătură cu comisionul de unu la sută, adică un milion, ce trebuia să-i revină după scoaterea la lumină a moștenirii. Trebuia însă să fie găsită comoara, și comoara nu putea fi găsită decît calculînd poziția insuliței pe care era îngropată, prin combinarea longitudinii indicată în testament cu latitudinea ale cărei cifre le cunoștea numai Thomas Antifer. Pe scurt, planul lui Sauk fu repede înjghebat și, sub groaznice amenințări, Ben-Omar fu silit să devină complicele său.

În urma cercetărilor, aflară că Thomas Antifer murise în 1854, lăsînd un singur fiu. Era vorba să se ducă să-l întîlnească pe acest fiu, Pierre-Servan-Malo, să-l manevreze cu pricepere cu scopul de a-i smulge secretul acestei latitudini trimise tatălui său și să se ducă să ia în stăpînire uriașa moștenire din care Ben-Omar și-ar fi reținut comisionul.

Este ceea ce au și făcut Sauk și notarul, fără să piardă o zi. După ce au părăsit Alexandria, au debarcat la Marsilia, au luat expresul de Paris, apoi trenul spre Bretania și au ajuns chiar în acea dimineață la Saint-Malo.

Nici Sauk, nici Ben-Omar nu se îndoiau că au să obțină de la maluin scrisoarea a cărei valoare poate că el nu o cunoștea și care cuprindea prețioasa latitudine — chiar dacă, la nevoie, ar fi trebuit să o cumpere.

Știm însă cum dăduse greș încercarea.

Și nu este de mirare că excelența-sa își ieșise din fire și că, în izbucnirile sale violente, tot atît de cumplite pe cît de neîndreptățite, încerca să-l facă pe Ben-Omar răspunzător de acest eșec.

Acesta era deci motivul scenei viforoase din camera de hotel, care din fericire nu răzbătea prin pereți și din care nefericitul de notar nu credea că va mai scăpa cu viață...

— Da, repeta Sauk, numai prostia ta este de vină că n-am reușit! N-ai știut cum să procedezi!... Te-ai lăsat păcălit, tu, un notar, de un matelot prăpădit! Dar ține minte ce ți-am spus... Vai de tine dacă nu pun mîna pe milioanele lui Kamylk-Pașa!...

— Vă jur, excelență...

— Și eu îți jur că, dacă nu-mi ajung scopul, o să-mi plătești!... Și încă scump!...

Și Ben-Omar nu se îndoia că Sauk este omul care știe să-și țină jurămintele!

— Credeți poate, excelență, spuse el atunci, încercînd să-l îmblînzească pe Sauk, că acest marinar nu este decît un biet pîrlit, unul din acei mizeri felahi, ușor de speriat sau de înșelat?...

— Puțin îmi pasă!

— Nu!... Este un om violent, teribil... care nu vrea să știe de nimic...

Ar fi putut să adauge: «un om în felul dumneavoastră», dar se stăpîni să-și completeze astfel spusele, și nu întîmplător.

— Cred, deci, reluă el, că va trebui să ne resemnăm...

Abia îndrăzni să-și sfîrșească gîndul.

— Să ne resemnăm! strigă Sauk izbind cu pumnul în masa care făcu să se cutremure lampa, al cărei abajur se sparse... Să ne resemnăm să pierdem o sută de milioane?

— Nu... nu... excelență, se grăbi să răspundă Ben-Omar. Să ne resemnăm... în a-i face acestui breton... cunoscută longitudinea pe care testamentul îmi ordonă să i-o...

— Pentru ca el să profite, imbecilule, și să se ducă să dezgroape milioanele!

La drept vorbind, furia este un rău sfătuitor. Sauk, căruia nu-i lipsea nici inteligența, nici viclenia, sfîrși prin a înțelege acest lucru. Se calmă atît cît îi stătea în putință și reflectă la propunerea, foarte judicioasă dealtfel, pe care tocmai o rostise Ben-Omar.

Era sigur că, ținînd seama de caracterul maluinului, nu avea să scoată de la el nimic prin viclenie și că trebuia lucrat mai abil.

Iată, așadar, planul hotărît între excelența-sa și prea-umilul său servitor, care, vrînd-nevrînd, trebuia să-i fie complice: să se ducă din nou, a doua zi dimineața, la jupîn Antifer, să-i comunice longitudinea insuliței, așa cum era menționată în testament, să afle în același timp care era latitudinea. Apoi, cu aceste două date obținute, Sauk va încerca să o ia înaintea legatarului, în așa fel încît să pună mîna pe moștenire. Dacă aceasta nu va fi cu putință, atunci va găsi mijlocul de a-l însoți pe jupîn Antifer în timpul căutărilor sale, pentru a încerca să-și însușească comoara.

Dacă — și totul era cu putință — insulița s-ar fi aflat în niște ținuturi îndepărtate, planul putea să aibă șanse de reușită și afacerea putea să se termine în profitul lui Sauk.

Și, cînd se hotărî definitiv asupra acestei soluții, Sauk adăugă:

— Mă bizui pe tine, Ben-Omar, și te sfătuiesc să fii cinstit, altfel...

— Excelență, puteți fi sigur... Dar îmi făgăduiți că îmi voi încasa comisionul?...

— Da... fiindcă, conform testamentului, acest comision ți se cuvine... cu condiția precisă că nu-l vei pierde din ochi nici o clipă pe domnul Antifer în timpul călătoriei sale.

— Nu-l voi pierde!

— Nici eu... Te însoțesc!

— Dar în ce calitate... sub ce nume?

— În calitate de prim-secretar al notarului Ben-Omar și sub numele de Nazim!

— Dumneavoastră?!...

Și acest «dumneavoastră», aruncat cu un glas desperat, arăta limpede toate pacostele și sudălmile pe care nefericitul Ben-Omar le întrevedea în viitor!

Capitolul VIII

UNDE ASISTĂM LA EXECUTAREA UNUI QUATOR[1] FĂRĂ MUZICĂ, ÎN CARE GILDAS TRÉGOMAIN CONSIMTE SĂ-ȘI CÎNTE PARTITURA

Cînd ajunse în fața porții, jupîn Antifer o deschise, intră în curte, apoi în sufragerie, se așeză la un colț al șemineului și-și încălzi picioarele fără să scoată o vorbă.

---

[1] Bucată muzicală voçală sau instrumentală, compusă din patru părți.

Énogate şi Juhel stăteau de vorbă lîngă fereastră; el nici nu-i băgă în seamă.

Nanon, în bucătărie, pregătea cina şi el nici nu o întrebă, cum obişnuia, de zeci de ori, dacă «o să fie în curînd gata?»

Pierre-Servan-Malo era, evident, dus pe gînduri. Fără îndoială, nu avea chef să le povestească surorii, nepotului şi nepoatei ce se alesese din întîlnirea lui cu Ben-Omar, notarul lui Kamylk-Paşa.

În timpul mesei, jupîn Antifer, atît de vorbăreţ de obicei, rămase tăcut. Uitînd chiar să se servească de cîte două ori din fiecare fel de mîncare, se mulţumi să înghită una după alta cîteva duzini de stridii, pe care le scotea din carapacea verzuie cu ajutorul unui ac lung cu gămălie de aramă.

Juhel îi adresă cuvîntul de cîteva ori; nu răspunse.

Énogate îl întrebă ce are; păru că nu aude.

— Stai, frate, ce-i cu tine?... îl întrebă Nanon cînd se ridica de la masă, pregătindu-se să se ducă în odaia lui.

— Îmi creşte o măsea de minte! răspunse el.

Şi fiecare se gîndi, în sinea lui, că nu era prea devreme, dacă totuşi acest lucru îl putea face mai înţelept măcar la bătrîneţe.

Apoi, fără ca să-şi mai aprindă pipa pe care seara şi dimineaţa o fuma cu plăcere pe metereze, urcă scara fără să spună noapte bună nimănui.

— Unchiul este cam dus pe gînduri, observă Énogate.

— O fi intervenit ceva nou? murmură Nanon pe cînd strîngea masa.

— Poate că ar trebui să ne ducem să-l căutăm pe domnul Trégomain, replică Juhel.

Adevărul este că jupîn Antifer era mai chinuit, mai frămîntat, mai măcinat de nelinişte ca oricînd, de cînd aştepta pe mult-doritul mesager. Nu fusese el oare lipsit de prezenţă de spirit, de supleţe în întrevederea sa cu Ben-Omar? Procedase bine arătîndu-se atît de categoric, de neînduplecat faţă de acel individ, în loc de a-l îmbuna, de a discuta asupra principalelor puncte ale afacerii, de a cădea de acord? A fost oare nimerit din partea lui să îl facă pungaş, ticălos, crocodil şi cum îi venise la gură? Nu ar fi fost mai bine să nu se arate atît de interesat de moştenire, ci să se fi tîrguit, la nevoie să fi tărăgănat, să pară dispus a da această scrisoare ca şi cînd nu ar fi cunoscut importanţa ei şi să nu ceară, într-o clipă de furie, cincizeci de milioane? Desigur, valora atîta, nu era nici o îndoială! Ar fi fost însă mai înţelept să procedeze cu mai multă îndemînare. Şi dacă notarul, atît de bruftuluit, ar fi refuzat să se mai expună încă o dată unei asemenea primiri? Dacă îşi făcea bagajele, dacă

pleca din Saint-Malo, dacă se întorcea la Alexandria, ce ar mai fi atunci de făcut? Jupîn Antifer avea să fugă după longitudinea lui pînă în Egipt?...

Aşa că, la culcare, îşi administră cîţiva pumni binemeritaţi. Nu închise ochii toată noaptea. A doua zi luă hotărîrea să-şi schimbe tactica, să dea fuga pe urmele lui Ben-Omar, să-l facă să uite printr-o vorbă bună brutalitatea din ajun, să încerce o învoială, făcînd unele mici concesii...

Dar cum se gîndea la toate astea, pe cînd se îmbrăca, către orele opt dimineaţa, iată că luntraşul împinse binişor uşa odăii.

Nanon trimisese să-l caute şi el, drăguţul, venise pregătit să primească loviturile vecinului său.

— Ce te-aduce, patroane?...

— Valul, prietene, răspunse Gildas Trégomain, cu speranţa că această expresie marinărească îl va face să zîmbească pe interlocutorul său.

— Valul?... răspunse acesta aspru. Ei bine, pe mine o să mă ducă refluxul.

— Te pregăteşti să ieşi?...

— Da, cu sau fără voia, ta, luntraşule.

— Unde te duci?

— Unde-mi place.

— Bineînţeles că nu în altă parte... Şi nu vrei să-mi spui şi mie ce ai de făcut?...

— Vreau să încerc să dreg o prostie...

— Vezi să nu faci una şi mai mare!...

Acest răspuns, cu toate că fusese formulat numai aşa, în general, nu înseamnă că nu îl nelinişti pe jupîn Antifer. Se hotărî deci să-i împărtăşească prietenului cele întîmplate. Aşa că, făcîndu-şi în continuare toaleta, îi povesti întîlnirea sa cu Ben-Omar, încercarea lui Ben-Omar de a-i smulge latitudinea şi oferta sa de a-i vinde scrisoarea lui Kamylk-Paşa pentru cincizeci de milioane.

— Şi el trebuie că s-a tocmit, îi răspunse Gildas Trégomain.

— Nici nu a avut timp, fiindcă eu i-am întors imediat spatele — aici am greşit eu!...

— Aşa cred şi eu. Deci, acest notar a venit special la Saint-Malo ca să pună mîna pe scrisoare?...

— Absolut special, în loc să-şi facă datoria de a-mi comunica cele ce trebuia să-mi comunice. Acest Ben-Omar este mesagerul anunţat de Kamylk-Paşa şi aşteptat de douăzeci de ani...

— Aha! Este deci serioasă treaba asta? nu se putu împiedica să spună Gildas Trégomain.

Această remarcă îi atrase din partea jupînului Antifer o privire atît de crîncenă şi Pierre-Servan-Malo îi aruncă un epitet atît de dispreţuitor, încît celălalt îşi plecă ochii şi, împreunîndu-şi mîinile pe vasta rotunjime a pîntecului, începu să-şi învîrtească degetele mari.

Într-o clipă, jupîn Antifer termină cu îmbrăcatul, îşi luă pălăria — cînd, se deschise din nou uşa odăii.

Apăru Nanon.

— Ce s-a mai întîmplat?... o întrebă fratele său.

— E jos un străin... vrea să-ţi vorbească!

— Cum îl cheamă?...

— Poftim!

Şi Nanon îi întinse o carte de vizită pe care erau tipărite aceste cuvinte: *Ben-Omar, notar din Alexandria.*

— El e! strigă jupîn Antifer.

— Cine? întrebă Gildas Trégomain.

— Omar, despre care vorbeam... Ah, e mai bine aşa! Dacă s-a întors, este semn bun! Spune-i să urce, Nanon.

— Dar nu este singur...

— Nu este singur? exclamă jupîn Antifer. Cine o fi cu el?

— Un bărbat mai tînăr... pe care nu-l cunosc... şi care de asemenea pare a fi străin...

— Aşa! Sînt doi?... Ei bine, vom fi şi noi doi pentru a-i primi... Rămîi cu mine, luntraşule!

— Cum?... Vrei?...

Un gest poruncitor îl ţintui locului pe vrednicul vecin. Alt gest îi arătă lui Nanon că oaspeţii pot să urce.

Peste un minut aceştia erau poftiţi în camera a cărei uşă fu închisă cu grijă.

Dacă secretele care aveau să fie dezvăluite ar fi ajuns la urechile cuiva, înseamnă că ele vor fi trecut prin gaura cheii.

— Ah, dumneavoastră sînteţi, domnule Ben-Omar? spuse jupîn Antifer pe un ton degajat şi trufaş, pe care desigur că nu l-ar fi folosit dacă el ar fi făcut primul pas, ducîndu-se la hotelul *Union*.

— Chiar eu, domnule Antifer.

— Şi persoana care vă însoţeşte?...

— Este primul meu secretar.

Jupîn Antifer şi Sauk, care fu prezentat sub numele de Nazim, schimbară o privire destul de indiferentă.

— Secretarul dumneavoastră ştie despre ce este vorba?... întrebă maluinul.

— Da, ştie şi nu mă pot lipsi de ajutorul lui în această chestiune.

* Proiectul R.I. – 2010 * * Colectia Jules Verne *

— Fie, domnule Ben-Omar. Vreți să-mi spuneți cu ce prilej am cinstea să vă văd la mine?

— O nouă întrevedere pe care aș vrea să o am cu dumneavoastră, domnule Antifer... cu dumneavoastră singur, adăugă el aruncînd o privire piezișă lui Gildas Trégomain, ale cărui degete mari se răsuceau de zor în rotirea lor nevinovată.

— Gildas Trégomain, prietenul meu, răspunse jupîn Antifer, fostul căpitan al barcazului *Fermecătoarea Amélie*, care de asemenea știe despre ce este vorba și a cărui prezență este tot atît de necesară ca și aceea a secretarului dumneavoastră, Nazim...

De o parte era Sauk, de cealaltă Trégomain. Ben-Omar nu avea ce să mai zică.

Cele patru personaje se așezară de îndată în jurul mesei pe care notarul își puse gentuța.

Apoi, în odaie se lăsă un fel de tăcere, în așteptarea ca unul sau altul să îndrăznească să înceapă.

În cele din urmă, jupîn Antifer fu cel care rupse tăcerea adresîndu-se lui Ben-Omar:

— Presupun că secretarul dumneavoastră vorbește franțuzește?

— Nu, răspunse notarul.

— Înțelege, măcar...

— Deloc.

Asupra acestui lucru Sauk și Ben-Omar se înțeleseseră dinainte, în speranța că, neavînd a se teme că este înțeles de falsul Nazim, jupîn Antifer o să lase să-i scape, poate, unele cuvinte de pe urma cărora s-ar fi putut trage folos.

— Și acum, dați-i drumul, domnule Ben-Omar, spuse ca în treacăt jupîn Antifer. Doriți să reluăm discuția de acolo de unde am întrerupt-o ieri?

— Fără îndoială.

— Atunci, îmi aduceți cele cincizeci de milioane...

— Să fim serioși, domnule...

— Da, să fim serioși, domnule Ben-Omar. Prietenul meu Trégomain nu este dintre acei oameni care sînt dispuși să-și piardă timpul cu glume fără rost. Nu-i așa, Trégomain?

Niciodată luntrașul nu a avut o ținută mai impunătoare, o înfățișare mai gravă, și cînd își înfășură apendicele nazal în faldurile drapelului — vrem să spunem ale batistei sale — niciodată nu scosese sunete mai magistrale.

— Domnule Ben-Omar, reluă jupîn Antifer, silindu-se să vorbească nepăsător, așa cum buzele lui nu prea erau învățate să vorbească, mi-e teamă că între noi doi este o neînțelegere... Trebuie

să o risipim, fiindcă altfel nu vom ajunge la nimic bun. Dumneata ştii cine sînt eu, eu ştiu cine eşti dumneata...

— Un notar...

— Un notar care este în acelaşi timp un trimis al defunctului Kamylk-Paşa şi a cărui sosire familia mea o aşteaptă de douăzeci de ani.

— Iartă-mă, domnule Antifer, dar, chiar dacă este aşa, nu-mi era îngăduit să vin mai devreme...

— Şi pentru ce?...

— Fiindcă numai de cincisprezece zile ştiu, deschizînd testamentul, în ce condiţii a primit tatăl dumitale această scrisoare.

— Ah! Scrisoarea cu dublul K?... Ne întoarcem iar la ea, domnule Ben-Omar?

— Da, şi singurul meu gînd, venind la Saint-Malo, era să iau legătura...

— Va să zică ai făcut această călătorie numai în acest scop?

— Numai.

În timpul acestui schimb de întrebări şi răspunsuri, Sauk rămînea nepăsător, avînd aerul că nu înţelege nici o iotă din cele ce se vorbeau.

Îşi juca rolul atît de firesc încît Gildas Trégomain, care îl privea pe furiş, nu putu să surprindă nimic care să-i dea de bănuit.

— Haide, domnule Ben-Omar, reluă Pierre-Servan-Malo, eu am pentru dumneata cel mai adînc respect şi ştii că nu mi-aş îngădui să-ţi adresez vreun cuvînt urît...

Şi afirma acest lucru cu o uimitoare îndrăzneală, el care în ajun îl făcuse pungaş, mumie, crocodil etc...

— În acelaşi timp, adăugă el, nu mă pot opri să nu-ţi atrag atenţia că ai minţit...

— Domnule!...

— Da... că ai minţit ca un cambuzier, afirmînd că ai făcut atîta drum numai ca să cunoşti conţinutul scrisorii mele!

— Pot să jur! făcu notarul ridicînd mîna.

— Jos cleştele, bătrîne Omar[1], strigă jupîn Antifer, care începea să se înfierbînte din nou, în ciuda frumoaselor sale hotărîri. Ştiu foarte bine de ce ai venit...

— Crede-mă...

— Şi din partea cui vii...

— Nimeni, vă asigur...

— Ba da, din partea răposatului Kamylk-Paşa...

---

[1] Omar — în limba franceză — rac; de aici aluzia la cleşte.

— Dar a murit de zece ani!

— Nu interesează! Pentru îndeplinirea ultimelor sale dorințe ești astăzi aici, la Pierre-Servan-Malo, fiul lui Thomas Antifer, căruia ai sarcina nu să-i ceri scrisoarea despre care este vorba, ci să-i comunici anumite cifre...

— Cifre?

— Da... cifrele unei longitudini de care am nevoie pentru a completa latitudinea pe care Kamylk-Paşa i-a trimis-o acum douăzeci de ani omului de omenie care a fost tatăl meu!

— Frumos răspuns! spuse calm Gildas Trégomain, scuturîndu-şi batista ca şi cînd ar fi trimis un semn semafoarelor de pe coastă.

În acest timp, aşa-zisul secretar continua să pară cu totul nepăsător, deşi acum nu se mai îndoia că jupîn Antifer cunoaşte toată situația.

— Dumneata, domnule Ben-Omar ai vrut să inversezi rolurile, încercînd să-mi furi latitudinea...

— Să fur?

— Da!... Să furi! Şi probabil pentru a trage nişte foloase la care numai eu am dreptul!

— Domnule Antifer, răspunse Ben-Omar pierzîndu-şi cumpătul, credeți-mă, îndată ce mi-ați fi dat scrisoarea... v-aş fi dat cifrele...

— Recunoşti deci că le ai?...

Notarul era strîns cu uşa. Oricît de priceput ar fi fost să iasă din încurcătură, simți că adversarul îl are la mînă şi că cel mai bun lucru ar fi să se supună, aşa cum fusese convenit în ajun între el şi Sauk. Aşa că, atunci cînd jupîn Antifer îi spuse:

— Haide, domnule Ben-Omar, dă cărțile pe față! Destul cu ocolişul, mai bine spune adevărul!

— Fie! răspunse el.

Îşi deschise geanta şi scoase din ea o foaie de pergament brăzdată de rîndurile unui scris mare.

Era testamentul lui Kamylk-Paşa, redactat, precum se ştie, în limba franceză şi de care jupîn Antifer luă pe loc cunoştință. După ce îl citi în întregime cu glas tare, în aşa fel încît Gildas Trégomain să nu piardă nici un cuvînt din cele ce erau cuprinse în testament, îşi trase din buzunar carnetul pentru a-şi nota cifrele indicînd longitudinea insuliței — cele patru cifre pentru care şi-ar fi dat degetele de la mîna dreaptă, cîte unul pentru fiecare din ele. Apoi, ca şi cînd ar fi fost pe corabia sa, încercînd să-şi calculeze poziția, strigă:

— Atenție, luntraşule!

— Atenție! repetă Gildas Trégomain, care de asemenea îşi scosese din adîncimile jachetei sale un carnet.

— Prinde-o!...

Şi este cazul să spunem că această preţioasă longitudine — 54°57 la est de meridianul Parisului — a fost *prinsă* cu cea mai mare grijă.

Pergamentul se întoarse apoi din nou la notar care-l aşeză în despărţiturile gentuţei, care gentuţă trecu apoi sub braţul falsului secretar Nazim, tot atît de nepăsător ca şi un bătrîn evreu de pe timpul lui Abraham, care s-ar fi trezit în mijlocul Academiei Franceze.

Între timp, întrevederea ajungea la punctul care-i interesa pe Sauk şi Ben-Omar. Jupîn Antifer cunoştea meridianul şi paralela insuliţei; nu-i mai rămînea decît să întretaie pe hartă aceste două linii, pentru a-i găsi poziţia la punctul de întîlnire. Era chiar foarte grăbit să treacă la această operaţie. Şi cînd se ridică în picioare, atît jumătatea de salut pe care o făcu cît şi gestul schiţat arătau limpede spre scară. Era evident că Sauk şi Ben-Omar erau invitaţi să se retragă.

Luntraşul urmărea aceste manevre cu o privire atentă şi surîzătoare. Cu toate acestea, nici notarul, nici Nazim nu păreau dispuşi să se ridice. Că gazda lor îi dădea afară, asta era evident. Dar ei sau nu o înţeleseseră, sau nu voiau să o înţeleagă. Ben-Omar, destul de încurcat, simţea că privirea lui Sauk îi ordona — hotărît — să pună o ultimă întrebare. N-avu încotro şi spuse:

— Acum, după ce mi-am îndeplinit misiunea încredinţată de testamentul lui Kamylk-Paşa...

— Nu ne mai rămîne decît să ne luăm, politicos, rămas bun unii de la alţii, răspunse Pierre-Servan-Malo, şi primul tren fiind la orele zece şi treizeci şi şapte...

— Cu începere de ieri, zece douăzeci şi trei, rectifică Gildas Trégomain.

— Într-adevăr, zece douăzeci şi trei şi nu vreau să vă fac, scumpe domn Ben-Omar, pe dumneata ca şi pe secretarul dumitale Nazim, să pierdeţi acest expres...

Piciorul lui Sauk începu să bată pe podea un tact grăbit în măsura doua a patra şi, cum se uita şi la ceas, s-ar fi putut crede că-l îngrijorează plecarea...

— Dacă aveţi de predat bagaje, continuă jupîn Antifer, este chiar timpul...

— Cu atît mai mult, adăugă luntraşul, cu cît în gara asta lucrurile merg mai încet.

Ben-Omar se hotărî atunci să vorbească din nou şi, ridicîndu-se pe jumătate, spuse coborînd ochii:

— Să am iertare, dar mi se pare că nu ne-am spus totul...

— Dimpotrivă, domnule Ben-Omar, în ceea ce mă priveşte, nu mai am a vă cere nimic.

— Îmi rămîne, cu toate acestea, să vă spun o chestiune, domnule Antifer...

— M-aş mira, domnule Ben-Omar, dar, în sfîrşit, dacă asta este părerea dumitale, să auzim...

— V-am comunicat cifrele longitudinii menţionate în testament...

— Da, firește, iar prietenul meu Trégomain şi cu mine le-am înscris fiecare în carnețelul său.

– Acum urmează să mi le faceți cunoscute pe acelea care sînt menționate în scrisoarea...

— În scrisoarea adresată tatălui meu?...

— Chiar aşa.

— Iartă-mă, domnule Ben-Omar! răspunse jupîn Antifer încruntînd sprîncenele. Aveai sau nu dumneata sarcina să-mi aduci longitudinea de care vorbeam?...

— Da, şi această sarcină mi-am îndeplinit-o...

— Cu tot atîta zel cît şi bunăvoință, trebuie să recunosc. Dar, în ceea ce mă priveşte, nu am văzut nicăieri, nici în testament, nici în scrisoare, că eu trebuie să comunic cuiva cifrele latitudinii care a fost trimisă tatălui meu!

— Cu toate acestea...

— Cu toate acestea, dacă ai vreo indicație în acest sens, o vom putea discuta...

— Mi se pare... replică notarul, că între oameni care se stimează...

— Greşit ți se pare, domnule Ben-Omar. Stima nu are nimic de a face cu cele ce discutăm noi, presupunînd că am avea-o unul pentru altul...

Se vedea bine la jupîn Antifer că enervarea, care începea să ia locul nerăbdării, nu avea să întîrzie să se manifeste. Aşa că, dornic de a evita o izbucnire, Gildas Trégomain se duse să le deschidă uşa pentru a le grăbi celor doi plecarea. Sauk nu se mişcase. Dealtfel, nu el trebuia — în dubla lui calitate de secretar şi străin — să facă prima mişcare, atîta timp cît patronul său nu i-ar fi făcut semn.

Ben-Omar se ridică de pe scaun, îşi frecă fruntea, îşi îndreptă ochelarii pe nas şi, cu tonul unui om ce se resemnează în fața inevitabilului, spuse:

— Iertați-mă, domnule Antifer, sînteți într-adevăr hotărît să nu-mi încredințați...

— Cu atît mai hotărît, domnule Ben-Omar, cu cît scrisoarea lui Kamylk-Paşa impunea tatălui meu, în privința aceasta, un secret absolut şi, la rîndul său, tatăl meu mi-a impus acelaşi secret.

— Ei bine, domnule Antifer, continuă atunci Ben-Omar, îmi permiteți să vă dau un sfat?

— Care?

— Acela de a nu da curs acestei afaceri.

— Şi pentru ce?

— Fiindcă s-ar putea să întîlniţi în drumul dumneavoastră persoane în stare să vă facă să regretaţi...

— Adică cine?...

— Sauk, chiar fiul vărului lui Kamylk-Paşa, dezmoştenit în favoarea dumneavoastră şi care nu e deloc omul...

— Nu cumva îl cunoaşteţi dumneavoastră pe acest fiu?...

— Nu... răspunse notarul, dar ştiu că este un adversar de temut...

— Ei bine, dacă îl întîlniţi vreodată pe acest Sauk, spuneţi-i din partea mea că nu-mi pasă de el şi nici de toţi Sauk-ii Egiptului!

Nazim nici nu clipi. Apoi Pierre-Servan-Malo înaintă pe palier strigînd:

— Nanon!

Notarul se îndreptă către uşă şi de data aceasta Sauk, care din nebăgare de seamă răsturnase un scaun, îl urmă nu fără o furioasă dorinţă de a-i da un brînci să se ducă de-a rostogolul pe scară.

Dar cînd să treacă pragul, iată că Ben-Omar se mai opri o dată şi adresîndu-se jupînului Antifer pe care nu îndrăznea să-l privească în faţă, îi spuse:

— Nu aţi uitat, domnule, una din clauzele testamentului lui Kamylk-Paşa?...

— Care, domnule Ben-Omar?

— Aceea care mă obligă să vă însoţesc pînă în clipa în care veţi lua în posesie moştenirea şi să fiu prezent atunci cînd vor fi dezgropate cele trei butoaie...

— Ei bine, o să mă însoţeşti, domnule Ben-Omar.

— Dar atunci va trebui să ştiu încotro o să vă duceţi...

— O să ştii cînd vom fi ajuns.

— Şi dacă este la capătul lumii?...

— O să fie la capătul lumii!

— Fie... Dar să nu uitaţi că nu mă pot lipsi de primul meu secretar...

— O să fie aşa cum vei voi şi eu mă voi simţi la fel de onorat să călătoresc în tovărăşia lui ca şi într-a dumitale!

Apoi, aplecîndu-se peste balustrada scării, strigă: «Nanon!» pentru a doua oară, cu un glas poruncitor, vrînd să arate prin asta că este la capătul răbdării.

Nanon se arătă de îndată.

— Luminează calea acestor domni! spuse jupîn Antifer.

— Acum? Ziua în amiaza mare? răspunse Nanon.

— Luminează, te rog!

Şi după o asemenea poftire de a o lua din loc, Sauk şi Ben-Omar părăsiră această casă atît de puţin primitoare, a cărei uşă se trînti cu putere în urma lor.

Atunci pe jupîn Antifer îl cuprinse una din acele bucurii nebuneşti de care rareori avusese parte în viaţă. Dar, în adevăr, dacă nici în această zi nu ar fi fost fericit, cînd ar fi mai avut vreodată prilejul să mai fie?

Faimoasa lui longitudine, aşteptată cu atîta nerăbdare, o avea în sfîrşit! Avea să poată preschimba în realitate ceea ce pînă atunci nu fusese pentru el decît un vis! Averea aceasta de necrezut era a lui, nu depindea decît de graba cu care se va duce să o caute pe insuliţa unde îl aştepta.

— O sută de milioane... o sută de milioane! repeta el.

— Adică o mie de sute de mii de franci, adăugă luntraşul.

În clipa aceea, nemaiputîndu-se stăpîni, jupîn Antifer sări într-un picior, apoi pe celălalt, se lăsă pe vine, se ridică, se legănă din şolduri, se învîrti ca un simplu giroscop, dar nu pe acelaşi plan, se porni în sfîrşit pe unul din acele dansuri marinăreşti, pe care mateloţii de la prova le numesc în fel şi chip.

Apoi, tîrînd în vîrtejul ameţitor muntele de om care era Gildas Trégomain, îl sili să se mişte cu o asemenea repeziciune, încît casa se zgudui pînă în temelii.

Şi domnul Antifer striga în gura mare, de făcea să se cutremure geamurile:

— A mea e lon...
Lon la;
A mea e gi...
Lon li!
A mea e gi... longitudinea mea.

Capitolul IX

ÎN CARE UN PUNCT DE PE O HARTĂ DIN ATLASUL JUPÎNULUI ANTIFER ESTE ATENT ÎNSEMNAT CU CREION ROŞU

În timp ce unchiul lor se dezlănţuia în această farandolă în doi, Énogate şi Juhel se duseseră împreună la primărie şi la biserică. La primărie, slujbaşul stării civile pentru căsătorii — bătrîn conţopist avînd în grija sa fabricarea lunilor de miere — le arătase strigările afişate în cadrul publicaţiilor. La catedrală, vicarul le făgăduise o

slujbă cîntată, predică, orgă, clopote — adică tot tacîmul matrimonial al lui Saint-Jean. Cît de fericiți vor fi acești veri, cu dispensa obținută de la Monseniȯr! Și cu cîtă nerăbdare așteptau, mai fățișă la Juhel, mai sfioasă la Énogate, data de 5 aprilie, smulsă șovăielilor unchiului lor! Și apoi, ce de pregătiri, trusoul miresei, găteli și mobile pentru frumoasa cameră de la primul etaj, pe care generosul Trégomain o înfrumusețea în fiecare zi cu mărunțișuri adunate pe vremuri de la locuitorii de pe Rance, între altele o mică statuetă a Fecioarei, care împodobea cabina barcazului *Fermecătoarea Amélie* și pe care ținea să o dăruiască tinerilor căsătoriți! Nu era el confidentul lor și unde ar fi găsit ei un om mai bun și mai sigur pentru speranțele și proiectele lor de viitor? Și de douăzeci de ori pe zi, cu orice prilej, vrednicul luntraș le spunea:

— Ce nu aș da să știu această căsătorie făcută... să vă știu trecuți pe la primar și pe la preot...

— Pentru care motiv, dragă Gildas?... întreba fata, cam neliniștită.

— Este atît de ciudat prietenul Antifer cînd începe să bată cîmpii și o ia razna cu milioanele lui!

Asta era și părerea lui Juhel. Cînd depinzi de un unchi — minunat om, dar puțin cam scrîntit — nu ești sigur de nimic, atît timp cît acel «da» sacramental nu a fost rostit.

Și apoi, cînd este vorba de o familie de marinari, nici nu e timp de pierdut. Sau trebuie să rămîi burlac, cum a rămas șeful de cabotaj și căpitanul barcazului, sau trebuie să te căsătorești de îndată ce acest lucru este permis și posibil.

Precum se știe, Juhel trebuia să se îmbarce, în calitate de secund, pe o corabie cu trei catarge aparținînd firmei Baillif. Așadar, cîte luni de-a rîndul, cîți ani chiar, cutreierînd mările la mii de leghe de soție și copii — dacă Dumnezeu le-ar fi binecuvîntat căsătoria, și cine nu știe că Dumnezeu nu-și negustorește binecuvîntarea perechilor de prin porturile militare și comerciale! Fără îndoială că Énogate se obișnuise cu gîndul că lungile călătorii îl vor duce pe soțul ei departe de ea, altfel nici nu s-ar fi putut. Un motiv în plus ca să nu piardă nici o zi, căci vor veni destule cînd vor fi despărțiți.

Despre acest viitor vorbeau tînărul căpitan și logodnica lui, pe cînd se întorceau în acea dimineață acasă, după ce își terminaseră treburile. Și mare le fu mirarea cînd văzură doi străini ieșind din casa din strada Hautes-Salles, care se îndepărtau gesticulînd furioși. Ce să caute acești oameni la jupîn Antifer? Juhel avu o presimțire că se petrecuse ceva neobișnuit.

Și nu mai avu nici o îndoială cînd, împreună cu Énogate, auzi

tărăboiul care venea de sus, cîntecul improvizat al cărui refren răsuna pînă la capătul meterezelor.

Să-şi fi pierdut unchiul lor minţile? Nu cumva obsesia acelei longitudini îi provocase vreo leziune cerebrală? Să fi dat oare peste el, dacă nu nebunia marinarilor, nebunia bogăţiei?...

— Ce s-a întîmplat oare, mătuşă? o întrebă Juhel pe Nanon.

— Unchiul vostru este cel care dănţuieşte, copii.

— Nu-i el în stare să zguduie casa atît de tare!...

— Nu el, Trégomain.

— Cum? Trégomain dănţuieşte şi el?

— Vezi bine, ca să nu-l contrazică pe unchiul nostru, îl lămuri Énogate.

Urcară toţi trei la primul etaj şi văzîndu-l pe jupîn Antifer cum ţopăie, le trecu prin gînd — auzindu-l cîntînd cît îl ţinea gura — că nu mai este în toate minţile:

— A mea e lon...
Lon la!
A mea e gi...
Lon li!

Şi, în unison cu el, roşu ca racul, gîfîind, ameninţat de apoplexie, minunatul Trégomain îi ţinea isonul:

— Da, da, e a lui
longitudinea lui!...

O străfulgerare lumină deodată mintea lui Juhel. Aceşti doi străini pe care îi văzuse ieşind din casă... Să fi venit în sfîrşit blestematul de mesager al lui Kamylk-Paşa?...

Tînărul păli şi-l opri pe jupîn Antifer în mijlocul unei piruete.

— Unchiule, îi strigă el, o ai?...

— O am, nepoate!

— O are, murmură Gildas Trégomain.

Şi se lăsă să cadă pe un scaun care, neputîndu-i opune rezistenţă, se sfărîmă sub el.

Cîteva clipe mai tîrziu, îndată ce unchiul îşi putu trage sufletul, Énogate şi Juhel aflară tot ce se întîmplase încă din ajun, despre sosirea lui Ben-Omar şi a secretarului său, încercarea de a smulge scrisoarea lui Kamylk-Paşa, conţinutul testamentului, determinarea exactă a longitudinii pentru poziţia insuliţei unde era îngropată comoara... Lui jupîn Antifer nu-i rămînea decît să se aplece ca să o ia!...

— Ei, unchiule, acum cînd au aflat unde e cuibul, aceşti doi indivizi o să ţi-o ia înainte!

— Mai încet, nepoate! strigă jupîn Antifer ridicînd din umeri.

Mă crezi atît de neghiob încît să le fi dat cheia de la casa de bani?...

Afirmație pe care Gildas Trégomain o întări scuturînd din cap.

— ...o casă de bani care închide în ea o avere de o sută de milioane!...

Și acest cuvînt «milioane» creștea și se umfla în gura lui Pierre-Servan-Malo în asemenea măsură, încît amenința să-l înăbușe.

Oricum însă, dacă se aștepta ca această veste să fie primită cu strigăte de entuziasm, fu numaidecît dezamăgit. Cum! O ploaie de aur, de care și Danae ar fi fost geloasă, un potop de diamante și pietre prețioase cădea asupra casei umile din strada Hautes-Salles, și nici unul nu întindea mîna ca să le prindă, și acoperișul nu se spărgea pentru a le lăsa să pătrundă înăuntru pînă la ultimul strop?...

Da! Așa a fost. Vorbelor împănate cu milioane — rostite victorios de către autorul lor — le urmă o tăcere de gheață.

— Asta-i bună! strigă el privindu-și pe rînd sora, nepotul, nepoata și prietenul, dar ce-aveți de-mi arătați mutrele astea, de parcă ați avea vînt potrivnic?

Cu toate aceste mustrări violente, chipurile nu-și schimbară «direcția vîntului».

— Cum, reluă jupîn Antifer, eu vă aduc vestea că sînt bogat precum Cresus, că o să mă întorc din Eldorado încărcat cu atîta aur cît nici la cel mai nabab dintre nababi nu o să găsiți, și voi nici nu mă îmbrățișați ca să mă felicitați?...

Nici un răspuns. Nimic decît ochi plecați și chipuri abătute.

— Ei bine, Nanon?...

— Da, frate, răspunse sora, sigur că este o avere frumușică.

— Frumușică! Să mănînci pe zi, timp de un an, mai mult de trei sute de mii de franci, dacă vrei! Și tu, Énogate, și tu, de asemenea, găsești că este o avere frumușică?

— Doamne, unchiule, răspunse tînăra fată, dar nu-i nevoie să fii atît de bogat...

— Da, știu,... cunosc refrenul! Bogăția nu face fericirea! Este de asemenea și părerea dumneavoastră, domnule căpitan de cursă lungă? se întoarse unchiul, întrebîndu-l direct pe nepotul său.

— Părerea mea, răspunse Juhel, este că acest egiptean ar fi trebuit să-ți lase, pe deasupra, prin testament, și titlul de pașă, fiindcă atît bănet și fără titlu...

— He!... He!... Antifer-Pașa! făcu zîmbind luntrașul...

— Ia spune, strigă jupîn Antifer cu tonul cu care se comanda înfășurarea pe jumătate a pînzei de gabie, ia spune, fostule căpitan al *Fermecătoarei Amélie*, ai chef să glumești?

— Eu, bunul meu prieten? replică Gildas Trégomain. Ferească

Dumnezeu!... Şi fiindcă eşti atît de fericit că eşti de o sută de ori milionar, eu te felicit de o sută de milioane de ori.

Oare, în definitiv, de ce primea familia cu atîta răceală marea fericire a şefului ei?...

Poate că el, la urma urmei, nu se mai gîndea la minunatele lui planuri de căsătorie pentru nepoata şi nepotul său? Poate că renunţase să rupă sau cel puţin să amîne căsătoria lui Juhel cu Énogate, cu toate că longitudinea sosise înainte de 5 aprilie? La drept vorbind, asta era teama care-i necăjea atît de tare pe Énogate şi Juhel, pe Nanon şi Gildas Trégomain.

Acesta din urmă vru să-l facă pe prietenul său să se explice... Era mai bine să se ştie la ce trebuiau să se aştepte. Măcar s-ar fi putut discuta şi, din una în alta, să-l facă să înţeleagă pe acest teribil unchi, în loc să-l lase să fiarbă în propria lui zeamă.

— Să vedem, prietene, spuse el îndoindu-şi spinarea, să presupunem că ai toate aceste milioane...

— Să presupunem, luntraşule... şi de ce să presupui?...

— Ei bine, să zicem că le ai... Un om de treabă, ca tine, obişnuit cu o viaţă modestă — ce ai să faci cu ele?

— Ce o să-mi placă, răspunse scurt jupîn Antifer.

— Doar nu ai să cumperi tot Saint-Malo...

— Tot Saint-Malo şi tot Saint-Servan şi tot Dinard, dacă aşa vreau eu, şi chiar caraghioasa aia de Rance care nu are apă decît cînd se îndură fluxul să-i aducă!

El ştia că, insultînd Rance, îl mîhnea pe cel care navigase în sus şi în jos pe încîntătorul rîuleţ timp de douăzeci de ani.

— Aşa o fi! replică Trégomain înţepat. Dar tot nu ai să mănînci o îmbucătură mai mult şi nu o să bei o înghiţitură în plus, afară doar dacă ai să-ţi cumperi un stomac în plus...

— O să-mi cumpăr ce o să-mi placă, marinar de apă dulce, şi dacă şi printre ai mei întîmpin împotrivire, dacă sînt înfruntat...

Asta o spunea la adresa celor doi logodnici.

— ...O să-mi toc suta mea de milioane, o s-o risipesc, o s-o fac scrum, praf am s-o fac, şi Juhel şi Énogate nu au să aibă nimic din cele cincizeci pe care socoteam să le las fiecăruia, într-o zi, moştenire...

— Adică, vrei să spui, o sută la amîndoi, prietene...

— De ce?

— Fiindcă au să se căsătorească...

Se atingea problema arzătoare.

— Ehei, luntraşule, strigă jupîn Antifer cu o voce de stentor, caţără-te pe vela mare a trinchetului şi uită-te dacă nu sînt acolo!

Era un fel de a-l trimite la plimbare pe Gildas Trégomain — bine-

înțeles la figurat, fiindcă ar fi fost cu neputință să ridici ditamai namila ca luntrașul în vîrful unui catarg, fără ajutorul unei macarale.

Nici Nanon, nici Juhel, nici Énogate nu îndrăzneau să se amestece în discuție. După cît era de palid tînărul căpitan, se vedea bine că abia își stăpînea furia gata să izbucnească.

Dar luntrașul nu era omul care să-i părăsească în largul mării și, apropiindu-se de prietenul său, zise:

— Cu toate astea, tu ai promis...

— Ce am promis?...

— Să consimți la căsătoria lor...

— Da... dacă nu sosea longitudinea; și cum longitudinea a sosit...

— Un motiv în plus să le asiguri fericirea...

— În regulă, luntrașule, în regulă... De aceea Énogate se va căsători cu un prinț...

— Dacă s-o mai găsi...

— Și Juhel cu o prințesă...

— Cele de măritat s-au isprăvit! replică Gildas Trégomain, care nu mai găsea argumente.

— Cînd vii cu cincizeci de milioane zestre, se găsesc, nu avea grijă!

— Atunci caută...

— O să caut... și am să găsesc... și încă în almanahul Gothon!

Voia să spună almanahul Gotha acest catîr încăpățînat greu de scos din ale lui, care voia cu orice chip să amestece sîngele princiar cu cel al Antiferilor.

Dealtfel, nevrînd să mai lungească vorba care putea să lunece în ceartă și hotărît să nu cedeze în problema căsătoriei, lăsă să se înțeleagă — oh! foarte categoric — că dorea să rămînă singur în odaia sa, adăugînd că pînă la cină nu o să mai fie acasă pentru nimeni.

Gildas Trégomain socoti prudent să nu-l contrazică, așa că se întoarseră cu toții în sala de la parter.

De fapt, toată această mică lume era desperată și frumoșii ochi ai tinerei fete erau plini de lacrimi. Și asta îl scotea din fire pe Gildas Trégomain:

— Nu-mi place să văd pe cineva plîngînd, chiar cînd are necazuri...

— Dar, bunul meu prieten, spuse ea, totul este pierdut! Unchiul nostru nu o să renunțe... Averea asta i-a sucit mințile...

— Da, întări Nanon, și cînd fratele meu și-a vîrît ceva în cap...

Juhel nu scotea nici o vorbă. Umbla încoace și încolo prin odaie, încrucișîndu-și și desfăcîndu-și brațele, închizînd și deschizînd palmele. Deodată începu să strige:

— La urma urmei, nu-i el stăpîn aici!... Și nu am nevoie de consimțămîntul lui ca să mă căsătoresc!... Sînt major...

— Dar Énogate nu este, îi atrase atenția luntrașul, și în calitatea lui de tutore poate să se opună...

— Da... și noi toți depindem de el, adăugă Nanon plecînd capul.

— Așa că eu sînt de părere, îi sfătui Gildas Trégomain, că ar fi mai bine să nu-l înfruntați fățiș... S-ar putea să-i mai treacă din pandalii, mai ales dacă o să vă prefaceți că sînteți de acord...

— Cred că aveți dreptate, domnule Trégomain, spuse Énogate, și cred că o să cîștigăm mai mult cu vorba bună decît cu cearta, cel puțin așa trag nădejde.

— Dealtfel, adăugă luntrașul, milioanele astea nici nu le are încă!...

— Nu, întări Juhel, și, cu toată latitudinea și longitudinea lui, s-ar putea să nu-i fie deloc ușor să pună mîna pe ele! O să-i trebuiască timp, nu glumă...

— Mult de tot... murmură fata.

— Din păcate, da, scumpa mea Énogate, și asta înseamnă amînări și iar amînări!... Ah, unchi afurisit!...

— Și afurisitele astea de bestii care au venit din partea acelui afurisit de pașă! bombăni Nanon. Ar fi trebuit să-i iau la goană cu mătura...

— Oricum, în cele din urmă tot s-ar fi întîlnit cu el, replică Juhel, și acest Ben-Omar, care își are comisionul lui în această afacere, nu s-ar fi lăsat cu una, cu două...

— Și atunci, unchiul o să plece?... întrebă Énogate.

— S-ar putea, răspunse Gildas Trégomain, fiindcă o să știe unde este situată insulița!

— Am să mă duc cu el, hotărî Juhel.

— Tu, Juhel! exclamă tînăra fată.

— Da... nu se poate altfel... Vreau să fiu lîngă el, să nu-l las să facă vreo prostie... sau să-l aduc înapoi... dacă o zăbovi prea mult prin cine știe ce coclauri...

— Bine gîndit, băiatul meu, spuse luntrașul.

— Cine știe pe unde s-o lăsa tîrît tot alergînd după această comoară și ce primejdii o să înfrunte!...

Énogate rămase foarte tristă, deși înțelesese că numai bunul simț îi inspirase lui Juhel această hotărîre și poate că așa avea să mai scurteze din călătorie. Tînărul căpitan o mîngîie cît putu de bine. Avea să-i scrie des... O să o țină la curent cu tot ce avea să se întîmple... Nanon o să fie lîngă ea, ca și domnul Trégomain, dealtfel... care o să vină să le vadă în fiecare zi...

— Bizuie-te pe mine, fata mea, răspunse luntrașul, foarte înduioșat, ai să vezi cum am să te distrez! Tu nu cunoști isprăvile *Fermecătoarei Amélie*, nu-i așa?

Nu, Énogate nu le cunoştea, fiindcă el nu îndrăznise niciodată, de frica jupînului Antifer, să i le povestească.

— Ei bine, am să ţi le povestesc... Sînt foarte interesante... Şi timpul o să treacă... Într-o zi o să-l vedem pe prietenul nostru întorcîndu-se cu milioanele lui sub braţ... sau cu traista goală... Bravul nostru Juhel nu va face decît un salt de acasă pînă la catedrala din Saint-Malo... şi nu eu voi fi acela care să vă fac să zăboviţi... Dacă vrei, cît au să lipsească ei, îmi comand hainele de nuntă şi le îmbrac în fiecare dimineaţă...

— Hei!... Luntraşule!

Glasul binecunoscut îi făcu pe toţi să tresară.

— Iată că mă cheamă, spuse Gildas Trégomain.

— Ce o fi vrînd?... întrebă Nanon.

— După glas, parcă nu ar fi furios, adăugă Énogate.

— Nu, răspunse Juhel, parcă-i mai mult nerăbdător decît furios...

— Trégomain, vii odată?...

— Vin! strigă Gildas Trégomain.

Şi scara prinse a geme sub pasul lui.

O clipă mai tîrziu, jupîn Antifer îl împinse înăuntru pe uşa odăii sale, pe care o închise cu grijă. Apoi, trăgîndu-l în faţa mesei pe care era atlasul deschis la harta planisferică şi întinzîndu-i un compas, spuse:

— Ţine!

— Compasul?...

— Da! răspunse jupîn Antifer cu glas întretăiat. Această insuliţă... insuliţa cu milioanele... am vrut să-i aflu poziţia...

— Şi nu este pe hartă? strigă Gildas Trégomain, cu un glas care arăta mai curînd bucurie decît mirare.

— Cine îţi spune asta? ripostă jupîn Antifer. Şi de ce nu s-ar găsi, luntraş nenorocit?

— Atunci... este?

— Dacă este?... Te cred şi eu că este... Dar sînt atît de enervat... îmi tremură mîna... compasul ăsta parcă îmi arde degetele... nu-l pot plimba pe hartă...

— Să te ajut, prietene?

— Dacă eşti în stare...

— De!... făcu Gildas Trégomain.

— Vezi bine! Pentru un fost marinar de pe Rance!... În sfîrşit, încearcă... o să vedem... Ţine bine compasul... şi urmăreşte cu vîrful al cincizeci şi patrulea meridian — mai bine zis al cincizeci şi cincilea, fiindcă insuliţa este la cincizeci şi patru grade şi cincizeci şi şapte de minute...

Aceste cifre ale longitudinii începură să tulbure mintea minunatului prieten.

— Cincizeci şi şapte de grade şi cincizeci şi patru de minute? întrebă el, căscînd ochii.

— Nu... dobitocule! strigă jupîn Antifer... Exact pe dos... Haide... dă-i drumul!...

Gildas Trégomain puse vîrful compasului în partea de vest a hărţii.

— Nu, urlă prietenul lui, nu la vest!... La est de meridianul Parisului... mă auzi, nerodule!... La est... la est!

Năucit de atîtea bruftuieli, Gildas Trégomain nu mai era bun de nimic. O ceaţă deasă i se lăsă pe ochi, pe frunte îi apărură broboane de sudoare şi compasul îi tremura în mînă ca discul unei sonerii electrice.

— Dar prinde odată al cincizeci şi cincilea meridian! răcni jupîn Antifer. Începe din partea de sus a hărţii... şi coboară pînă acolo unde o să dai de paralela douăzeci şi patru!

— Paralela douăzeci şi patru? bîlbîi Gildas Trégomain.

— O să mă omoare cu zile, mizerabilul! Da... şi în punctul în care se întretaie, acolo se află insuliţa...

— Insuliţa...

— Ce faci... cobori?

— Cobor...

— Uf, uite că netotul urcă!

Adevărul era că luntraşul nu mai ştia ce-i cu el şi părea şi mai puţin în stare decît prietenul său să rezolve problema despre care era vorba. Amîndoi erau într-un hal fără de hal, agitaţi, cu nervii care vibrau asemenea unor corzi de contrabas într-un final de uvertură.

Lui jupîn Antifer îi trecu prin gînd că o să înnebunească. Aşa că, luă singura hotărîre pe care o putea lua.

— Juhel! strigă el cu un glas care răsună ca şi cînd ar fi folosit o porta-voce.

Tînărul căpitan apăru aproape imediat.

— Ce doreşti, unchiule?

— Juhel... unde este insuliţa lui Kamylk-Paşa?

— În punctul în care longitudinea se întretaie cu latitudinea...

— Ei bine... caut-o...

Ai fi crezut că jupîn Antifer avea să-şi completeze formula vînătorească prin cunoscuta poruncă:

— Şi... «aport»...

Juhel nu ceru nici o explicaţie. Tulburarea unchiului său îi arăta limpede despre ce era vorba. După ce luă compasul cu o mînă care nu tremura, puse vîrful la începutul celui de al cincizeci şi cincilea meri-

dian, în partea de nord a hărții, și începu să-i urmărească traseul, coborînd.

— Spune pe unde trece! porunci jupîn Antifer.

— Da, unchiule, răspunse Juhel.

Și începu să înșire:

— Pămîntul lui Franz-Josef, în marea Arctică.

— Bine.

— Marea Barentz.

— Bine.

— Novaia Zemlia.

— Și apoi?

— Marea Kara.

— Și după aceea?

— Rusia septentrională din Asia.

— Ce orașe străbate?

— Mai întîi Ecaterinenburg.

— Și apoi?

— Lacul Aral.

— Mai departe!

— Kiva în Turkestan.

— Și am ajuns?...

— Aproape! Herat în Persia.

— Tot n-am ajuns?...

— Ba da! Mascat, la capătul de sud-est al Arabiei.

— Mascat! strigă jupîn Antifer venind mai aproape, ca să se aplece peste hartă.

În adevăr, cel de al cincizeci și cincilea meridian cu cea de a douăzeci și patra paralelă se întretăiau pe teritoriul imamului din Mascat, în partea golfului Oman, în fața golfului Persic, care desparte Arabia de Persia.

— Mascat! repetă jupîn Antifer.

— Mascot? întrebă Gildas Trégomain, care nu auzise bine.

— Nu Mascot... Mascat, luntrașule! urlă prietenul său, ai cărui umeri se ridicară pînă la urechi.

De fapt, nu aveau decît o coordonată aproximativă, fiindcă nu era indicată decît prin grade, fără a fi calculată pînă la minute de arc.

— Așadar, Juhel, să fie la Mascat?...

— Da, unchiule, cu o aproximație de o sută de kilometri.

— Și nu poți preciza mai bine?...

— Ba da, unchiule...

— Atunci, dă-i drumul, Juhel!... Hai!... Nu vezi că fierb de nerăbdare?

Şi fără îndoială că un cazan încins la fel de tare ar fi făcut, fără doar şi poate, explozie.

Juhel luă din nou compasul; ţinînd apoi seama de minutele latitudinii şi longitudinii, izbuti să determine poziţia cu o asemenea aproximaţie încît diferenţa nu putea fi mai mare de cîţiva kilometri.

— Şi, atunci?... întrebă jupîn Antifer.

— Atunci, unchiule, locul nu este chiar pe teritoriul imamului din Mascat, spuse el. Este puţin mai la răsărit, în golful Oman...

— Zău!

— De ce... zău? întrebă Gildas Trégomain.

— Fiind vorba de o insuliţă, nu o putem afla în plin continent, fostule căpitănaş al *Fermecătoarei Amélie*.

Aruncase vorbele pe un ton imposibil de redat şi cu totul pe nedrept, fiindcă, orice s-ar spune, un barcaz nu este un şlep.

— Mîine, adăugă jupîn Antifer, începem să ne pregătim de plecare.

— Ai dreptate, răspunse Juhel, hotărît să nu-şi contrazică unchiul.

— Să vedem dacă nu cumva găsim la Saint-Malo vreo corabie care pleacă la Port-Said.

— O să fie cel mai bun mijloc de transport, fiindcă o zi mai mult sau mai puţin...

— Nu, nu!... Nu o să-mi fure nimeni insuliţa!

— Sau ar trebui să fie un pungaş grozav! îl luă pe Gildas Trégomain gura pe dinainte, remarcă pe care jupîn Antifer o primi cu o nouă ridicare din umeri.

— Tu vii cu mine, Juhel, spuse jupîn Antifer.

— Da, unchiule, răspunse tînărul căpitan, potrivit celor ce hotărîse.

— Şi tu, luntraşule, de asemenea...

— Eu?!... exclamă Gildas Trégomain.

— Da... tu!...

Cele două cuvinte fură rostite pe un ton atît de poruncitor, încît capul minunatului om se aplecă de la sine, de sus în jos, în semn de încuviinţare.

Şi el care socotea să profite de absenţa lui Pierre-Servan-Malo pentru a o înveseli pe sărmana Énogate, povestindu-i isprăvile *Fermecătoarei Amélie* pe apele blînde ale rîului Rance!

Capitolul X

CARE CUPRINDE, PE SCURT, CĂLĂTORIA CU STEAMERUL *STEERSMAN* DIN CARDIFF, ÎNTRE SAINT-MALO ŞI PORT-SAID

La 2 februarie, steamerul englez *Steersman*[1] părăsea cheiul din Saint-Malo în timpul fluxului de dimineaţă. Era un cargo de cărbuni de nouă sute de tone din portul Cardiff, făcînd călătorii numai între Newcastle şi Port-Said. De obicei, acest cargo nu făcea nici o escală. De data asta, însă, o avarie neînsemnată, o scurgere la condensatori, îl obligase să facă unele reparaţii. Şi în loc să se ducă la Cherbourg, căpitanul făcuse un ocol pe la Saint-Malo, vrînd să-şi vadă acolo un vechi prieten. Patruzeci şi opt de ore mai tîrziu, steamerul putuse ieşi din nou în larg, şi capul Fréhel, în clipa cînd îl semnalăm cititorilor noştri, îi şi rămăsese în urmă cam cu vreo treizeci mile la nord-est.

Şi de ce menţionăm acest vas de cărbuni, mai mult decît un altul, dacă ţinem seama că pe Marea Mînecii trec sute de asemenea vase şi că Regatul Unit le foloseşte pentru a exporta rodul măruntaielor sale carbonifere în toate părţile lumii?

Pentru ce?... Fiindcă la bord se afla jupîn Antifer şi cu el, nepotul său Juhel şi cu ei, prietenul Gildas Trégomain. Cum de se afla el la bordul unui steamer englez, în loc de a fi instalat mai confortabil în vagoanele Companiilor de Căi Ferate? Ce naiba! Cînd îi este dat cuiva să aducă dintr-o călătorie o sută de milioane, îşi poate îngădui măcar să trăiască bine, să nu se uite la cheltuială!

Şi aşa ar fi făcut şi jupîn Antifer, moştenitorul bogatului Kamylk-Paşa, dacă nu i s-ar fi oferit ocazia să călătorească în condiţii foarte plăcute.

Căpitanul Cip, care comanda *Steersman*, era o veche cunoştinţă a jupînului Antifer. Aşa că, în timpul escalei sale, englezul nu uită să-i facă o vizită maluinului şi se înţelege de la sine că a fost bine primit în strada de pe Hautes-Salles. Cînd a aflat că prietenul său se pregătea să plece la Port-Said, el îi oferi, în schimbul unui preţ convenabil, să călătorească la bordul vasului său. Era o navă bună, care, pe o mare calmă, înainta cu unsprezece noduri şi căreia, în general, nu-i trebuiau decît treisprezece sau patrusprezece zile pentru a parcurge cele cinci mii cinci sute mile care despart Marea Britanie de răsăritul Mediteranei. Este adevărat că *Steersman* nu era potrivit pentru transportul de călători. Dar marinarii nu sînt prea pretenţioşi.

---

[1] Timonierul (n.a.).

Se putea amenaja oricînd o cabină cît de cît ca lumea şi traversarea se putea efectua fără transbordare, ceea ce nu era lipsit de unele avantaje.

Se înţelege deci că jupîn Antifer s-a lăsat ispitit. Să se închidă ca într-o carceră între pereţii strîmţi ai unui vagon, atîta amar de drum, nu i-ar fi făcut plăcere. «Mai bine două săptămîni petrecute pe o navă bună, în mijlocul brizei răcoroase a mării, decît şase zile în fundul unei cutii pe roate, să respiri fum de zgură şi praf de cărbune», îşi spunea jupîn Antifer. Tot aşa gîndea şi Juhel, dacă nu şi luntraşul, al cărui cîmp de navigaţie se mărginise între malurile rîului Rance. Cu atîtea căi ferate în Europa occidentală şi orientală, acesta socotise că cea mai mare parte a călătoriei o vor face cu trenul, dar prietenul său hotărîse altfel: o zi mai mult sau mai puţin?... Că au să ajungă într-o lună sau două, insuliţa tot acolo o să fie, la locul ştiut. Nimeni, în afară de jupîn Antifer, Juhel şi Gildas Trégomain, nu-i cunoştea poziţia. Comoara, îngropată de treizeci şi unu de ani în ascunzătoarea ei însemnată cu dublu K, nu risca nimic dacă aştepta cîteva săptămîni mai mult...

Iată de ce, oricît de grăbit era, Pierre-Servan-Malo acceptase propunerea căpitanului Cip în numele prietenilor săi şi al lui însuşi, şi iată de ce *Steersman* a trebuit să fie semnalat atenţiei cititorului.

Aşadar, jupîn Antifer, nepotul Juhel şi prietenul său Gildas Trégomain, înarmaţi cu o frumuşică sumă în aur pe care luntraşul a pus-o bine în centura de la brîu, înzestraţi cu un excelent cronometru, cu un sextant lucrat de un meşter renumit şi cu volumul «Cunoaşterea timpului», în vederea viitoarelor lor cercetări, luînd pe deasupra o sapă şi un tîrnăcop cu care să poată săpa în pămîntul insuliţei, se îmbarcară tustrei pe vasul care transporta cărbuni. Era un vas minunat şi bine condus, cu un echipaj compus din doi mecanici, patru fochişti şi vreo zece marinari. Vrînd-nevrînd, căpitanul *Fermecătoarei Amélie* a trebuit să-şi înfrîngă neplăcerea şi să se avînte într-o călătorie pe mare, să înfrunte mîniile lui Neptun, el care nu răspunsese vreodată decît vrăjitelor zîmbete ale încîntătoarelor undine[1]. Cînd jupîn Antifer i-a poruncit să-şi facă bagajele şi să şi le ducă la bordul vasului, el nu a îndrăznit să mai spună nimic. Şi ce mişcător rămas bun şi-au luat unii de la alţii! Énogate ţinută cu dragoste la piept de Juhel, Nanon împărţindu-se între frate şi nepot, Gildas Trégomain avînd grijă să nu-i strîngă prea tare pe cei care avuseseră curajul să i se arunce în braţe... În sfîrşit se făcu auzită şi asigurarea că absenţa va fi de scurtă durată, că nu vor trece nici şase săptămîni şi familia va fi din

[1] Zînele apelor, în mitologia germană.

nou laolaltă, în casa din strada Hautes-Salles... Şi atunci, milionar sau nu, vor şti să-l facă pe jupîn Antifer să încuviinţeze căsătoria atît de nefericit amînată... Apoi, nava se îndreptă spre vest şi tînăra fată o urmări cu privirea pînă cînd catargele sale dispărură la orizont...

Ia să vedem! Oare vasul *Steersman* uitase cele două personaje — a căror importanţă nu este deloc mică — ce aveau obligaţia să-l însoţească pe moştenitorul lui Kamylk-Paşa?...

În adevăr, notarul Ben-Omar şi Sauk — aşa-zisul Nazim — nu erau la bord. Să fi scăpat ei plecarea vasului?...

De fapt, nimic nu-l putuse convinge pe notar să se urce pe steamer. La venire, în călătoria dintre Alexandria şi Marsilia, fusese atît de bolnav cum nici măcar unui notar nu i-ar fi permis să fie. Aşa că acum, cînd ghinionul îl obliga să meargă pînă la Suez şi de acolo... cine ştie unde... se jurase să nu mai folosească, atîta vreme cît o să poată ocoli drumurile pe apă, decît căile de uscat. Dealtfel, Sauk nu-i arătase nici cea mai mică împotrivire, iar în ceea ce îl priveşte pe jupîn Antifer, el nu ţinea deloc să-l aibă pe Ben-Omar tovarăş de călătorie. Aşa că se mulţumise să-i dea întîlnire către sfîrşitul lunii la Suez, fără să-i spună că de acolo vor trebui să meargă pînă la Mascat... Abia atunci notarul avea să fie silit să înfrunte mînia perfidei stihii!

Jupîn Antifer chiar adăugase:

— Deoarece clientul dumitale te-a însărcinat, în calitate de executor testamentar, să fii de faţă la dezgroparea moştenirii, n-ai decît să fii! Dar, deşi împrejurările ne obligă să călătorim împreună, să rămînem fiecare la locul nostru, mai ales că nu doresc defel să fac o mai amplă cunoştinţă cu secretarul dumitale.

Recunoaştem, după această observaţie atît de amabil exprimată, pe necioplitul nostru maluin.

Reiese, din cele spuse, că Sauk şi Ben-Omar părăsiseră Saint-Malo înainte de plecarea vasului *Steersman*, şi acesta era motivul pentru care nu figurau printre călătorii căpitanului Cip — lucru de care, dealtfel, nimeni nu se gîndea să se plîngă. Oricum, se ştie că de teama de a nu-şi pierde comisionul dacă nu asista la dezgroparea comorii, iar pe de altă parte, sub neîndurata voinţă a lui Sauk, Ben-Omar nu ar fi renunţat la tovărăşia jupînului Antifer. Avea să ajungă chiar înaintea lui la Suez, unde o să-l aştepte cu destulă nerăbdare.

În acest timp, vasul *Steersman* înainta cu toată iuţeala de-a lungul coastei franceze. Vînturile din sud nu-l scuturau prea tare, căci găsea, într-o oarecare măsură, adăpost de-a lungul ţărmului. Gildas Trégomain nu putea fi decît mulţumit. Îşi propusese să tragă foloase de pe urma acestei călătorii, studiind obiceiurile şi datinile diferitelor popoare din ţările pe care soarta îl obliga să le străbată. Dar cum se

avînta pentru prima dată în larg, se temea să nu sufere de rău de mare. De aceea îşi plimba privirea cercetătoare, dar şi temătoare în acelaşi timp, pînă la acel îndepărtat orizont unde apa se contopea cu cerul. Nu încerca însă bietul om să o facă pe marinarul, nici să înfrunte ruliul şi tangajul cutreierînd încoace şi-ncolo puntea steamerului. Într-adevăr, picioarele lui, obişnuite cu duşumeaua nemişcată a barcazului, şi-ar fi pierdut repede punctul de sprijin. Aşezat la pupa, pe o bancă de pe dunetă, sprijinit în coate sau agăţat de odgoane, părea resemnat cu soarta sa, fapt care îi atrăgea glumele usturătoare ale nemilosului Pierre-Servan-Malo.

— Ce zici, luntraşule, merge?...

— Pînă acum nu am de ce să mă plîng.

— Ei, cred şi eu... pînă acum plutim ca pe apă dulce fiindcă mergem pe lîngă coastă, şi tu ai putea chiar să te crezi pe *Fermecătoarea Amélie*, între malurile înalte ale micei tale Rance! Dar ia să vină un vînt din nord şi marea să-şi scuture puricii, atunci ai vedea tu cum nici nu ai avea timp să te scarpini!

— Eu nu am purici, prietene.

— Este un fel de a vorbi, dar să te văd cînd o să ajungem pe Ocean. după ce vom fi ieşit din Mînecuţă...

— Crezi că am să fiu bolnav?

— Şi încă cum, îţi dau şi-n scris!

Trebuie să recunoaştem că jupîn Antifer avea un anume fel — care era numai al lui — de a linişti oamenii. De aceea Juhel, crezînd că trebuie să îndulcească neplăcutele efecte ale acestor preziceri, spuse:

— Unchiul meu exagerează, domnule Trégomain, şi nu o să fiţi mai bolnav...

— Decît un marsuin?... Este tot ce doresc, răspunse luntraşul arătînd spre doi-trei din aceşti clovni ai mării, care ţopăiau prin dîra de spumă lăsată de *Steersman*.

Către seară, nava trecu de cele mai îndepărtate puncte ale Bretaniei. Deoarece se angajase pe canalul Four, ocrotit de înălţimile din Ouessant, marea nu-i fu prea neprielnică, deşi avea vînt potrivnic. Între orele opt şi nouă, călătorii noştri se duseră la culcare lăsînd steamerul să depăşească în timpul nopţii Capul Saint-Mathieu, intrarea îngustă de la Brest, golfuleţul Douarnenez, curentul puternic din Sein, şi să se îndrepte, prin Iroise, către sud-vest.

Luntraşul visă că era bolnav de moarte. Din fericire, nu fusese decît un vis. Dimineaţa, cu toate că nava sălta de la un capăt la altul, legănîndu-se de la pupa la prova, afundîndu-se în golfurile valurilor şi ridicîndu-se apoi pe creste, pentru ca iarăşi să coboare, el nu şovăi să urce pe punte.

Dacă tot îi fusese scris să-şi încheie cariera de marinar cu o călătorie pe mare, măcar să-şi întipărească în minte toate peripeţiile prin care trecea!

Iată-l deci apărînd pe ultimele trepte ale capotului, ieşind ca din pămînt, pînă la mijloc. Şi pe cine-i fu dat să-l vadă întins pe punte, galben ca ceara şi bolborosind ca un butoi care se goleşte?...

Pe jupîn Antifer în persoană, Antifer-Pierre Servan-Malo, istovit ca o lady firavă, care traversează strîmtoarea de la Boulogne la Folkestone, pe furtună!

Şi ce de înjurături — marinăreşti şi de uscat, în acelaşi timp! Şi cu ce foc se porni să blesteme zărind, între două icneli, faţa liniştită şi trandafirie a prietenului său, care nu părea să simtă nici cea mai uşoară ameţeală.

— Da... mii de trăsnete! strigă el. Aşa-i că nu-ţi vine să crezi? ...Fiindcă n-am mai pus piciorul de zece ani pe un vas... eu... maistru de cabotaj... bolnav mai rău ca un luntraş...

— Dar... eu nu sînt bolnav, îndrăzni să spună Gildas Trégomain, schiţînd unul din zîmbetele lui blajine.

— Nu eşti!... Şi de ce nu eşti?

— Mă mir şi eu, prietene.

— Că doar Rance a ta nu a semănat niciodată cu marea asta turbată de la Iroise!...

— Niciodată.

— Şi tu nici nu te-ai schimbat la faţă, măcar...

— Îmi pare rău, răspunse Gildas Trégomain, fiindcă asta se pare că te supără.

Se poate oare închipui un soi mai bun de om pe suprafaţa lumii noastre dintre pămînt şi cer decît luntraşul?

Să ne grăbim însă să adăugăm că acest rău al jupînului Antifer trecu repede. Înainte ca *Steersman* să fi depăşit Capul Ortegal, la nord-vest de Spania, pe cînd mai plutea încă pe întinsul golfului Gasconiei, atît de teribil bîntuit de valurile Atlanticului, maluinul îşi recăpătase piciorul şi stomacul lui de marinar. I se întîmplase ceea ce se întîmplă multor navigatori, chiar celor mai încercaţi, cînd nu au mai fost o vreme pe mare. Umilirea sa nu a fost însă dintre cele mai mici şi amorul său propriu profund rănit, numai la gîndul că acel căpitănaş al *Fermecătoarei Amélie*, un biet comandant de luntrişoară, rămăsese teafăr pe cînd el fusese cît pe-aci să-şi verse măruntaiele!

Noaptea a fost nespus de grea atît timp cît steamerul a trebuit să lupte cu năvala de talazuri între Corogne şi Ferrol. Căpitanul Cip se gîndi o clipă, chiar, să facă un popas, şi poate că l-ar fi făcut dacă Pierre Antifer nu ar fi fost de părere să meargă mai departe. Întîr-

zierile prea mari l-ar fi neliniştit întrucîtva în legătură cu pachebotul de Suez, care nu face decît o escală pe lună în golful Persic. În această epocă a echinocțiului, sînt totdeauna de temut asemenea furtuni, pe care este cu neputință să le înfrunți.

Deci, era mai bine să nu se oprească atîta timp cît primejdia de a continua drumul nu era evidentă.

Steersman îşi urmă drumul la oarecare distanță de stîncile litoralului Spaniei. Lăsă la stînga golfuleţul Vigo şi cele trei căpăţîni de zahăr care-i străjuiau intrarea, apoi pitoreştile coaste ale Portugaliei. A doua zi, apăru la tribord grupul insulelor Berling, pe care providența le-a făurit dinadins pentru instalarea farurilor care semnalează corăbiilor venind din larg apropierea continentului. Nu este greu de ghicit că în timpul acestor ceasuri, în care nu aveau ce să facă, se discuta despre marea moştenire, despre această extraordinară călătorie. Şi despre rezultatele ei, care nu puteau fi puse la îndoială.

Jupînul Antifer îşi recăpătase aplombul moral şi fizic. Cu picioarele răşchirate, sfidînd orizontul cu privirea, măsura puntea cu un pas hotărît, căutînd, ca să spunem totul, pe chipul blajin al luntraşului un semn de amețeală care se încăpățîna însă să nu apară.

Şi atunci, îi arunca o întrebare:

— Cum ți se pare oceanul?...

— Apă multă, prietene.

— Mda... ceva mai multă ca în Rance a ta!

— Fără îndoială, dar nu trebuie să disprețuim un rîu care îşi are farmecul lui...

— Nu-l disprețuiesc, luntraşule... îl ignor numai...

— Nu trebuie să ignori pe nimeni, unchiule, spuse Juhel, şi un pîrîu poate să-şi aibă valoarea lui...

— Exact ca şi o insuliță! adăugă Gildas Trégomain.

La aceste cuvinte, jupîn Antifer ciuli urechile, fiindcă îl atingeau la partea lui sensibilă.

— Desigur, exclamă el, există insulițe care merită să fie aşezate la loc de frunte... de exemplu a mea!

Acest pronume rostit arăta limpede ce se petrecuse în mintea lui de breton — un pronume mai posesiv ca acesta nu putea fi... Insuliţa din golful Oman era, adică, a lui, prin moştenire...

— Şi fiindcă veni vorba de insuliţa mea, reluă el, Juhel, controlezi în fiecare zi cum îți merge cronometrul?...

— Desigur, unchiule, şi rar am văzut un instrument atît de perfect.

— Şi sextantul tău?...

— Te asigur că nu-i mai prejos decît cronometrul.

— Slavă Domnului, fiindcă au costat destul de scump!

— Dacă trebuie să-ți aducă o sută de milioane, insinuă pe bună dreptate Gildas Trégomain, nu te mai uiți la preț...

— Precum spui, luntraşule!

Şi, de fapt, nici nu se uitaseră la preț. Cronometrul fusese fabricat în atelierele Bréguet — cu cîtă măiestrie, inutil să mai insistăm. Cît despre sextant, acesta era vrednic de cronometru şi, mînuit cu iscusință, putea să dea unghiuri mai mici de o secundă. Or, pentru mînuire nu trebuia decît să te laşi pe seama tînărului căpitan. Datorită acestor două aparate, el va şti să stabilească cu o precizie absolută poziția insuliței.

Dar dacă jupîn Antifer şi cei doi tovarăşi ai săi aveau dreptate să acorde toată încrederea acestor instrumente, ei simțeau, dimpotrivă, neîncredere, o îndreptățită neîncredere în Ben-Omar, executorul testamentar al lui Kamylk-Paşa. Discutau adesea despre asta şi într-o zi unchiul îi spuse nepotului său:

— Nu-mi place deloc acest Omar şi am de gînd să-l urmăresc îndeaproape!

— Cine ştie dacă dăm de el la Suez... răspunse luntraşul, pe un ton de îndoială.

— Fii serios! strigă jupîn Antifer. O să ne aştepte el, dacă trebuie, săptămîni şi chiar luni! N-a venit acest pungaş la Saint-Malo numai pentru a-mi fura latitudinea?

— Cred că nu greşeşti, unchiule, spuse Juhel, supraveghindu-l pe acest scrib egiptean. După părerea mea, nu face multe parale şi cred că nici secretarul lui, Nazim, nu este mult mai breaz!

— Aşa cred şi eu, Juhel, adăugă luntraşul. Acest Nazim nu aduce a secretar de notar cum n-aduc eu a...

— A june-prim! spuse Pierre-Servan-Malo plimbîndu-şi pietricica între dinți. Nu, sus-numitul secretar nu are deloc mutra unuia care întocmeşte acte... La urma urmei, nu-i de mirare că în Egipt aceşti trepăduşi arată ca nişte bei, cu pinteni şi mustăți. Din păcate, nu vorbeşte franțuzeşte... L-am fi putut face să trăncănească...

— Să-l faci să trăncănească, unchiule? Dacă nu ai scos mare lucru de la patron, nu ai fi scos nimic nici de la secretarul lui, te asigur! Mai curînd cred că ar fi cazul să vezi ce este cu acel Sauk...

— Care Sauk?...

— Acest fiu al lui Murad, vărul lui Kamylk-Paşa, cel care a fost dezmoştenit în folosul dumitale.

— Numai să-i dea în gînd să mi se pună în cale, că am eu ac de cojocul lui! Adică testamentul nu-i clar?... Atunci ce pretenții are acest descendent de paşă, căruia mă prind să-i retez cozile?

— Cu toate acestea, unchiule...

— Nu-mi pasă mie de el cum nu-mi pasă nici de Ben-Omar, şi dacă acest ticluitor de contracte nu se poartă cum trebuie...

— Bagă de seamă, prietene! spuse Gildas Trégomain. De notar nu te poţi descotorosi... Are dreptul şi chiar datoria de a te însoţi în căutările tale... de a te însoţi pe insuliţă...

— Insuliţa mea, luntraşule!

— Fie... insuliţa ta!... Testamentul spune asta lămurit, şi cum îi este atribuit un comision de unu la sută... adică un milion de franci...

— Un milion de picioare în spate!... strigă maluinul, a cărui furie creştea numai la gîndul acestei enorme prime pe care urma să o încaseze Ben-Omar.

Discuţia fu întreruptă de fluierături asurzitoare. Steamerul, care se apropiase de uscat, trecea între vîrful Capului Saint-Vincent şi stînca ce se înălţa în largul apelor.

Căpitanul nu uita niciodată să trimită un salut mănăstirii căţărată în vîrful falezei — salut la care stareţul se grăbea să răspundă cu părintească sa binecuvîntare. Apărură pe podiş cîţiva călugări bătrîni şi steamerul, cucernic binecuvîntat, ocoli cel mai îndepărtat cap pentru a se îndrepta apoi către sud-est.

În timpul nopţii, plutind la cîteva mile de-a lungul coastei, zăriră luminile farurilor din Cadix şi trecură de golful Trafalgar. Dis-de-dimineaţă, după ce determinară la sud poziţia farului de pe Capul Spartel, *Steersman*, lăsînd la egală distanţă, spre tribord, minunatele coline ale Tangerului, împodobite cu drăguţe vile albe printre frunzişuri, şi spre babord malurile în trepte dincolo de Tarifa, intră în strîmtoarea Gibraltar.

Începînd din acest punct şi ajutat de curentul din Mediterană, căpitanul Cip dădu viteză vasului, apropiindu-se în acelaşi timp de litoralul marocan.

Întrezări Ceuta, cocoţată pe o stîncă, ca un Gibraltar spaniol, se îndreptă către sud-est, şi douăzeci şi patru de ore mai tîrziu insula Alboran rămînea în urmă.

Minunată călătorie, căreia pasagerii îi pot gusta farmecul de nedescris atunci cînd nava care-i poartă trece prin faţa coastei africane! Nimic mai pitoresc, mai variat decît această privelişte, cu munţii care se profilează atît de armonios în depărtare, cu ţărmurile dantelate, cu porturile ce se ivesc pe neaşteptate de după falezele înalte în cadrul lor de verdeaţă, neatinse de iarnă în acest climat mediteranean.

Aprecia oare luntraşul nostru aşa cum se cuvine acele frumuseţi naturale şi le putea el oare compara, în gîndul lui, cu cele mai frumoase privelişti ale iubitei sale Rance, între Dinard şi Dinan? Ce simţea el văzînd cetatea Oran, dominată de vîrful ascuţit pe care era căţărat

fortul său, orașul Alger urcînd în amfiteatru pe propria sa casba, Stora pierdută în mijlocul stîncilor sale de o neasemuită grandoare, Bougie, Philippeville, Bône, pe jumătate modern, pe jumătate antic, ghemuit în fundul golfului său?

Într-un cuvînt, care era starea sufletească a lui Gildas Trégomain în fața acestui minunat litoral care se desfășura înaintea ochilor săi? Este un moment epocal, pe care istoria nu l-a lămurit și pe care, fără îndoială, nu-l va lămuri niciodată.

Tăind La Calle aproape de-a curmezișul, *Steersman* se îndepărtă de coasta tunisiană și luă direcția Capului Bon.

În seara zilei de 5 martie, înălțimile Cartaginei se desemnară o clipă pe fundalul unui cer de un alb strălucitor, în clipa cînd soarele apunea printre valurile ceței. Apoi, în timpul nopții, steamerul, după ce plutise de-a lungul Capului Bon, brăzdă partea orientală a Mediteranei pînă la porturile Levantului.

Vremea era destul de prielnică: scurte vijelii uneori, dar și înseninări care lăsau privirilor largi orizonturi. În aceste împrejurări își arătă insula Pantellaria vîrful său ascuțit — un fost vulcan adormit care putea foarte bine să se trezească într-o zi. Dealtfel, întreg subsolul acestei părți a mării, de la Capul Bon pînă în cotloanele cele mai îndepărtate ale arhipelagului grecesc, este vulcanic. Așa apăruseră aici insule ca Santorin și multe altele, care vor forma, poate, într-o zi, un alt arhipelag.

A avut dreptate Juhel să-i spună unchiului său:

— Noroc că egipteanul nu a ales o insulă prin aceste părți ca să-și îngroape averea.

— Noroc... mare noroc! răspunse jupîn Antifer.

Și păli numai la gîndul că insulița lui ar fi putut să se ivească dintr-o asemenea mare frămîntată neîncetat de forțe subterane. Din fericire, golful Oman este la adăpost de această eventualitate. El nu este bîntuit de asemenea zguduituri și insulița va fi, desigur, în același loc indicat de coordonatele sale geografice.

După ce trecu de insulele Gozzo și Malta, *Steersman* se apropie în linie dreaptă de coasta egipteană.

Căpitanul Cip recunoscu de departe Alexandria. Apoi, după ce ocoli rețeaua gurilor Nilului, desfășurată ca un evantai între Rozeta și Damieta, vasul fu semnalat portului Port-Said în dimineața de 7 martie.

Canalul de Suez era pe vremea aceea în construcție, urmînd a fi inaugurat abia în 1869. Steamerul trebui deci să se oprească la Port-Said.

Acolo, de-a lungul unei fîșii înguste de nisip, înghesuită între mare,

canal şi Menzaleh, apăruseră case în stil european, pavilioane cu acoperişul ascuţit, vile, sub influenţa arhitecturii franceze.

Pămîntul săpăturilor a folosit la astuparea unei părţi a mlaştinilor şi la consolidarea unui terasament pe care s-a pus temelia oraşului, în care nu lipseşte nimic: biserică, spital, şantiere. De-a lungul Mediteranei, îşi arată faţadele unele clădiri pitoreşti şi lacul este presărat cu insuliţe de verdeaţă printre care alunecă bărcile pescarilor. Un fel de jumătate de radă, cu o întindere de două sute treizeci de hectare, este protejată de cele două diguri ale sale, unul la apus, cu far, pe o lungime de trei mii cinci sute metri, celălalt oriental, mai scurt, de şapte sute de metri.

Jupîn Antifer şi tovarăşii săi se despărţiră de căpitanul Cip cu multe mulţumiri pentru felul cum fuseseră primiţi pe vasul său şi a doua zi luară trenul care circula atunci între Port-Said şi Suez.

Din păcate, Canalul nu fusese terminat în acel an. Traversarea lui l-ar fi interesat pe Juhel, iar Gildas Trégomain s-ar fi putut crede între malurile rîului Rance, cu toate că înfăţişarea lacurilor Amar şi Ismailia este mai puţin bretonă decît Dinan şi mai orientală ca Dinard.

Cît despre jupîn Antifer?... De fapt, i-o fi trecut oare lui prin gînd să privească toate aceste minunăţii? Nu! Nici la cele create de natură, nici la cele create de geniul omenesc. Pentru el, întreaga lume se reducea la un singur punct, insuliţa din golful Oman, insuliţa lui, care, ca un grăunte de metal strălucitor, îi hipnotiza toată fiinţa...

Şi nici din Suez nu avea să vadă nimic, acest oraş care are acum un loc atît de important în nomenclatura geografică de astăzi. În schimb, ceea ce îi izbi privirea la ieşirea din gară fu un grup de doi bărbaţi, dintre care unul se ploconea cu temeneli adînci, în timp ce celălalt îşi păstra gravitatea orientală.

Erau Ben-Omar şi Nazim.

Capitolul XI

ÎN CARE GILDAS TRÉGOMAIN DECLARĂ CĂ PRIETENUL SĂU ANTIFER AR PUTEA SFÎRŞI PRIN A-ŞI PIERDE MINŢILE

Aşadar, executorul testamentar, notarul Ben-Omar, şi secretarul său erau prezenţi la întîlnirea hotărîtă. Nu ar fi lipsit pentru nimic în lume! Sosiseră la Suez încă de cîteva zile şi este uşor de închipuit nerăbdarea lor în aşteptarea maluinului!

La un semn al jupînului Antifer, şi Juhel, şi Trégomain se făcură a nu-i cunoaşte. Păreau că sînt cu toţii absorbiţi într-o discuţie din care nimic nu i-ar fi putut distrage.

Luîndu-şi obişnuita-i atitudine slugarnică, Ben-Omar se apropie. Dar ceilalţi, în continuare, păreau că nu-l văd.

— În sfîrşit... domnule... îndrăzni el să spună, dînd glasului său modulaţiile cele mai amabile.

Jupîn Antifer întoarse capul, îl privi, şi categoric, avu aerul că nu-l cunoaşte.

— Domnule... sînt eu... sînt eu... repeta notarul făcînd plecăciuni.

— Care... eu?

Ca şi cînd ar fi spus clar: ce vrea de la mine acest strigoi de pe altă lume?

— Dar sînt eu... Ben-Omar... notarul din Alexandria, nu mă recunoaşteţi?...

— Îl cunoaştem noi cumva pe acest domn? întrebă Pierre-Servan-Malo. Şi îşi privi prietenii făcînd cu ochiul în timp ce pietricica îi umfla pe rînd, cînd un obraz, cînd celălalt.

— Cred că da... răspunse Gildas Trégomain căruia începuse să-i fie milă de încurcătura notarului. Este domnul Ben-Omar pe care am avut deja plăcerea să-l întîlnim...

— Da... da, da... replică jupîn Antifer, ca şi cînd şi-ar fi amintit de ceva îndepărtat, foarte îndepărtat. Îmi amintesc... Ben Omar... Ben-Omar?...

— Chiar eu.

— Şi... ce faceţi dumneavoastră aici?...

— Cum ce fac aici? Dar vă aştept pe dumneavoastră, domnule Antifer.

— Mă aşteptaţi pe mine?

— Fără îndoială... aţi uitat oare?... Întîlnirea dată la Suez?

— Întîlnirea?... Şi pentru ce? răspunse maluinul prefăcîndu-se atît de bine că este surprins, încît notarul se lăsă păcălit.

— Pentru ce?... Dar testamentul lui Kamylk-Paşa... milioanele lăsate moştenire... şi insuliţa aceea...

— Poate că vreţi să spuneţi insuliţa mea!

— Da... insuliţa dumneavoastră... văd că începeţi să vă aduceţi aminte... Şi cum testamentul mi-a impus obligaţia de...

— Am înţeles, domnule Ben-Omar... Bună-ziua... bună ziua!...

Şi fără să-i spună «la revedere», îi făcu pe Juhel şi pe luntraş, cu o înălţare din umeri, să-l urmeze.

Dar cînd să se îndepărteze de gară, notarul îi opri:

— Unde credeţi că o să locuiţi la Suez? întrebă el.

— Într-un hotel oarecare, răspunse jupîn Antifer.

— Hotelul la care am tras împreună cu secretarul meu Nazim v-ar conveni?...

— Acela sau altul, totuna! Pentru cele patruzeci şi opt de ore pe care trebuie să le petrecem aici...

— Patruzeci şi opt de ore?... întrebă Ben-Omar cu un glas din care străbătea o vădită neliniştе. Adică nu aţi ajuns la capătul drumului?

— Nicidecum, răspunse jupîn Antifer, mai avem de făcut o călătorie pe apă...

— O călătorie pe apă? exclamă notarul, care pălise ca şi cînd sub picioarele lui s-ar fi şi legănat puntea unei corăbii.

— O călătorie pe care o vom face, dacă nu vă este cu supărare, la bordul pachebotului *Oxus* care circulă pe ruta Bombay...

— Bombay?!...

— Şi care trebuie să plece poimîine din Suez. Aşa că, poftiţi şi vă îmbarcaţi, dacă totuşi trebuie să vă suportăm prezenţa...

— Dar unde se află insuliţa aceea?... întrebă notarul cu un gest de deznădejde.

— Se află acolo unde se află, domnule Ben-Omar.

Acestea fiind zise, jupîn Antifer, urmat de Juhel şi de Trégomain, se duse la cel mai apropiat hotel unde le fură aduse în curînd şi puţinele lor bagaje.

O clipă mai tîrziu, Ben-Omar se afla lîngă Nazim, şi un ochi atent şi-ar fi dat numaidecît seama că aşa-numitul secretar îl întîmpina foarte puţin respectuos! Ah!... Fără acel unu la sută care îi era destinat din acele multe milioane şi de nu ar fi fost teama pe care i-o inspira Sauk, cu ce plăcere l-ar fi trimis la plimbare atît pe legatar cît şi testamentul lui Kamylk-Paşa, precum şi insuliţa în căutarea căreia trebuia să alerge peste mări şi ţări!

Dacă i s-ar fi spus maluinului nostru că pe vremuri Suezul era numit Sueys de către arabi şi Cleopatris de către egipteni, s-ar fi grăbit să răspundă:

— Pentru ce am eu de făcut aici, îmi este perfect egal!

Să viziteze cîteva moschei, clădiri vechi, fără nici un stil, două sau trei pieţe, dintre care cea mai ciudată era a tîrgului de grîne, casa dînd spre mare în care locuise Bonaparte, erau lucruri la care nici nu se gîndea acest nerăbdător personaj. Juhel însă îşi spuse că nu-şi putea folosi mai bine cele patruzeci şi opt de ore de popas decît aruncînd o privire asupra acestui oraş locuit de cincisprezece mii de oameni şi a cărui incintă neregulată este mizerabil întreţinută.

Ca urmare, Gildas Trégomain şi el îşi folosiră timpul bătînd străzile

şi ulicioarele, cercetînd rada în care îşi pot găsi adăpost cinci sute de vase, pe o adîncime de şasesprezece la douăzeci de metri, împotriva vînturilor puternice din nord-nord-vest care bîntuie aici neîncetat.

Datorită căii ferate care deservea Cairo şi Alexandria, înainte chiar de a fi fost proiectat canalul, Suezul făcea oarecare comerţ maritim. Datorită aşezării lui în fundul golfului al cărui nume îl poartă, golf scobit între litoralul egiptean şi istm, pe o lungime de o sută optzeci şi şase kilometri, acest oraş domină Marea Roşie şi, deşi înceată, dezvoltarea sa în viitor nu este mai puţin asigurată.

Încă o dată, acest lucru îl lăsa pe jupîn Antifer într-o totală indiferenţă. Pe cînd cei doi tovarăşi ai lui hoinăreau pe străzi, el nu se clintea de pe minunata plajă transformată în promenadă. Este adevărat că,în tot acest timp, se simţea supravegheat. Cînd Nazim, cînd Ben-Omar, nici unul nu-l pierdea din ochi, fără a-i vorbi însă. El se prefăcea că nu observă această supraveghere. Aşezat pe o bancă, gînditor, absent, cerceta depărtările Mării Roşii încercînd să le străbată cu privirea. Şi uneori, în mintea lui înfierbîntată de aceeaşi idee fixă, credea că vede o insuliţă, insuliţa lui, ivindu-se acolo, departe, din ceţurile sudului... urmare a mirajelor ce se produc deseori la marginea deşerturilor, minunat fenomen de care ochiul se lasă totdeauna înşelat.

În sfîrşit, în seara zilei de 11 martie, pachebotul *Oxus* îşi terminase pregătirile de plecare şi încărcarea cărbunelui necesar călătoriei peste Oceanul Indian, cu escalele reglementare.

Nu este deci de mirare că jupîn Antifer, Gildas Trégomain şi Juhel s-au urcat pe bord încă din zorii zilei, nici că Ben-Omar şi Sauk s-au îmbarcat după ei.

Acest mare pachebot, deşi destinat în special transportului de mărfuri, fusese amenajat şi pentru transportul de călători, cei mai mulţi mergînd la Bombay, doar cîţiva trebuind să coboare la Aden şi la Mascat.

Către orele 11 dimineaţa, *Oxus* îşi ridică ancora ieşind din lungile canaluri ale Suezului. Adia o briză destul de răcoroasă din nord—nord-vest, părînd a se îndrepta către vest. Deoarece această călătorie, din pricina şirului de escale, avea să dureze cam cincisprezece zile, Juhel reţinuse o cabină cu trei paturi, potrivit aşezate pentru odihna de după prînz şi cea de noapte.

Se înţelege de la sine că Sauk şi Ben-Omar ocupau o altă cabină, în afara căreia notarul nu avea să-şi facă, fără îndoială, decît scurte şi rare apariţii. Jupîn Antifer, hotărît să reducă la strictul necesar raporturile lor, începu prin a-i declara nefericitului notăraş, cu acea gingăşie de urs care îl caracteriza:

* Proiectul R.I. – 2010 * * Colectia Jules Verne *

— Domnule Ben-Omar, sînt de acord, călătorim împreună, dar fiecare cu ale lui... Eu cu ale mele, dumneata cu ale dumitale... O să fie de ajuns dacă o să vă aflați acolo pentru a vă încredința că am intrat în posesia lucrurilor, și odată operația terminată, sper să nu ne mai întîlnim, nici pe lumea asta, nici pe cealaltă!

Atît timp cît vasul coborî de-a lungul golfului, adăpostit de înălțimile istmului, plutirea a fost tot atît de liniștită ca și pe suprafața unui lac. De cum intră însă în Marea Roșie, vînturile reci care bîntuie în cîmpiile arabe l-au primit destul de aspru. Se iscă un ruliu violent, datorită căruia mulți dintre călători se simțiră repede destul de rău. Pe Nazim se păru că nu-l supără deloc, și tot așa pe jupîn Antifer și nepotul său, și tot așa pe Gildas Trégomain, care prin comportarea sa reabilita breasla marinarilor de apă dulce. Cît despre notar, mai bine să renunțăm a descrie halul în care era. Nu mai apăru deloc pe puntea pachebotului, nici în salon, nici în sufragerie. Îl auzeai gemînd în fundul cabinei sale, și cît a durat traversarea nici nu mai fu măcar zărit. Pentru el ar fi fost mai bine să facă această călătorie în stare de mumie. Cuprins de un fel de milă pentru bietul om, inimosul luntraș îl vizită de cîteva ori, ceea ce nu va mira pe nimeni, dat fiind sufletul lui bun. Cît despre jupîn Antifer, care nu-i ierta lui Ben-Omar că voise să-i fure latitudinea, ridica din umeri cînd Gildas Trégomain încerca să-l înduioșeze de soarta nefericitului om.

— Ei bine, luntrașule, îi spunea el dezumflîndu-și obrazul drept pentru a și-l umfla pe cel stîng, Omar al tău s-a golit?

— Aproape.

— Complimentele mele!

— Prietene.. nu ai vrea să vii să-l vezi... măcar o dată?...

— Ba da, luntrașule, ba da! O să mă duc atunci cînd n-o să rămînă din el decît coaja!

Încearcă, dacă poți, să te înțelegi cu un om care îți răspunde pe acest ton, izbucnind în rîs!

Cu toate acestea, chiar dacă notarul nu a supărat cu prezența lui pe nimeni în cursul acestei călătorii, în schimb, nu de puține ori, Nazim l-a cam scos din sărite pe jupîn Antifer. Nu fiindcă Nazim și-ar fi impus prezența... nu! Dealtfel, de ce ar fi făcut-o, deoarece, nevorbind aceeași limbă, ei tot nu s-ar fi putut înțelege. Dar așa-zisul secretar era mereu acolo, spionînd orice mișcare a maluinului, ca și cînd ar fi îndeplinit o sarcină impusă de patronul său.

Și cu cîtă bucurie l-ar fi aruncat jupîn Antifer peste bord, presupunînd că egipteanul ar fi fost un om care să suporte un asemenea tratament.

Călătoria pe Marea Roşie a fost destul de neplăcută — cu toate că nu era încă timpul căldurilor insuportabile ale verii. Se ştie că în acea perioadă a anului alimentarea maşinilor nu poate fi încredinţată decît fochiştilor arabi. Numai ei nu se coc acolo unde ouăle s-ar fierbe în cîteva minute.

La data de 15 martie, *Oxus* ajunse la partea cea mai îngustă a strîmtorii Bab-el-Mandeb. După ce a ocolit la babord insula engleză Perim, cei trei francezi putură saluta steagul Franţei ce fîlfîia pe fortul Obock, deasupra coastei africane. Apoi steamerul se îndreptă iarăşi spre largul golfului Aden, în direcţia portului cu acelaşi nume, unde trebuiau să coboare cîţiva pasageri.

Aden — încă o cheie a Mării Roşii, din nenumăratele chei care atîrnă la brîul Marii Britanii, această bună şi neobosită gospodină! Cu insula Perim din care a făcut un alt Gibraltar, Anglia străjuieşte intrarea acestui coridor lung de şase sute de leghe, care se varsă în nesfîrşitul Ocean Indian. Dacă, în parte, portul Aden este acoperit de nisipuri, în schimb la răsărit are un întins şi foarte potrivit loc de ancorare, iar la apus un bazin unde s-ar putea adăposti o întreagă flotă. Englezii s-au instalat aici încă din 1823. Oraşul de astăzi, care dealtfel a fost înfloritor în secolul al unsprezecelea şi doisprezecelea, era parcă sortit să ajungă antrepozitul comerţului cu Extremul Orient.

Aden, care are treizeci de mii de locuitori, număra în acea seară trei în plus — toţi trei de naţionalitate franceză. Timp de douăzeci şi patru de ore, Franţa fu reprezentată acolo prin aceşti aventuroşi maluini şi nu dintre cei mai neînsemnaţi în vechea Armorică.[1]

Jupîn Antifer nu socoti deloc potrivit să părăsească bordul. Îşi petrecu vremea blestemînd acest popas, una din cele mai mari neplăceri fiind aceea că îi îngăduise notarului să apară pe puntea vasului. În ce hal, Dumnezeule mare! Abia avu puterea să se tîrască pînă la dunetă.

— Ei, dumneata eşti, domnule Ben-Omar? spuse Pierre-Servan-Malo cu cel mai mucalit ton cu putinţă. Adevărat? Nici nu te-aş fi recunoscut!... Nici gînd să poţi rezista pînă la capăt!... În locul dumitale aş rămîne la Aden...

— Bucuros... răspunse nefericitul cu glas stins. Cîteva zile de odihnă m-ar putea înzdrăveni, şi dacă aţi vrea să aşteptaţi următorul vapor...

— Regret, domnule Ben-Omar. Mă grăbesc să-ţi pot înmîna frumuşelul comision ce ţi se cuvine şi nu pot, spre marea mea părere de rău, să mă opresc din drum!

---

[1] Denumirea unei părţi din vechea Galie, unde se află acum Bretania.

— Şi mai este mult?...

— Mai mult decît mult! răspunse jupîn Antifer, schiţînd cu un gest larg o curbă nesfîrşită.

Aşa că, tîrîndu-se ca o langustă, Ben-Omar se întoarse în cabina sa, prea puţin îmbărbătat, se înţelege, de această scurtă convorbire.

Juhel şi luntraşul s-au întors la bord pe la ora cinci şi nu socotiră că trebuie să povestească ceea ce văzuseră. Jupîn Antifer tot nu i-ar fi ascultat.

A doua zi după-amiază, *Oxus* îşi continuă drumul pe mare şi nu avu de ce să se laude cu «Amphitrita indiană» — Gildas Trégomain îi spunea «Amphitruita». Zeiţa era în toane rele, capricioasă, nervoasă şi cei de la bord simţiră toate acestea pe pielea lor. Cît despre Ben-Omar, mai bine să nu încercăm să aflăm ce se petrecea în cabina lui! Chiar dacă ar fi fost adus pe punte înfăşurat într-un cearşaf, chiar dacă ar fi fost expediat, cu o ghiulea atîrnată de picior, la sînul sus-numitei zeiţe, tot nu ar fi avut putere să protesteze împotriva acestei inoportune ceremonii funebre.

Vremea nu se linişti decît a treia zi, cînd vîntul, schimbîndu-şi direcţia către nord-vest, îi asigură pachebotului adăpostul coastei Hadramaut.

Inutil să mai spunem că dacă Sauk suporta peripeţiile acestei călătorii fără a-i simţi neplăcerile, dacă nu îndura nişte suferinţe fizice, nu acelaşi lucru se putea spune despre moralul său. Să fii la cheremul acestui blestemat de franţuz, să nu-i fi putut smulge secretul insuliţei, să te vezi silit a-l urma pînă la... pînă la punctul în care socotea el să se oprească!... Să fie oare la Mascat, la Surat sau la Bombay, unde *Oxus* urma să facă escală?... Nu cumva o va lua mai degrabă, prin strîmtoarea Ormuz, după ce se va fi oprit la Mascat? Să se fi dus oare Kamylk-Paşa să-şi îngroape comoara într-una din insuliţele din golful Persic?

Această ignoranţă, această nesiguranţă îi dădea lui Sauk o stare permanentă de exasperare. Ar fi vrut să smulgă taina din chiar mărunţaiele jupînului Antifer. Încercase de nenumărate ori să surprindă cîteva cuvinte măcar, schimbate între acesta şi prietenii săi!... Fiindcă se chema că el nu ştie franţuzeşte, puteau să nu se ferească în prezenţa lui... Dar totul fără rezultat...

Şi tocmai el, pretinsul secretar, era privit, dacă nu cu neîncredere, cel puţin cu antipatie. Persoana sa inspira repulsie. Acest sentiment era ca o pornire lăuntrică, necontrolată, pe care îl încercau în aceeaşi măsură şi jupîn Antifer, şi tovarăşii săi. Numai cît se apropia de ei şi îi şi vedea îndepărtîndu-se. Nici nu era greu de observat.

Oxus poposi cam douăsprezece ore la Birbat, pe coasta arabă, în

ziua de 19 martie. De aici încolo începu să plutească de-a lungul coastei Oman, îndreptîndu-se către Mascat. Încă două zile şi avea să depăşească capul Raz-el-Had. Douăzeci şi patru de ore mai tîrziu avea să fie în capitala imamatului. Jupîn Antifer ajungea, în sfîrşit, la capătul călătoriei sale.

Dealtfel, era şi timpul. Pe măsură ce se apropiau de ţintă, maluinul devenea tot mai nervos, tot mai ursuz. Toată fiinţa lui era concentrată către această insuliţă atît de dorită, această mină de aur şi diamante care-i aparţinea. Întrezărea aievea o peşteră a lui Ali-Baba, a cărei proprietate îi fusese transmisă printr-un act legal chiar în ţara din «O mie şi una de nopţi», unde îl adusese fantezia lui Kamylk-Paşa.

— Ştiţi, le spuse el în ziua aceea tovarăşilor lui, că dacă averea acestui de treabă egiptean...

Vorbea de el cu familiaritate, cum ar fi vorbit un nepot de unchiul din America pe a cărui moştenire avea să pună mîna.

— ...ştiţi voi că dacă această avere ar fi fost în lingouri de aur, aş fi fost destul de încurcat cînd ar fi fost vorba să le duc la Saint-Malo?

— Cred şi eu, unchiule, răspunse Juhel.

— Totuşi, îndrăzni luntraşul, dacă ne-am fi umplut valiza, buzunarele, căptuşeala pălăriilor...

— Astea zic şi eu idei de luntraş! strigă jupîn Antifer. Îşi închipuie că un milion în aur poate să încapă într-un buzunăraş!

— Aşa credeam, prietene...

— Înseamnă că tu nu ai văzut niciodată un milion în aur?...

— Niciodată... nici măcar în vis!

— Şi nu ştii cît cîntăreşte?

— Habar n-am.

— Ei bine, luntraşule, eu o ştiu, fiindcă am avut curiozitatea să calculez!

— Ia spune.

— Un lingou de aur, valorînd un milion, cîntăreşte aproximativ trei sute douăzeci şi două de kilograme...

— Nu mai mult? întrebă naiv Gildas Trégomain.

Jupîn Antifer îl privi pieziş. Totuşi, întrebarea fusese pusă cu atît de evidentă bună-credinţă, încît nu avea de ce să se supere.

— Şi... reluă el, dacă un milion cîntăreşte trei sute douăzeci şi două kilograme, o sută de milioane cîntăresc treizeci şi două de mii două sute cincizeci şi şase.

— Nu mai spune... făcu luntraşul.

— Şi ştii tu cam cîţi oameni ar trebui, încărcaţi fiecare cu cîte o sută de kilograme, pentru a transporta această sută de milioane?...

— Să auzim, prietene.

— Ar trebui trei sute douăzeci şi trei de oameni. Or, cum noi nu sîntem decît trei, judecă în ce încurcătură am fi, odată ajunşi pe insuliţa mea! Din fericire, comoara mea se compune mai ales din diamante şi pietre preţioase...

— Asta aşa e, unchiul are dreptate, răspunse Juhel.

— Aş mai adăuga, spuse Gildas Trégomain, că, pe cît se pare, drăguţul de Kamylk-Paşa a potrivit bine lucrurile.

— Oh, aceste diamante, strigă jupîn Antifer, sînt atît de uşor de plasat la bijutierii din Londra şi Paris!... Ce vînzare, prieteni, ce vînzare!... Dar nu toate, desigur, nu... nu toate!

— Nu o să vinzi decît o parte?...

— Da, luntraşule, da! răspunse jupîn Antifer ai cărui obraji tresăreau, iar ochii îi aruncau fulgere. Da!... Mai întîi am să păstrez unul pentru mine... un diamant de un milion... pe care am să-l port la cămaşă.

— La cămaşă, prietene! răspunse Gildas Trégomain. Dar o să le iei ochii la toţi... N-o să te mai poată privi nimeni...

— Şi un al doilea va fi pentru Énogate, adăugă jupîn Antifer. Cu o asemenea pietricică va fi şi mai frumoasă...

— Nu mai mult decît este, unchiule! se grăbi să răspundă Juhel.

— Ba da, nepoate... ba da... Şi un al treilea diamant va fi pentru sora mea!

— Ah, draga de Nanon! exclamă Gildas Trégomain. Va fi tot atît de împodobită ca şi statuia Fecioarei din strada Porcon de la Barbinais. Asta-i bună, vrei pesemne să-i mai vină peţitori?...

Jupîn Antifer ridică din umeri:

— Şi un al patrulea diamant o să fie pentru tine, Juhel, o piatră frumoasă pe care să o porţi la acul de cravată...

— Mulţumesc, unchiule.

— Şi un al cincilea pentru tine, căpitane!

— Pentru mine?... Măcar dacă l-aş putea pune la figura sculptată la prova *Fermecătoarei Amélie!...*

— Nu, luntraşule... la degetul tău... ca inel... ca şevalieră...

— Un diamant... pe labele mele mari şi roşii.. o să-mi stea ca unui franciscan şosetele, replică luntraşul, arătînd o mînă uriaşă mai potrivită să tragă la odgoanele unei corăbii decît să poarte inele.

— N-are a face, luntraşule! Şi nu m-aş mira să găseşti o femeie care să vrea...

— Cui i-o spui tu, prietene? Chiar este o văduvă voinică şi frumoasă, băcănească la Saint-Servan...

— Băcănească... băcănească!... exclamă jupîn Antifer. Gîndeşte-te

ce mutră o să facă băcăneasa ta în familia noastră, cînd Énogate o să fie căsătorită cu un prinț și Juhel cu prințesa lui!

Discuția se opri aici, dar tînărul căpitan nu-și putu stăpîni un suspin la gîndul că unchiul său mai nutrește încă asemenea visuri absurde... Cum să-l aduci pe un drum mai sănătos dacă ghinionul —da, ghinionul îi scosese în cale milioanele de pe insuliță?

— Hotărît lucru... o să-și piardă mințile dacă o să o ducă tot așa, îi spuse Gildas Trégomain lui Juhel cînd rămaseră singuri.

— Mă tem și eu, răspunse Juhel, uitîndu-se la unchiul său care vorbea de unul singur.

Două zile mai tîrziu, la 22 martie, *Oxus* ajungea în portul Mascat și trei marinari îl scoteau pe Ben-Omar din adîncurile cabinei sale. În ce hal! Nu mai era decît un schelet... mai bine zis o mumie fiindcă, drept este, pielea se mai ținea de oasele nefericitului notar!

Capitolul XII

ÎN CARE SAUK SE HOTĂRĂȘTE SĂ SACRIFICE JUMĂTATE DIN COMOARA LUI KAMYLK-PAȘA, PENTRU A-ȘI ASIGURA CEALALTĂ JUMĂTATE

Și cînd Gildas Trégomain îl rugă pe Juhel să-i arate pe harta atlasului său punctul precis unde se află Mascat, nu-și putu crede ochilor. Fostul căpitan al *Fermecătoarei Amélie*, luntrașul de pe Rance, purtat pînă aici, prin părțile astea... atît de departe... atît de departe... pînă pe mările continentului asiatic!

— Așadar, Juhel, sîntem la capătul Arabiei? întrebă el potrivindu-și ochelarii pe nas.

— Da, domnule Trégomain, la capătul de sud-est.

— Și acest golf care se termină ca o pîlnie?

— Este golful Oman.

— Și celălalt golf care seamănă cu o ciozvîrtă de berbec hrănit cu iarbă sărată?...

— Este golful Persic.

— Și strîmtoarea care le unește?

— Este strîmtoarea Ormuz.

— Și insulița prietenului nostru?...

— Trebuie să fie undeva, în golful Oman...

— Dacă o fi acolo! replică luntraşul, după ce se asigurase că jupîn Antifer nu-l putea auzi.

Plutind în susul golfului Oman, după ce se îndreptase către Mascat, vasul *Oxus* navigase de-a lungul unui litoral pustiu, mărginit de faleze înalte şi abrupte, s-ar fi zis ruinele unor construcţii feudale. Ceva mai în spate, se rotunjeau cîteva coline înalte de cinci sute de metri, primele temelii ale lanţului Gebel-Aşdar care se profilează la trei mii picioare altitudine. Nu-i de mirare că acest ţinut este sterp, el nefiind udat de nici o apă mai mare. Cu toate acestea, împrejurimile capitalei izbutesc să hrănească o populaţie de şase mii de locuitori. În orice caz, fructele nu lipsesc: struguri, manghere, piersici, rodii, pepeni verzi, lămîi acre şi dulci şi mai ales curmale din belşug. Curmalul este, prin excelenţă, arborele acestor ţinuturi arabe. Valoarea unei proprietăţi este apreciată în funcţie de acest arbore şi aşa cum, de exemplu, în Franţa se spune «un domeniu de două sau trei sute de hectare», aici se spune «o avere de trei sau patru mii de curmali».

Imamul este stăpîn absolut al imamatului care, deşi cucerit de Albuquerque în 1507, s-a scuturat de dominaţia portugheză. Regăsindu-şi de un secol independenţa, ţara se bucură de protecţia susţinută a englezilor, care fără îndoială speră ca, după Gibraltarul Spaniei, Gibraltarul Adenului, Gibraltarul Perimului, să întemeieze şi Gibraltarul golfului Persic. Aceşti tenaci saxoni vor sfîrşi prin a «gibraltariza» toate strîmtorile globului pămîntesc.

Să fi cercetat jupîn Antifer şi prietenii lui acest Mascat, atît din punct de vedere politic, industrial cît şi comercial, înainte de a părăsi Franţa?...

Nu, nicidecum.

Să-i fi interesat ţara?

În nici un fel, fiindcă toată atenţia lor era concentrată numai asupra unei insulite din golf.

Dar nu avea oare să li se ofere prilejul de a cunoaşte, într-o oarecare măsură, starea acestui regat?

Ba da, fiindcă aveau de gînd să ia legătura cu reprezentantul Franţei în acel colţ al Arabiei.

Aşadar, se află la Mascat un agent francez?

Da, de la tratatul din 1841, încheiat între imam şi guvernul francez. Tocmai pentru a veni în ajutorul compatrioţilor săi pe care îi aduceau afacerile pînă la litoralul Oceanului Indian.

Pierre-Servan-Malo crezu deci potrivit să-l viziteze pe acest agent. În adevăr, poliţia ţării, foarte bine organizată şi ca atare foarte bănuitoare, ar fi putut deveni bănuitoare şi în privinţa sosirii celor

trei străini la Mascat, dacă aceştia nu ar fi inventat un pretext întemeiat pentru călătoria lor.

Numai că, firește, s-au ferit să-l mărturisească pe cel adevărat. După un popas de patruzeci şi opt de ore, *Oxus* trebuia să-şi continue călătoria spre Bombay. Aşa că jupîn Antifer, luntraşul şi Juhel debarcară imediat. Nu-şi bătură capul să se intereseze de Ben-Omar şi Nazim! N-aveau decît să-i urmărească pas cu pas în toate demersurile, să li se alăture atunci cînd vor începe cercetările în golf!

Jupîn Antifer în frunte, Juhel la mijloc, Gildas Trégomain în ariergardă, precedaţi de un ghid, se îndreptară către un hotel englezesc, străbătînd pieţele şi străzile acestui Babylon modern. Bagajele veneau în urma lor. Cîtă grijă pentru sextant şi cronometrul cumpărat la Saint-Malo — mai ales pentru cronometru! «Sfintele Daruri» nu ar fi fost purtate cu mai multă grijă sub baldachin, s-ar putea spune cu mai multă fervoare, de către jupîn Antifer, care voise să le ducă el însuşi. Gîndiţi-vă numai! Instrumentul cu care aveau să calculeze longitudinea faimoasei insuliţe! Cu cîtă punctualitate a fost întors în fiecare zi! Şi cîtă băgare de seamă pentru a-l feri de zguduituri ce ar fi putut să-i deregleze mersul!

Un soţ nu ar fi putut fi mai grijuliu cu soţia sa decît maluinul nostru cu această unealtă menită să păstreze ora Parisului.

Cea mai mare mirare a luntraşului debarcat la Mascat o pricinuia însuşi faptul de a se afla acolo precum dogele din Genova în mijlocul curţii lui Ludovic al XIV-lea!

După ce şi-au ales camerele, călătorii noştri s-au dus la biroul agentului, care păru destul de surprins la vederea celor trei francezi apăruţi în pragul uşii sale.

Era un provensal cam de cincizeci de ani şi-l chema Joseph Bard. Făcea comerţ cu pînzeturi de bumbac manufacturate, şaluri de India, mătăsuri din China, stofe brodate cu aur şi argint, articole foarte căutate de orientalii bogaţi.

Francezi cu francez, dacă acesta mai este şi din Provenţa, cunoştinţa se face repede şi legăturile se stabilesc şi mai repede.

Jupîn Antifer şi tovarăşii săi îşi spuseră mai întîi numele şi calitatea. După strîngerile de mînă şi băuturile răcoritoare oferite, agentul îi întrebă pe vizitatorii săi care este obiectul călătoriei lor.

— Am rareori prilejul să văd compatrioţi, spuse el. Este deci pentru mine o plăcere de a vă primi, domnilor, şi sînt cu totul la dispoziţia dumneavoastră.

— Vă vom fi recunoscători, răspunse jupîn Antifer, fiindcă dumneavoastră ne puteţi fi de mare folos, dîndu-ne informaţii despre această ţară.

— Este vorba doar de o călătorie de plăcere?...

— Da şi nu... domnule Bard. Sîntem toţi trei marinari, nepotul meu căpitan de cursă lungă, Gildas Trégomain, vechi comandant al *Fermecătoarei Amélie*...

Şi de data aceasta, spre extrema satisfacţie a prietenului său declarat «comandant», jupîn Antifer vorbea despre barcaz ca despre o fregată sau vas de război.

— Şi eu, căpitan de cabotaj, adăugă el. Am fost însărcinaţi de o importantă firmă din Saint-Malo să întemeiem o filială, fie la Mascat, fie în unul din porturile din golful Oman sau golful Persic.

— Domnule, răspunse Joseph Bard, gata să se amestece într-o afacere din care putea să tragă unele foloase, nu pot decît să aprob proiectele dumneavoastră şi să vă ofer serviciile mele pentru a vi le duce la bun sfîrşit.

— În acest caz, spuse Juhel, v-am ruga să ne spuneţi dacă ar fi potrivit să înfiinţăm o filială de comerţ chiar la Mascat sau în alt oraş de pe litoral...

— Mai bine la Mascat, răspunse agentul. Prin legăturile sale cu Persia, India, insulele Mauriciu, Réunion, Zanzibar şi coasta Africii, importanţa acestui port creşte din zi în zi.

— Şi care sînt articolele de export? întrebă Gildas Trégomain.

— Curmale, stafide, sulf, peşte, copal,[1] gumă arabică, bagà, coarne de rinocer, ulei, cocos, orez, mei, cafea şi dulceţuri...

— Dulceţuri?... repetă luntraşul lingîndu-şi pofticios buzele cu vîrful limbii.

— Da, domnule, răspunse Joseph Bard, acele dulceţuri cărora, aici, li se spune «hulwah» şi care sînt făcute din miere, zahăr, gluten şi migdale.

— Să le gustăm şi noi, prieteni...

— Cît o să vrei, urmă jupîn Antifer, dar acum să ne întoarcem la ale noastre. N-am venit aici, la Mascat, ca să mîncăm dulciuri. Domnul Bard a binevoit să ne enumere principalele articole de comerţ...

— La care trebuie să adaug pescuitul de perle în golful Persic, răspunse agentul, pescuit a cărui valoare se ridică anual la opt milioane de franci...

Merita să vezi mutra jupînului Antifer schiţînd un fel de strîmbătură dispreţuitoare. Perle pentru opt milioane de franci, mare lucru pentru un om care avea pietre preţioase în valoare de o sută de milioane!

---

[1] Esenţă a unor arbori, folosită la fabricarea lacurilor.

— Nu-i mai puțin adevărat, reluă Joseph Bard, că comerțul cu perle se află în mîinile negustorilor hinduși, care nu vor îngădui apariția unei concurențe.

— Chiar și în afară de Mascat?

— Chiar și în afară de Mascat, unde negustorii, trebuie să vă mărturisesc, nu ar vedea cu ochi buni instalarea unor străini...

Juhel profită de acest răspuns pentru a abate discuția pe un alt făgaș.

În adevăr, capitala imamatului este situată exact la 50°20′ longitudine est și 23°38′ latitudine nord. Reieșea deci că, conform coordonatelor insuliței, locul exact ar fi trebuit căutat mult în afară. Important era deci să plece din Mascat sub pretextul de a găsi un loc potrivit pentru instalarea unei pretinse filiale maluine. Așa că Juhel, după ce spuse în treacăt că înainte de a se statornici la Mascat poate că ar fi înțelept să viziteze și celelalte orașe ale imamatului, întrebă care sînt cele de pe litoral.

— Este Oman, răspunse Joseph Bard.

— La nord de Mascat?...

— Nu, la sud-est.

— Și în nord... sau nord-vest?

— Orașul cel mai mare este Rostak.

— Pe malul golfului?

— Nu, în interior.

— Și pe litoral?...

— Este Sohar.

— La ce distanță de aici?

— Cam la două sute de kilometri de aici.

Dintr-o clipire Juhel îl făcu pe unchiul său să înțeleagă importanța acestui răspuns.

— Și Sohar... este un oraș comercial?...

— Foarte comercial. Imamul își ia reședința acolo uneori, cînd binevoiește înălțimea-sa...

— Înălțimea-sa! făcu Gildas Trégomain.

Și nu era greu de văzut că această titulatură suna plăcut în auzul luntrașului. Poate că ar fi trebuit să-i fie rezervată numai sultanului, dar Joseph Bard socoti potrivit să i-o aplice și imamului.

— Înălțimea-sa este la Mascat, adăugă el, și după ce veți fi ales un oraș pentru filiala dumneavoastră, va trebui să cereți o autorizație...

— Pe care sper că înălțimea-sa nu ne-o va refuza, replică maluinul.

— Dimpotrivă, răspunse agentul, se va grăbi să v-o dea, evident, în schimbul unei sume de bani...

Gestul jupînului Antifer arătă că este dispus să plătească regeşte.

— Cum se ajunge la Sohar? întrebă Juhel.

— Cu caravana.

— Cu caravana!... exclamă luntraşul oarecum neliniştit.

— Ce să facem, îi lămuri Joseph Bard, noi nu avem încă nici cale ferată, nici tramvai în imamat, nici măcar diligenţă. Drumul se face în căruţă sau călare pe catîri, dacă nu cumva preferaţi să mergeţi pe jos...

— Desigur că aceste caravane, întrebă Juhel, nu pleacă decît la intervale mari?

— Să am iertare, domnule, răspunse agentul. Între Mascat şi Sohar comerţul este foarte activ şi chiar mîine...

— Mîine?... replică jupîn Antifer. Perfect, mîine ne încaravanăm şi noi!

Perspectiva de a se «încaravana», cum spunea prietenul său, să fi avut darul de a-l bucura pe Gildas Trégomain? După strîmbătura care-i sluţi chipul blajin nu s-ar fi putut spune acest lucru. Dar nu venise pînă aici pentru a pune beţe în roate şi trebui să se resemneze să călătorească în aceste condiţii oarecum neplăcute.

Totuşi, crezu că poate să-şi dea şi el părerea în legătură cu drumul de la Mascat la Sohar.

— Hai, spune, luntraşule, îl îndemnă jupîn Antifer.

— Ei bine, spuse Gildas Trégomain, noi, toţi trei, sîntem marinari, nu-i aşa?...

— Toţi trei, replică prietenul său, făcînd în acelaşi timp cu ochiul fostului căpitan al *Fermecătoarei Amélie*.

— Nu văd, atunci, continuă luntraşul, de ce nu am merge pînă la Sohar pe mare. Două sute de kilometri... cu o ambarcaţie solidă...

— De ce nu? fu de părere şi jupîn Antifer. Gildas are dreptate. Am putea cîştiga timp...

— Fără îndoială, răspunse Joseph Bard, şi eu aş fi fost primul care să vă sfătuiesc să mergeţi pe mare, dacă nu ar exista anumite primejdii...

— Care?... întrebă Juhel.

— Golful Oman nu este prea sigur, domnilor. Poate că pe bordul unui vas de comerţ, cu un echipaj numeros, nu aţi avea de ce să vă temeţi...

— Să ne temem?! exclamă jupîn Antifer. Să ne temem de furtuni... de vijelii?...

— Nu... de piraţi, care nu sînt tocmai rari prin apropierea strîmtorii Ormuz...

— Drace! făcu maluinul.

Este adevărat că nici nu s-ar fi gîndit să se teamă de piraţi decît la întoarcere, cînd avea să aibă cu el comoara!

Pe scurt, în urma celor spuse de agent, călătorii noştri, cu totul hotărîţi ca la întoarcere să nu ia calea pe mare, socotiră că era inutil să o ia nici la ducere. Au să pornească cu o caravană, au să se întoarcă cu alta, fiindcă în felul acesta erau în siguranţă. Gildas Trégomain n-avu încotro şi trebui să călătorească pe uscat, dar *in petto*[1] el încerca o oarecare nelinişte asupra felului în care va fi purtat pînă acolo.

Întrevederea se mărgini la atît. Cei trei francezi fură foarte mulţumiţi de agentul Franţei. La întoarcere vor veni să-i facă o vizită, îl vor ţine la curent cu demersurile lor şi-i vor urma întru totul sfatul. Pişicherul de Antifer lăsă chiar să se înţeleagă că înfiinţarea unei filiale ar putea aduce însemnate foloase chiar şi pentru cassa agenţiei.

Înainte de a se despărţi, Joseph Bard le repetă îndemnul de a se prezenta înălţimii-sale, oferindu-se chiar el să obţină o audienţă pentru aceşti distinşi străini.

Sus-numiţii distinşi străini luară apoi drumul înapoi, la hotel.

În acest timp, într-o cameră din acelaşi hotel, Ben-Omar şi Nazim discutau între ei. Această discuţie, vă rog să ne credeţi, era din belşug garnisită cu ghionturi şi sudălmi din partea lui Sauk.

Aşa-zisul secretar şi notarul ajunseseră la Mascat. Foarte bine! Dar nici unul din ei nu ştia dacă Mascat era capătul călătoriei. Poate că jupîn Antifer trebuia să meargă mai departe? Iată ce ar fi trebuit să ştie acest imbecil de Omar, fiindcă avea dreptul, şi totuşi, în această privinţă, nu ştia mai mult de cît falsul Nazim.

— Iată ce înseamnă să zaci prosteşte pe vapor! repeta Nazim. Nu ar fi fost mai bine să fii sănătos?

Notarul era şi el de aceeaşi părere... dealtfel, ca şi cu faptul că ar fi trebuit să stea de vorbă cu acest pungaş de franţuz, să-i fi aflat secretele, să fi aflat unde este ascunsă comoara...

— Să fie liniştită excelenţa-voastră, răspunse Ben-Omar. Chiar astăzi îl voi vedea pe domnul Antifer... şi voi afla... Numai de nu ar fi vorba de vreo nouă îmbarcare!...

Cît despre a cunoaşte locul înspre care îşi va îndrepta căutările legatarul lui Kamylk-Paşa, cercetările ce trebuia să le facă pentru ca să intre în posesia moştenirii, despre aceasta nu mai putea fi vorba. Deoarece testamentul îi impunea prezenţa executorului testamentar, care nu era altul decît Ben-Omar, jupîn Antifer trebuia să-i răspundă deschis. Dar cînd vor fi găsit insuliţa, cînd îi vor

---

[1] În sinea lui (în limba italiană).

smulge acesteia cele trei prețioase butoaie, cum va izbuti Sauk să pună mîna pe ele? La această întrebare, pe care notarul i-o pusese de mai multe ori, nu răspunsese niciodată, din simplu motiv că nu ar fi ştiut ce să răspundă. Era, în schimb, mai mult ca sigur că Sauk nu s-ar fi dat înapoi de la nimic pentru a pune mîna pe o avere pe care o considera a sa şi de care Kamylk-Paşa îl lipsise în folosul unui străin. Şi tocmai aceasta îl înspăimînta pe Ben-Omar, biet conţopist fricos şi împăciuitor căruia nu-i plăceau silniciile, ştiind că pentru excelenţa-sa viaţa unui om nu valora mai mult decît o smochină uscată. În primul rînd, însă, cel mai important era să-i urmărească pe cei trei maluini pas cu pas, să nu-i piardă din vedere în tot timpul căutărilor, să asiste la dezgroparea comorii... Şi cînd aceasta din urmă va fi în mîinile lor, atunci au să procedeze în consecinţă.

Acestea fiind spuse cu toată hotărîrea, după ce rostise groaznice ameninţări la adresa lui Ben-Omar, după ce i-a repetat că îl va face răspunzător de tot ce se va întîmpla, excelenţa-sa ieşi, dîndu-i în grijă să pîndească întoarcerea jupînului Antifer la hotel.

Întoarcerea jupînului Antifer nu se întîmplă însă decît seara, tîrziu. Gildas Trégomain şi Juhel fuseseră bucuroşi să hoinărească pe străzile din Mascat, în timp ce jupîn Antifer — în închipuirea sa — se plimba la cîteva sute de kilometri de acolo, la est de Sohar, înspre insuliţa lui. Inutil să-l fi întrebat ce impresie îi făcea capitala imamatului, dacă străzile erau însufleţite, dacă prăvăliile erau atrăgătoare, dacă această populaţie de arabi, persani şi indieni avea vreo înfăţişare deosebită. Spre deosebire de Juhel şi luntraş, care erau interesaţi de toate cîte le vedeau în acest oraş rămas atît de oriental, el nu voise să vadă nimic. Ei se opriseră în faţa magazinelor înţesate cu mărfuri de tot felul — turbane, brîuri, mantale de lînă, pînză din bumbac neînălbit, ulcioare din acelea cărora li se spune «mertaban» şi ale căror culori străluceau pe sub smalţuri. La vederea atîtor lucruri frumoase, Juhel se gîndea la bucuria dragei sale Énogate dacă le-ar fi avut! Ce amintire plăcută pentru ea, dintr-o călătorie picată atît de nepotrivit! Şi aceste bijuterii ciudat lucrate, aceste nimicuri atît de artistice, nu ar fi fost ea mai fericită dacă le-ar fi primit de la logodnicul ei?... Da, mult mai fericită decît dacă s-ar fi gătit cu diamantele unchiului său.

Gildas Trégomain era şi el de aceeaşi părere şi-i spunea tînărului său prieten:

— O să cumpărăm pentru micuţa noastră acest colier şi o să i-l dai la întoarcere.

— La întoarcere! oftă Juhel.

— Şi, de asemenea, inelul ăsta care este atît de drăguţ... Ce spun eu, un inel?... Zece inele... cîte unul pe fiecare deget...

— La ce s-o fi gîndind ea, sărmana mea Énogate? murmură Juhel.

— La tine, băiatule, bineînţeles că la tine şi tot timpul!

— Ne despart sute şi sute de leghe...

— Ah, îl întrerupse luntraşul, să nu uităm şi un borcan din aceste faimoase dulceţuri atît de lăudate de Joseph Bard...

— Dar, poate că ar fi mai bine să le gustăm înainte de a cumpăra...

— Nu, băiatule, nu, replică Gildas Trégomain. Énogate să fie cea care o să le guste mai întîi.

— Şi dacă n-o să-i placă?...

— O să le găsească foarte gustoase, fiindcă tu eşti cel care i le-ai adus de atît de departe.

Cît de bine cunoştea minunatul marinar inima tinerelor fete, cu toate că nici uneia din ele — nici din Saint-Malo, nici din Saint-Servan, nici din Dinard — nu-i dăduse prin gînd să devină doamna Trégomain!

În sfîrşit, nici unul din ei nu regretă această plimbare prin capitala imamatului, al cărei aspect şi curăţenie putea să o invidieze orice mare oraş european — afară de oraşul său natal, pe care Pierre-Servan Malo îl considera printre cele dintîi din lume.

Ceea ce putu să observe Juhel era şi faptul că aici poliţia veghea cu severitate prin nenumăraţii ei agenţi, care păreau foarte bănuitori.

Aşa că, respectivii agenţi nu întîrziară să observe acest du-te-vino al străinilor debarcaţi la Mascat, fără a cunoaşte cele ce îi aduceau aici. Numai că, spre deosebire de poliţiile cîrcotaşe ale unor state europene care pretind prezentarea paşapoartelor sau procedează la interogatorii neaşteptate, cea din Mascat se mărginea să-i urmărească pe cei trei maluini oriunde ar fi avut chef să meargă, scutindu-i însă de întrebări indiscrete. În adevăr, aşa avea să se întîmple şi acum; după ce puseseră piciorul pe pămîntul imamatului, ei nu l-ar mai fi putut părăsi fără ca imamul să nu fie pus la curent cu proiectele lor.

Din fericire, jupîn Antifer nu bănuia acest lucru, fiindcă altfel ar fi încercat unele temeri îndreptăţite în legătură cu deznodămîntul aventurii sale. Să se scoată de pe o insuliţă din golful Oman o sută de milioane, înălţimea-sa, foarte cu grijă pentru interesele sale, nu ar fi permis-o. Dacă în Europa statul îşi ia jumătate dintr-o comoară găsită, în Asia, suveranul, care este statul, o ia întreagă.

O întrebare destul de nelalocul ei fu cea pe care Ben-Omar crezu necesar să o pună jupînului Antifer, la întoarcerea acestuia la hotel.

— Prima stradă la dreapta, a doua la stînga...

Deschizînd uşurel uşa de la odaie, el întrebă cu glasul lui mieros:
— Aş putea să ştiu?...
— Ce?
— Să ştiu şi eu, domnule Antifer, în ce direcţie o vom lua?...
— Prima stradă la dreapta, a doua la stînga şi mereu înainte...
Apoi, jupîn Antifer trînti brusc uşa.

Capitolul XIII

ÎN CARE TRÉGOMAIN NAVIGHEAZĂ DESTUL DE PLĂCUT PE O «CORABIE A DEŞERTULUI»

A doua zi, 23 martie, o caravană părăsea în zori capitala imamatului şi urma drumul pe lîngă coastă.

O adevărată caravană, aşa cum luntraşul nu văzuse niciodată străbătînd cîmpiile din Ille-et-Vilaine. Îi făcu această mărturisire lui Juhel, care nu fu deloc mirat. Această caravană număra cam o sută de arabi şi indieni şi cam tot atîtea animale de povară. Cu această forţă numerică, pericolele călătoriei erau înlăturate. Nu aveau a se nelinişti de vreun atac al piraţilor de pe uscat, mai puţin periculoşi, dealtfel, decît piraţii de pe mare.

Printre băştinaşi se aflau doi sau trei din acei bancheri sau negustori despre care le vorbise agentul francez. Călătoreau simplu, fără alai, cu gîndul numai la afacerile care-i chemau la Sohar.

Cît despre călătorii străini, ei erau reprezentaţi prin cei trei francezi, jupîn Antifer, Juhel, Gildas Trégomain, şi cei doi egipteni, Nazim şi Ben-Omar.

Aceştia din urmă avură grijă să nu scape plecarea caravanei. Aflînd că jupîn Antifer — care nu se ascundea deloc — trebuia să plece a doua zi la drum, ei se pregătiră ca atare. Se înţelege de la sine că maluinul nu se îngrijise în nici un fel de Ben-Omar şi secretarul său. Erau liberi să-l urmeze cum se pricepeau şi fără ca lui să-i pese de ceva. De fapt, el era categoric hotărît a se face că nu-i cunoaşte. Cînd i-a zărit în mijlocul caravanei, nu-i onoră nici măcar cu un salut şi, sub privirea lui ameninţătoare, luntraşul nu îndrăzni nici el să-şi întoarcă faţa către ei.

Animalele folosite la transportul călătorilor şi al mărfurilor erau de trei feluri: cămile, catîri şi măgari. În zadar ai fi încercat să foloseşti vreun vehicul oarecare, chiar de ar fi fost o căruţă cît de rudimentară. Cum să meargă? Cum i s-ar fi putut învîrti roţile pe un asemenea pămînt cu hîrtoape, lipsit de drumuri croite, cîteodată mlăştinos, aşa cum sînt acele întinderi mîloase numite «cîmpuri

de nalbă»? Toată lumea încălecase, fiecare după cum se pricepea.

Doi catîri de statură mijlocie, puternici şi focoşi, îi purtau pe unchi şi pe nepot. Chirigiii din Mascat, foarte pricepuți la asemenea treburi, le făcuseră rost de animale deprinse cu mersul în caravană — la un preț bun, se înțelege. Avea să se uite jupîn Antifer la cîteva sute de pistoli mai mult sau mai puțin? Evident că nu. Dar cu nici un preț nu se putu găsi un catîr a cărui rezistență să corespundă greutății lui Gildas Trégomain. Căci nici un reprezentant al neamului de catîri nu ar fi fost în stare să ducă asemenea povară umană de-a lungul unui drum de cincizeci de leghe! Iată de ce era nevoie să se găsească un animal mai voinic pentru a-l sluji pe fostul căpitan al *Fermecătoarei Amélie*.

— Ştii că ne cam pui în încurcătură, luntraşule? îi spuse politicos jupîn Antifer, după ce trimisese înapoi catîrii încercați unul după altul.

— Ce să fac, prietene?... Nu trebuia să mă obligi să te însoțesc... Lasă-mă la Mascat, unde am să te aştept...

— Nici vorbă!

— Totuşi nu mă pot transporta în mai multe bucăți...

— Domnule Trégomain, întrebă Juhel, v-ar fi foarte neplăcut să încercați o cămilă?

— Deloc, fiule, dacă ei nu i-ar fi neplăcut să mă poarte în spinare.

— Este o idee grozavă! exclamă jupîn Antifer. O să se simtă chiar foarte bine pe o cămilă din astea...

— Atît de nimerit numite «corăbiile deşertului»! adăugă Juhel.

— Fie şi «corabia deşertului»! se mulțumi să răspundă împăciuitorul luntraş.

Şi iată cum, în acea zi, pe un uriaş eşantion din aceste uriaşe rumegătoare, între cele două cocoaşe ale voinicului animal, se afla călare Gildas Trégomain. Nici măcar nu-i displăcea. Mai mult chiar, un altul în locul lui ar fi fost foarte mîndru. Dar, dacă încerca acest firesc simțămînt, nu o arăta deloc şi nu se gîndea decît să-şi conducă mai bine corabia, să-i cruțe eforturile inutile şi să o mîne în direcția cea bună. Fără îndoială, atunci cînd caravana o lua mai repede, mersul animalului nu devenea plăcut. Dar temelia cărnoasă a luntraşului reuşea să amortizeze aceste hopuri de tangaj.

În urma caravanei, unde-i plăcea să rămînă, Sauk călărea pe un catîr mai vioi, ca un călăreț deprins cu acest fel de exerciții. Lîngă el, sau cel puțin dîndu-şi osteneala să nu rămînă prea în urmă, venea Ben-Omar, încălecat pe un măgăruş, picioarele tîrîndu-i-se aproape pe pămînt, lucru ce ar fi făcut ca eventualele căderi să nu fie prea grave. Să încalece un catîr?!... Notarul nu se putuse hotărî.

Prea ar fi căzut de sus. Dealtfel, aceşti catîri arabi sînt foarte sprinteni, îndrăzneți, capricioşi şi numai o mînă energică îi poate stăpîni.

Caravana mergea într-un asemenea ritm încît într-o zi să parcurgă o distanță cam de zece leghe, cu un popas de două ceasuri la amiază. Ar fi ajuns la Sohar, dacă nu intervenea ceva care să-i întîrzie, în patru zile.

Patru zile, iată ce trebuie că i se părea jupînului Antifer, mereu obsedat de imaginea insuliței sale, un răstimp fără de sfîrşit. Şi cu toate acestea, se apropia de capătul aventuroasei sale călătorii... Doar cîteva etape încă şi-şi va atinge ținta... Atunci, de ce oare, pe măsură ce se apropia de clipa hotărîtoare, se simțea tot mai neliniştit, mai agitat? Tovarăşii lui nu izbuteau să scoată un cuvînt de la el. Vorbeau numai între ei.

Şi, de la înălțimea rumegătoarei sale, legănîndu-se între cele două cocoaşe, iată că luntraşul făcu această remarcă:

—Juhel, între noi fie vorba, tu crezi în comoara lui Kamylk-Paşa?

— Hm! răspunse Juhel. Mie mi se pare cam prea aiurită!

— Juhel... dar dacă nu o fi existînd nici o insuliță?...

— Să admitem că insuliţa există, domnule Trégomain, dar dacă nu există nici o comoară?... Unchiul meu o să fie silit să facă şi el ca acel faimos căpitan din Marsilia, care plecat la Bourbon şi, negăsind nici un Bourbon, s-a întors la Marsilia!

— Ar fi o groaznică lovitură pentru el, Juhel, şi nu ştiu dacă nu şi-ar pierde mințile!

Sîntem convinşi că atît luntraşul, cît şi tînărul său prieten se fereau să discute asemenea ipoteze în fața jupînului Antifer. La ce ar fi folosit? Nimic nu ar fi putut zdruncina părerile acestui încăpățînat. Să se îndoiască el că diamantele şi alte pietre de o nepreţuită valoare nu ar fi acolo unde le îngropase Kamylk-Paşa, pe acea insuliță a cărei poziție o cunoştea acum exact?... Nu, asta nici nu i-ar fi trecut vreodată prin gînd. Nu, pe el îl îngrijorau doar anumite greutăți de a-şi duce la bun sfîrşit bătălia.

Într-adevăr, la ducere călătoria părea destul de uşoară. Şi, după toate semnele, avea să se sfîrşească fără greutăți. Ajunşi la Sohar, aveau să facă rost de o ambarcație, apoi se vor duce să descopere insuliţa şi să dezgroape cele trei butoiaşe... Nimic din toate astea nu puteau tulbura o fire atît de hotărîtă ca aceea a maluinului nostru. Ce putea fi mai uşor decît să meargă, însoțit de luntraş şi de Juhel, în mijlocul unei caravane? Se putea, de asemenea, presupune că transportarea comorii de la insuliță pînă la Sohar nu va întîmpina nici o piedică. Dar ca să le aducă la Mascat, aceste butoiaşe umplute

cu aur şi pietre preţioase vor trebui încărcate în samarele cămilelor, aşa cum de obicei se transportă mărfurile de-a lungul litoralului... Şi cum să le încarci fără să trezeşti atenţia vameşilor... şi fără a te vedea impus la cine ştie ce taxă vamală?... Şi cine ştie dacă nu chiar imamul ar fi ispitit să pună mîna pe ele, declarîndu-se proprietar absolut al unei comori descoperită pe teritoriul său? Fiindcă, oricît ar fi spus jupîn Antifer «insuliţa mea», insuliţa nu-i aparţinea... Kamylk-Paşa nu i-o putuse lăsa moştenire şi, fără îndoială, această insulă făcea parte din imamatul Mascat!

Aici erau — fără să mai vorbim de dificultăţile de transport la întoarcere, de reîmbarcarea pe primul pachebot care va pleca la Suez — mai multe motive serioase de nelinişte. Ce idee absurdă şi năzdrăvană avusese acest bogat egiptean, să-şi încredinţeze averile unei insuliţe din golful Oman!... Nu mai existau şi altele, cu sutele, cu miile, împrăştiate pe suprafaţa mărilor, chiar dacă ar fi fost printre nenumăratele grupuri din Pacific, departe de orice supraveghere, a căror proprietate nu este revendicată de nimeni, de unde moştenitorul ar fi putut să-şi culeagă uşor moştenirea, fără să trezească vreo bănuială?...

Pe scurt, aşa stăteau lucrurile. Cu neputinţă de a se schimba ceva. Insuliţa îşi avea locul ei în golful Oman de la formarea geologică a sferoidului nostru şi avea să rămînă acolo pînă la sfîrşitul lumii. Ce păcat că nu putea fi remorcată şi dusă aproape de Saint-Malo!... Asta ar fi făcut lucrurile mult mai uşoare.

Se înţelege, deci, că jupîn Antifer era pradă celor mai mari griji, care se manifestau prin accese de furie înăbuşită. Ah, ce neplăcut tovarăş de drum, mereu bombănind, neräspunzînd la întrebări, călărind de unul singur, dăruind din cînd în cînd catîrului său cîte o lovitură de ciomag, uneori nemeritată!... Şi, ca să fim sinceri, dacă cu o mişcare din şale răbdătorul animal şi-ar fi aruncat cît colo călăreţul, nu pe el ar fi trebuit să ne supărăm.

Juhel ghicea tulburarea unchiului său, fără a îndrăzni să crîcnească. Gildas Trégomain, din înaltul cămilei sale cu două cocoaşe, înţelegea ce se petrece în mintea prietenului său. Dar nici unul din ei nu îndrăznea să înfrunte o asemenea zdruncinare morală şi se priveau numai dînd din cap cu înţeles.

Prima zi de călătorie nu fu prea obositoare. Totuşi, la această latitudine, temperatura era destul de ridicată. În apropierea Tropicului Racului, clima Arabiei meridionale este excesivă şi foarte nepotrivită temperamentului european. De cele mai multe ori, dinspre munţi suflă un vînt arzător sub un cer parcă în flăcări. Briza mării nu-i poate domoli arşiţa. Culmile munţilor Gebel se înalţă spre vest

şi acest lanţ reflectă razele solare ca un uriaş cuptor incandescent. Iar cînd anotimpul torid este în toi, nopţile sînt înăbuşitoare şi somnul imposibil.

Cu toate acestea, cei trei francezi nu au avut prea mult de suferit în primele două etape, deoarece caravana mergea prin cîmpii împădurite, de-a lungul litoralului. Împrejurimile oraşului Mascat nu sînt sterpe ca deşertul. Dimpotrivă, vegetaţia creşte aici destul de îmbelşugată. Cînd pămîntul este uscat, se văd nesfîrşite ogoare de mei, iar atunci cînd braţele unui rîu îşi despletesc arterele lor lichide, apar ogoarele de orez. Nu lipseşte nici umbra pe sub crîngurile de smochini, între arbuştii de mimoză care produc guma arabică, al cărei export pe scară largă alcătuieşte una din bogăţiile de seamă ale ţării.

Seara, tabăra s-a aşezat pe malul unui mic pîrîiaş alimentat de izvoarele munţilor din apus, care îşi plimbă domol apele către golf. Au deshămat animalele, le-au lăsat să pască în voie, fiecare unde a vrut, fără a le priponi, într-atît erau obişnuite cu aceste popasuri regulate. Pentru a nu vorbi decît despre personajele acestei povestiri, unchiul şi nepotul îşi lăsară catîrii pe aceeaşi pajişte — ceea ce făcu şi Sauk de cum sosi convoiul. Cămila luntraşului îngenunche ca un credincios al Coranului la ora rugăciunii de seară şi Gildas Trégomain, descălecînd, îi onoră grumazul cu o blîndă mîngîiere. Cît despre măgarul lui Ben-Omar, se opri brusc şi cum călăreţul său nu cobora destul de repede, cu o opintire scurtă, îl aruncă la pămînt. Notarul, cît era de lung, căzu cu faţa spre Mecca, asemenea unui musulman în rugăciune, Cu toate acestea, credem că mai curînd se gîndea să-şi blesteme măgăruşul decît să-l preamărească pe Allah şi pe profetul său!

Noaptea se scurse fără întîmplări deosebite în tabăra situată la aproximativ patruzeci de kilometri de Mascat, obişnuit loc de popas al caravanelor.

A doua zi, la primele licăriri ale zorilor, plecară reluînd drumul spre Sohar.

Ţinutul devenea mai golaş. Cîmpii nesfîrşite, pe care nisipul începea să ia locul ierbii, se întindeau pînă la orizont. Un fel de Sahară cu toate neajunsurile ei: apa din ce în ce mai puţină, lipsa umbrei, oboseala drumului. Pentru arabii obişnuiţi cu călătoriile în convoi, drumul acesta nu avea nimic deosebit, ei parcurgînd în toiul verii, sub cele mai dogoritoare arşiţe, distanţe mari. Dar cum aveau să suporte europenii această încercare?

Să ne grăbim a spune că prietenii noştri au scăpat cu bine — chiar şi luntraşul, al cărui volum, numai cîteva săptămîni mai tîrziu, este

sigur că s-ar fi topit sub focurile acestui soare tropical. Legănat de pasul regulat şi elastic al cămilei sale, el moţăia fericit între cele două cocoaşe. Proptit temeinic, părea a face una cu trupul animalului, încît o cădere nu era de temut. Dealtfel, dîndu-şi repede seama că grijuliul său animal cunoştea mai bine decît el greutăţile drumului, nu mai încerca să-l dirijeze. *Fermecătoarea Amélie* nu înainta cu mai multă siguranţă, atunci cînd era remorcată de-a lungul drumului de edec de pe Rance.

Cît despre Juhel, tînăr şi puternic, pe cînd străbătea aceste teritorii ale imamatului, între Mascat şi Sohar, sufletul lui se întorcea în mijlocul scumpului său oraş breton, în strada Hautes-Salles, în faţa acelei case în care îl aştepta Énogate... Cît priveşte pe faimoasa prinţesă cu care unchiul său voia să-l facă să se căsătorească, nici nu-şi bătea capul! Niciodată nu o să aibă altă soţie decît pe frumoasa lui verişoară! Exista oare pe lume o ducesă — chiar dacă ar fi fost de sînge regal — care să-i semene?... Şi milioanele lui Kamylk-Paşa nu aveau să schimbe nimic, chiar dacă această aventură a unchiului său nu este un vis din «O mie şi una de nopţi», cu totul nerealizabil! Se înţelege de la sine că Juhel îi scrisese logodnicei sale de cum ajunsese la Mascat. Dar cînd avea oare să primească această scrisoare?...

Jupîn Antifer păru şi mai îngrijorat în ziua aceea decît în ajun şi, fără îndoială, a doua zi avea să fie şi mai grav. Transportul celor trei butoiaşe era cel care îi pricinuia — şi pe bună dreptate, trebuie să o spunem — cele mai mari nelinişti.

Dar ce temeri l-ar mai fi năpădit dacă ar fi ştiut că era ţinta unei supravegheri deosebite, chiar în cuprinsul caravanei! Da... se afla acolo un indigen de vreo patruzeci de ani, cu o înfăţişare aleasă, care, fără să-i trezească nici o bănuială, îl urmărise tot timpul.

În adevăr, escala bilunară a pachebotului care făcea cursa de la Suez la Mascat nu se făcea fără ca poliţia imamului să nu fie îndeosebi de atentă. În afară de taxa impusă oricărui străin care voia să pună piciorul pe pămîntul imamatului, suveranul manifesta o curiozitate specific orientală pentru vizitatorii europeni. Nimic mai firesc deci decît să afle motivul prezenţei lor în ţară, cît timp au intenţia să rămînă... Aşa că, atunci cînd cei trei maluini au debarcat pe chei şi s-au instalat la hotelul englezesc, şeful poliţiei s-a grăbit să-i înconjoare cu înţeleapta sa ocrotire.

Or, cum am mai spus-o, poliţia din Mascat, minunat organizată în ceea ce priveşte siguranţa străzilor, nu este mai puţin pricepută în a supraveghea călătorii, indiferent dacă vin pe mare sau pe uscat. Se fereşte să le pretindă acte în regulă pe care, dealtfel, şnapanii le

au totdeauna, sau să le ia interogatorii la care ei sînt pregătiți să răspundă. Dar nu-i pierde din ochi, îi pîndește, îi urmărește cu o discreție, cu un tact care face cinste inteligenței orientalilor.

Așadar, jupîn Antifer era sub ochiul unui agent, însărcinat să-l urmărească pînă unde i-ar fi plăcut să meargă. Fără să pună întrebări, acest polițist va sfîrși prin a afla cu ce scop veniseră cei trei europeni în imamat. Și dacă s-ar găsi cumva în încurcătură, în mijlocul unei populații a cărei limbă nu o cunoșteau, el era gata să-i ajute cu o amabilitate fără margini. Apoi, mulțumită informațiilor primite, imamul nu avea să-i lase să plece decît dacă nu avea nici un interes să-i rețină.

Să recunoaștem că această supraveghere putea să încurce foarte mult marea strădanie a jupînului Antifer. Să dezgropi o comoară fără de preț, să o aduci la Mascat, să o îmbarci pe pachebotul care merge la Suez, nu era lucru ușor. Dar cînd înălțimea-sa va ști despre ce este vorba, atunci chiar că nimic nu va mai fi cu putință.

Din fericire — am spus-o și o mai spunem — Pierre-Servan-Malo habar nu avea încă de aceste viitoare complicații. Povara grijilor prezente îi era deocamdată destul pentru a-l copleși. Nu știa, nici prin gînd nu-i dădea că el călătorește sub privirea iscoditoare a unui polițist al imamului. Nici cei doi tovarăși ai săi nu-l băgaseră în seamă pe acest agent atît de discret, de retras, care îi pîndea fără să intre în vorbă cu ei.

Totuși, dacă lor le scăpase această urmărire, poate că nu același lucru se întîmpla și cu Sauk. Așa-zisul secretar al lui Ben-Omar, cunoscînd araba, putuse să intre în vorbă cu unii dintre negustorii care mergeau și ei la Sohar. Cum polițistul nu le era necunoscut, ei nu făcuseră o taină din îndeletnicirea lui. Și Sauk, bănuind că acest agent era pus pe urmele jupînului Antifer, fu destul de neliniștit. În adevăr, dacă nu voia ca moștenirea lui Kamylk-Pașa să cadă în mîinile unui francez, cu atît mai mult nu ar fi vrut să cadă în mîinile imamului.

Dealtfel, trebuie să spunem că agentul nu-i suspecta în nici un fel pe cei doi egipteni, neputîndu-și închipui că aveau aceeași țintă cu cei trei europeni. La Mascat veneau destul de des călători de naționalitatea lor. Nu se ferea deci deloc de ei, ceea ce dovedește că poliția nu este perfectă, nici chiar în imamatul înălțimii-sale. După o zi obositoare, întreruptă numai de popasul de la prînz, caravana își statornici tabăra puțin înainte de apusul soarelui.

Acolo, lîngă un fel de baltă pe jumătate secată, se afla una din curiozitățile naturii în acea regiune. Era un arbore sub care se putea adăposti întreaga caravană, adăpost foarte prețuit în plină amiază, pentru siestă. Razele soarelui nu ar fi putut străbate prin cupola

acestui vast umbrar, întins ca un *velum* cam la cincisprezece picioare deasupra pămîntului.

— Un arbore cum n-am mai văzut niciodată! exclamă Juhel în timp ce catîrul său se oprea singur sub primele ramuri.

— Şi cum nici n-am să mai văd vreodată! răspunse luntraşul înălţîndu-se între cocoaşele cămilei care tocmai îngenunchea.

— Ce spui, unchiule? întrebă Juhel.

Unchiul nu spuse nimic, pentru simplul fapt că nu văzuse nimic din cele ce stîrneau uimirea prietenului şi nepotului său.

— Mi se pare, adăugă Gildas Trégomain, că şi noi avem la Saint-Pol de Léon, într-un colţ al Bretaniei noastre, o nemaipomenită viţă de vie care se bucură de o oarecare faimă...

— Este adevărat, domnule Trégomain, dar nu poate fi comparată cu acest arbore!

Nu! Oricît de extraordinară ar fi fost viţa de la Saint-Pol de Léon, ar fi părut, pe lîngă acest uriaş al lumii vegetale, un copăcel.

Era un bananier, sau poate un smochin, cu o grosime a trunchiului de necrezut — cel puţin o sută de picioare în circumferinţă, dacă l-ai fi măsurat. Din acest trunchi se înălţa, ca dintr-un turn, o furcă uriaşă cu zeci de crengi ale căror ramificaţii se împleteau, se încrucişau şi se întindeau, acoperind cu umbra lor suprafaţa unei jumătăţi de hectar. O uriaşă umbrelă împotriva arşiţei, o imensă umbrelă împotriva averselor de ploaie, de nepătruns pentru toate focurile şi toate apele cerului!

Dacă ar fi avut timp — fiindcă răbdare avea destulă — barcazierul şi-ar fi oferit plăcerea de a număra ramurile acestui smochin. Cîte să fi fost?... Întrebarea asta nu-i dădea pace.

Şi la această întrebare primi răspunsul. Iată în ce împrejurare: Pe cînd cerceta ramurile mai de jos ale smochinului, sucindu-se, răsucindu-se, ba cu mîna întinsă, ba cu degetele răşchirate, el auzi în spatele lui aceste cuvinte:

— Ten thousand.

Erau două cuvinte englezeşti cu un foarte pronunţat accent oriental şi pe care el nu le pricepu, neavînd habar de această limbă.

Juhel ştia însă englezeşte şi după ce schimbă cîteva cuvinte cu indigenul care dăduse lămurirea, îi spuse luntraşului:

— Se pare că sînt zece mii de ramuri!

— Zece mii?

— Aşa, cel puţin, spune arabul ăsta!

Arabul nu era decît agentul pus pe urmele străinilor în timpul şederii lor în imamat. Găsind potrivit prilejul de a intra în vorbă cu ei, îl folosise. Cîteva întrebări şi tot atîtea răspunsuri mai fură schim-

bate, în limba anglo-saxonă, între Juhel şi acest arab care, dîndu-se drept interpret pe lîngă legaţia britanică din Mascat, se puse, amabil, la dispoziţia celor trei europeni.

Juhel îi mulţumi indigenului, împărtăşind în acelaşi timp şi unchiului său această foarte fericită întîmplare, după părerea sa, în legătură cu demersurile lor cînd vor sosi la Sohar.

— Bine... bine!... se mulţumi să răspundă jupîn Antifer, morocănos. Înţelege-te cum poţi mai bine cu el şi spune-i că nu o să ne uităm la bani...

— Cu condiţia să găsim cu ce să-l plătim! murmură neîncrezătorul Trégomain.

Dar, dacă Juhel crezu că se putea felicita pentru această întîlnire, s-ar putea ca Sauk să fi fost mai puţin satisfăcut. Faptul că îl văzuse pe poliţist în legătură cu maluinii nu avu deloc darul de a-l linişti, dimpotrivă, teama lui crescu şi îşi făgădui să-l supravegheze foarte îndeaproape pe acest indigen. Şi măcar dacă Ben-Omar ar fi putut să afle încotro mergeau... dacă ajunseseră la capătul călătoriei... sau dacă ea avea să se prelungească... Era oare insuliţa prin apele golfului Oman, în strîmtoarea Ormuz sau în golful Persic?... Trebuiau să o caute de-a lungul coastei Arabiei sau pe lîngă ţărmul Persiei, pînă la marginea dinspre regatul şahului şi ţinuturile sultanului?... Cum se vor desfăşura operaţiile şi cît timp le vor lua?... Să fi avut de gînd jupîn Antifer să se îmbarce din nou la Sohar?... Faptul că nu se îmbarcase la Mascat nu însemna oare că, potrivit coordonatelor ei, insuliţa se afla dincolo de strîmtoarea Ormuz?... Afară doar dacă ar fi pornit-o iară în caravană către Chardja, către El Kalif, sau poate pînă la Korenc, la capătul golfului Persic?...

Neîndurătoare incertitudini, neliniştitoare presupuneri, ce nu încetau să-l înfurie pe Nazim, care îşi descărca tot năduful asupra nefericitului de notar.

— Sînt eu de vină, repeta el, dacă domnul Antifer se încăpăţînează să mă trateze ca pe un străin?...

Ca pe un străin? Nu, mai rău decît atîta: ca pe un nepoftit, a cărui prezenţă era impusă de testator! Ah, fără acel unu la sută!... Acest unu la sută merita să înduri şi cîteva neplăceri!... Dar cînd vor lua ele, oare, sfîrşit?...

A doua zi caravana tăie de-a curmezişul cîmpiile fără sfîrşit, un soi de deşert fără oaze. Oboseala fu copleşitoare în ziua aceea ca şi în următoarele două zile, oboseală pricinuită mai ales de căldură. Luntraşul credea că o să se topească precum unul din acele blocuri de gheaţă din mările boreale, care coboară către latitudinile joase. Fără nici o îndoială, în acele zile el pierdu cel puţin o zecime din greu-

tatea sa specifică, spre vădita mulțumire a purtătorului său cu două cocoașe pe care îl strivea sub cumplita-i povară.

În timpul acestor ultime zile nu se petrecu nimic de seamă. Trebuie notat totuși că arabul, al cărui nume era Selik, făcu mai îndeaproape cunoștință cu Juhel, datorită faptului că atît unul cît și celălalt cunoșteau limba engleză. Să nu ne facem însă griji; tînărul căpitan se ținu tot timpul într-o prudentă rezervă și nu dădu în vileag nici unul din secretele unchiului său. Căutarea unui port potrivit pentru deschiderea unei filiale comerciale — adică vechea poveste inventată pentru agentul francez la Mascat — îi fu servită și așa-zisului interpret.

Se lăsase el oare convins? Așa i s-a părut lui Juhel. Nu-i mai puțin adevărat însă că șmecherul nu se preta la acest joc decît pentru a afla mai multe.

Pe scurt, în după-amiaza zilei de 27 Martie, după patru zile și jumătate de mers, caravana ajunse în cuprinsul orașului Sohar.

Capitolul XIV

ÎN CARE JUPÎN ANTIFER, GILDAS TREGOMAIN ȘI JUHEL PETREC LA SOHAR O ZI FOARTE PLICTISITOARE

Din fericire, cei trei europeni ai noștri veniseră la Sohar nu pentru plăcerea lor, ci pentru treburi. Orașul nu are de ce să fie semnalat atenției turiștilor și nu merită să faci o asemenea călătorie ca să-l vizitezi; străzile destul de curate, totuși, pietele dogorîte de soare, o apă curgătoare care abia-abia îndestulează nevoile celor cîtorva mii de locuitori cînd li se usucă gîtlejul de zăduful arșiței, case împrăștiate cam la întîmplare și care, după moda orientală, nu primesc lumina decît dintr-o curte interioară, apoi o clădire mai mare, fără nici un stil, lipsită de acele podoabe ale sculpturii arabe, dar cu care imamul binevoiește să se mulțumească atunci cînd își îngăduie două sau trei săptămîni de vilegiatură în nordul regatului său.

Oricît ar fi de neînsemnat, Soharul există totuși pe țărmul golfului Oman, și ca dovadă a existenței sale este însăși poziția sa calculată geografic cu toată precizia dorită.

Orașul este situat pe longitudinea est la 54°29 și latitudinea nord la 24°37'.

Deci, potrivit poziției indicată în scrisoarea lui Kamylk-Pașa, insulița ar fi trebuit căutată la douăzeci și opt minute de arc spre est de Sohar și la douăzeci și două spre nord. Adică, între patruzeci și cincizeci de kilometri depărtare de țărm.

La Sohar nu sînt prea multe hoteluri. Se găsesc doar un fel de caravanseraiuri în care, cîteva odăi, mai curînd cîteva chiţimii aşezate circular, sînt mobilate cu cîte un singur pat. Interpretul Selik, atît de îndatoritor, i-a dus acolo pe jupîn Antifer, pe nepot şi pe prietenul lor.

— Ce noroc, spunea mereu Gildas Trégomain, că am dat de arabul ăsta de treabă! Păcat că nu vorbeşte franceza sau măcar bretona!

Juhel şi Selik, pentru cele ce aveau să-şi spună, se înţelegeau totuşi destul de bine.

În ziua aceea, Juhel şi Gildas Trégomain, foarte obosiţi de călătoria lor, nu voiră să mai ştie de nimic altceva decît de o masă bună urmată de douăsprezece ore în şir de somn. Dar nu fu deloc uşor să-l convingă pe Pierre-Servan-Malo să le urmeze această cuminte hotărîre. Chinuit din ce în ce mai tare de nerăbdare, ştiindu-se în apropierea insuliţei, nu înţelegea să mai tărăgăneze... Voia să închirieze o ambarcaţie *hic et nunc*[1]? ...Să se odihnească acum cînd nu mai avea de făcut decît un pas — este adevărat, un pas de douăsprezece leghe — pentru a pune piciorul pe acel colţ al globului unde Kamylk-Paşa îşi îngropase ademenitoarele sale butoiaşe?

Pe scurt, în urma unei scene destul de agitate care dovedi în ce hal de nerăbdare, nervozitate şi exaltare — am putea spune — ajunsese unchiul lui Juhel, nepotul izbuti să-l potolească... Trebuiau să ia anumite măsuri... Prea multă grabă putea să dea de bănuit poliţiei de la Sohar... Comoara doar nu avea să se topească în douăzeci şi patru de ore!...

«Numai de ar fi acolo! îşi spunea Gildas Trégomain. Bietul meu prieten şi-ar pierde minţile dacă nu ar fi... sau dacă nu ar mai fi aici!...»

Şi se părea că temerile bunului luntraş aveau să se justifice într-o anumită măsură.

Dealtfel, dacă jupîn Antifer, dezamăgit în speranţele sale, putea sfîrşi prin a-şi pierde minţile, aceeaşi dezamăgire l-ar fi împins şi pe Sauk, dacă nu în pragul nebuniei, dar la fapte cu urmări groaznice. Falsul Nazim s-ar fi lăsat în voia mîniei şi Ben-Omar nu ar fi mai scăpat teafăr. Frigurile nerăbdării îl bîntuiau şi pe el ca şi pe maluin şi este sigur că, în noaptea aceea, cel puţin doi călători nu dormiră în chiţimiile lor din caravanserai. Nu mergeau ei oare spre aceeaşi ţintă, pe drumuri diferite, însă? Dacă unul din ei nu aştepta decît lumina zilei ca să închirieze o ambarcaţie, celălalt nu se gîndea decît să angajeze aproximativ douăzeci de ticăloşi care,

[1] Aici şi acum (în limba latină în text).

ademeniți de făgăduiala unei plăți grase, să încerce răpirea comorii în timpul întoarcerii la Sohar.

Veniră și zorile, vestind prin strălucirea primelor raze de soare memorabila zi de 28 martie.

Cel mai potrivit lucru era să se folosească de bunăvoința lui Selik. Bineînțeles, sarcina de a lua legătura cu acest îndatoritor arab, pentru a duce lucrurile la bun sfîrșit, îi revenea lui Juhel. Arabul, din ce în ce mai bănuitor, își petrecuse noaptea în curtea caravanseraiului.

Juhel se simțea însă cam stingherit în legătură cu serviciul pe care voia să i-l ceară lui Selik. Într-adevăr, iată trei străini, trei europeni, sosiți în ajun la Sohar și care se grăbesc să caute o ambarcație... Era, desigur, vorba de o plimbare — fiindcă despre ce altceva putea fi vorba? O plimbare prin golful Oman... o plimbare care să dureze cel puțin patruzeci și opt de ore... Oare nu o să pară ciudat acest proiect, chiar mai mult decît ciudat? Sau poate că Juhel își făcea degeaba griji în legătură cu ce ar fi putut găsi interpretul ciudat în propunerea sa.

Oricum, trebuia să facă într-un fel, așa că, de îndată ce-l întîlni pe Selik, Juhel îl rugă să-i facă rost de o ambarcație cu care să poată rămîne pe mare vreme de două zile.

— Aveți de gînd să traversați golful, întrebă Selik, și să debarcați pe coasta persană?

Pentru o clipă, Juhel dădu să ocolească întrebarea printr-un răspuns destul de firesc, așa încît să împrăștie orice bănuială chiar din partea autorităților din Sohar.

— Nu... nu... nu este decît o explorare geografică, îl lămuri el. Are ca scop să determine poziția principalelor insulițe din golf... În largul Soharului nu se găsesc asemenea ostroave?

— Sînt vreo cîteva, dar nici una de vreo oarecare importanță, răspunse Selik.

— Nu face nimic, spuse Juhel, înainte de a ne stabili pe coastă, am vrea să vizităm golful.

— Cum doriți.

Selik se feri să insiste, cu toate că răspunsul tînărului căpitan îi dădu de bănuit. În adevăr, polițistul, cunoscînd proiectele celor trei europeni dezvăluite agentului francez, adică întemeierea unei filiale într-un oraș de pe litoralul imamatului, se putea gîndi că această filială nu se prea potrivea cu explorarea împrejurimilor golfului Oman.

Ca urmare, atît maluinul cît și cei doi tovarăși ai săi, și mai serios bănuiți, aveau să fie obiectul unei supravegheri și mai severe.

O supărătoare complicație, care putea pune în primejdie reușita

operației. Îndată ce ar fi fost descoperită comoara pe insuliță, nu încape îndoială că, pe loc, poliția înălțimii-sale ar fi și fost informată și înălțimea-sa, pe cît de atotputernică pe atît de lipsită de mustrări de cuget, l-ar face dispărut pe legatarul lui Kamylk-Paşa, ca să înlăture orice plîngere cu putință.

Selik își luă sarcina să găsească ambarcația necesară explorării golfului, făgăduind în același timp să alcătuiască un echipaj pe al cărui devotament se puteau bizui. Cît despre provizii, vor lua pentru trei sau patru zile. Pe o vreme atît de schimbătoare ca aceea a echinocțiului, era bine să prevezi unele întîrzieri, dacă nu probabile, cel puțin posibile.

Juhel îi mulțumi interpretului și îl asigură că serviciile sale vor fi răsplătite din plin. Selik se arătă foarte mișcat de această făgăduială. Apoi adăugă:

— Poate că ar fi mai bine să vă însoțesc în această excursie? Cum dumneavoastră nu cunoașteți limba arabă, o să vă descurcați mai greu cu stăpînul corăbiei și cu oamenii lui...

— Ai dreptate, răspunse Juhel. Rămîi în slujba noastră tot timpul cît o să stăm la Sohar, și încă o dată îți spun că nu o să-ți pară rău...

Apoi s-au despărțit. Juhel s-a dus să-l întîlnească pe unchiul său care se plimba pe țărm în tovărășia prietenului Trégomain și îi povesti toate cîte le făcuse. Luntraşul fu bucuros să-l aibă ca ghid și interpret pe acest tînăr arab căruia îi găsea, și nu fără temei, un chip dintre cele mai inteligente.

Pierre-Servan-Malo încuviință cu un simplu semn din cap. Apoi, după ce schimbase cu o alta, nouă, pietricica tocită de cît o frecase între măsele, întrebă:

— Și ambarcația aceea?

— Tot interpretul o să ne facă rost și de ea, unchiule, cu provizii cu tot.

— Cred că într-un ceas, două, ar putea fi gata cu pregătirile unul din vasele din port... ce dracu! Doar nu facem înconjurul lumii...

— Nu, nu-l facem, prietene, răspunse luntraşul, dar trebuie să le dai timp oamenilor să-l găsească!... Nu fi atît de nerăbdător, te rog din suflet...

— Și dacă așa îmi place să fiu!... se răsti jupîn Antifer, fulgerîndu-l cu privirea pe Gildas Trégomain.

— Atunci, fii! răspunse vrednicul luntraş, înclinîndu-se respectuos.

În acest timp ziua trecea și Juhel nu avea nici o știre de la Selik. Se poate ușor bănui halul de enervare în care se găsea jupîn Antifer. El și vorbea să-l trimită în fundul golfului pe arabul care își bătuse joc de nepotul său. În zadar încerca Juhel să-i ia apărarea, jupîn

Antifer nici nu vru să audă. Cît despre Gildas Trégomain, cînd încercă să stăruie asupra isteţimii lui Selik, i se porunci, scurt, să tacă.

— Un golan, striga jupîn Antifer, un pungaş, un tîlhar în care nu am nici o încredere şi care nu urmăreşte altceva decît să ne fure banii!...

— Nu i-am dat nimic, unchiule.

— Tocmai asta-i greşeala ta!... Dacă i-ai fi dat un aconto bun...

— Dar parcă spuneai că vrea să ne fure...

— Ei şi?...

Gildas Trégomain şi Juhel nici nu încercară măcar să mai discute aceste păreri contradictorii. Ceea ce trebuia făcut era să-l potolească pe maluin, să-l împiedice să facă vreo prostie sau chiar vreo imprudenţă, să-l sfătuiască să păstreze o atitudine care să nu dea loc la bănuieli. Aveau oare să reuşească ei cu un asemenea om care nu voia să asculte de nimeni şi de nimic!... Ce, nu erau ancorate în port bărci de pescari?... Şi nu era de ajuns să iei una... să te înţelegi cu echipajul... să te îmbarci... să porneşti în larg... să te îndrepţi către nord-est?...

— Dar cum să te înţelegi cu oamenii ăştia? repeta Juhel, dacă noi nu ştim nici o boabă de arabă?

— Şi ei nu ştiu boabă de franceză! stărui luntraşul.

— Şi de ce nu ştiu? ripostă jupîn Antifer, în culmea furiei.

— Greşeala lor... mare greşeală... răspunse Gildas Trégomain, dornic să-şi potolească, prin această concesie, prietenul.

— Şi toate numai din vina ta, Juhel!

— Nu, unchiule. Am făcut totul cum am crezut că este mai bine şi interpretul nostru o să apară cît de curînd... Şi la urma urmei, dacă el nu-ţi inspiră încredere, atunci foloseşte-i pe Ben-Omar şi pe secretarul său, care vorbesc araba... Uite-i pe chei!

— Pe ei?... Niciodată!... Mi-e destul... mi-e destul şi aşa că tot timpul se ţin de noi...

— Ben-Omar parcă ar vrea să ne vorbească, spuse şi Gildas Trégomain.

— Numai să încerce, luntraşule, că-i şi trimit o salvă de să se ducă la fund!

În adevăr, Sauk şi notarul se tot învîrteau pe lîngă maluin. Cînd acesta părăsise hanul, ei se grăbiseră să-l urmeze. Nu era datoria lor de a nu-l pierde din ochi şi dreptul lor de a fi de faţă la deznodămîntul acestei afaceri financiare care ameninţa să se schimbe în dramă?

La rîndul lui, Sauk îl îmboldea mereu pe Ben-Omar să-i vorbească fiorosului Pierre-Servan-Malo. Dar cînd îl vedea cum spumegă de

furie, notarul nu se grăbea să-i înfrunte pandaliile. Sauk l-ar fi ucis pe loc pe acest notar fricos, părîndu-i acum rău că se prefăcuse a nu cunoaşte limba franceză, fiindcă altfel ar fi putut interveni direct în rezolvarea cauzei sale.

Cît despre Juhel, acesta înţelegea că felul în care se purta unchiul său faţă de Ben-Omar nu putea decît să înrăutăţească lucrurile. Încercă, o dată în plus, să-l facă să judece. Prilejul i se păru nimerit deoarece notarul tocmai pentru asta venise, ca să stea de vorbă.

— Stai puţin, unchiule, spuse Juhel, trebuie să mă asculţi, chiar dacă ai să-ţi ieşi şi mai rău din sărite! Să judecăm o dată ca oamenii, fiindcă sîntem oameni cu scaun la cap...

— Rămîne de văzut, Juhel, dacă ceea ce numeşti tu a judeca nu înseamnă «a nu judeca»... În sfîrşit, ce vrei tu?...

— Să te întreb dacă, atunci cînd îţi vei ajunge ţinta, tot ai să te încăpăţînezi să nu vrei să stai de vorbă cu Ben-Omar.

— O să mă încăpăţînez! Pungaşul ăsta a încercat să-mi fure secretul, pe cînd datoria lui era să mi-l spună pe al lui... Este un şnapan... un sălbatic...

— Ştiu, unchiule, ştiu şi nu caut deloc să-l dezvinovăţesc. Dar prezenţa lui îţi este impusă printr-o clauză a testamentului lui Kamylk-Paşa. Da, sau nu?...

— Da.

— Este obligat să fie şi el acolo, pe insuliţă, cînd o să dezgropi cele trei butoiaşe?...

— Da. .

— Şi are el dreptul să le evalueze, dat fiind faptul că i se cuvine un anumit comision de atîta la sută?...

— Da.

— Ei bine, pentru ca să poată fi de faţă la toată treaba asta, nu trebuie să ştie unde şi cînd trebuie să se facă?...

— Da.

— Şi dacă din vina dumitale sau chiar din alte motive el nu te-ar putea însoţi în calitate de executor testamentar, nu s-ar putea ca moştenirea să-ţi fie contestată şi nu ar putea face obiectul unui proces pe care, sigur, îl vei pierde?...

— Da.

— În sfîrşit, unchiule, eşti sau nu obligat să-i suporţi tovărăşia lui Ben-Omar în timpul excursiei tale în golf?

— Da.

— Eşti de acord, deci, să-i spui să fie gata pentru a se îmbarca cu noi?

— Nu! răspunse jupîn Antifer.

Şi acest «*nu*» fu slobozit cu un glas atît de cumplit, încît nimeri ca un proiectil drept în pieptul notarului.

— Uite ce-i, spuse la rîndul lui Gildas Trégomain, nu vrei să fii de înţeles şi faci foarte rău. De ce te încăpăţînezi cu orice chip? Nimic mai înţelept decît să-l asculţi pe Juhel, nimic mai rezonabil decît să-i urmezi sfatul! Desigur că acest Ben-Omar nu-mi este nici mie simpatic!... Dar dacă tot trebuie să-l suportăm, să facem măcar haz de necaz... etc... etc...

Rar se întîmpla ca Gildas Trégomain să-şi îngăduie un atît de lung monolog, şi încă şi mai rar ca prietenul său să-l lase să şi-l ducă pînă la capăt. Dar cu ce încleştări din mîini, cu cîte scrîşnituri din dinţi, cu ce strîmbături ciudate îl asculta el pe luntraş pe cînd îşi depăna predica!... Poate că minunatul om, foarte mulţumit de elocinţa sa, îşi închipui, cînd termină discursul, că l-a şi convins pe acest încăpăţînat de breton.

— Ai isprăvit, luntraşule?... îl întrebă jupîn Antifer.

— Da, răspunse Gildas Trégomain, aruncîndu-i o privire triumfătoare lui Juhel.

— Şi tu, Juhel?...

— Da, unchiule.

— Ei bine, acum duceţi-vă amîndoi la dracu!... Discutaţi voi, dacă vreţi, cu acest zgîrie-hîrtie! Cît despre mine, nu o să-i vorbesc decît ca să-l fac nemernic şi escroc!... Acestea fiind zise, bună ziua sau bună seara, după cum doriţi!

Şi Pierre-Servan-Malo dădu drumul unei înjurături în care scăpărau diversele tunete şi trăsnete folosite în marină, încît pietricica îi ţîşni printre dinţi ca un bob de mazăre dintr-un puşcoci. Apoi, fără a-şi mai lăsa timp să-şi încarce gura cu proiectile, făcu o manevră la bară şi dispăru ca dus de vînt.

Totuşi, în parte, Juhel obţinuse ceea ce dorea. Unchiul său, înţelegînd că nu are încotro, nu-i mai interzicea să destăinuiască notarului planurile lor. Şi cum acesta se apropia mai puţin temător de cînd plecase maluinul, totul se lămuri în cîteva cuvinte.

— Domnule, spuse Ben-Omar ploconindu-se adînc pentru a-şi răscumpăra prin atitudinea sa umilă îndrăzneala de a i se adresa, domnule, o să mă iertaţi dacă îmi permit...

— Fii scurt! spuse Juhel. Ce doreşti?

— Să ştiu dacă sîntem la capătul acestei călătorii...

— Aproape...

— Unde se află insuliţa pe care o căutăm?

— Cam la vreo douăsprezece leghe, în larg de Sohar.

— Cum, se înspăimîntă Ben-Omar, trebuie să pornim iarăşi pe apă?

— Așa s-ar părea.

— Și nu-ți prea prieşte! spuse luntraşul cuprins de milă pentru nefericitul om care era gata-gata să cadă de parcă iarăşi ar fi ameţit.

Sauk îi privea indiferent — cu indiferența omului care nu înțelege nici un cuvînt din limba în care se vorbeşte în fața lui.

— Haide... curaj, îl îmbărbătă Gildas Trégomain... Două sau trei zile pe mare trec repede! Pînă la urmă o să devii un bun marinar... cu puțină obişnuință!... Cînd te numeşti Omar...

Notarul clătină din cap după ce-şi şterse fruntea de sudorile reci care-l trecuseră. Apoi, cu un glas jalnic, îl întrebă pe Juhel:

— Și unde socotiți să vă îmbarcați, domnule?

— Chiar aici.

— Cînd?

— Îndată ce ambarcația noastră va fi echipată.

— Și... va fi?...

— Poate chiar în seara asta... sau, foarte sigur, mîine dimineață. Deci, pregătiți-vă de plecare, împreună cu secretarul dumneavoastră Nazim, dacă fără el nu se poate.

— Mă pregătesc... mă pregătesc... răspunse Ben-Omar.

— Și Allah să vă ajute!... adăugă luntraşul, care în lipsa jupînului Antifer putea da frîu liber bunătății lui înnăscute.

Ben-Omar şi Sauk nu mai aveau nimic de aflat, în afară de poziția insuliței. Dar cum tînărul căpitan tot nu le-ar fi dat-o, ei se retraseră.

Cînd spusese Juhel că ambarcația urma să fie gata în acea seară sau cel mai tîrziu a doua zi, nu se grăbise oare? Asupra acestui lucru îi atrase atenția şi Gildas Trégomain. Într-adevăr, era ora trei după-amiază şi nici urmă de interpret. Asta îi îngrijora pe amîndoi. Dacă ar fi fost siliți să renunțe la serviciile lui, ce greu ar fi fost să trebuiască să se înțeleagă prin semne cu pescarii din Sohar. Cum să o scoată ei la capăt cu închirierea vasului, cu ce anume cercetări vor trebui făcute, în ce direcție urmau să o ia prin mijlocul golfului? La nevoie, este adevărat, Ben-Omar şi Nazim ştiau araba... Dar să li se adreseze lor...

Din fericire, Selik se ținu de cuvînt, ba chiar s-ar fi ferit să piardă o asemenea ocazie. Către ora cinci după-amiază, cînd luntraşul şi Juhel se pregăteau să se întoarcă la han, interpretul îi întîmpină pe digul cheiului.

— În sfîrşit! strigă Juhel.

Selik îşi ceru iertare pentru întîrziere. Nu fără greutate putuse găsi o ambarcație, şi încă şi pe asta nu o putuse închiria decît cu un preț destul de ridicat.

— Nu-i nimic! răspunse Juhel. Putem să ieşim în larg încă din seara asta?...

— Nu, replică Selik, echipajul nu va fi gata decît mult prea tîrziu.

— Atunci cînd plecăm?...

— Cum s-o crăpa de ziuă.

— Ne-am înţeles.

— Vin eu să vă caut la han, adăugă Selik, şi o să ne îmbarcăm pe reflux.

— Dacă o să bată şi vîntul, îşi dădu cu părerea Gildas Trégomain, o să facem o călătorie fainã.

O călătorie într-adevăr fainã, fiindcă vîntul sufla din vest şi insuliţa căutată de jupîn Antifer era la est.

Capitolul XV

ÎN CARE JUHEL CALCULEAZĂ ÎNĂLŢIMEA AŞTEPTATĂ DE UNCHIUL SĂU, PE CEL MAI FRUMOS TIMP DIN LUME

A doua zi, înainte ca soarele să fi poleit cu primele lui raze apele golfului, Selik bătea la uşile odăilor din caravanserai. Jupîn Antifer, care nu închisese ochii nici măcar un ceas, fu imediat în picioare. Juhel veni şi el aproape tot atît de repede.

— Corabia este gata, anunţă Selik.

— Te urmăm, răspunse Juhel.

— Şi luntraşul? strigă jupîn Antifer. O să vezi că doarme ca un marsuin aproape de suprafaţa mării. Lasă că-l scutur eu zdravăn!

Şi se duse la chiţimia numitului marsuin, care sforăia cu pumnii strînşi. Dar, zgîlţîit de un braţ voinic, acesta nu întîrzie să-şi deschidă atît pumnii cît şi ochii.

Între timp, Juhel, aşa cum se înţeleseseră, se duse să-i vestească pe notar şi Nazim. Dealtfel, şi ei erau gata de plecare: Nazim de abia stăpînindu-şi nerăbdarea, Ben-Omar de pe acum palid, cu mersul cam împleticit.

Cînd îi văzu pe cei doi egipteni, Selik nu-şi putu stăpîni un gest de mirare, care nu scăpă neobservat tînărului căpitan. Nu era justificată această mirare? Cum se făcea că aceste personaje de naţionalitate diferită se cunoşteau, urmau să se îmbarce împreună şi tot împreună să cerceteze apele golfului? Era aici ceva ce într-adevăr putea stîrni bănuielile poliţistului.

— Aceşti doi străini au de gînd să vină cu dumneavoastră? îl întrebă el pe Juhel.

— Da, răspunse acesta, nu fără oarecare stînjeneală... Sînt tovarăşi de călătorie... Am venit pe acelaşi pachebot de la Suez la Mascat...

— Şi îi cunoaşteţi?

— Fără îndoială... Dacă au stat deoparte... a fost fiindcă unchiul meu este atît de prost dispus...

Era evident că Juhel se împotmolea în explicaţiile sale. În definitiv, nimic nu-l obliga să-i spună toate acestea lui Selik. Egiptenii veniseră fiindcă el fusese de acord să vină...

În plus, Selik nu mai stărui, cu toate că lucrurile nu-i păreau prea curate, şi îşi promise să-i supravegheze pe cei doi egipteni cu aceeaşi atenţie ca şi pe cei trei francezi.

Tocmai atunci apăru şi jupîn Antifer, remorcîndu-l pe luntraş — un remorcher trăgînd după el un mare vas de comerţ. S-ar putea adăuga, pentru a continua metafora, că vasul despre care am pomenit abia îşi începuse pregătirile pentru a ieşi în larg. Mai era încă pe jumătate adormit, cu ochii umflaţi de somn.

Inutil să mai spunem că Pierre-Servan-Malo nici nu voi să ia în seamă prezenţa lui Ben-Omar şi a lui Nazim. Porni singur înainte, cu Selik alături, şi toţi ceilalţi îl urmară în direcţia portului.

La capătul unui mic stăvilar se legăna un fel de corabie cu două catarge, priponită şi la pupa şi la prova. Vela mare fiind înfăşurată, nu mai rămînea decît să i se dea drumul, să se ridice focul şi randele pentru a ieşi în larg.

Această ambarcaţie, numită *Berbera*, avea la bord un echipaj de aproximativ douăzeci de oameni, echipaj mult mai numeros decît ar fi necesitat manevrarea unui vas de cincizeci de tone. Lui Juhel nu-i scăpă acest lucru, dar nu spuse nimănui nimic. Dealtfel, el mai băgă de seamă şi altceva: jumătate din cei douăzeci de oameni nu păreau a fi marinari. Şi într-adevăr, erau agenţii poliţiei din Sohar îmbarcaţi din ordinul lui Selik. Aşa stînd lucrurile, nici un om cu scaun la cap, ştiind toate acestea, nu ar fi dat nici măcar zece pistoli în schimbul celor o sută de milioane ale moştenitorului lui Kamylk-Paşa... dacă acestea s-ar fi aflat pe insuliţă.

Călătorii săriră pe bordul *Berberei*, cu agilitatea unor marinari obişnuiţi cu asemenea exerciţii. Cu toate acestea, adevărul ne obligă să spunem că, sub greutatea lui Gildas Trégomain, micuţa ambarcaţie se înclinase binişor la babord. Îmbarcarea notarului s-ar fi făcut cu şi mai multe dificultăţi, ameţit cum era, dacă Nazim, înşfăcîndu-l zdravăn, nu l-ar fi aruncat peste parapet. Cum ruliul îl şi luase în primire desfiinţîndu-l, Ben-Omar se prăbuşi prin capot în cabina din spate care, în curînd, răsună de lungi şi dureroase gemete. Cît despre instrumente, asupra lor vegheau cu grijă deosebită, mai

ales asupra cronometrului pe care Gildas Trégomain îl ducea într-o batistă ce o ținea de cele patru colțuri.

Patronul ambarcației, un bătrîn arab cu chip aspru, porunci slăbirea și desfășurarea velelor, apoi, potrivit indicațiilor lui Juhel, prin intermediul lui Selik, luă direcția către nord-est.

Erau deci în drum spre insuliță. Dacă vîntul ar fi bătut din vest, ar fi fost de ajuns douăzeci și patru de ore pentru a ajunge acolo. Dar, potrivnică, natura nu știe ce să mai născocească pentru a-i necăji pe oameni. Dacă vîntul bătea într-o direcție prielnică, în schimb norii goneau prin înaltul cerului. Nu era de ajuns să se meargă către răsărit, ci trebuia să se ajungă la un anume loc și pentru aceasta să se facă o dublă observare a longitudinii și latitudinii, prima înainte de prînz, a doua în momentul cînd soarele trecea la meridian. Or, ca să ia înălțimea, trebuia ca discul solar să binevoiască să se arate, și, în această zi, capriciosul astru părea că se încăpățînează să nu apară.

Așa că jupîn Antifer, plimbîndu-se pe puntea ambarcației *Berbera*, pradă unei agitații febrile, era mai mult cu ochii pe cer decît la mare. Nu o insuliță căuta el în zare, ci soarele printre cețurile de la răsărit.

Așezat la prova, luntrașul clătina din cap în semn de dezamăgire. La dreapta lui, Juhel, rezemat în coate, își arăta nemulțumirea printr-o mutră destul de acră. Întîrzieri... mereu alte întîrzieri... Călătoria asta nu o să se mai sfîrșească niciodată?... Și la sute și sute de leghe depărtare, în căsuța din Saint-Malo, i se părea că o vede pe scumpa lui Énogate așteptînd o scrisoare care nu avusese cum să ajungă încă la ea.

— Dar... dacă soarele ăsta nu se arată?... întrebă luntrașul.

— Nu o să pot face nimic, răspunse Juhel.

— Și, în lipsă de soare, nu s-ar putea calcula după lună sau stele?...

— Sigur că da, domnule Trégomain, dar acum este lună nouă; cît despre stele, mi-e teamă că noaptea va fi tot atît de înnourată ca și ziua! Dealtfel, sînt observații complicate și foarte greu de făcut la bordul unei ambarcații atît de ușoare cum e asta.

Într-adevăr, vîntul începuse să se înăsprească. Vălătuci mari de nori se adunau către apus, ca și cînd s-ar fi revărsat dintr-un crater fără fund.

Luntrașul era destul de necăjit. Ținea pe genunchi cutia cu cronometru ce-i fusese încredințată, în timp ce Juhel, cu sextantul în mînă, pîndea zadarnic prilejul de a-l folosi.

Și în vremea asta se auzeau, venind dinspre prova, strigăte nearticulate, mustrări violente. Era jupîn Antifer care amenința soarele cu pumnul.

Era jupîn Antifer, care amenința soarele cu pumnul

Cu toate acestea se ivea din cînd în cînd. Uneori, printr-o spărtură a norilor, se strecura o rază. Dar spărtura se închidea repede ca şi cînd, acolo sus, un spiriduş ar fi cîrpit-o la iuţeală, dintr-o împunsătură de ac. Nu era chip să prindă astrul la timpul potrivit pentru a-i afla înălţimea. Juhel încercă de mai multe ori, dar sextantul cobora fără a fi fost folosit.

Arabii nu prea cunosc folosirea acestor instrumente nautice. Oamenii de pe corabie nu ştiau ce urmărea tînărul căpitan. Chiar Selik, poate ceva mai instruit, nu pricepea stăruinţa lui Juhel de a pîndi soarele. În acelaşi timp, înţelegeau cu toţii că pasagerii erau grozav de necăjiţi. Cît despre maluin, mergînd încolo şi încoace, înjurînd şi blestemînd, agitîndu-se ca un apucat, se întrebau cu toţii dacă nu cumva aveau de a face cu un nebun. Nu! Nu era, dar nu mai avea mult pînă să înnebunească, şi de acest lucru se temeau şi nepotul, şi prietenul său.

Cînd Gildas Trégomain şi Juhel îl chemară să-şi ia partea lui de cină, jupîn Antifer îi trimise la plimbare. Se mulţumi să roadă o bucată de pîine, apoi se duse să se întindă la picioarele catargului mare, neîngăduind nimănui să-i vorbească.

După-amiază nu se produse nici o schimbare în starea atmosferei. Orizontul era mereu încărcat cu nori groşi. Marea, destul de agitată, «adulmeca» ceva, cum spun marinarii. Ceea ce adulmeca era o vijelie, acesta era adevărul, una din acele furtuni din sud-est care pustiau destul de des împrejurimile golfului Oman. Cîteodată aceste cumplite «kamşinuri», pe care deşertul le aruncă asupra Egiptului, deviază dintr-o dată şi ultimele lor rafale, după ce au măturat litoralul arabic, vin să se izbească de talazurile Oceanului Indian.

Berbera fu înspăimîntător de zgîlţîită. Cu pînzele ei pe jumătate înfăşurate, nu ar fi putut rezista uriaşelor vîltori marine, care ar fi zdrobit-o, fiind prea la nivelul apei. Nu exista decît o posibilitate, să o ia la fugă îndreptîndu-se către nord-est. Ceea ce observă Juhel, ceea ce ar fi putut băga de seamă şi jupîn Antifer dacă ar fi fost atent, era faptul că priceputul căpitan manevra cu prudenţă şi dibăcie. Echipajul lui dovedi un sînge rece şi un curaj de adevăraţi marinari. Se vedea bine că aceşti îndrăzneţi nu erau începători în lupta lor cu furtunile din golf. Numai că, dacă o parte din echipaj părea obişnuit cu aceste vijelii năprasnice, cealaltă, culcată pe punte, părea cam stînjenită de zgîlţîielile ambarcaţiei. Era evident, oamenii aceia nu navigaseră niciodată. Şi atunci lui Juhel îi dădu în gînd că pe urmele lor trebuie că erau agenţi... că poate Selik... Hotărît lucru, lucrurile nu stăteau prea bine pentru moştenitorul lui Kamylk-Paşa!

Sauk nu putea fi decît furios împotriva acestui timp rău. Dacă furtuna s-ar fi mai prelungit cîteva zile, nici o cercetare nu ar fi fost cu putință și atunci cum să determini poziția insuliței?... Găsind de prisos să mai rămînă pe punte, se duse să se adăpostească în cabina în care, aruncat de la tribord la babord, Ben-Omar se rostogolea ca un butoi scăpat din opritori.

După ce fuseseră refuzați de jupîn Antifer pe care îl îndemnaseră să coboare, Juhel și luntrașul se văzură nevoiți să-l părăsească la piciorul catargului, adăpostit sub o prelată gudronată, și se duseră să se culce pe banchetele din cabina echipajului.

— Se pare că expediția noastră nu prea merge, murmură Gildas Trégomain.

— Așa mi se pare și mie, răspunse Juhel.

— Să sperăm că mîine o să se îndrepte vremea și o să poți face calculul...

— Să sperăm, domnule Trégomain!

Și nu mai adăugă că, de fapt, nu starea timpului îl îngrijora cel mai mult. Soarele sfîrșește totdeauna prin a se arăta, ce dracu! Chiar deasupra golfului Oman... O să găsească ei și insulița, dacă într-adevăr ea există... Dar amestecul acestor oameni suspecți îmbarcați pe *Berbera*...

Noaptea, foarte întunecoasă, încețoșată de vapori, puse mica ambarcație la grele încercări. Încercări nu fiindcă era prea ușoară, căci acest lucru îi îngăduia să se ridice pe creste și să ocolească talazurile ce se spărgeau cu vuiet. Dar rafalele de vînt erau atît de violente încît, fără dibăcia marinărească a bătrînului căpitan, ar fi naufragiat de zeci de ori.

După miezul nopții, vîntul, datorită unei ploi grele, păru să slăbească. Poate că se pregătea o schimbare a vremii pentru a doua zi?... Nu, nici gînd, și cînd se lumină de ziuă, chiar dacă norii nu mai prevesteau furtună, ca în ajun, dacă cerul răscolit nu-și mai repezea vîrtejurile cumplite, rămînea totuși acoperit de o pîclă groasă. Potopului din timpul nopții îi urmă o burniță subțire din norii joși, care, neavînd timp să se adune în picături mari, se împrăștia ca o pulbere de apă.

Cînd urcă pe punte, Juhel nu-și putu stăpîni un gest de ciudă. Așa cum arăta cerul, i-ar fi fost imposibil să calculeze poziția. După schimbările de drum și bîjbîielile în toate direcțiile din timpul nopții, unde se afla oare, acum, corabia? Deși cunoștea bine golful Oman, nici căpitanul nu ar fi putut-o spune. Nu se vedea nici urmă de uscat. Trecuseră oare mai departe de insuliță? Tot ce se putea și era firesc să te gîndești că, împinsă de vîntul din vest, *Berbera* mersese către

est mult mai mult decît ar fi trebuit. Dealtfel cum puteai să verifici, deoarece orice calcul era imposibil?

Pierre-Servan-Malo ieşi de sub prelată şi se duse de strajă la prova. Şi iarăşi dădu drumul unor noi strigăte, unor noi gesturi de furie, cînd îşi plimbă privirile pe orizont! Dar nu veni să-i vorbească lui Juhel şi rămase nemişcat lîngă grinda ancorei de la tribord.

Dar dacă nepotul său se feri să rupă această tăcere în care unchiul său se încăpăţîna din ajun, trebui în schimb să îndure întrebările lui Selik, cărora însă nu le putea răspunde decît la întîmplare.

Apropiindu-se, tîlmaciul îi spuse:

— Iată, domnule, o zi care se vesteşte prost.

— Foarte prost.

— Încă nu vă puteţi folosi instrumentele dumneavoastră pentru a privi soarele?

— Mă tem că nu.

— Şi atunci, ce o să faceţi?...

— O să aştept.

— Ştiţi că vasul nu are la bord provizii decît pentru trei zile, aşa că, dacă timpul rău se prelungeşte, va trebui să se întoarcă la Sohar.

— Va trebui, firește.

— În acest caz o să renunţaţi la proiectul dumneavoastră de a explora golful Oman?...

— S-ar putea... sau cel puţin o să amînăm cercetarea noastră pentru un timp mai favorabil.

— O să aşteptaţi la Sohar?

— La Sohar sau la Mascat, nu are importanţă...

Tînărul căpitan păstra o atitudine rezervată, justificată de bănuielile pe care i le inspira Selik, iar acesta nu putu obţine informaţiile dorite.

Luntraşul apăru şi el pe punte, aproape în acelaşi timp cu Sauk. Primul făcu o mutră dezamăgită, celălalt un gest de furie văzînd negura ce închidea orizontul la patru sau şase sute de metri de *Berbera*.

— Nu merge? întrebă Gildas Trégomain care veni să strîngă mîna tînărului căpitan.

— Deloc! răspunse Juhel.

— Şi prietenul nostru?

— Este acolo... în faţă.

— Numai de nu s-ar arunca peste bord! murmură luntraşul.

Aceasta era teama lui de totdeauna, ca maluinul să nu sfîrşească printr-un gest desperat.

Dimineaţa se scurse în aceleaşi condiţii. Sextantul rămase în fundul cutiei sale ca un colier de femeie pe fundul casetei lui. Nici o rază

de soare nu străpunse perdeaua groasă de pîclă. La prînz, cronometrul, pe care Gildas Trégomain îl adusese mai mult ca să-şi facă datoria, nu putu fi folosit pentru a stabili longitudinea prin diferenţa orelor între Paris şi punctul în care se afla corabia. După-amiaza nu se arătă mai prielnică şi deşi, după cît îşi puteau da seama, respectaseră traseul, nu ştiau decît cu aproximaţie unde se afla *Berbera*.

Aşa fiind, căpitanul corăbiei îi atrase atenţia lui Selik, prevenindu-l că, dacă în ziua următoare nu se va schimba vremea, el va îndrepta corabia spre vest, ca să poată ajunge la ţărm. Dar unde avea să dea de acest ţărm?... În dreptul oraşelor Sohar sau Mascat, sau mai la nord, către intrarea Ormuz, sau mai la sud, înspre coasta Oceanului Indian, în dreptul capului Raz-El-Had?...

Selik crezu de datoria lui să-l înştiinţeze pe Juhel de intenţiile căpitanului *Berberei*.

— Bine! răspunse tînărul căpitan.

Atîta tot.

Pînă la căderea nopţii, nimic nou. În clipa cînd apunea în spatele norilor, soarele nu izbutise nici măcar să-i străpungă. Totuşi, ploaia nu mai era decît un fel de pulbere diafană, ca un nimb apos peste talazuri. Să fi fost oare semnul unei schimbări a vremii? Vîntul se potolise şi el în asemenea măsură încît, numai din cînd în cînd, se mai simţeau unele adieri. Şi tot din cînd în cînd, luntraşul îşi muia mîna în apă şi, ridicînd-o în aer, credea că simte o briză uşoară dinspre răsărit.

«Ah, de-aş fi pe *Fermecătoarea Amélie*, îşi spunea el, acolo... între minunatele maluri ale Rancei, aş şti eu la ce să mă aştept!»

Dar *Fermecătoarea Amélie* fusese de mult vîndută ca lemn de foc şi corabia pe care erau acum nu plutea între minunatele maluri ale Rancei. La fel ca Gildas Trégomain, lui Juhel i se păru că simte şi el o adiere. În afară de asta i se mai păru că, în clipa cînd dispărea sub orizont, soarele privise printr-o îngustă spărtură a norilor, aşa cum un curios ar privi prin crăpătura unei uşi. Şi fără îndoială că Pierre-Servan-Malo văzuse şi el raza aceea, fiindcă îi scînteiară ochii şi razei de lumină îi răspunse printr-o străfulgerare de furie.

La căderea nopţii, toată lumea îşi luă cina făcînd însă economie la proviziile de pe bord. Le mai rămînea hrană doar pentru douăzeci şi patru de ore. Se impunea deci să se întoarcă pe uscat chiar de a doua zi, afară doar dacă nu s-ar fi dovedit că *Berbera* se îndepărtase prea mult.

Noaptea fu calmă. Hula se potoli destul de repede, aşa cum se întîmplă, dealtfel, în aceste golfuri strîmte. Puţin cîte puţin, vîntul, care pornise din est, îi obligă să îndrepte velele la tribord. Nefiind

sigur pe poziție și în urma sfatului pe care i-l dădu Juhel prin Selik, căpitanul opri corabia în așteptarea zorilor.

Către ceasurile trei dimineața, cerul complet măturat de norii înalți făcu să strălucească ultimele constelații. Începu să-și facă loc nădejdea într-o bună vizibilitate.

În adevăr, la ivirea zorilor, discul soarelui depășea linia orizontului în toată splendoarea sa. Crescută de refracție, împurpurată de păturile joase ale aerului, lumina sa strălucitoare se răspîndi pe întreaga suprafață a golfului.

Gildas Trégomain crezu de datoria lui să-l salute ridicîndu-și, politicos pălăria de mușama. Un guebre[1] sau un parsi[2] nu ar fi salutat cu mai multă cucernicie ivirea astrului zilei.

Ușor de închipuit ce schimbare se făcu în starea sufletească a călătorilor noștri. Cu ce nerăbdare, toți, marinari și pasageri, așteptară ora cînd avea să se facă observația! Arabii știau că europenii au metode precise pentru a calcula poziția unei corăbii, chiar atunci cînd nu se zărește nici urmă de uscat. Și-i interesa să știe dacă *Berbera* se mai găsea încă în golf sau dacă fusese aruncată spre capul Raz-el-Had.

În acest timp, soarele se înălțase pe un cer de o minunată seninătate. Nu mai aveau de ce să se teamă, nici un nor nu avea să vină să-l întunece atunci cînd tînărul căpitan avea să socotească potrivit momentul de a calcula înălțimea meridiană.

Puțin înainte de amiază Juhel își făcu pregătirile.

Jupîn Antifer veni și se postă lîngă el, cu buzele strînse, cu ochii scăpărînd, fără să spună un cuvînt. Luntrașul se ținea drept, clătinînd blajinul și uriașul său cap roșcovan. Sauk, în spate, Selik la babord, se pregăteau și ei să urmărească amănuntele operației. Sigur de el, cu picioarele depărtate, Juhel își luă sextantul cu mîna stîngă și îndreptă luneta spre orizont.

Ambarcația se balansa ușor la legănarea unei hule abia simțite. Și îndată ce înălțimea fu luată, Juhel spuse:

— S-a făcut!

Apoi, după ce citi cifrele înscrise pe rigla gradată, coborî în cabină pentru a-și face socotelile.

Douăzeci de minute mai tîrziu urca iarăși pe punte și dădea rezultatul observației.

Poziția corăbiei era 25°2′ latitudine nordică.

Se afla deci cu trei minute mai la sud decît latitudinea insuliței. Pentru completarea operației trebuia să se măsoare și unghiul orar.

---

[1] și [2] Membri ai unei secte religioase din India și Persia.

Nu! Niciodată nu le-au părut mai lungi ceasurile lui Pierre Antifer, Juhel, luntraşului şi lui Sauk! Se părea că multdorita clipă nu avea să mai vină!

Veni totuşi pe cînd *Berbera*, bine condusă, după indicaţia lui Juhel, o luase puţin mai la sud.

La orele două şi jumătate, tînărul marinar făcu o serie de calcule, în timp ce luntraşul înregistra ora cronometrului. Odată făcute calculele, se află longitudinea: 54°58′.

Ambarcaţia se găsea deci cu un minut mai la est faţă de insuliţa căutată.

Aproape imediat se auzi un strigăt. Unul din arabi arăta o umflătură negricioasă la două mile către vest.

— Insuliţa mea! strigă jupîn Antifer.

Nu putea, într-adevăr, să fie decît insuliţa cu pricina, fiindcă în jur nu se mai vedea alt uscat.

Şi iată-l pe maluin alergînd de colo-colo, gesticulînd, agitîndu-se ca şi cînd ar fi dat strechea în el. Gildas Trégomain fu nevoit să intervină cu braţele lui puternice pentru a-l potoli.

De îndată, vasul se îndreptă către punctul semnalat. Datorită uşoarei brize care bătea dinspre răsărit, îi fu de ajuns o jumătate de oră ca să ajungă acolo. Şi într-adevăr, ajunse; ţinînd seama de drumul calculat din clipa în care se făcuse observaţia, Juhel se asigură încă o dată că poziţia acestei insuliţe era într-adevăr conformă coordonatelor indicate de Kamylk-Paşa, adică: latitudinea, lăsată moştenire de către Thomas Antifer fiului său, 24°59′ nord, şi longitudinea, adusă la Saint-Malo de către Ben-Omar, 54°57′ la est de meridianul Parisului.

Şi cît puteai cuprinde cu ochii, nu se vedea decît imensitatea pustie a golfului Oman.

Capitolul XVI

CARE DOVEDEŞTE CĂ BOGATUL KAMYLK-PAŞA A AJUNS ÎNTR-ADEVĂR, ÎN CĂLĂTORIILE SALE MARITIME, PÎNĂ ÎN APELE GOLFULUI OMAN

Era deci acolo, această insuliţă pe care, în gîndul lui, jupîn Antifer o preţuia ca valorînd cel puţin o sută de milioane! Nu, el nu ar fi lăsat-o mai ieftin nici cu şaptezeci şi cinci de centime, chiar dacă fraţii Rotschild i-ar fi propus să i-o cumpere aşa cum se afla.

Dacă te luai după cum arăta, nu era decît un masiv golaş, sterp, fără vegetaţie, nelucrat, o îngrămădire de roci lunguiaţă, cu o circumferinţă de două mii cinci sute metri.

Marginile se profilau în crestături neregulate. Ici vîrfuri ascuţite, colo golfuleţe prea puţin adînci. Totuşi, corabia îşi putu găsi adăpost într-unul din cele care se deschideau către apus, la adăpost de vînt. Aici apa era foarte limpede. Fundul lăsa să se vadă, la o adîncime de douăzeci de picioare, covorul lui presărat cu plante submarine. Cînd *Berbera* fu ancorată, unduirile valurilor ce se retrăgeau, după ce se izbiseră de ţărm, o legănau uşor.

Pentru notar era şi asta destul, era chiar prea mult pentru ca să mai vrea să rămînă o clipă în plus la bord. După ce se tîrîse pînă la scară, se căţără pe punte, dar, ajuns la prova, tocmai cînd să sară pe mal, jupîn Antifer îl apucă de umăr şi-l opri strigîndu-i:

— Stai, domnule Ben-Omar!... Eu mai întîi, dacă nu-ţi este cu supărare!

Şi fie că îi plăcea sau nu, notarul fu nevoit să aştepte ca neînduplecatul maluin să-şi ia în primire insuliţa — ceea ce şi făcu, înfigîndu-şi cu putere în nisip tocurile cizmelor lui marinăreşti.

Abia atunci Ben-Omar se putu apropia — şi ce oftat de uşurare slobozi cînd simţi sub picior pămîntul solid! În curînd li se alăturară şi Gildas Trégomain, Juhel şi Sauk.

În acest timp Selik şi cercetase dintr-o privire insuliţa. Se întreba ce puteau face acolo străinii aceia... Pentru ce o atît de lungă călătorie, pentru ce atîta cheltuială şi osteneală?... Doar ca să afle poziţia geografică a unor stînci? Asta nu se putea justifica prin nici un motiv plauzibil!...

Era de necrezut; doar, dacă nu cumva oamenii aceştia erau bolnavi la cap! Dar, dacă jupîn Antifer da unele semne de nebunie, cu greu se putea crede că Juhel şi luntraşul nu erau în toate minţile!... Şi totuşi luau parte la această explorare!... Apoi cei doi egipteni amestecaţi şi ei într-o asemenea poveste...

Mai mult ca oricînd Selik era îndreptăţit să suspecteze demersurile acestor străini şi se pregătea tocmai să-i urmeze pe insuliţă... Pierre-Servan-Malo îi făcu lui Juhel un semn şi acesta i se adresă lui Selik.

— Nu-i nevoie să ne întovărăşeşti, îi spuse el. N-avem nevoie de interpret aici... Dealtfel, Ben-Omar vorbeşte franceza ca un francez...

— Bine! se mulţumi să răspundă Selik.

Destul de dezamăgit, agentul nu voi totuşi să înceapă o discuţie. Era în slujba jupînului Antifer şi de vreme ce acesta îi dădea un ordin, nu-i rămînea decît să se supună. Aşa că se resemnă, gîndindu-se că

dacă la întoarcerea din explorare străinii ar fi adus vreun obiect la bordul vasului, putea să intervină cu oamenii lui.

Erau aproape orele trei şi jumătate după-amiază. Aveau tot timpul să ia în stăpînire cele trei butoiaşe, dacă le-ar fi găsit la locul indicat — lucru de care maluinul jupîn Antifer nu se îndoia.

S-au înţeles deci ca *Berbera* să rămînă în golfuleţ. Totuşi, prin mijlocirea lui Selik, căpitanul îl informă pe Juhel că nu-şi va prelungi staţionarea mai mult de şase ore. Proviziile erau pe sfîrşite. Trebuia neapărat să se folosească de acest vînt prielnic din răsărit pentru a ajunge la Sohar unde urmau să fie în zorii zilei. Jupîn Antifer nu protestă. Cîteva ore era un răstimp mai mult decît suficient pentru a-şi duce operaţia la bun sfîrşit.

În fond, despre ce era vorba? Nici măcar să parcurgă întreaga insuliţă, dealtfel destul de mică, nici măcar de a o răscoli metru cu metru.

Din scrisoare reieşea clar că locul în care fusese îngropată comoara se afla pe unul din punctele meridionale, la baza unei stînci care se putea recunoaşte după monograma cu dublul K. Tîrnăcopul ar fi scos repede la iveală cele trei butoiaşe pe care jupînului Antifer nu i-ar fi fost greu să le rostogolească pînă la corabie. Se înţelege că i-ar fi plăcut să facă totul fără martori, în afară de nelipsitul Ben-Omar a cărui prezenţă îi era impusă şi a secretarului acestuia, Nazim. Cum însă echipajul de pe *Berbera* nu avea nici un motiv să se intereseze de conţinutul acestor butoiaşe, numai întoarcerea la Mascat, în caravană, numai ea singură ar fi putut să işte unele greutăţi. Dar asta se va vedea mai tîrziu.

Jupîn Antifer, Gildas Trégomain şi Juhel de o parte, Ben-Omar şi Nazim pe de alta începură să urce pantele insuliţei a căror înălţime mijlocie măsura o sută cincizeci de picioare deasupra nivelului mării. La apropierea lor cîteva cîrduri de raţe negre îşi luară zborul, scoţînd ţipete de protest împotriva nepoftiţilor care le violau culcuşul. Şi, de fapt, se prea poate ca de la vizita lui Kamylk-Paşa nici un picior de fiinţă omenească să nu fi călcat pe insuliţă. Maluinul îşi ducea tîrnăcopul pe umăr, nu l-ar fi lăsat pentru nimic în lume altcuiva. Luntraşul luase hîrleţul. Juhel se orienta cu o busolă în mînă.

Notarului îi era greu să ţină pasul cu Sauk. Îi tremurau încă picioarele, deşi nu mai avea sub tălpi puntea vasului. Nu era de mirare însă că îşi regăsise mintea limpede şi uitase încercările prin care trecuse în timpul călătoriei, negîndindu-se încă la cele ale reîntoarcerii. Se afla pe această insuliţă un loc ce întruchipa pentru el o sumă uriaşă, şi de nu ar fi fost decît pentru a-i cîştiga tăcerea, Sauk nu va refuza să i-o plătească, dacă izbutea să pună mîna pe comoară.

Pămîntul era stîncos. Nu se mergea uşor pe el. Ca să ajungă în centru, trebuiră chiar să şi ocolească unele înălţimi greu de trecut. Cînd ajunse la punctul cel mai înalt, grupul zări corabia al cărei pavilion fîlfîia în bătaia vîntului.

De acolo se vedea destul de clar întreg cuprinsul insuliţei. Ici şi colo apăreau vîrfuri ascuţite, iar unul din acestea era cel cu milioanele. Nu încăpea nici o îndoială asupra acestui lucru fiindcă, potrivit testamentului, vîrful cu pricina se profila către miazăzi.

Cu ajutorul busolei, Juhel îl recunoscu numaidecît. Era o limbă de pămînt stearpă, uşor de observat, tivită de spuma albă lăsată de talazuri.

Şi, încă o dată, căpitanul se gîndi cu amărăciune că bogăţiile îngropate sub aceste stînci aveau să ridice o stavilă de neînvins între logodnica lui şi el! Niciodată nu vor putea înfrînge încăpăţînarea unchiului său! Şi îl cuprinse o poftă — o poftă sălbatică, pe care şi-o stăpîni totuşi — de a-l duce pe un drum greşit...

Cît despre luntraş, el se simţea hărţuit de două simţăminte contrarii: teama că Juhel şi Énogate nu vor fi niciodată împreună şi teama ca prietenul său Antifer să nu-şi piardă minţile, dacă nu ar intra în stăpînirea moştenirii lui Kamylk-Paşa. Aşa că, cuprins de un fel de furie, izbi atît de puternic pămîntul cu hîrleţul, încît în jurul lui zburară aşchii de piatră.

— Ei... ei... tu de colo... luntraşule, ce te-a apucat? strigă jupîn Antifer.

— Nimic... nimic! răspunse Gildas Trégomain.

— Caută, rogu-te, şi-ţi păstrează loviturile pentru unde trebuie!

— O să am grijă, prietene!

Apoi, urmînd direcţia către sud, coborîră cu toţii către creasta meridională de care îi mai despărţeau doar şase sute de paşi.

Jupîn Antifer, Ben-Omar şi Sauk — acum în frunte — grăbeau pasul atraşi parcă de un magnet, acest magnet care este aurul şi care are o atît de mare putere asupra oamenilor. Gîfîiau. S-ar fi spus că adulmecau această comoară, că o aspirau, că o respirau, că un suflu de milioane le străbătea fiinţa, că ar fi căzut sufocaţi dacă acest suflu s-ar fi risipit!

În zece minute aveau să ajungă la limba de pămînt a cărei extremitate foarte ascuţită se pierdea în mare. Sigur că, la bază, Kamylk-Paşa însemnase stînca cu un dublu K.

Ajuns acolo, jupîn Antifer deveni atît de agitat încît simţi că leşină. Dacă Gildas Trégomain nu l-ar fi prins în braţe, s-ar fi prăbuşit grămadă, el nemaidînd semne de viaţă decît prin tresăriri spasmodice.

— Unchiule... unchiule!... strigă Juhel.

* Proiectul R.I. – 2010 * * Colectia Jules Verne *

— Prietene! strigă luntraşul.

Pe chipul lui Sauk apăru atunci o expresie asupra căreia nimeni nu se putea înşela.

Părea să spună:

«Să crape cîinele ăsta de ghiaur şi eu voi fi din nou singurul moştenitor al lui Kamylk-Paşa!»

Trebuie să recunoaştem că privirea lui Ben-Omar părea să spună ceva cu totul contrariu:

— Dacă acest om moare şi dacă numai el este cel care ştie locul precis unde se află comoara, comisionul meu s-a dus!

Accidentul nu a avut însă urmări supărătoare. Datorită energicelor frecţii administrate de luntraş, jupîn Antifer îşi reveni. Şi-şi luă de jos tîrnăcopul care-i scăpase din mînă. Apoi începu explorarea din vîrful limbii de pămînt. Acolo, abia schiţat, era un drum îngust, destul de înalt pentru ca marea agitată, chiar cînd băteau vînturile din sud-vest, să nu-l poată acoperi. Zadarnic ai fi căutat loc mai bun pentru a îngropa milioanele. De recunoscut locul nu era prea greu, doar dacă furtunile din golful Oman ar fi şters de mai bine de un sfert de veac, puţin cîte puţin, monograma.

Ei bine, Pierre-Servan-Malo o să răscolească toată această creastă dacă o să fie nevoie. O să arunce în aer, una după alta, toate stîncile, chiar de ar trebui să-şi piardă săptămîni şi luni cu această treabă. O să trimită corabia la Sohar să se aprovizioneze. Nu, nu o să părăsească insuliţa atît timp cît nu o să-i smulgă bogăţiile al căror proprietar legitim era!

Cît despre Sauk, gîndea şi el la fel şi «starea lor sufletească» se potrivea de minune, nu însă spre cea mai mare cinste a firii omeneşti!

Acum toţi lucrau, căutînd, scormonind sub grămezile de alge, prin crăpăturile stîncilor pline de iarbă de mare. Jupîn Antifer pipăia cu vîrful tîrnăcopului său pietrele desprinse. Luntraşul le sfărîma cu lovituri de hîrleţ. Ben-Omar se tîra în patru labe, ca un crab în mijlocul pietrelor. Ceilalţi, Juhel şi Sauk, nu erau mai puţin ocupaţi. Nu se auzea nici un cuvînt. Lucrul se desfăşura în tăcere. Nici la o ceremonie funerară gurile nu ar fi fost mai pecetluite.

Dealtfel, nu era această insuliţă, pierdută pe întinsul golfului, un cimitir şi nu căutau cei ce lucrau un mormînt — un mormînt din care voiau să scoată milioanele egipteanului?...

După jumătate de oră nu găsiseră nimic. Cu toate acestea nu se descurajară. Că se aflau pe insuliţa lui Kamylk-Paşa, că butoiaşele erau îngropate pe partea ei meridională, în această privinţă nu era nici o îndoială.

Un soare arzător îşi revărsa razele de foc. Sudoarea le şiroia pe

față. Nici unul însă nu voia să știe de oboseală. Munceau toți, cu acea înverșunare cu care furnicile își sapă furnicarul — toți, chiar și luntrașul, cuprinși de demonul lăcomiei.

Lui Juhel disprețul îi aducea uneori în gît un nod de greață.

În sfîrșit un strigăt de bucurie – nu era oare mai mult un răcnet de fiară sălbatică? — izbucni deodată.

Jupîn Antifer fusese cel care îl scosese. În picioare, cu capul descoperit, arătă o stîncă ce se înălța ca un monument funerar.

— Acolo... acolo! repeta el.

Și nici unul dintre tovarășii săi nu ar fi fost surprins dacă l-ar fi văzut prosternîndu-se în fața acestei stînci, ca un credincios în fața unei Madone. Mai curînd i s-ar fi alăturat întru aceeași adorație...

Juhel și luntrașul, Sauk și Ben-Omar se apropiară de jupîn Antifer care tocmai îngenunchease... Îngenunchează alături de el.

Ce să fi fost oare pe această stîncă?...

Era ceea ce ochii puteau să vadă și mîinile să pipăie... Era faimoasa monogramă a lui Kamylk-Pașa, era dublul K cu muchiile pe jumătate roase, dar ușor de deslușit încă.

— Acolo... acolo! repeta jupîn Antifer.

Și arăta, la temelia stîncii, locul în care trebuia săpat, locul în care comoara, ascunsă de treizeci și doi de ani, dormea în lăcașul ei de piatră.

Tîrnăcopul izbi cu putere și din stîncă zburară țăndări. Apoi hîrletul lui Gildas Trégomain dădu la o parte aceste sfărîmături care erau amestecate cu bucăți de beton. Gaura se lărgea, se adîncea. Piepturile gîfîiau, inimile băteau să se rupă în așteptarea ultimei lovituri care avea să facă să țîșnească din măruntaiele pămîntului un izvor de milioane...

Săpau, săpau mereu, și butoiașele nu apăreau. Asta însemna că fuseseră îngropate adînc de către Kamylk-Pașa. La urma urmei, nu greșise și ce importanță avea dacă trebuia puțin mai mult timp și mai multă osteneală pentru a le dezgropa?...

Deodată se auzi un sunet de metal. Era limpede că tîrnăcopul lovise într-un obiect care zăngănea...

Jupîn Antifer se aplecă spre groapă. Capul îi dispăru în gaura săpată, în timp ce mîinile răscoleau lacome...

Se ridică cu ochii injectați...

Ceea ce ținea în mînă era o cutie de metal avînd, cel mult, dimensiunile unui decimetru cub.

Îl priveau cu toții, fără să-și poată ascunde dezamăgirea. Și cu siguranță că Gildas Trégomain se făcu ecoul gîndurilor tuturor cînd strigă:

— Acolo... acolo! repeta jupînul Antifer

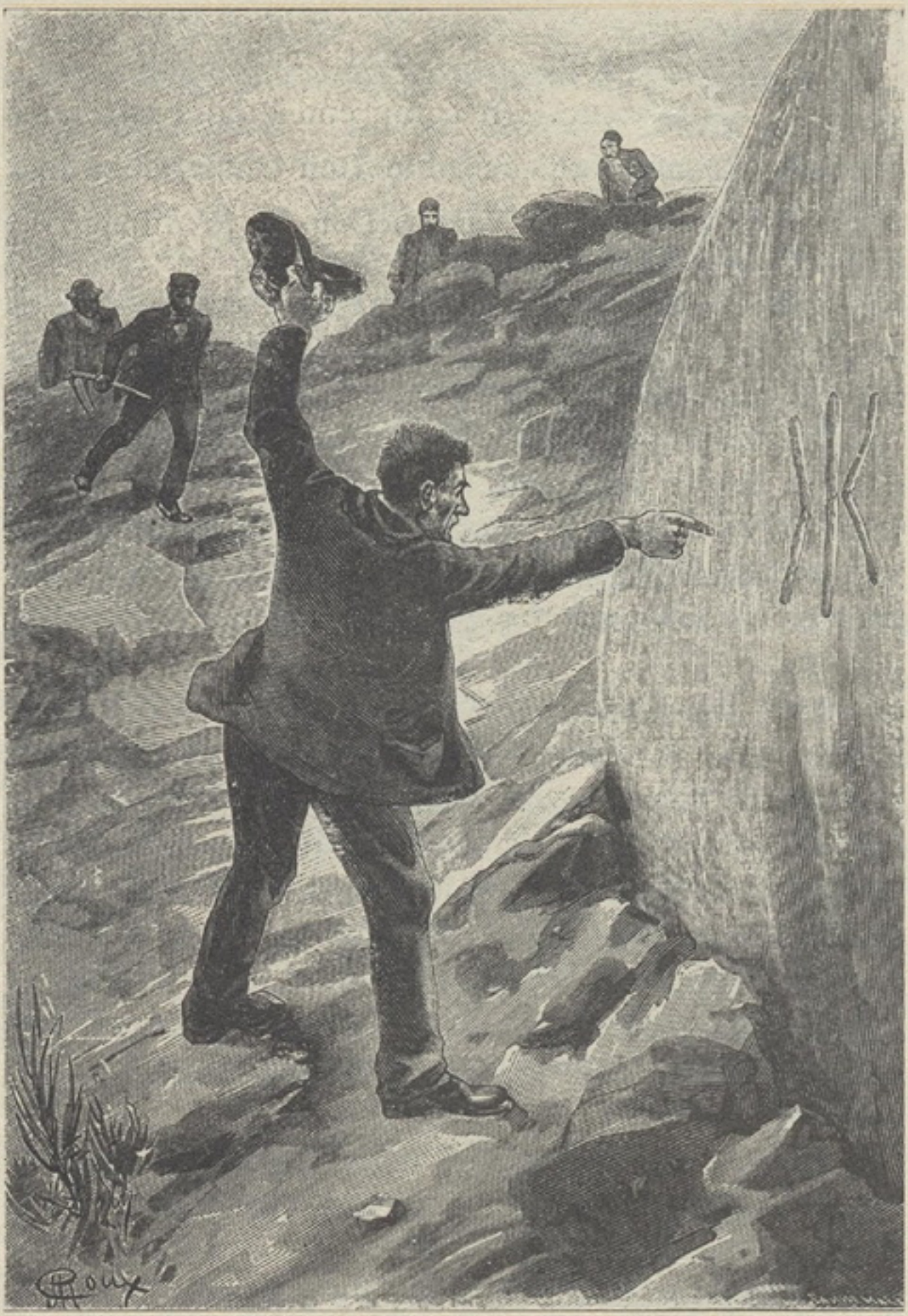

— Dacă în asta sînt o sută de milioane, dracu să mă...

— Taci! urlă jupîn Antifer.

Şi din nou scormoni în groapă, scoase ultimele ţăndări de stîncă, doar-doar o să dea de butoiaşe!...

Zadarnică trudă... Acolo nu mai era nimic, — nimic, decît cutia de fier pe capacul căreia se desprindea, în relief, dublul K al egipteanului!

Jupîn Antifer şi tovarăşii lui înduraseră deci în zadar atîtea osteneli?... Veniseră ei de atît de departe numai pentru a se lovi de aiurelile unui mistificator?

De fapt, lui Juhel i-ar fi venit să zîmbească, dacă nu l-ar fi înspăimîntat chipul unchiului său, cu ochii de nebun, cu gura groaznic de schimonosită, şi sunetele nearticulate ce-i scăpau din gîtlej...

Gildas Trégomain a declarat mai tîrziu că în acea clipă se aşteptase să-l vadă căzînd «mort pe loc».

Deodată jupîn Antifer se ridică, apucă tîrnăcopul, îl învîrti şi într-un cumplit acces de furie, dintr-o lovitură puternică, sfărîmă cutia... Căzu din ea o hîrtie.

Era un pergament îngălbenit de timp, pe care se înşirau cîteva rînduri, scrise în limba franceză, care se mai puteau citi încă.

Jupîn Antifer luă hîrtia. Uitînd că Ben-Omar şi Sauk l-ar putea auzi, că le-ar putea dezvălui un secret pe care ar fi avut interes să-l păstreze, începu să citească cu un glas tremurător primele rînduri care sunau aşa:

Acest document cuprinde longitudinea unei a doua insuliţe pe care Thomas Antifer, sau în lipsa lui moştenitorul direct, va trebui să o aducă la cunoştinţă bancherului Zambuco, locuind la...

Jupîn Antifer se opri şi cu o lovitură de pumn îşi închise nesocotita lui gură care era cît pe ce să spună mai mult decît trebuia.

Destul de stăpîn pe sine, Sauk nu lăsă să se vadă nimic din dezamăgirea pe care o încerca. Numai cîteva cuvinte în plus şi ar fi aflat care era longitudinea acestei a doua insuliţe, a cărei latitudine trebuia să o aibă numitul Zambuco şi, în acelaşi timp, în ce ţară anume locuia bancherul...

Cît despre notar, nu mai puţin dezamăgit, era acolo, cu buzele întredeschise, cu limba atîrnîndu-i ca unui cîine mort de sete, căruia i s-a luat blidul.

Dar, curînd după fraza tăiată scurt de pumnul de care am vorbit, Ben-Omar, care avea dreptul să cunoască intenţiile lui Kamylk-Paşa, se ridică şi spuse:

— Ei bine... şi acest bancher Zambuco... unde locuieşte?

— Acasă la el! răspunse jupîn Antifer.

Şi împăturind hîrtia, şi-o îndesă în buzunar lăsîndu-l pe Ben-Omar să-şi ridice, desperat, braţele către cer. .

Aşadar, comoara nu se afla pe această insuliţă din golful Oman!

Rostul călătoriei nu fusese altul decît să-l facă pe jupîn Antifer să se pună în legătură cu un nou personaj, bancherul Zambuco! Să fi fost oare, acest al doilea personaj, un al doilea legatar pe care Kamylk-Paşa să fi vrut să-l recompenseze pentru servicii aduse altădată?... Avea el oare dreptul să împartă cu maluinul comoara lăsată acestuia?... S-ar fi părut că aşa era! Dar atunci se impunea o concluzie logică, adică, în loc de o sută de milioane, vor intra în buzunarul jupînului Antifer numai cincizeci de milioane!

Gîndindu-se că încă vor fi destule pentru a nu schimba hotărîrea unchiului său în privinţa căsătoriei sale cu scumpa sa Énogate, Juhel plecă fruntea...

Cît despre Gildas Trégomain, zîmbetul lui părea să spună că cincizeci de milioane sînt totuşi o sumă frumuşică atunci cînd îţi pică din senin.

Adevărul este că Juhel bănuise cele ce se petreceau în creierul jupînului Antifer, care va sfîrşi prin a spune, cînd se va fi obişnuit cu gîndul:

— Ei, nu o să piardă nimic Énogate dacă, în loc de un prinţ, se va căsători cu un duce şi Juhel, în loc de o prinţesă, va lua o ducesă!

PARTEA A DOUA

Capitolul I

CARE CUPRINDE O SCRISOARE A LUI JUHEL CĂTRE ÉNOGATE, ÎN CARE SÎNT POVESTITE AVENTURILE AL CĂROR EROU A FOST JUPÎN ANTIFER

Cît de tristă era casa de pe strada Hautes-Salles din Saint-Malo şi cît de pustie părea de cînd o părăsise jupîn Antifer! În ce nelinişte se scurgeau zilele şi nopţile pentru cele două femei, mama şi fiica. Odaia goală a lui Juhel făcea şi mai pustie toată casa; aşa cel puţin i se părea frumoasei Énogate. Adăugaţi la asta şi faptul că nici unchiul nu mai era în casă şi că nici prietenul Trégomain nu-i mai trecea pragul!

Era în 29 Aprilie. Două luni, trecuseră două luni de cînd *Steersman* pornise în larg, purtîndu-i pe cei trei maluini în această aventuroasă încercare de a cuceri o comoară. Cum decursese călătoria lor?... Unde se aflau ei oare?... Îşi atinseseră oare scopul?...

— Mamă... mamă... spunea tînăra copilă, nu au să se mai întoarcă!

— Ba da, copila mea... ai încredere... au să se întoarcă! îi răspundea mereu bătrîna bretonă. Totuşi, poate că ar fi făcut mai bine să nu ne fi părăşit...

— Da, murmură Énogate, şi tocmai cînd să mă mărit cu Juhel!

Să recunoaştem că plecarea jupînului Antifer stîrnise o destul de mare vîlvă în oraş. Erau atît de obişnuiţi să-l vadă hoinărind cu pipa în gură pe străzi, de-a lungul Sillon-ului, pe metereze! Şi pe Gildas Trégomain însoţindu-l, cu o jumătate de pas mai în urmă, cu picioarele lui cam crăcănate, cu nasul puţin coroiat, cu jacheta întotdeauna boţită pe la subţiori, cu chipul lui blajin, totdeauna calm şi strălucind de bunătate.

Şi Juhel, tînărul căpitan de cursă lungă, cu care oraşul său natal se mîndrea, care îl iubea tot atît cît o iubea şi pe Énogate, — să zicem, ca un părinte iubitor — nu-şi luase el zborul tocmai cînd era să fie numit secund pe un frumos vapor cu trei catarge al casei Le Baillif!

Unde erau toţi trei? Habar nu avea nimeni. Nimeni nu se îndoia că *Steersman* îi ducea la Port-Said. Numai Énogate şi Nanon ştiau

că cei plecați aveau să străbată Marea Roşie şi să se aventureze pînă la marginile de miazănoapte ale Oceanului Indian. Bine făcuse jupîn Antifer că îşi păstrase secretul dacă voia ca Ben-Omar să nu ştie absolut nimic despre poziția faimoasei insulițe. Cu toate acestea, chiar dacă nu se aflase nimic despre itinerariu, nu acelaşi lucru se putea spune şi despre proiectele sale, el fiind prea vorbăreț, prea exuberant, prea comunicativ pentru a păstra tăcerea în această privință. La Saint-Malo, ca şi la Saint-Servan, ca şi la Dinard se vorbea despre povestea cu Kamylk-Paşa, despre scrisoarea primită de Thomas Antifer, despre sosirea solului anunțat prin acea scrisoare, despre stabilirea latitudinii şi longitudinii unei insulițe, de o nemaipomenită comoară de o sută de milioane — ba, cei mai bine informați vorbeau de o sută de miliarde. Vedeți, dar, cu ce nerăbdare se aştepta ştirea descoperirii şi întoarcerea acestui căpitan de cabotaj, devenit peste noapte nabab, aducînd în port o încărcătură de diamante şi pietre prețioase!

Énogate nu cerea chiar atît. Numai să se întoarcă logodnicul ei, unchiul ei, prietenul ei; chiar de ar fi venit cu buzunarele goale, ea ar fi fost fericită şi adînca ei tristețe s-ar fi schimbat într-o nesfîrşită bucurie.

Tînăra fată nu era totuşi lipsită de veşti din partea lui Juhel. Prima scrisoare, datată din Suez, povestind amănuntele călătoriei din clipa despărțirii, vorbea despre starea morală a unchiului său, a cărui nervozitate creştea mereu, şi primirea făcută lui Ben-Omar şi secretarului acestuia, foarte punctuali la întîlnirea hotărîtă. O a doua scrisoare, datată din Mascat, povestea întîmplările din timpul călătoriei pe Oceanul Indian pînă în capitala imamatului, arătînd în ce hal de agitație — vecină cu nebunia — era jupîn Antifer şi anunțîndu-i în acelaşi timp proiectul de a se duce la Sohar.

Aşa că, aceste scrisori ale lui Juhel, care nu se mulțumeau să povestească numai impresii de călătorie sau să dezvăluie starea sufletească a unchiului său, ci îi destăinuiau tinerei fete întreaga amărăciune a logodnicului său de a fi despărțit de ea tocmai în ajunul căsătoriei lor şi de a fi atît de departe, apoi speranța de a o revedea curînd, de a smulge unchiului lor consimțămîntul, chiar dacă acesta ar fi venit cu mîinile pline de milioane, fură citite pe nerăsuflate! Énogate şi Nanon citeau şi reciteau aceste scrisori la care ele nu aveau cum să răspundă, această mîngîiere nu o puteau avea! Atunci făceau şi ele tot felul de presupuneri potrivit celor aflate din scrisori: numărau pe degete cîte zile aveau să mai întîrzie cei plecați pe mări, şi din douăzeci şi patru de ore în douăzeci şi patru de ore le ştergeau pe rînd din calendarul agățat în peretele din sală; în sfîrşit,

după ultima epistolă, au început să tragă nădejde că a doua jumătate a călătoriei va fi destinată întoarcerii.

La 29 aprilie, aproximativ două luni de la plecarea lui Juhel, sosi o a treia scrisoare. Văzînd că este timbrată din Regența Tunisului, Énogate își simți inima bătînd de fericire. Călătorii plecaseră deci din Mascat... pluteau pe mările Europei... se îndreptau către Franța... Cît le-ar fi trebuit pînă să ajungă la Marsilia?... Cel mult trei zile! Și ca să ajungă la Saint-Malo, cu trenurile astea rapide P.L.M. și de vest?... Cel mult douăzeci și șase de ore!

Mama și fiica se așezară într-una din odăile de la parter, după ce închiseseră ușa după drăguțul de postaș. Nimeni nu avea să vină să le tulbure! Își puteau da frîu liber sentimentelor.

Îndată ce-și șterse ochii puțin cam înlăcrimați, Énogate rupse plicul, scoase scrisoarea și citi cu glas tare și rar, dînd timp fiecărei fraze să fie bine înțeleasă.

REGENȚA TUNISULUI. LA GOULETTE
22 APRILIE 1862.

Scumpa mea Énogate,

Te îmbrățișez mai întîi pentru mama ta, apoi pentru tine și în sfîrșit pentru mine. Dar ce departe sîntem unul de altul și cînd se va sfîrși odată această nesfîrșită călătorie! Ți-am scris de două ori pînă acum și cred că ai primit scrisorile mele. Iat-o pe a treia, mai importantă încă, în primul rînd fiindcă îți va spune că povestea cu comoara a luat o întorsătură cu totul neașteptată, spre marea supărare a unchiului meu...

Énogate lăsă să-i scape un mic strigăt de adevărată bucurie și spuse bătînd din palme:

— N-au găsit nimic, mamă, și nu o să mă mărit cu un prinț!

— Mai departe, fetițo! răspunse Nanon.

Énogate sfîrși fraza pe care o întrerupsese:

...și apoi, spre marea mea amărăciune, trebuie să-ți spun că vom fi obligați să ne continuăm cercetările mai departe... mult mai departe...

Scrisoarea tremură în mîna tinerei fete.

— Să-și continue cercetările... mai departe, mult mai departe! murmură ea. Nu se întorc, mamă... nu se întorc!

— Curaj, fata mea, citește! repetă Nanon.

Cu ochii ei frumoși plini de lacrimi, Énogate citi! Juhel povestea pe scurt cele ce se întîmplaseră pe insulița din golful Oman, cum în loc de comoară nu găsiseră decît un document, iar pe acest document se afla scrisă o nouă longitudine. Apoi Juhel adăuga:

Gîndeşte-te un pic, scumpa mea Énogate, la dezamăgirea unchiului meu, apoi la furia care a urmat şi totodată la mîhnirea mea, nu fiindcă nu am găsit comoara, ci fiindcă plecarea noastră spre Saint-Malo, întoarcerea mea lîngă tine se amînă! Am crezut că o să mi se rupă inima!...

Cu greu Énogate îşi stăpînea bătăile inimii şi fiindcă ea trecea acum prin aceeaşi suferinţă, înţelegea cît trebuie că suferise Juhel.

— Bietul Juhel! murmură ea.

— Şi biata de tine! adăugă mama. Mai departe, fata mea!

Énogate urmă cu glasul întretăiat de emoţie:

În adevăr, Kamylk-Paşa ne poruncea să aducem la cunoştinţă această blestemată de longitudine unui anume Zambuco, bancher la Tunis, care, la rîndul său, poseda o a doua latitudine. Evident că bogăţiile sînt îngropate pe o altă insuliţă. S-ar părea că paşa al nostru avea o datorie de recunoştinţă şi faţă de acest personaj, care o dată îl îndatorase aşa cum bunicul nostru Antifer l-a îndatorat. Moştenirea urmează să fie împărţită între cei doi legatari, ceea ce va reduce la jumătate partea fiecăruia. De aici, nemaipomenita furie din partea cui ştii tu!... Nu mai mult de cincizeci de milioane în loc de o sută! Dar eu am ajuns să doresc ca cei cărora generosul egiptean le-ar fi fost dator să fie o sută de mii, aşa încît partea unchiului meu să fie atît de mică încît să nu mai pună piedici căsătoriei noastre!

Şi Énogate spuse:

— Cînd iubeşti ai nevoie de bani?

— Da de unde! Chiar te încurcă! răspunse, de foarte bună credinţă, bătrîna femeie. Mai departe, fata mea!

Énogate se supuse:

Cînd a citit acest document, unchiul nostru a fost atît de uluit încît era cît pe aici să-i scape cifrele noii longitudini şi adresa celui căruia urma să i-o comunice pentru a putea calcula poziţia insuliţei. Din fericire s-a putut stăpîni la timp.

Prietenul nostru Trégomain, cu care vorbesc atît de des despre tine, scumpă Énogate, a făcut o mutră ciudată cînd a aflat că este vorba să mergem în căutarea unei a doua insuliţe.

«Bietul meu Juhel, mi-a spus el, îşi bate oare joc de noi acest paşă?... Are cumva chef să ne expedieze pînă la capătul lumii?»

La capătul lumii!... Nici asta nu ştiu măcar, acum, în clipa în care îţi scriu!...

Dacă unchiul nostru a păstrat numai pentru el cele cuprinse în document este fiindcă nu are încredere în Ben-Omar. De cînd acest mîrşav a încercat la Saint-Malo să-i şterpelească secretul, îl bănuieşte tot timpul.

Poate că nu greşeşte şi, drept să-ţi spun, secretarul său Nazim îmi pare tot atît de suspect ca şi stăpînul lui. Acest Nazim nu ne place nici mie, nici domnului Trégomain, cu înfăţişarea lui fioroasă şi ochii lui întunecaţi! Te asigur că notarul nostru, domnul Calloch din strada du Bey nu l-ar primi la notariatul lui. Sînt încredinţat că dacă Ben-Omar şi cu el ar cunoaşte adresa acestui Zambuco, ar căuta să ne-o ia înainte... Dar unchiul nostru n-a scăpat un cuvînt, nici măcar către noi. Ben-Omar şi Nazim nici nu ştiu că mergem la Tunis şi iată cum, părăsind Mascatul, ne întrebăm cu toţii încotro o să ne mai trimită fantezia paşei!

Énogate se opri o clipă.

— Aceste tertipuri drăceşti nu-mi plac deloc! spuse Nanon.

Juhel povestea apoi micile întîmplări din timpul călătoriei de întoarcere, plecarea de pe insuliţă, cumplita dezamăgire a interpretului Selik, văzîndu-i pe străini întorcîndu-se cu mîinile goale şi fiind convins, în cele din urmă, că fusese vorba numai de o simplă plimbare, în sfîrşit chinuitorul mers în caravană, sosirea la Mascat, aşteptarea, timp de două zile, a pachebotului spre Bombay.

Şi dacă nu ţi-am scris a doua oară de la Mascat, adăuga Juhel, nu am făcut-o fiindcă trăgeam mereu nădejde să aflu ceva nou şi să-ţi pot da de ştire... Dar nu s-a întîmplat nimic şi tot ce ştiu este că ne vom întoarce la Suez, de unde vom pleca la Tunis.

Énogate se opri din citit şi o privi pe Nanon, care clătină din cap murmurînd:

— Numai de nu s-ar duce la capătul lumii! Cu păgînii te poţi aştepta la orice!...

Minunata femeie vorbea de cei doi orientali aşa cum se vorbea pe vremea cruciadelor. Şi cu scrupulele ei de bretonă pioasă, i se părea că milioanele venite pe o asemenea cale nu puteau fi decît rău prevestitoare... Dar încearcă să spui astfel de păreri în faţa jupînului Antifer!

Juhel povestea apoi călătoria de la Mascat la Suez, traversarea Oceanului Indian şi a Mării Roşii, cu Ben-Omar foarte, foarte bolnav...

— Cu atît mai bine! zise Nanon.

Apoi, tot timpul cît a ţinut călătoria, cu Pierre-Servan-Malo de la care nu se putea scoate nici un cuvînt!...

...Înțelegi tu, scumpă Énogate, eu nu știu ce s-ar întîmpla dacă unchiul nostru s-ar vedea înșelat în speranțele sale, mai bine zis, o știu prea bine, și-ar pierde mințile. Cine ar fi crezut așa ceva despre un om atît de înțelept în felul său de a fi, atît de modest în gusturile sale! Perspectiva de a fi de o sută de ori milionar... La urma urmei crezi că multe capete ar fi rezistat în asemenea împrejurare?... Da... noi doi, asta e sigur! Dar aceasta numai fiindcă viețile noastre, a ta și a mea, s-au adunat în inimile noastre!

De la Suez ne-am îndreptat către Port-Said, unde a trebuit să așteptăm plecarea unui steamer de comerț care mergea la Tunis. Acolo locuiește acel bancher Zambuco, căruia unchiul nostru trebuie să-i comunice afurisitul de document...

Dar cînd latitudinea unuia și longitudinea celuilalt vor determina poziția noii insulițe, pînă unde va trebui oare să mergem să o căutăm? Aceasta este, de fapt, marea întrebare și, după părerea mea, este importantă fiindcă de ea depinde întoarcerea noastră în Franța... și lîngă tine...

Énogate lăsă să-i cadă din mîini scrisoarea pe care mama sa o ridică. Nu mai putea citi mai departe. Îi vedea pe cei plecați, tîrîți la mii de leghe, înfruntînd mari primejdii în ținuturi îngrozitoare, fără să se mai întoarcă, poate, vreodată — și atunci, fără să vrea, îi scăpă un strigăt:

— Oh, unchiule... unchiule, cît rău faci tu celor care te iubesc atît!

— Să-l iertăm, copila mea, răspunse Nanon și să-l rugăm și pe Dumnezeu să-l apere.

Se lăsă pentru cîteva clipe o tăcere, în care timp gîndurile acestor două femei se uniră într-o singură rugăciune.

Apoi Énogate reluă citirea scrisorii:

Am plecat din Port-Said la 16 aprilie. Nu aveam de făcut nici o escală înainte de Tunis. În primele zile am navigat tot pe aproape de țărmul egiptean, și cînd Ben-Omar întrezări portul Alexandriei, trebuia să vezi ce privire i-a aruncat!... O clipă am crezut că o să vrea să debarce acolo, cu riscul de a-și pierde comisionul... Dar a intervenit secretarul lui spunîndu-i nu știu ce în limba lor — destul de poruncitor, dealtfel, după cum mi s-a părut — din care n-am înțeles nici un cuvînt, și l-a făcut să-și schimbe gîndul. Se vede de la o poștă că lui Ben-Omar îi este frică de Nazim și încep să mă întreb dacă acest egiptean este într-adevăr omul care spune că este, într-atît are o mutră de bandit! Așa că, oricum, eu am să fiu cu ochii pe el!

După ce am trecut de Alexandria, ne-am îndreptat spre capul Bon, lăsînd la sud golfurile Tripoli și Gabés. În sfîrșit, s-au arătat la orizont versantele atît de sălbatice ale munților tunisieni, cu cele cîteva fortulețe părăsite care își înalță crestele, și una sau două moschei ivindu-se printre perdelele de verdeață. Apoi, în seara de 21 aprilie, am ajuns în rada Tunisului și vasul nostru a ancorat, la 22 aprilie, în fața digurilor din La Goulette.

Scumpa mea Énogate, dacă la Tunis sînt mai aproape de tine decît eram acolo, pe insulița din golful Oman, cît de departe sînt totuși și cine știe dacă nenorocul nu ne va îndepărta și mai mult! Este adevărat că, de vreme ce nu sîntem unul lîngă altul, este tot atît de trist dacă sîntem la cinci sau la cinci mii de leghe depărtare! Nu-ți pierde însă nădejdea și fii încredințată că oricare ar fi deznodămîntul acestei călătorii, nu o să se prelungească la nesfîrșit.

Îți scriu această lungă scrisoare la bord, ca să o pot pune la poștă îndată ce vom debarca în La Goulette. O vei primi peste cîteva zile. Desigur că din ea nu vei putea afla ceea ce nici eu nu știu și ceea ce ar fi fost atît de important de știut, adică încotro ne vom îndrepta pașii. Dar de știut nici unchiul nostru nu o știe și asta nu se va putea hotărî decît după ce vom fi vorbit cu bancherul din Tunis, a cărui liniște, probabil, noi o vom tulbura. Fiindcă, fără îndoială, cînd va afla că este vorba de această enormă moștenire a cărei jumătate i se cuvine, Zambuco o să vrea să vină cu noi, să ne însoțească în cercetările viitoare, va fi probabil tot atît de apucat ca și unchiul nostru...

Dealtfel, de îndată ce voi cunoaște poziția insuliței numărul doi — și o să o cunosc curînd fiindcă eu sînt cel care îi va calcula datele pe hartă — îți voi da de știre. Este deci probabil că acestei a treia scrisori, îi va urma în curînd o a patra.

Ca și prezenta, dealtfel, ea îți va aduce ție și mamei tale, scumpă Énogate, calde salutări prietenești din partea domnului Trégomain și ale mele și de asemenea ale unchiului nostru, deși el pare că ar fi uitat pînă și amintirea orașului Saint-Malo, a căminului de acolo, a ființelor iubite care au rămas acolo! Cît despre mine, scumpa mea logodnică, îți trimit toată dragostea mea, așa cum eu aș primi-o pe a ta, dacă ar fi cu putință să primesc o scrisoare de la tine, și crede-mă că sînt pentru toată viața

Al tău foarte credincios și iubitor
Juhel Antifer

Capitolul II

ÎN CARE COLEGATARUL JUPÎNULUI ANTIFER ESTE PREZENTAT CITITORULUI, AŞA CUM SE CUVINE

Cînd ai ajuns în rada Tunisului, nu eşti încă în Tunis. Trebuie să foloseşti mai întîi bărcile vasului sau acele «mahone», bărci ale localnicilor, pentru a coborî apoi în La Goulette. Căci portul nu este de fapt un port, în sensul că vasele, chiar de un tonaj mijlociu, nu pot pătrunde la cheiurile unde pot ancora numai ambarcaţii mici şi bărcile de pescari. Corăbiile cu pînze şi pacheboturile trebuie să rămînă ancorate în larg şi dacă, atît timp cît vîntul suflă din răsărit, paravanul munţilor le adăposteşte, în schimb, cînd vîntul bate de la apus sau miazănoapte, ele sînt pradă unor groaznice vijelii. Se înţelege atunci că este neapărat nevoie să se construiască un port potrivit pentru toate vasele, chiar şi pentru cele de război, fie mărindu-l pe cel de la Bizerta, pe ţărmul coastei nordice a Regenţei, fie săpînd un canal de zece kilometri prin lacul Bahira, după ce se va fi tăiat plaja care îl desparte de mare.

Este potrivit să adăugăm că jupîn Antifer şi tovarăşii săi, odată ajunşi la La Goulette, încă nu însemna că sînt la Tunis. Mai aveau de străbătut mica linie ferată de la Rubattino, construită de o societate italiană, linie care înconjoară lacul Bahira, trecînd pe la poalele colinei Carthagina, pe care se înalţă capela sfîntului Louis-de-France.

După ce au străbătut şi cheiul, călătorii noştri au dat de un fel de orăşel cu o stradă largă în care se afla reşedinţa guvernatorului, o biserică catolică, cafenele, locuinţe particulare, adică tot ce poate fi mai european şi mai modern. Trebuie să ajungi la palatele de pe ţărm, unde locuieşte beiul din cînd în cînd, în timpul băilor de mare, ca să întrezăreşti un început de culoare orientală.

Culoare orientală?... Iată ceva de care nici prin gînd nu-i trecea lui Pierre-Servan-Malo să se preocupe, aşijderea de legendele lăsate de alde Regulus, Scipio, Cezar, Caton, Marius, Hanibal! Cunoştea el măcar numele acestor importante personaje? Cel mult din auzite, ca şi bunul Trégomain care se mulţumea cu gloriile oraşului natal şi asta era de ajuns pentru amorul său propriu. Singur Juhel ar fi putut să se lase în voia acestor amintiri istorice, dacă nu ar fi fost atît de îngrijorat de prezent. Lui i se potrivea foarte bine zicala din Levant, care spune despre un om distrat: «Îşi caută băiatul pe care-l duce în cîrcă»! Ceea ce căuta el era logodnica şi amărăciunea lui creştea pe măsură ce se îndepărta de ea.

După ce au străbătut La Goulette, jupîn Antifer, luntraşul şi

Juhel, fiecare cu valiza lui în mînă — aveau de gînd să le împrospăteze conținutul la Tunis — se duseră să aştepte primul tren în fața gării. Ben-Omar şi Nazim îi urmau la distanță. Cum jupîn Antifer nu-şi descleştase gura, ei nu ştiau nimic despre acel bancher Zambuco pe care capriciul lui Kamylk-Paşa voise să li-l alăture. Mare pacoste, sîntem de acord, dacă nu pentru notar — care oricum avea să-şi încaseze prima, cu condiția de a rezista pînă la sfîrşit — cel puțin pentru Sauk care avea de luptat acum împotriva a doi moştenitori în loc de unul. Şi acest nou venit, cine o fi el oare?

După o jumătate de oră de aşteptare, călătorii luau loc în tren; se opriră cîteva minute în stația din care se poate zări colina Carthaginei şi mînăstirea Călugărilor Albi, vestită pentru muzeul său arheologic, apoi, în patruzeci de minute, ajunseră la Tunis, şi luînd-o pe aleea Marinei ajunseră în fața *Hotelului de France*, în plin cartier european.

Li se dădură camere — trei camere cam goale, înalte, la care ajungeai pe o scară largă şi a căror paturi aveau apărători de țînțari. Puteau să ia cina şi prînzul la restaurantul de la parter, la orice oră le-ar fi convenit, într-o sală mare şi confortabilă. S-ar fi spus că-i unul din hotelurile bune din Paris sau alt oraş mare. Dealtfel, nu asta interesa, fiindcă oricum maluinii noştri sperau să nu zăbovească acolo.

Jupîn Antifer nu-şi dădu nici măcar osteneala să urce în cameră.

— O să ne întîlnim aici, le spuse el tovarăşilor lui.

— Du-te, prietene, îi răspunse luntraşul, şi nu lăsa cîrma din mînă!

Aceasta era şi grija unchiului. Desigur, nu avea de gînd să-l înşele pe colegatarul său aşa cum încercase Ben-Omar să-l înşele pe el. Om cinstit, de o mare corectitudine cu tot felul lui original de a fi, hotărîse a nu folosi căi piezişe. Avea să se ducă la bancher şi avea să-i spună:

«Iată ce-ți aduc... Să vedem ce-mi oferi dumneata în schimb şi... la drum!»

Dealtfel, ținînd seama de documentul găsit pe insuliță, numitul Zambuco trebuie că se aştepta că un oarecare Antifer, francez de origine, îi va aduce longitudinea necesară calculării poziției unei insulițe pe care se afla adăpostită comoara. Deci bancherul nu avea de ce să fie surprins de această vizită.

Totuşi, pe jupîn Antifer îl chinuia o teamă, teama că bancherul nu vorbea franțuzeşte. Dacă Zambuco înțelegea limba engleză, încă s-ar fi mai putut descurca cu ajutorul tînărului căpitan. Dar dacă nu ştia nici una din aceste două limbi, atunci va trebui să apeleze

la ajutorul unui interpret? Ar însemna să fie la cheremul unui al treilea, într-o taină care valora o sută de milioane...

Cînd plecase de la hotel fără să spună unde se duce, jupîn Antifer ceruse un ghid. Dispăruse apoi, cu ghid cu tot, după colțul uneia din străzile care duc spre Piața Marinei.

— De vreme ce nu are nevoie de noi... spuse luntrașul îndată după plecarea lui...

— Să mergem să ne plimbăm și să începem prin a pune scrisoarea mea la poștă, răspunse Juhel.

Și iată-i, după ce ieșiră din biroul poștei care era lîngă hotel, îndreptîndu-se către Bab-el-Bahar, Poarta Mării, ca apoi să înconjoare pe dinafară incinta al cărei perimetru încinge Tunis-la-Blanche cu o centură crenelată, lungă cam cît două bune leghe franțuzești.

În acest timp, la o sută de pași de hotel, jupîn Antifer îi spunea ghidului-interpret:

— Îl cunoști pe bancherul Zambuco?

— Toată lumea îl cunoaște aici.

— Și unde locuiește?...

— În cartierul maltez din orașul de jos...

— Acolo trebuie să mă duci...

— La ordinele dumneavoastră, excelență.

În aceste țări din Orient se spune excelență cum ai spune domnule.

Jupîn Antifer se îndreptă către orașul de jos. Fiți siguri că el nu și-a aruncat ochii pe nimic din cele ce ar fi putut vedea: ici, una din acele moschei care se numără cu sutele în Tunis, dominate de elegantele lor minarete; colo, ruine de origine romană sau musulmană; dincolo, o piață pitorească, adăpostită sub verdeața smochinilor și a palmierilor; apoi străzi înguste, cu case ce se privesc ochi în ochi, urcînd și coborînd, mărginite de prăvălii întunecoase în care se îngrămădesc alimente, stofe, bibelouri, după cartierele pe care le deservesc: francez, italian, evreiesc sau maltez. Nu! Pierre-Servan-Malo nu se gîndea decît la această vizită impusă de Kamylk-Pașa, la primirea care i se va face... O primire bună! De asta nu se îndoia! Cînd aduci cuiva cincizeci de milioane, poți pune rămășag pe cît vrei că vei fi bine primit.

După o jumătate de oră de drum, a ajuns în cartierul maltez. Nu este cel mai îngrijit cartier din orașul cu o sută cincizeci de mii de suflete, oraș ce nu strălucește prin curățenie, mai ales în partea lui veche. Dealtfel, la acea vreme protectoratul francez nu-i impusese încă drapelul Franței.

La capătul unei străzi, mai bine-zis al unei ulicioare din acest cartier comercial, călăuza se opri în fața unei case destul de modeste. Clă-

* Proiectul R.I. – 2010 * * Colectia Jules Verne *

dită după modelul tuturor locuințelor tunisiene, arăta ca un bloc mare, pătrat, cu terasă, fără ferestre la stradă și cu o curticică — unul din acele «patio» după moda arabă, în jurul căruia se înșiră odăile, care de aici își primesc lumina.

După cum arăta casa,jupînului Antifer nu i se păru că proprietarul ei ar fi înotat în bogăție. Și atunci se gîndi că, poate, pentru reușita proiectelor lui, era mai bine așa.

— Aici locuiește, într-adevăr, bancherul Zambuco?... îl întrebă el pe călăuză.

— Chiar aici, excelență.

— Este clădirea Băncii?

— Da.

— Nu are altă locuință?...

— Nu, excelență.

— Trece drept om bogat?...

— Milionar.

— Drace! făcu jupîn Antifer.

— Dar e tot atît de zgîrcit, pe cît e de bogat! adăugă călăuza.

— Pe toți dracii! făcu din nou jupîn Antifer.

Aceste fiind zise, îl expedie înapoi la hotel pe cel care îi dădea mereu zor cu «excelență».

Se înțelege de la sine că Sauk îi urmărise, ferindu-se însă a fi văzut. Acum știa unde locuiește Zambuco. Ar putea el oare să intre pe fir în ceea ce îl privea pe bancher și să tragă niște foloase? S-ar putea ivi oare prilejul de a se înțelege direct, el cu bancherul, în așa fel încît să-l înlăture pe jupîn Antifer? Dacă s-ar ivi o neînțelegere între cei doi moștenitori ai lui Kamylk-Pașa, nu ar putea el să o folosească? Mare ghinion că, atunci cînd fuseseră cu toții pe insulița numărul unu, jupînului Antifer nu-i scăpaseră, odată cu numele lui Zambuco, și cifrele noii longitudini! Dacă ar fi cunoscut-o, poate că Sauk ar fi izbutit să sosească primul la Tunis, să-l ademenească pe bancher promițîndu-i o recompensă uriașă sau chiar smulgîndu-i secretul fără a-și dezlega punga?... Dar își dădu seama că în document era trecut numele jupînului Antifer și nu un altul!... Ei bine! Sauk nu o să renunțe la planurile lui, o să și le ducă fără milă pînă la capăt, și cînd maltezul și maluinul vor fi în posesia moștenirii, o să știe el cum să-i despoaie pe amîndoi.

Pierre-Servan-Malo intră deci în casa bancherului, în vreme ce Sauk aștepta afară. Aripa din stînga, mai veche, servea de birouri. În curte, nimeni. Totul era atît de pustiu de parcă din acea dimineață Banca își încetase plățile!

Dar, liniștiți-vă! Bancherul Zambuco nu dăduse faliment.

Să ni-l închipuim pe acest bancher tunisian sub înfățișarea unui bărbat de talie mijlocie, în vîrstă de șasezeci de ani, slab și nervos, cu ochii ageri, crunți și în același timp cu o privire neliniștită, cu obrazul spîn, fără un fir de păr în barbă, cu pielea parcă tăbăcită, părul încă-runțit și împîslit ca o calotă care ar fi fost lipită pe creștet, puțin adus de spate, cu mîinile zbîrcite, cu degete lungi și încovoiate. Avea toți dinții, dinți obișnuiți să muște, pe care niște buze subțiri îi descopereau mereu. Cu toate că nu prea avea spirit de observație, jupîn Antifer simți că persoana acestui Zambuco nu avea nimic simpatic și își spuse că a avea de a face cu un asemenea specimen nu era nici o bucurie.

În realitate, bancherul nu era decît un cămătar, unul care împrumuta pe amanet, și se născuse la Malta. Asemenea maltezi ca el erau la Tunis cam cinci-șase mii.

Despre Zambuco se zvonea că strînsese o mare avere din fel de fel de operații necurate de Bancă — din cele care se fac cu lipici pe degete. Bogat era într-adevăr și era mîndru de bogăția lui. Dar cui voia să-l asculte spunea că nu ești bogat atît timp cît nu te îmbogățești și mai mult. Se spunea că este multimilionar și nu se greșea, cu toată înfățișarea umilă și sărăcăcioasă a casei sale, înfățișare care îl înșelase pe jupîn Antifer. Aceasta nu arăta decît nemăsurata zgîrcenie la Zambuco pentru nevoile vieții de toate zilele. Adică să nu fi avut și el oare niște nevoi? Fără îndoială, avea, dar foarte puține deoarece, cu pornirile lui de strîngător de bani, se ferea să și le creeze. Să îngrămădească saci de bani peste saci de bani, să pună ban lîngă ban, să stoarcă aur, să pună mîna pe tot ce reprezenta o oarecare valoare, viața întreagă și-o consacrase unor josnicii de acest soi. Adunase multe milioane și le ferecase temeinic în lada lui, fără a-și bate capul să le facă productive.

Ceea ce ar fi părut ciudat, de necrezut chiar, ar fi fost ca omul acesta să nu fi rămas burlac. Dacă burlăcia are un anumit rost, nu exact pentru asemenea oameni este potrivită? Așa că lui Zambuco nu-i trecuse niciodată prin minte să se căsătorească — «și ce noroc pentru nevasta-sa», spuneau adesea mucaliții din cartierul maltez.

Nu i se cunoșteau frați, veri, în sfîrșit, rude de nici un fel, în afară de o soră. Generațiile dinaintea lui Zambuco se încheiau la el. Trăia singuratic, în fundul casei sale, să zicem în birourile sale sau mai bine zis în casa sa de bani, neavînd pentru a-l sluji decît o bătrînă tunisiană care nu-l costa nici ca hrană, nici ca leafă. Din tot ce intra în acea văgăună, nimic nu mai ieșea. Vedem deci ce rival avea de înfruntat jupîn Antifer și se cade să ne întrebăm ce bine îi putuse face vreodată lui Kamylk-Pașa acest prea puțin simpatic personaj,

astfel ca să merite recunoştinţa lui?

Asta s-a întîmplat, totuşi, şi este uşor de povestit în cîteva rînduri.

Pe cînd nu avea decît douăzeci şi şapte de ani, orfan de tată şi mamă — şi la ce i-ar fi folosit să aibă părinţi de care tot nu ar fi avut grijă! — Zambuco locuia la Alexandria. O făcea acolo pe samsarul cu o deosebită agerime şi neobosită stăruinţă, încasînd comisioane de la cumpărător şi de la vînzător, fiind mai întîi intermediar, apoi negustor şi în sfîrşit bancher — meseria cea mai bănoasă care există la îndemîna inteligenţei omeneşti.

Era în 1829 — nu, n-am uitat — cînd lui Kamylk-Paşa, foarte îngrijorat pentru averea sa rîvnită de vărul său Murad şi de puternicul Mehmet-Ali, aţîţat de acesta, îi dădu în gînd să-şi lichideze bogăţiile, apoi să le strămute în Siria, unde aveau să fie mai în siguranţă decît în vreun alt oraş din Egipt.

Pentru această mare operaţie avusese nevoie de cîţiva agenţi. Totuşi, el nu voise să lucreze decît cu străini de încredere. Dealtfel, aceştia riscau şi ei destul de mult, în cel mai bun caz libertatea, susţinîndu-l pe bogatul egiptean împotriva viceregelui. Tînărul Zambuco se numără printre aceşti agenţi. El a mijlocit atunci toate tranzacţiile, răsplătit, dealtfel, cu generoase comisioane; făcu mai multe călătorii la Alep, contribuind, în sfîrşit, din plin la lichidarea averii clientului lui şi la transportarea acesteia la loc sigur.

Toate astea nu s-au făcut uşor, nici fără pericole şi, după plecarea lui Kamylk-Paşa, cîţiva dintre agenţii folosiţi de el, descoperiţi de bănuitoarea poliţie a lui Mehmet-Ali, au fost închişi. Din lipsă de dovezi suficiente li se dăduse drumul; cu toate acestea fuseseră pedepsiţi pentru devotamentul lor.

Precum tatăl jupînului Antifer îi făcuse în 1799 un serviciu lui Kamylk-Paşa, cînd îl culesese mai mult mort de pe stîncile din Jaffa, tot aşa, treizeci de ani mai tîrziu, Zambuco îşi cîştigase dreptul la recunoştinţa sa.

Kamylk-Paşa nu avea să-l uite.

Această simplă expunere de fapte explică de ce în 1842 Thomas Antifer pe de o parte, bancherul Zambuco pe de altă parte, unul la Saint-Malo, altul în Tunis, primise fiecare cîte o scrisoare prin care era informat că într-o zi vor avea de luat partea lor dintr-o comoară în valoare de o sută de milioane, depusă într-o insuliţă a cărei longitudine şi latitudine le va fi comunicată, şi unuia şi altuia, la timpul potrivit.

Dacă această ştire avusese efectul pe care îl ştim asupra lui Thomas Antifer şi pe urmă asupra fiului său, apoi trebuie să fim de acord că acest efect nu a fost mai puţin puternic asupra unei făpturi ca ban-

cherul Zambuco. Se înțelege de la sine că el nu a scăpat nici un cuvînt către nimeni despre această scrisoare. A închis cifrele latitudinii sale într-unul din sertarele casei de bani înzestrată cu o încuietoare cu un întreit secret, şi de atunci nu a fost clipă în viața sa în care să nu aştepte să-l vadă apărînd pe acel Antifer, anunțat prin scrisoarea lui Kamylk-Paşa. Zadarnic a încercat el să mai afle cîte ceva despre soarta egipteanului. Nu se ştia nimic în legătură cu capturarea sa la bordul bricului-goeletă în 1834, nimic în legătură cu transportarea sa la Cairo, nimic despre întemnițarea sa timp de optsprezece ani în fortăreață, nimic în legătură cu moartea sa intervenită în 1852.

Or, ne aflăm în 1862. Trecuseră deci douăzeci de ani din 1842 şi maluinul nu apăruse încă... şi latitudinea nu se întîlnise deci cu longitudinea... Poziția insuliței continua încă să nu fie determinată... Cu toate acestea, Zambuco nu-şi pierduse deloc încrederea. Că mai devreme sau mai tîrziu intențiile lui Kamylk-Paşa tot aveau să se realizeze, nu voia să se îndoiască. În gîndul lui, mai sus numitul Antifer se va arăta fără greş la orizontul cartierului maltez, tot atît de sigur cum o cometă anunțată de observatoarele celor două lumi se arată în spațiu. Singura sa părere de rău — foarte firească la un asemenea om — era aceea de a împărți moştenirea cu un altul. Aşa că, în gînd, îl trimitea la toți dracii. Din păcate, însă, nu putea schimba nimic din dispozițiile recunoscătorului egiptean. Şi totuşi i se părea groaznic să împartă cele o sută de milioane!... De aceea, de atîta amar de ani, făcuse socoteli peste socoteli, închipuise mii şi mii de combinații, toate numai cu scopul ca întreaga moştenire să rămînă în mîinile lui... O să izbutească el oare? Tot ceea ce ne este îngăduit să afirmăm este că se pregătise bine să-l primească pe oricare Antifer care ar veni să-i aducă longitudinea făgăduită.

Inutil să adăugăm că bancherul Zambuco, prea puțin cunoscător întru ale navigației, pusese să i se explice cum, cu ajutorul unei latitudini şi a unei longitudini, adică prin întretăierea a două linii imaginare, se ajungea la stabilirea poziției unui punct pe glob. Şi ceea ce, mai ales, înțelesese el, era că întîlnirea celor doi legatari era necesară şi că, dacă el nu putea nimic fără Antifer, nici Antifer nu putea nimic fără el.

Capitolul III

ÎN CARE JUPÎN ANTIFER SE AFLĂ ÎN FAȚA UNEI PROPUNERI ATÎT DE NĂZDRĂVANE, ÎNCÎT O IA LA FUGĂ PENTRU A NU RĂSPUNDE

— Pot vorbi cu bancherul Zambuco?...
— Da, numai pentru afaceri.
— Pentru afaceri.
— Numele dumneavoastră?
— Spune dumneata «un străin», asta-i de ajuns!

Jupîn Antifer era cel care pusese întrebarea la care un băştinaş bătrîn şi morocănos, aşezat la o masă în fundul unei odăiţe strîmte împărţită în două printr-un perete subţire, cu un ghişeu, răspundea într-o franţuzească stricată.

Maluinul nu socotise potrivit să-şi spună numele, dornic să vadă ce mutră va face bancherul cînd îi va spune pe neaşteptate: «Eu sînt Antifer, fiul lui Thomas Antifer din Saint-Malo». O clipă mai tîrziu era introdus într-un cabinet fără tapet, cu pereţii văruiţi, cu plafonul înnegrit de fumul lămpilor şi mobilat doar cu o casă de bani într-un colţ, un fel de birou în alt colţ, o masă şi două taburete.

La masă stătea bancherul. Cei doi moştenitori ai lui Kamylk-Paşa se aflau deci faţă-n faţă.

Fără să se ridice, Zambuco îşi potrivi cu două degete ochelarii mari şi rotunzi aşezaţi pe nasul lui ca un cioc de papagal, abia ridicînd capul.

— Cu cine am cinstea să vorbesc? întrebă el într-o franceză care nu l-ar fi dat de ruşine nici pe careva născut în Languedoc sau Provence.

— Cu căpitanul de cabotaj Pierre Antifer, răspunse maluinul, convins că aceste şase cuvinte aveau să-i smulgă un strigăt lui Zambuco, o săritură cît colo din fotoliu şi un scurt răspuns:

«Dumneata... în sfîrşit!»...

Bancherul nu tresări însă. Din gura făcută pungă nu se auzi nici un sunet. Răspunsul aşteptat nu se desprinse de pe buzele lui. Dar un ochi ager ar fi putut zări fulgerul care scăpără scurt de sub lentilele ochelarilor — un fulger pe care pleoapele sale, plecîndu-se, îl stinseră tot atît de repede.

— Vă spun că eu sînt jupîn Antifer...
— Am auzit.
— Antifer-Pierre-Servan-Malo, fiul lui Thomas Antifer din Saint-Malo... Ille-et-Vilaine... Bretania... Franţa...

— Aveți o scrisoare de credit pentru mine?... întrebă bancherul fără ca glasul lui să trădeze nici cea mai mică tulburare.

— O scrisoare de credit... da... răspunse jupîn Antifer, cu totul derutat de răceala acestei primiri, o scrisoare de credit de o sută de milioane...

— Să vedem!... răspunse simplu bancherul, ca şi cînd ar fi fost vorba de un document valorînd cîțiva piaştri.

Dintr-o dată maluinul se simți descumpănit. Cum? De douăzeci de ani acest flegmatic bancher era prevenit că îşi va avea partea dintr-o comoară de o valoare de neînchipuit, că într-o zi un oarecare Antifer va veni, ca să zicem aşa, să i-o aducă... şi el nici măcar nu tresărea în fața acestui trimis al lui Kamylk-Paşa?... Nici un strigăt de surpriză, nici o izbucnire de bucurie?... Asta-i bună! Să fi fost în documentul de pe insulița numărul unu vreo greşeală? Să fi fost vorba de un altul decît de acest maltez din Tunis? Era sau nu bancherul Zambuco posesorul latitudinii care avea să le îngăduie să pornească la cucerirea celei de a doua insulițe?

Un fior din cap pînă în picioare îl trecu pe dezamăgitul colegatar. Îi năvăli sîngele la inimă şi abia avu timpul să se aşeze pe unul din taburete.

Bancherul, fără a face o mişcare pentru a-i veni în ajutor, îl privea prin ochelari, în timp ce un rictus abia văzut i se schiță în colțul buzelor. Şi se părea că, dacă nu ar fi avut grijă să se stăpînească, i-ar fi scăpat aceste cuvinte:

— Cam slab de înger acest matelot!

Ceea ce însemna: «uşor de păcălit!»

În acest timp, Pierre-Servan - Malo îşi revenise. Apoi, după ce îşi trecu batista peste față şi îşi plimbă pietricica printre dinți, se ridică de pe scaun întrebînd, în timp ce cu mîna lui mare bătea în masă:

— Dumneata eşti într-adevăr bancherul Zambuco?

— Da... singurul cu numele ăsta la Tunis.

— Şi nu mă aşteptai?

— Nu.

— Sosirea mea nu ți-a fost anunțată?

— Şi cum ar fi putut fi?

— Prin scrisoarea unui anumit paşă...

— Un paşă? răspunse bancherul. Dar eu am primit sute de scrisori de la paşale...

— Kamylk-Paşa... din Cairo?

— Nu-mi amintesc.

Toate aceste tertipuri aveau ca scop, de fapt, să-l tragă de limbă

pe jupîn Antifer, să-l facă să-i spună totul şi să-i ofere şi marfa, adică longitudinea, fără ca el să-i ofere latitudinea pe care o avea.

Totuşi, la auzul numelui de Kamylk-Paşa, avu într-adevăr aerul unui om căruia acest nume nu-i este necunoscut. Căuta parcă să-şi cerceteze amintirile.

— Stai puţin, spuse el aşezîndu-şi ochelarii. Kamylk-Paşa... din Cairo?...

— Da... reluă jupîn Antifer, un fel de Rotschild egiptean, care avea o avere imensă în aur, diamante şi pietre preţioase...

— Parcă mi-aduc aminte... într-adevăr...

— Şi care trebuie că te-a prevenit că jumătate din această avere o să fie a dumitale într-o zi...

— Ai dreptate, domnule Antifer şi scrisoarea asta o fi pe aici, pe undeva...

— Cum pe undeva?!... Nici nu ştii măcar unde este?...

— Oh! Aici nu se pierde nimic... O să o găsesc!

La auzul acestui răspuns, toată înfăţişarea jupînului Antifer, încleştarea mîinilor în chip de gheare arătau limpede că bucuros i-ar fi sucit gîtul bancherului dacă nu s-ar fi găsit scrisoarea.

— Haide, domnule Zambuco, reluă el încercînd să se stăpînească, ai un calm uimitor!... Vorbeşti de această afacere cu o indiferenţă...

— Ei!... făcu bancherul.

— Cum... cum ei!... Cînd este vorba de o sută de milioane de franci...

Buzele lui Zambuco nu schiţară decît o strîmbătură de dispreţ. De fapt, acelui om îi păsa de un milion tot atît cît i-ar fi păsat de o coajă de portocală sau de lămîie.

«Ah, ticălosul!... Va să zică e de o sută de ori milionar!» gîndi jupîn Antifer.

În acea clipă bancherul schimbă vorba vrînd să afle ceea ce nu ştia încă, şi anume, cărei înlănţuiri de fapte datora el vizita maluinului. Aşa că, ştergîndu-şi ochelarii cu colţul batistei, spuse pe un ton destul de neîncrezător:

— Dealtfel, dumneata crezi serios în această poveste cu comoara?...

— Dacă cred?... Aşa cum cred în Sfînta Treime!

Afirmă aceasta cu toată convingerea, cu toată credinţa de care este în stare un breton autentic.

Şi începu să-i povestească tot ce se petrecuse, în ce condiţii, în 1799, tatăl său îi salvase paşei viaţa; cum în 1842 sosise la Saint-Malo o scrisoare misterioasă înştiinţîndu-l că averea se află pe o insuliţă care urma să fie căutată; cum el, Antifer, primise de la tatăl său, muribund, acest secret numai de el ştiut; cum timp de două-

zeci de ani aşteptase mesagerul însărcinat să completeze formula hidrografică cu ajutorul căreia să determine pe hartă poziţia acestei insuliţe; cum Ben-Omar, un notar din Alexandria, cel căruia îi fuseseră încredinţate ultimele dorinţe ale lui Kamylk-Paşa, îi adusese testamentul acestuia cuprinzînd longitudinea atît de dorită, care longitudine folosise la calcularea pe hartă a insuliţei din golful Oman, în largul portului Mascat; cum jupîn Antifer, însoţit de nepotul său Juhel, de prietenul său Trégomain, de Ben-Omar care îi era impus în calitatea lui de executor testamentar şi de secretarul lui Ben-Omar, făcuseră, cu toţii, călătoria de la Saint-Malo la Mascat; cum descoperiseră insuliţa în cuprinsul golfului, undeva în larg, în faţa localităţii Sohar; cum, în sfîrşit, în loc de comoară, chiar în locul indicat printr-un dublu K, nu găsiseră decît o cutie, iar în acea cutie un document cu longitudinea unei a doua insuliţe, document pe care jupîn Antifer trebuia să-l comunice bancherului Zambuco din Tunis care avea latitudinea ce ar fi permis să se determine poziţia acestei insuliţe...

Oricît de nepăsător ar fi vrut să pară, bancherul ascultase toată această poveste cu o foarte mare atenţie. Un uşor tremur al degetelor sale lungi arăta o vie emoţie. La sfîrşit, cînd pe jupîn Antifer îl trecuseră toate năduşelile, Zambuco se mărgini să spună:

— Da... într-adevăr... se pare că existenţa comorii nu poate fi pusă la îndoială... Dar... ce interes a avut Kamylk-Paşa să procedeze aşa?...

E drept că scopul nu părea prea clar.

— Tot ce putem crede, răspunse jupîn Antifer, este că... Dar mai întîi, domnule Zambuco, ai fost dumneata amestecat vreodată în viaţa atît de agitată a paşei? Ai avut vreodată prilejul să-l ajuţi în vreun fel?...

— Fără îndoială... şi chiar foarte mult.

— Cînd?

— Atunci cînd s-a gîndit să-şi lichideze averea, pe cînd locuia la Cairo, unde locuiam şi eu în acea vreme.

— Ei bine... acum mi-e clar... A vrut să lase descoperirea comorii pe seama celor două fiinţe cărora înţelegea el să le arate recunoştinţa sa... dumitale... şi mie, în lipsa tatălui meu...

— Şi de ce nu ar mai fi şi alţii? sugeră bancherul.

— Ah, nu-mi spune asta! strigă jupîn Antifer care cu o formidabilă lovitură de pumn făcu să se cutremure masa. Ajunge... sîntem şi aşa prea mulţi, doi!...

— Asta aşa e, replică Zambuco. Dar încă o lămurire, te rog. De ce te însoţeşte în cercetările dumitale acest notar din Alexandria?

— O clauză din testament îi dă dreptul — cu condiţia categorică

de a asista în persoană la dezgroparea comorii — la încasarea unui comision...

— Şi care este acest comision?

— Unu la sută.

— Unu la sută!... Auzi, pungaşul!

— Pungaşul, într-adevăr... ăsta-i numele pe care îl merită, exclamă jupîn Antifer, şi crede-mă că nu l-am cruţat!

Era un calificativ asupra căruia cei doi colegatari se vor înţelege totdeauna de minune şi, oricît de nepăsător ar fi vrut să pară bancherul, să nu ne mirăm că îi scăpase acest strigăt din inimă.

— Acum, cunoscînd situaţia, cred că nu mai există nici un motiv să nu fim sinceri unul faţă de celălalt.

Bancherul, însă, nu dădu nici un semn că ar fi impresionat.

— În ce mă priveşte, eu am noua longitudine aflată pe insuliţa numărul unu, continuă jupîn Antifer şi dumneata ai, probabil, latitudinea insuliţei numărul doi...

— Aşa este... răspunse oarecum şovăind Zambuco.

— Atunci, de ce cînd am sosit, cînd ţi-am spus cum mă cheamă, te-ai făcut că nu ştii nimic despre toată povestea asta?...

— Foarte simplu, fiindcă nu voiam să mă dau pe mîna primului venit... Dumneata, nu te supăra, puteai să fii un impostor şi voiam să mă asigur... Dar dacă ai documentul care te sileşte să iei legătura cu mine...

— Îl am.

— Să-l văd.

— O clipă, domnule Zambuco! Dai... dau!... Dumneata ai scrisoarea lui Kamylk-Paşa?...

— O am.

— Ei bine... Scrisoarea în schimbul documentului... Schimbul trebuie să se facă în chip corect şi reciproc.

— Fie! încuviinţă bancherul.

Şi, ridicîndu-se, se îndreptă către casa de bani, făcu să funcţioneze încuietoarea cu o anumită încetineală, care pe jupîn Antifer îl făcea să turbeze.

Pentru ce acest inexplicabil fel de a proceda? Să fi vrut oare Zambuco să facă la fel ca Ben-Omar la Saint-Malo, căutînd să-i şterpelească maluinului secretul pe care notarul nu i-l putuse smulge?

Nu, nicidecum, fiindcă acest lucru nu ar fi fost cu putinţă faţă de un om atît de hotărît să nu-şi dea marfa din mînă decît pentru bani peşin. Dar bancherul avea un plan, un plan îndelung şi temeinic socotit, un plan care, dacă reuşea, avea să-i asigure familiei sale, adică lui, milioanele lui Kamylk-Paşa, plan care impunea — şi asta

era o condiție absolut necesară — ca tovarășul său de moștenire să fie văduv sau burlac.

Așa că, tot făcînd să zdrăngăne zăvoarele casei sale de bani, se întoarse o clipă și cu un glas cam tremurător întrebă:

— Dumneata nu ești căsătorit?...

— Nu, domnule Zambuco, și de aceea sînt într-o situație socială pentru care mă felicit zi și noapte.

Ultima parte a acestui răspuns îl făcu pe bancher să se încrunte în timp ce se întorcea la zăvoarele casei lui de bani.

Să fi avut, deci, acest Zambuco o familie? Da, însă nimeni din Tunis nu o știa. În realitate, familia lui era alcătuită doar dintr-o soră. Domnișoara Talisma Zambuco trăia destul de modest la Malta, dintr-o pensie pe care i-o dădea fratele ei. Numai că — și asta este important să adăugăm — ea trăia aici de patruzeci și șapte de ani, putem spune chiar de jumătate de secol. Nu avusese niciodată prilejul să se mărite — în primul rînd fiindcă frumusețea, inteligența, spiritul, averea sa lăsau de dorit și de asemenea fiindcă fratele său nu-i găsise încă un soț, iar pretendenților se pare că nu le dădea în gînd să se prezinte din proprie inițiativă.

Cu toate acestea, Zambuco era convins că într-o zi sora sa se va mărita... Cu cine, Dumnezeule mare?... Ei bine, cu acest Antifer a cărui vizită o aștepta de douăzeci de ani și care ar fi împlinit visul bătrînei fecioare, numai dacă ar fi fost burlac sau văduv. Căsătoria odată făcută, milioanele aveau să rămînă în familie și domnișoara Talisma Zambuco nu va fi pierdut nimic așteptînd. Se înțelege de la sine că ea era cu totul supusă fratelui său și că un soț oferit de el va fi primit cu ochii închiși.

Dar maluinul se va învoi oare să și-i închidă pe ai lui pentru a lua în căsătorie pe această antică malteză?

Bancherul nu se îndoia de asta fiindcă era, credea el, în situația de a-i putea impune colegatarului său condițiile care îi conveneau. Dealtfel, marinarii nu au dreptul să fie mofturoși, cel puțin așa socotea el.

Ah, nefericitule Pierre-Servan-Malo, pe ce galeră ai nimerit și cu cît ar fi fost mai plăcută o plimbare pe Rance, chiar cu *Fermecătoarea Amélie*, barcazul prietenului tău Trégomain, pe vremea cînd îl mai avea!

Ne dăm acum seama de jocul pe care îl juca bancherul. Nimic mai simplu și în același timp nimic mai bine ticluit. El nu o să dea latitudinea sa decît în schimbul vieții jupînului Antifer — să ne înțelegem, a vieții înlănțuite printr-o necruțătoare căsătorie cu domnișoara Talisma Zambuco.

În primul moment, înainte de a scoate din casa de bani scrisoarea lui Kamylk-Paşa, în clipa cînd potrivea cheia în broască, păru că se răzgîndeşte şi veni să se aşeze pe scaun.

Ochii jupînului Antifer aruncară un fulger dublu, aşa cum se întîmplă în anumite condiţii meteorologice, cînd spaţiul este saturat de electricitate.

— Ce mai aştepţi?... întrebă el.

— Mă gîndesc la un lucru, răspunse bancherul.

— La care, dacă nu-ţi e cu supărare?...

— Crezi că în afacerea asta drepturile noastre sînt absolut egale?

— Sigur că sînt!

— Eu... nu cred.

— Şi de ce?...

— Fiindcă nu dumneata, ci tatăl dumitale a fost cel care i-a făcut paşei un serviciu, pe cînd eu... eu în persoană... sînt cel care...

Jupîn Antifer îl întrerupse şi trăsnetul prevestit de acel dublu fulger izbucni.

— Ah! Asta-i? Încerci cumva să-ţi baţi joc de un căpitan de cabotaj?... Oare drepturile tatălui meu nu sînt şi ale mele, dat fiind că eu sînt singurul moştenitor? Vrei să respecţi dorinţa testatorului, da sau nu?...

— Eu vreau să fac ce o să-mi convină! răspunse aspru şi scurt bancherul.

Jupîn Antifer se ţinu de masă ca să nu se năpustească asupra lui, după ce dădu un picior taburetului.

— Ştii că nu poţi face nimic fără mine! îi aminti maltezul.

— Nici dumneata fără mine! replică maluinul.

Discuţia se înfierbînta. Unul era stacojiu de furie, celălalt şi mai palid ca de obicei, dar foarte sigur de el.

— Vrei să-mi dai latitudinea pe care o ai? strigă jupîn Antifer în culmea furiei.

— După ce o să-mi dai mai întîi longitudinea, răspunse bancherul.

— Niciodată!

— Fie!

— Iată documentul meu, urlă jupîn Antifer scoţîndu-şi portofelul din buzunar.

— Păstrează-l... nu am ce face cu el!

— Nu ai ce să faci?... Uiţi că este vorba de o sută de milioane...

— De o sută de milioane, într-adevăr.

— Şi că o să le pierdem dacă nu izbutim să găsim insuliţa unde au fost îngropate?

— Ducă-se... spuse bancherul.

Şi făcu o mutră atît de disprețuitoare încît interlocutorul său abia se mai putea stăpîni să nu-l înhațe de beregată... Un mizerabil care nu voia să ia în primire o sută de milioane — şi asta numai aşa, ca să nu profite nimeni!

Poate că niciodată bancherul Zambuco, care în lunga lui carieră de cămătar strînsese — la figurat — pe mulți nenorociți de gît, nu fusese mai aproape să fie — de data asta el — sugrumat la propriu. Fără îndoială îşi dădu seama de acest pericol fiindcă îşi îndulci glasul cînd spuse:

— Ar fi, cred, o posibilitate de a ne înțelege!

Jupîn Antifer îşi strînse pumnii şi şi-i înfundă în buzunare ca să nu cadă în ispita de a-i folosi.

— Domnule, spuse bancherul, eu sînt bogat, am gusturi foarte simple şi nu cele cincizeci de milioane, nici chiar o sută vor schimba ceva în felul meu de a trăi. Dar am o patimă, patima de a aduna sac de aur peste sac de aur şi mărturisesc că averii lui Kamylk-Paşa i-ar sta bine în casele mele de bani. Ei bine, de cînd ştiu de comoara asta, nu am mai avut alt gînd decît cum să fac să fie toată a mea.

— Vezi dumneata aşa ceva, domnule Zambuco?

— Aşteaptă!

— Şi partea care mi se cuvine?...

— Partea dumitale?... Nu s-ar putea ca dîndu-ți-o să facem în aşa fel încît să rămînă şi ea în familia mea?...

— Atunci nu ar mai fi în a mea...

— Dacă îți place; dacă nu...

— Mai lasă-te de fițe, domnule fluieră-vînt... şi vorbeşte mai lămurit!

— Am o soră, domnişoara Talisma...

— Să-ți trăiască!

— Locuieşte la Malta.

— Cu atît mai bine dacă îi prieşte clima.

— Are patruzeci şi şapte de ani şi este încă o persoană bine pentru vîrsta ei.

— Asta nu mă miră... dacă îți seamănă!

— Ei bine... fiindcă tot eşti burlac... vrei să te căsătoreşti cu sora mea?...

— Să mă căsătoresc cu sora dumitale? exclamă Pierre-Servan-Malo, a cărui față congestionată era acum de un roşu aprins.

— Da... să o iei de nevastă, reluă bancherul cu acel ton hotărît care nu admitea replică. Datorită acestei căsătorii, cele cincizeci de milioane ale dumitale, pe de o parte, şi cele cincizeci de milioane ale mele, pe de altă parte, ar rămîne în familia mea.

Sauk, care-l aştepta...

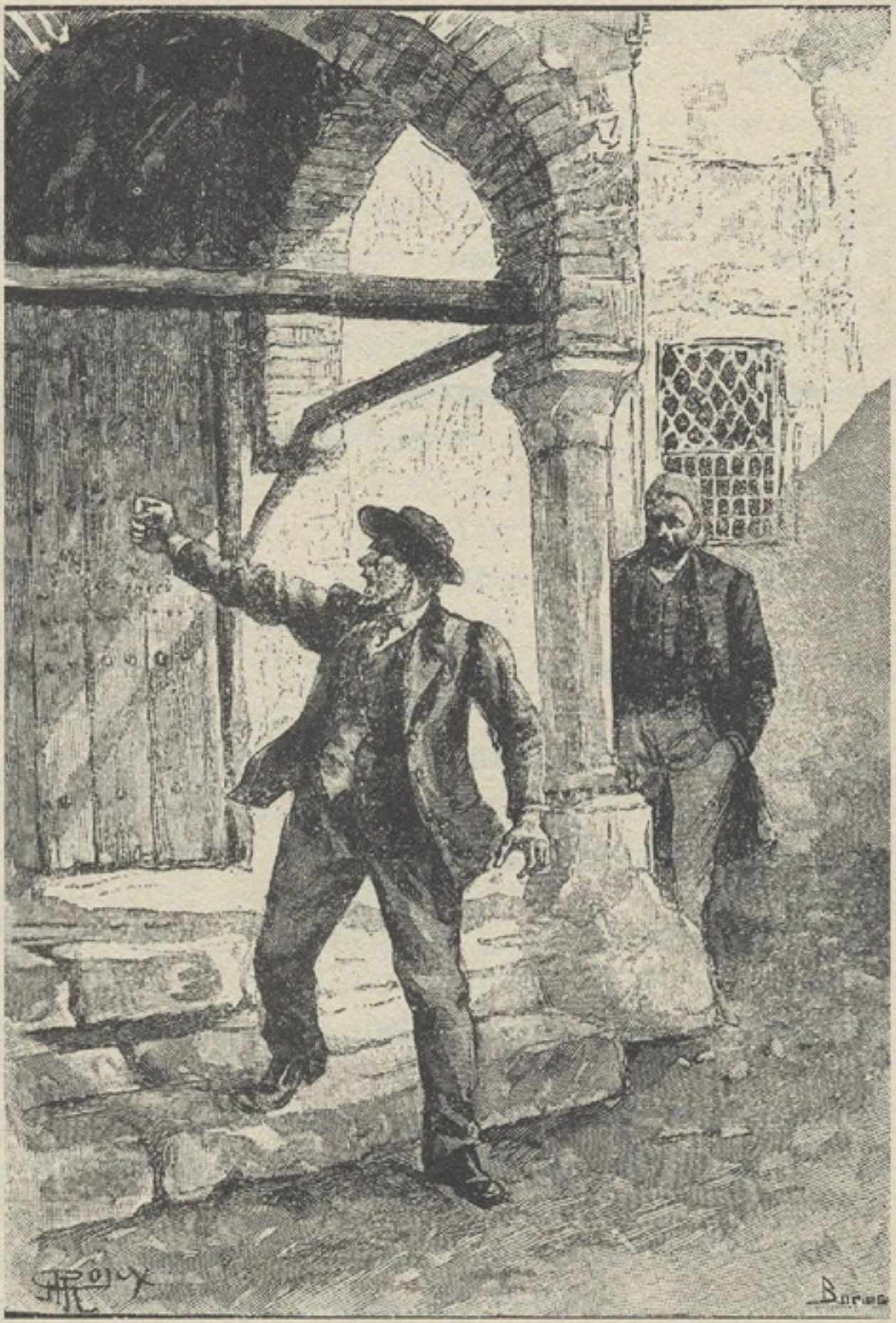

— Domnule Zambuco, răspunse jupîn Antifer care-şi rostogolea pietricica între dinţi, aşa cum valurile rostogolesc pietricelele pe o plajă, domnule Zambuco...

— Domnule Antifer...

— Propunerea dumitale... este serioasă?...

— Cît se poate de serioasă şi dacă nu vrei să te căsătoreşti cu sora mea îţi jur că totul se sfîrşeşte între noi şi poţi să te îmbarci pentru Franţa!

Se auzi un horcăit înăbuşit. Jupîn Antifer se sufoca. Îşi smulse cravata de la gît, îşi înşfăcă pălăria, deschise uşa cabinetului, se năpusti în curte, apoi coborî în stradă, dînd din mîini şi agitîndu-se ca un nebun.

Sauk care îl aştepta, văzîndu-l într-un asemenea hal, se luă după el tare neliniştit.

Ajuns la hotel, maluinul se repezi în vestibul. Zărindu-şi nepotul şi prietenul aşezaţi în fundul micului salon de lîngă sala de mîncare, le strigă de acolo:

— Ah, mizerabilul! Ştiţi ce vrea?...

— Să te ucidă? întrebă Gildas Trégomain.

— Mai rău!... Vrea să mă căsătoresc cu sora lui!

Capitolul IV

ÎN CARE CUMPLITA LUPTĂ DINTRE OCCIDENT ŞI ORIENT SE SFÎRŞEŞTE CU VICTORIA CELUI DIN URMĂ

Deşi deprinşi de cîtva timp cu mii de încurcături de tot felul, putem spune totuşi că nici Gildas Trégomain, nici Juhel nu se aşteptau la aşa ceva. Jupînul Antifer, burlac înrăit, să fie încolţit în asemenea chip? Şi cît de rău încolţit?... Încolţit de o căsătorie pe care era silit să o facă, ameninţat fiind, altfel, să-şi piardă partea lui din uriaşa moştenire!

Juhel îl rugă pe unchiul său să povestească lucrurile pe îndelete. Acesta le povesti însoţindu-le cu o explozie de înjurături ca nişte proiectile, ce din nefericire nu-l puteau atinge pe Zambuco, adăpostit în casa lui din cartierul maltez.

Îl vedeţi oare pe acest flăcău bătrîn de patruzeci şi şase de ani căsătorit cu o domnişoară de patruzeci şi şapte, devenind un fel de oriental, ceva cam ca un Antifer-Paşa?

Cu totul uluiţi, Gildas Trégomain şi Juhel se priveau în tăcere; prin minte însă le trecea, fără îndoială, acelaşi gînd.

«S-au dus pe copcă milioanele!» își spunea luntrașul.

«Nici o piedică în calea căsătoriei cu scumpa mea Énogate!» își spunea Juhel.

De fapt, era cu totul de necrezut ca jupîn Antifer să dea curs pretențiilor lui Zambuco, consimțind să devină cumnatul bancherului. Nu s-ar fi putut supune acestei sminteli, nici chiar dacă ar fi fost vorba de un miliard.

În acest timp maluinul se plimba de la un capăt la altul al salonului. Se oprea apoi, se așeza, se apropia de nepotul și de prietenul său, ca și cînd ar fi vrut să-i privească atent în față, apoi numaidecît își întorcea privirea. Adevărul este că îți făcea rău să-l vezi și dacă Gildas Trégomain fusese vreodată pe punctul de a crede că prietenul său este la un pas de a-și pierde mințile, în această clipă a fost.

Așa că, atît el cît și Juhel păreau a se fi înțeles fără vorbe să nu-l contrazică, orice ar fi spus. Cu timpul, acest spirit descumpănit se va întoarce la o sănătoasă înțelegere a situației.

În cele din urmă vorbi din nou, tăindu-și frazele cu exclamații furibunde:

— O sută de milioane... pierdute din încăpățînarea acestui șnapan!... Nu ar merita oare să i se taie capul... să fie spînzurat... împușcat... spintecat... otrăvit... și în același timp tras în țeapă?... Nu vrea să-mi dea latitudinea dacă nu o iau de nevastă... Să mă însor cu maimuța aia din Malta... de care ar fugi și un maimuțoi din Senegambia... Mă vedeți voi soțul acestei domnișoare Talisma?

Firește că nu! Prietenii lui gîndeau la fel și introducerea unei asemenea cumnate și mătuși în sînul preacinstitei familii Antifer ar fi fost una din cele mai necrezute eventualități, pe care nimeni nu ar fi putut să o încuviințeze.

— Ia spune... luntrașule?...

— Ce, prietene?...

— Are cineva dreptul să lase o sută de milioane în fundul unei gropi, cînd nu ar avea decît un pas de făcut pentru a le scoate?

— Nu sînt pregătit să răspund la o asemenea întrebare! răspunse în doi peri Trégomain.

— Ah, nu ești pregătit! exclamă jupîn Antifer aruncîndu-și pălăria într-un colț al salonului. Așa!... Dar la asta ești pregătit să răspunzi?...

— La ce?...

— Dacă un individ ar încărca un vas, să zicem un barcaz... O *Fermecătoare Amélie*, dacă vrei...

Gildas Trégomain simți că *Fermecătoarea Amélie* avea să treacă printr-un sfert de ceas neplăcut.

— ...dacă ar încărca această hodoroagă cu o sută milioane de aur

* Proiectul R.I. – 2010 * * Colectia Jules Verne *

şi ar vesti obştei că o s-o scufunde în mare pentru a îneca milioanele din ea, tu crezi că guvernul l-ar lăsa să facă după bunul lui plac?... Hai!... Vorbeşte!

— Nu cred, prietene.

— Şi totuşi bestia de Zambuco asta are de gînd! Un singur cuvînt are de spus ca să găsim milioanele lui şi ale mele, şi se încăpăţînează să tacă!

— Nu cunosc un ticălos mai dezgustător! replică Gildas Trégomain, care izbuti să facă pe înfuriatul.

— Ascultă... Juhel...

— Unchiule?...

— Dacă l-am denunţa autorităţilor?...

— Fără îndoială... ar fi ultima soluţie...

— Da... fiindcă autorităţile pot face ceea ce un particular nu poate... Ele pot să-l pună la cazne... să-l chinuiască... să-l ardă la tălpi... şi o să trebuiască să se supună!

— Ideea nu-i rea, unchiule.

— Minunat, Juhel, şi ca să-i vin de hac acestui negustor hrăpăreţ, sînt gata să-mi sacrific partea mea din comoară dăruind-o statului...

— Ah, ce frumos ar fi, ce nobil şi generos! exclamă barcazierul. Ar fi într-adevăr vrednic de un francez... de un maluin... de un Antifer...

Fără îndoială că, făcînd această propunere, unchiul lui Juhel mersese mai departe decît ar fi vrut, fiindcă îi aruncă lui Gildas Trégomain o privire atît de cruntă încît bietul om îşi curmă scurt elanul de admiraţie.

— O sută de milioane!... O sută de milioane!... repeta jupîn Antifer. O să-l ucid... pe acest blestemat de Zambuco.

— Unchiule!...

— Prietene!...

Şi într-adevăr, în halul de furie în care se afla, se puteau teme ca maluinul să nu facă vreo prostie... de care, dealtfel, nu ar fi putut fi făcut răspunzător, fiindcă ar fi săvîrşit-o, fără doar şi poate, într-un acces de nebunie.

Dar cînd Juhel şi Trégomain încercară să-l calmeze, îi respinse violent învinuindu-i că se înţeleg cu duşmanii, că îl susţin pe Zambuco în loc să-l ajute pe el pentru a-l strivi pe acesta ca pe o libarcă din cămara cu provizii a unei corăbii!

— Lăsaţi-mă... lăsaţi-mă! strigă el în cele din urmă.

Şi luîndu-şi pălăria, trînti uşile năpustindu-se afară din salon.

Crezînd că jupîn Antifer avea să se ducă acasă la bancher, cei doi se hotărîră să se repeadă pe urmele lui pentru a preîntîmpina o nenorocire. Din fericire se liniştiră văzîndu-l că o apucă spre scara cea

mare şi urcă în camera lui în care se închise întorcînd de două ori cheia în broască.

— Ăsta era cel mai bun lucru pe care îl avea de făcut! încheie barcazierul clătinînd din cap.

— Da... bietul meu unchi! răspunse Juhel.

După o asemenea întîmplare, abia de s-au atins de mîncare, le pierise pofta.

După ce îşi terminară cina, cei doi prieteni părăsiră hotelul cu gîndul să respire aerul curat de pe malurile Bahirei. Cînd să iasă, s-au întîlnit cu Ben-Omar însoţit de Nazim. Era nepotrivit oare să-l informeze pe notar de cele ce se petrecuseră?... Nu, fără îndoială. Dar cînd auzi condiţiile impuse de bancher jupînului Antifer, notarul strigă:

— Trebuie să se căsătorească cu domnişoara Zambuco! Nu are dreptul să refuze... Nu! Nu are acest drept!

Era şi părerea lui Sauk, care nu ar fi stat nici o clipă pe gînduri să se însoare cu oricine, dacă această căsătorie i-ar fi adus o asemenea zestre.

Gildas Trégomain şi Juhel le întoarseră spatele; o luară apoi foarte gînditori pe aleea Marinei.

O seară frumoasă; răcoarea proaspătă a brizei invita parcă populaţia tunisiană la plimbare. Tînărul căpitan şi luntraşul se îndreptară, hoinărind agale, către zidul încintei, trecură de poartă, se învîrtiră încolo şi încoace pe malul lacului şi în cele din urmă se duseră să se aşeze la o masă în cafeneaua *Wina* unde, cu o sticlă de «manuba» în faţă, putură să discute pe îndelete despre ale lor. Pentru ei totul era acum limpede. Jupîn Antifer nu o să consimtă niciodată să se supună poruncilor bancherului Zambuco... Ca urmare, va trebui să renunţe la căutarea celei de a doua insuliţe... Deci... vor fi obligaţi să părăsească Tunisul cu primul pachebot... Deci vor avea nemărginita bucurie de a se întoarce în Franţa pe drumul cel mai scurt.

Era, fără îndoială, singura soluţie posibilă. Şi nu erau deloc nefericiţi întorcîndu-se la Saint-Malo fără traista plină a lui Kamylk-Paşa. La urma urmei, de ce o fi născocit excelenţa-sa atîtea tertipuri?

Către orele nouă, Gildas Trégomain şi Juhel se întoarseră la hotel. Intrară în odaia lor, după ce se opriră o clipă în faţa celei a unchiului şi prietenului lor. Acesta nu dormea. Nici nu se culcase măcar. Umbla cu paşi repezi, vorbea pe nerăsuflate şi în gură i se ciocneau aceleaşi cuvinte:

— Milioane... Milioane... Milioane!

Barcazierul făcu cu mîna acel gest care arată o minte complet zdruncinată.

Apoi, după ce îşi urară noapte bună, se despărţiră destul de îngrijoraţi.

A doua zi, Gildas Trégomain şi Juhel se sculară dis-de-dimineaţă. Nu era oare de datoria lor să se ducă la jupîn Antifer, să mai cîntărească o ultimă dată situaţia ivită din refuzul lui Zambuco şi să ia, în sfîrşit, fără a mai amîna, o hotărîre? Şi această hotărîre nu ar fi trebuit ea să ducă la următoarea concluzie: să-şi facă bagajele şi să părăsească Tunisul? Or, după informaţiile pe care le avea tînărul căpitan, pachebotul care făcuse escala în La Goulette trebuia să ridice ancora chiar în seara aceea şi să pornească spre Marsilia. Ce n-ar fi dat Juhel ca unchiul său să se afle pe vas, închis în cabina lui şi la vreo douăzeci de mile de litoralul african!

Barcazierul şi tînărul căpitan o luară pe coridorul care ducea la odaia jupînului Antifer.

Bătură la uşă.

Nici un răspuns.

Juhel bătu a doua oară, mai tare...

Aceeaşi tăcere.

Să fi dormit oare unchiul atît de adînc, somn de marinar din care nu-l trezesc nici tunurile de calibrul douăzeci şi patru?... Sau poate că, într-un moment de desperare, într-un acces de febră, să se fi...?

Într-o clipă, coborînd cîte patru trepte deodată, Juhel fu la portar în timp ce Trégomain, căruia i se muiaseră picioarele, se ţinea de balustrada scării ca să nu se rostogolească pînă jos.

— Domnul Antifer?...

— A ieşit dis-de-dimineaţă, răspunse portarul la întrebarea pusă de tînărul căpitan.

— Şi nu a spus unde se duce?...

— Nu a spus.

— Să se fi dus, oare, din nou la şnapanul de Zambuco? exclamă Juhel care îl trase repede pe Gildas Trégomain în piaţa Marinei.

— Dar... dacă s-a dus acolo... înseamnă că primeşte, murmură luntraşul ridicînd braţele spre cer.

— Cu neputinţă!... strigă Juhel.

— Nu! Nu-i cu putinţă!... Îl vezi întorcîndu-se la Saint-Malo, în casa lui din strada Hautes-Salles, însoţit de domnişoara Talisma Zambuco şi aducîndu-i micuţei noastre Énogate o mătuşă malteză?

— Unchiul meu a spus... o maimuţă!

Şi, foarte îngrijoraţi, se duseră să se aşeze la o masă din cafeneaua de peste drum de hotel. De acolo puteau pîndi întoarcerea jupînului Antifer. Se spune că noaptea este un bun sfătuitor, totuşi se mai întîmplă ca uneori să nu fie chiar aşa. Lucru ce, dealtfel, se şi adeveri.

Încă din zorii zilei, maluinul nostru pornise din nou către mahalaua malteză şi în cîteva minute, de parcă îl gonea din urmă o haită de cîini turbaţi, ajunsese la casa bancherului.

De obicei, Zambuco se scula odată cu soarele şi tot odată cu el se culca. Bancherul şi strălucitorul astru îşi făceau împreună drumul lor zilnic. Primul era deci în fotoliul lui, cu biroul în faţă şi casa de bani în spate, cînd îşi făcu apariţia jupîn Antifer.

— Bună ziua, spuse el potrivindu-şi ochelarii ca să cuprindă mai clar în lentilele lor chipul vizitatorului său.

— Continuă să fie ultimul dumitale cuvînt? răspunse imediat acesta pentru a deschide vorba.

— Ultimul.

— Refuzi să-mi dai scrisoarea lui Kamylk-Paşa, dacă nu consimt să-ţi iau sora în căsătorie?

— Refuz.

— Atunci mă însor cu ea...

— Eram sigur! O femeie care-ţi aduce cincizeci de milioane zestre... Fiul lui Rotschild ar fi fost prea fericit să devină soţul Talismei...

— Fie... o să fiu prea fericit! răspunse jupîn Antifer cu o strîmbătură pe care nici nu încerca să o ascundă.

— Hai, vino, cumnate, reluă Zambuco.

Şi se ridică îndreptîndu-se către scară, ca şi cînd ar fi vrut să urce la etaj.

— Cum? Este aici?... strigă jupîn Antifer.

Şi chipul lui arăta într-adevăr ca acela al unui condamnat în clipa în care este trezit şi căruia gardianul îi spune: «Haide... curaj!... E timpul...».

— Potoleşte-ţi nerăbdarea, frumosul meu îndrăgostit! replică bancherul. Uiţi că Talisma este la Malta?...

— Dar atunci unde mergem?... răspunse jupîn Antifer lăsînd să-i scape un oftat de uşurare.

— La telegraf.

— Ca să-i dai de veste?...

— Şi să-i spunem să vină aici...

— Dă-i de veste dacă vrei, dar să ştii, domnule Zambuco, te previn că nu am de gînd să-mi aştept... logodnica... la Tunis.

— Şi de ce?

— Fiindcă dumneata şi cu mine, adică noi, nu avem timp de pierdut! Cel mai urgent lucru este să pornim în căutarea insuliţei îndată ce vom cunoaşte poziţia ei!...

— Ei, cumnate, opt zile mai devreme sau opt zile mai tîrziu, nu-i totuna?

— Ba nu-i deloc totuna şi ar trebui să fii tot atît de grăbit ca şi mine să intri în stăpînirea moştenirii de la Kamylk-Paşa!

Da... cel puţin tot atît, fiindcă acest bancher zgîrcit şi hrăpăreţ, cu toate că încerca să-şi ascundă nerăbdarea sub o prefăcută indiferenţă, ardea de dorinţa de a încuia în casa sa de bani partea lui de milioane. Aşa că se hotărî să-i dea dreptate interlocutorului său.

— Fie, spuse el, nu o să te contrazic... O să o chem pe sora mea aici cînd ne întoarcem... Se cuvine totuşi să o previn de fericirea ce o aşteaptă.

— Da... care o aşteaptă, răspunse Pierre-Servan-Malo, fără să precizeze ce fel de fericire pregătea el celei care aştepta de atîţia ani pe soţul visurilor sale!

— Numai că, reluă Zambuco, trebuie să-mi dai o hîrtie în toată regula.

— Scrie-o şi ţi-o semnez.

— Cu o despăgubire?...

— De acord. De cît... despăgubirea?...

— Să zicem, cele cincizeci de milioane ce o să-ţi revină ca parte...

— Ne-am înţeles... şi să terminăm, răspunse jupîn Antifer resemnat să devină soţul domnişoarei Talisma Zambuco, dacă nu putea să scape de această fericire.

Bancherul luă o foaie de hîrtie şi cu scrisul lui mare întocmi în bună regulă angajamentul în care toţi termenii fură foarte amănunţit cîntăriţi. Se specifică acolo că partea ce i se cuvenea jupînului Antifer în calitate de legatar al lui Kamylk-Paşa îi va reveni în întregime domnişoarei Talişma Zambuco, în cazul în care logodnicul său ar refuza să o mai ia în căsătorie legitimă, cincisprezece zile după descoperirea comorii.

Şi cu numele său împodobit cu înfloriturî furioase, Pierre-Servan-Malo semnă angajamentul pe care bancherul îl închise într-un sertar al casei de bani. Scoase în acelaşi timp de acolo o hîrtie îngălbenită... Era scrisoarea lui Kamylk-Paşa, sosită cu douăzeci de ani înainte.

La rîndul lui, jupîn Antifer îşi scoase portofelul din buzunar şi trase din el o hîrtie tot atît de îngălbenită de trecerea anilor... Era documentul găsit pe insuliţa numărul unu.

Vi-i puteţi închipui pe aceşti doi moştenitori înfruntîndu-se ca doi duelişti gata să-şi încrucişeze spadele, braţele lor întinzîndu-se puţin cîte puţin, tremurîndu-le degetele la atingerea acestor hîrtii pe care nu le venea parcă să le dea?... Ce scenă pentru cineva care i-ar fi urmărit! O sută de milioane pe care o singură mişcare avea să le reunească într-o singură familie!

— Scrisoarea dumitale!... spuse jupîn Antifer.

— Documentul dumitale!... răspunse bancherul.

Se făcu schimbul. Era şi timpul. Inima acestor doi oameni bătea atît de tare încît ar fi sfîrşit prin a exploda.

Pe documentul pe care se menţiona că trebuie predat de un oarecare Antifer din Saint-Malo unui oarecare Zambuco din Tunis se afla longitudinea 7°23′ la est de meridianul Parisului.

Scrisoarea arătînd că numitul Zambuco din Tunis va primi într-o zi pe numitul Antifer din Saint-Malo cuprindea latitudinea 3°17′ sud.

Era acum de ajuns să se întretaie cele două linii pe o hartă pentru a se putea afla poziţia insuliţei numărul doi.

— Ai, desigur, un atlas? întrebă bancherul.

— Un atlas şi un nepot, răspunse jupîn Antifer.

— Un nepot?

— Da... un tînăr căpitan de cursă lungă care va lua asupra sa această operaţie.

— Şi unde-i acest nepot?...

— La *Hôtel de France*.

— Atunci să mergem acolo, cumnate! spuse bancherul trîntindu-şi pe cap o vechitură de pălărie cu boruri largi.

— Să mergem! răspunse jupîn Antifer.

Se îndreptară amîndoi către piaţa Marinei. Ajunşi în faţa poştei, Zambuco vru să intre cu gîndul să trimită o telegramă la Malta. Jupîn Antifer nu se împotrivi. Las' să afle domnişoara Talisma Zambuco că îi fusese cerută mîna de un «ofiţer din marina franceză» şi acordată de către fratele ei în condiţii de familie şi avere dintre cele mai avantajoase. După ce au plătit şi înregistrat telegrama, cele două personaje ale noastre porniră din nou către piaţă. Gildas Trégomain şi Juhel, zărindu-i, se grăbiră să-i întîmpine.

Cînd îi văzu, prima pornire a jupînului Antifer fu aceea de a întoarce capul. Dar se împotrivi acestei slăbiciuni ce nu era pe măsura lui şi îşi prezentă tovarăşul cît putu de scurt:

— Bancherul Zambuco.

Bancherul aruncă însoţitorilor viitorului lui cumnat o privire piezişă care nu avea nimic plăcut în ea.

Apoi jupîn Antifer adăugă adresîndu-i-se lui Zambuco:

— Nepotul meu Juhel... Gildas Trégomain, prietenul meu.

Şi la un semn al lui, îl urmară cu toţii la hotel, ocolindu-i în trecere pe Ben-Omar şi Nazim ca şi cînd nu i-ar fi cunoscut, urcară apoi scara, intrară în odaia maluinului, a cărei uşă fu închisă cu grijă.

Jupîn Antifer scoase din valiză atlasul adus din Saint-Malo. Îl deschise la planşa cu mapamondul planisferic şi, întorcîndu-se către Juhel, spuse:

— Şapte grade douăzeci şi trei minute longitudine estică şi trei grade şaptesprezece minute latitudine sudică.

Juhel nu-şi putu stăpîni un gest de dezamăgire. O latitudine sudică?... Kamylk-Paşa îi trimitea deci dincolo de ecuator? Ah, sărmana micuţă Énogate!... Gildas Trégomain abia îndrăznea să-l privească.

— Ei... ce aştepţi? îl întrebă unchiul său pe un asemenea ton, încît tînărului căpitan nu-i rămînea decît să-l asculte.

Îşi luă compasul şi urmărind cu vîrful lui al şaptelea meridian la care adăugă cele douăzeci şi trei de minute, coborî pînă la cercul ecuatorial. Străbătînd apoi paralela 3°17′ o urmări pînă acolo unde se întîlnea cu meridianul.

— Ei?... repetă jupîn Antifer, unde ne aflăm?

— În golful Guineii.

— Şi mai exact?...

— În dreptul statului Loango.

— Şi, mai exact?

— În apele golfuleţului Ma-Yumba.

— Mîine dimineaţă, spuse jupîn Antifer, luăm diligenţa pentru Bône, şi la Bône o să luăm trenul pînă la Oran.

Toate acestea fură spuse pe tonul foarte firesc cu care obişnuiesc căpitanii de vapor să comande o manevră atunci cînd apare inamicul.

Apoi, întorcîndu-se către bancher:

— Dumneata, desigur, ne însoţeşti?...

— Desigur.

— Pînă în golful Guineii?...

— Pînă la capătul lumii, dacă trebuie!

— Bine... fii gata de plecare...

— Am să fiu, cumnate!

Gildas Trégomain lăsă să-i scape, fără voie, un «aoleu!». La auzul acestui cuvînt atît de neobişnuit pentru urechile sale, era atît de uluit încît nici nu putu răspunde salutului batjocoritor cu care îl onoră bancherul, retrăgîndu-se.

Şi, în sfîrşit, cînd cei trei maluini rămaseră singuri în odaie, Gildas Trégomain îl întrebă:

— Aşadar... ai consimţit?...

— Da, luntraşule... ei şi?

Ei şi?... Cum tot nu ar mai fi avut ce spune, Gildas Trégomain şi Juhel socotiră că este mai potrivit să tacă.

Două ceasuri mai tîrziu, bancherul primea o telegramă expediată din Malta.

Domnişoara Talisma Zambuco recunoştea că este cea mai fericită dintre fete, aşteptînd să fie cea mai fericită dintre soţii!

Capitolul V

ÎN CARE BEN-OMAR ESTE ÎN MĂSURĂ SĂ COMPARE CELE DOUĂ FELURI DE LOCOMOȚIE: PE USCAT ȘI PE MARE

Pe acea vreme, rețeaua tunisiană de căi ferate, care este acum legată cu rețeaua algeriană, nu exista încă. Călătorii noștri trăgeau nădejde să ia la Bône trenul care lega provinciile Constantine, Alger și Oran.

Jupîn Antifer și tovarășii lui părăsiră în zorii zilei capitala Regenței. Se înțelege de la sine că bancherul Zambuco era cu ei, și Ben-Omar cu Sauk nu întîrziară să li se alăture. Era o adevărată caravană de șase persoane, care de data aceasta știau înspre ce meleaguri îi poartă nestăvilita lor foame de milioane. Nu avea nici un rost să se ascundă de Ben-Omar și, ca urmare, Sauk știa că expediția întru căutarea insuliței numărul doi se va desfășura în largul golfului Guineii, care închide în partea stîngă a Africii apele ținutului Loango.

— O etapă zdravăn de lungă, îi spusese Juhel lui Ben-Omar, și dacă te temi de oboselile acestei noi călătorii, ești liber să renunți!

Și, într-adevăr, de la Alger la Loango, ce de sute de mile de străbătut pe mare! Cu toate acestea, Ben-Omar nu șovăise; este adevărat că Sauk nici nu i-ar fi îngăduit vreo șovăire... Și apoi, acel strașnic comision care îi flutura prin fața ochilor...

Așadar, în ziua de 24 aprilie, jupîn Antifer, luîndu-l cu el pe Gildas Trégomain și Juhel, Sauk pe Ben-Omar și Zambuco luîndu-se pe el singur ocupau diferite locuri în diligența care făcea cursa între Tunis și Bône. Poate că nu aveau să schimbe nici un cuvînt între ei, dar cel puțin călătoreau împreună.

Să nu uităm că în ajun Juhel îi trimisese o nouă scrisoare Énogatei. În cîteva zile mama și fata aveau să știe către care punct al globului alerga jupîn Antifer în căutarea faimoasei sale moșteniri, acum rămasă numai pe jumătate. Această a doua parte a călătoriei ar fi putut dura aproximativ o lună de zile și cei doi logodnici nu puteau spera într-o revedere înainte de jumătatea lunii mai. Cît de desperată va fi Énogate la primirea acestei scrisori! Și măcar de ar fi putut fi convinsă că la întoarcerea lui Juhel toate piedicile vor fi înlăturate și că nunta lor s-ar putea face fără alte întîrzieri! Vai! Dar cu un asemenea unchi mai poți fi sigur de ceva?

În ceea ce îl privește pe Gildas Trégomain, să ne mărginim a spune că soarta îi hărăzise să treacă ecuatorul. El, luntrașul de pe Rance, navigînd pe apele emisferei australe! Ce vreți? În viață se întîmplă lucruri atît de uluitoare încît blîndul Gildas Trégomain nu se mai

mira de nimic — nici chiar dacă acele trei faimoase butoiaşe ale lui Kamylk-Paşa s-ar fi găsit în locul indicat, în măruntaiele insuliţei numărul doi.

Dealtfel, această preocupare nu-l împiedica deloc să arunce o privire cercetătoare asupra locurilor pe care le străbătea diligenţa, locuri care nu semănau în nici un fel cu cîmpiile bretone, nici măcar cu cele mai vălurite. Poate, însă, că era singurul dintre cei şase călători care se gîndea să păstreze amintirea acestor plaiuri tunisiene.

Vehiculul nu era prea confortabil şi nici nu mergea repede. De la un popas la altul, cei trei cai oboseau pe un drum cu hîrtoape, coaste abrupte de munte, cotituri repezi, mai ales în ciudata vale Medjerdah, rîuleţe năvalnice, fără podeţe şi a căror apă ajungea uneori pînă la osia roţilor.

Timpul era frumos, cerul de un albastru crud sau mai degrabă un albastru copt, într-atît era de cumplită căldura.

Bardo, palatul beiului care se întrezărea la stînga, te orbea cu albeaţa lui şi ar fi fost mai cuminte să nu-l priveşti decît cu ochelari fumurii. La fel şi alte palate înconjurate de ficuşi stufoşi şi arbuşti de piper, asemenea unor sălcii plîngătoare ale căror ramuri se pleacă pînă la pămînt. Ici şi colo se zăreau grupuri de corturi arabe acoperite cu pînze în dungi galbene, sub care se iveau chipuri serioase de femei, mutrişoare bronzate de copii, nu mai puţin grave decît ale mamelor lor. În depărtare, pe coline şi cîmpii, printre steiurile stîncoase, păşteau turme de oi, zburau cete de capre, negre ca pana corbului.

Uneori la trecerea diligenţei, cînd biciul pocnea şfichiuind aerul, zburau stoluri de păsări. Printre ele, papagalii, foarte numeroşi, îţi luau ochii cu culorile lor vii. Erau cu miile şi dacă natura îi învăţase să cînte, omul nu-i învăţase încă să vorbească. Deci se călătorea în zumzetul unui concert şi nu al unei trăncăneli.

Popasurile fură dese. Gildas Trégomain şi Juhel nu pierdeau ocazia să coboare pentru a-şi dezmorţi picioarele. Uneori bancherul Zambuco cobora şi el la fel, dar nu vorbea deloc cu tovarăşii lui de drum.

— Iată un bătrînel, spuse luntraşul, care, pare-mi-se, este tot atît de ahtiat de milioanele paşei ca şi prietenul nostru Antifer!

— Asta aşa este, domnule Trégomain, şi amîndoi colegatarii sînt demni unul de celălalt.

De cîte ori cobora din diligenţă, Sauk încerca să surprindă ceva din convorbirile pe care ceilalţi credeau că nu le înţelege. Cît despre Ben-Omar, el nu se mişca din colţul lui, chinuit de gîndul că în curînd va trebui să navigheze şi că, după neînsemnatele valuri ale Mediteranei, va fi silit să înfrunte şi talazurile Oceanului Atlantic!

Pierre-Servan-Malo nu se clintea nici el de la locul lui, cu gîndul numai la acea insuliță numărul doi, la acea stîncă pierdută printre apele fierbinți ale Africii!

În ziua aceea, înainte de apusul soarelui le apărură în cale cîteva moschei, chilii de preoți mahomedani, turnuri albe, minarete ascuțite: era orășelul Taburka, înrămat parcă în verdeață, care își păstrează întocmai înfățișarea lui de oraș tunisian.

Diligența făcu aici o haltă de cîteva ore. Călătorii găsiră un hotel, mai bine zis un han unde li se servi o cină bunișoară. Cît despre vizitarea orașului, nici vorbă nu putea fi. Din cei șase, numai luntrașul și poate Juhel, rugat de el, ar fi putut fi ispitiți.

Dealtfel, din teama de a nu întîrzia, jupîn Antifer le poruncise categoric, o dată pentru totdeauna, să nu se îndepărteze și ei înțeleseseră.

La nouă ceasuri seara, pe o minunată noapte scînteind de stele, își reluară călătoria. Nu era totuși lipsită de primejdii îndrăzneala de a străbate aceste cîmpii pustii între apusul și răsăritul soarelui — primejdii din pricina drumurilor rele, primejdii din pricina unor posibile întîlniri cu tîlhari de drumul mare — «krumiri» sau alții — primejdia de a fi atacați — ceea ce se întîmplă uneori — de fiare sălbatice. Și, foarte limpede, în umbra tainică din marginea junglei de-a lungul căreia înainta diligența, se auzeau răgete de lei, mîrîituri de pantere. Caii își luau atunci vînt și era nevoie de toată dibăcia vizitiului pentru a-i stăpîni. Cît despre miorlăitul hienelor, aceste mofturoase pisici nici nu erau luate în seamă!

În sfîrșit, pe la orele patru se înălbi de ziuă și cîmpia împrăștie o lumină subțire, îndeajuns de clară, totuși, ca încetul cu încetul să se poată desluși amănuntele. Mereu același orizont îngust, coline cenușii larg unduite, așternute pe pămînt ca o uriașă pelerină arabă. Rîul Medjerdah șerpuia la picioarele călătorilor, cu apa-i gălbuie, cînd potolit, cînd vijelios, între arbuști de dafin și eucalipți în floare.

Partea aceasta a țării ce se mărginește cu Krumiria are un relief mai neregulat. Dacă luntrașul ar fi călătorit cît de cît în Tirol, în afară de înălțimea mai mică totuși a munților, s-ar fi putut crede în mijlocul celor mai sălbatice locuri ale unui ținut alpin. Dar nu se afla în Tirol, nu se mai afla nici în Europa, ci departe, tot mai departe în fiecare zi. Și atunci colțurile gurii i se ridicau — chipul său părea astfel, mai gînditor — și sprîncenele lui groase se lăsau în jos; semn de neliniște.

Cîteodată tînărul căpitan și el se priveau lung și aceste priviri cuprindeau o întreagă discuție, care se purta între ei, fără vorbe.

În dimineața aceea, jupîn Antifer îl întrebă pe nepotul său:

— Unde o să fim pînă nu se înnoptează?...

— La popasul de la Gardimaou, unchiule.
— Şi la Bône cînd ajungem?...
— Mîine seară.

Posomorîtul maluin se închise din nou în tăcerea lui obişnuită, mai bine zis, gîndul său se rătăci din nou prin acel neîntrerupt vis care-l plimba din apele golfului Oman în apele golfului Guineii. Se oprea apoi asupra unicului punct de pe sferoidul terestru care-l putea interesa. Şi atunci îşi spunea că şi alţi ochi decît ai lui nu se dezlipeau de acest punct, ochii bancherului Zambuco. În adevăr, aceste două fiinţe de neam atît de diferit, cu obiceiuri atît de diferite, care nu ar fi trebuit să se întîlnească niciodată pe lumea asta, păreau că nu mai au decît un singur suflet, legaţi fiind unul de altul ca doi condamnaţi de acelaşi lanţ, cu singura deosebire că lanţul lor era de aur.

Între timp crîngul de ficuşi devenea tot mai des. Cînd şi cînd, apăreau, din desişul albăstrui al frunzelor şi florilor de ricin, sate arabe. Cîteodată se desfăşura în faţa ochilor cîte o mirişte aşternută pe coasta muntelui. Ici se înălţau corturile arabe, colo păşteau turme pe malul unui torent în albia căruia se prăvăleau apele rîurilor. Apoi se ivea cîte un han de poştă — de cele mai multe ori un grajd dărăpănat în care locuiau, într-o totală promiscuitate, oameni şi animale.

Seara, schimbară caii la Gardimaou; popasul se făcu lîngă o cabană de lemn, care, înconjurată de alte cîteva, avea să alcătuiască, douăzeci de ani mai tîrziu, una din staţiunile de cale ferată între Bône şi Tunis. După o oprire de două ore — cu mult prea lungi pentru cina sărăcăcioasă pe care le-a putut-o oferi hanul — diligenţa porni din nou la drum, urmînd cotiturile văii — cînd mergînd pe lîngă Medjerdah, cînd trecînd prin vadul unor rîuri a căror apă năvălea pînă la diligenţă udînd picioarele călătorilor, urcînd coaste atît de abrupte încît se părea că animalele nu le vor putea sui, coborînd povîrnişurile cu o iuţeală pe care frînele cu greu o puteau stăpîni.

Ţinutul era minunat, mai ales în împrejurimile localităţii Moughtars. Cu toate acestea nimeni nu putu să vadă nimic prin noaptea foarte întunecoasă învăluită în negură deasă. Dealtfel erau şi frînţi de oboseală după patruzeci de ore de călătorie atît de hurducată.

Se lumina de ziuă cînd jupîn Antifer şi tovarăşii lui ajunseră la Soukharas, la capătul unei nesfîrşite panglici aruncate peste colină, legînd tîrguşorul de vadul văii.

Un hotel curat — *Hotel Thagaste* — foarte aproape de piaţa cu acelaşi nume, făcu o bună primire călătorilor istoviţi. De data asta cele trei ceasuri petrecute aici nu li se mai părură prea lungi, şi cu siguranţă că li s-ar fi părut prea scurte dacă ar fi vrut să viziteze acest pitoresc Soukharas. De prisos să adăugăm că jupîn Antifer

şi bancherul Zambuco bombăniră pentru timpul pierdut cu acest popas. Dar diligenţa nu putea pleca înainte de orele şase dimineaţa.

— Linişteşte-te, îi spunea mereu Gildas Trégomain arţăgosului lui compatriot. O să fim la timp la Bône pentru trenul de mîine dimineaţă...

— Şi de ce, dacă ne-am grăbi puţin, nu l-am lua pe cel de seară? ripostă jupîn Antifer.

— Nu există, unchiule, adăugă Juhel.

— Şi ce dacă?... Este ăsta un motiv să mucezim în gaura asta?...

— Uite, prietene, spuse luntraşul, uite ici o pietricică pe care am cules-o pentru tine... A ta, de cînd o mesteci, trebuie că s-a tocit!

Şi Gildas Trégomain îi dădu jupînului Antifer o drăguţă de pietricică din prundişul văii Medjerdah, mare cît un bob de mazăre şi care fără întîrziere începu să scrîşnească între dinţii maluinului.

Luntraşul îl pofti apoi să meargă numai pînă în piaţa mare. El refuză categoric şi scoţînd din valiză atlasul îl deschise la harta Africii şi se aruncă în apele golfului Guineii, cu riscul de a-şi îneca acolo mintea.

Gildas Trégomain şi Juhel plecară să se mai plimbe în piaţa Thagaste: un pătrat imens plantat cu cîţiva arbori, mărginit de locuinţe orientale, de cafenele deja deschise, cu toate că era foarte devreme, şi în care se înghesuiau băştinaşii.

Ceaţa, la primele raze ale soarelui, se împrăştiase. Se anunţa o zi frumoasă, caldă şi luminoasă.

Luntraşul, plimbîndu-se, era numai ochi şi urechi. Încerca să prindă ici-colo un cuvînt, deşi nu putea să înţeleagă nimic; voia să vadă ce se petrece prin cafenele, în fundul prăvăliilor, cu toate că nu avea nimic de cumpărat în unele sau de consumat în celelalte. Dacă soarta îl aruncase în această călătorie de necrezut, măcar să culeagă cîteva amintiri de neuitat. Şi nu se putea opri să spună:

— Nu, Juhel, nu-i îngăduit să călătoreşti aşa cum călătorim noi! ...Nu ne oprim nicăieri!... Trei ceasuri la Soukharas... o noapte la Bône... apoi două zile pe drum de fier, cu opriri scurte prin staţii!... Ce am văzut eu din Tunisia?... Şi ce o să văd din Algeria?...

— Ai dreptate, domnule Trégomain... Toate astea nu au nici un sens!... Dar încearcă să-i spui ceva unchiului meu şi o să vezi ce o să iasă... Nu este vorba de o călătorie de plăcere, ci de o călătorie de afaceri!... Şi cine ştie cum o să se sfîrşească?...

— Cu o păcăleală, mi-e teamă, răspunse luntraşul.

— Da, reluă Juhel, şi de ce nu s-ar afla pe insuliţa numărul doi un alt document, care să ne trimită la insuliţa numărul trei?!...

— Şi la o insuliţă numărul patru, şi la o insuliţă numărul cinci,

şi la toate insulițele din cele cinci părți ale lumii! adăugă Gildas Trégomain, clătinîndu-şi în sus şi în jos blajina lui căpățînă.

— Şi dumneata eşti în stare să-l urmezi pe unchiul meu, domnule Trégomain?

— Eu?...

— Da... dumneata... dumneata care nu ştii să-i refuzi nimic!

— Este adevărat... Bietul om, îmi pare aşa de rău de el şi mă tem pentru minţile lui...

— Ei bine... eu, domnule Trégomain, sînt hotărît să mă opresc la insuliţa numărul doi! Are nevoie Énogate să se mărite cu un prinţ şi am eu nevoie de o prinţesă?...

— Nu, desigur! Dealtfel, acum, cînd comoara trebuie împărţită cu acest crocodil de Zambuco, nu mai este vorba decît de un duce pentru ea şi o ducesă pentru tine...

— Nu rîde, domnule Trégomain!

— Îmi pare rău, băiatule, fiindcă toate astea nu au darul de a mă înveseli nici pe mine, şi dacă o să fie vorba de prelungit căutările...

— Să se prelungească? exclamă Juhel. Nu!... Ne ducem la golful Loango, fie!... Dar... mai departe, niciodată!.. Ştiu cum să-l silesc pe unchiul să se întoarcă la Saint-Malo!

— Şi dacă încăpăţînatul refuză?

— Dacă refuză?... O să-l las să cutreiere singur... Eu o să mă întorc lîngă Énogate... şi cum în cîteva luni o să fie majoră... mă căsătoresc cu ea... orice ar fi!

— Stai, nu te aprinde aşa, dragul meu băiat, şi ai răbdare!... Sper ca totul să iasă bine... O să se sfîrşească totul prin căsătoria ta cu micuţa Énogate... şi la nunta voastră o să dansez rigodon-ul[1] nupţial... Dar să nu pierdem diligenţa şi să ne întoarcem la hotel... Dacă nu cer prea mult, mi-aş dori să ajungem la Bône înainte de a se înnopta, ca să mai apuc să văd măcar o parte din oraşul ăsta fiindcă, din celelalte, Constantine, Philippeville, aflate de-a lungul căii ferate, ce o să putem zări, aşa, în treacăt?... În sfîrşit, dacă nu o să fie posibil, îmi iau eu revanşa la Algerre. (Gildas Trégomain, nu s-a ştiut niciodată pentru ce, spunea «Algerre».) — Da... Algerre... unde, presupun, o să rămînem cîteva zile...

— S-ar putea, spuse Juhel, să nu găsim nici un vapor gata de plecare spre coasta occidentală a Africii şi va trebui să aşteptăm...

— O să aşteptăm... o să aşteptăm! replică luntraşul, căruia îi surîdea gîndul că o să poată vizita minunăţiile capitalei algeriene. Cunoşti Algerre, Juhel?...

[1] Dans în doi timpi, de origină provensală, la modă în sec. XVII şi XVIII.

— Da, domnule Trégomain.

— Am auzit de pe la marinari că este foarte frumos, oraşul clădit în amfiteatru, cu cheiuri, cu piețe, cu un arsenal, cu aşa-numita grădină d'Essai, cu un Mustafa grozav... cu o Casbah... mai ales o Casbah...

— Este foarte frumos, domnule Trégomain, răspunse Juhel. Dar eu cunosc ceva şi mai frumos încă... este Saint-Malo...

— Şi casa din Hautes-Salles... şi drăguța cămăruță de la etajul întîi, şi încîntătoarea copilă care locuieşte acolo! Desigur, sînt de aceeaşi părere cu tine, băiete! Dar fiindcă tot trebuie să trecem prin Algerre, lasă-mă să nădăjduiesc că o să pot vizita Algerre...

În timp ce se lăsa legănat de această speranță, luntraşul, urmat de tînărul său prieten, se îndrepta către hotelul *Thagaste*. Era şi timpul. Se înhămau caii, jupîn Antifer se învîrtea încolo şi încoace bombănind împotriva celor care întîrziau, deşi nimeni nu întîrziase.

Gildas Trégomain se grăbi să-şi plece capul sub privirea cruntă cu care îl fulgeră prietenul său. Cîteva minute mai tîrziu, îşi reluase fiecare locul în diligența care-i ducea pe pantele abrupte din Soukharas.

Era, desigur, mare păcat că nu-i fusese îngăduit luntraşului să cerceteze țara Tunisului. Nimic mai pitoresc — dealuri aproape cît munții, văi împădurite care aveau să silească viitoarea cale ferată să facă nenumărate cotituri. Apoi, răzbătînd printre desişuri, stînci uriaşe sfîrtecînd pămîntul; ici şi colo sate musulmane mişunînd de populație indigenă; focuri mari, aprinse la căderea nopții, aveau menirea să apere această populație de fiarele sălbatice.

Gildas Trégomain povestea bucuros cele ce aflase de la vizitiu, lui plăcîndu-i să stea de vorbă cu acest om de treabă, ori de cîte ori se ivea prilejul.

Într-un singur an nu se ucideau în aceste desişuri mai puțin de patruzeci de lei, cît despre pantere, numărul lor ajungea la cîteva sute, fără să mai vorbim de haitele urlătoare de şacali. Cum era de presupus, Sauk, despre care se credea că nu înțelege limba, rămînea indiferent la toate aceste înfricoşătoare povestiri, iar jupîn Antifer nu ducea grija panterelor şi a leilor tunisieni. Puteau să fie cu milioanele pe insulița numărul doi, că nu s-ar fi dat înapoi nici cu un pas.

Dar, bancherul de o parte, notarul de alta, trăgea cu urechea la poveştile lui Gildas Trégomain. Dacă Zambuco încrunta uneori din sprîncene, aruncînd priviri piezişe prin portieră, Ben-Omar, întorcîndu-le pe ale lui, se strîngea în colțul său, tresărind şi pălind cînd pe sub hățişurile drumului răsunau unele urlete răguşite.

— Ei, pe cinstea mea, spuse luntraşul, de la vizitiu ştiu că diligența

a fost atacată mai deunăzi... A trebuit să se tragă asupra fiarelor... Şi chiar noaptea trecută a trebuit să se dea foc trăsurii pentru a speria cu vîlvătaia flăcărilor o haită de pantere.

— Şi călătorii? întrebă Ben-Omar.

— Călătorii au fost siliţi să meargă pe jos pînă la prima haltă, răspunse Gildas Trégomain.

- Pe jos?... strigă notarul cu glas tremurător. Eu... eu nu o să pot niciodată...

— Atunci... o să rămîi în urmă, domnule Ben-Omar, şi fii sigur că nu o să te aşteptăm!

Bănuiţi, desigur, că acest răspuns prea puţin milos şi tot atît de puţin liniştitor venea de la jupîn Antifer. După asta maluinul nu se mai amestecă în vorbă şi Ben-Omar trebui să recunoască în sinea lui că, hotărît lucru, fie pe uscat, fie pe mare, el nu era făcut pentru călătorii.

Cu toate acestea, ziua trecu fără ca fiarele sălbatice să-şi fi făcut simţită prezenţa altfel decît prin urlete îndepărtate. Dar, spre marele lui necaz, Gildas Trégomain trebui să-şi spună că atunci cînd o să ajungă diligenţa la Bône, va fi întuneric beznă.

Într-adevăr erau ceasurile şapte seara cînd aceasta trecu pe lîngă Hippone, la trei sau patru kilometri înainte de oraş, o localitate vestită, ciudată prin bazinele sale adînci, unde bătrînii arabi se dedau la descîntece şi vrăji. Vreo douăzeci de ani mai tîrziu s-a pus aici temelia bisericii şi spitalului, pe care mîna puternică a cardinalului Lavigerie avea să le facă să răsară parcă din măruntaiele pămîntului.

Pe scurt, Bône era învăluit într-un întuneric adînc, cu promenada sa de-a lungul meterezelor, cu portul său alungit, care se termină la apus cu un cap nisipos, cu desişuri de verdeaţă care adumbresc cheiul, cu partea modernă a oraşului, cu piaţa sa largă unde se înalţă acum statuia domnului Thiers în redingotă de bronz, şi în sfîrşit cu o Casbah care ar fi putut să-i dea luntraşului o oarecare idee despre acea Casbah din Algerre.

Să recunoaştem că pe minunatul om îl urmărea ghinionul; se mîngîia doar cu gîndul că o să-şi ia revanşa în capitala Algeriei.

Traseră la un hotel aşezat în piaţă; au luat apoi masa şi s-au culcat de la ora zece, ca să fie gata pentru trenul de a doua zi dimineaţa. Şi se pare că în acea noapte, istoviţi de cele şasezeci de ore petrecute în diligenţă, dormiră cu toţii un somn adînc, chiar şi cumplitul Antifer.

* Proiectul R.I. – 2010 * * Colectia Jules Verne *

Capitolul VI

ÎN CARE SÎNT POVESTITE PERIPEȚIILE CĂLĂTORILOR ÎN TIMPUL DRUMULUI CU TRENUL DE LA BÔNE LA ALGER ȘI CU PACHEBOTUL DE LA ALGER LA DAKAR

Jupîn Antifer crezuse că o să găsească o cale ferată care să facă legătura între Bône și Alger; venise însă cu douăzeci de ani prea devreme. Așa că, a doua zi, îi pieri și glasul auzind răspunsul hotelierului în această privință.

— Cum?... De la Bône la Alger nu-i o cale ferată? strigă el furios.

— Nu, domnule, dar în cîțiva ani o să fie una... și dacă doriți să așteptați... spuse poznașul hotelier.

Fără îndoială că Ben-Omar nici nu și-ar fi dorit ceva mai bun, fiindcă desigur, ca să nu piardă timpul, aveau să continue drumul pe mare. Dar Pierre-Servan-Malo nu înțelegea să lase lucrurile așa.

— Este vreun vapor care pleacă? întrebă el cu un glas poruncitor.

— Da... acum, dimineață.

— Să ne îmbarcăm!

Și iată cum, la orele șase, jupîn Antifer părăsi orașul Bône pe un pachebot, împreună cu cei cinci tovarăși ai săi, din care doi, Juhel și Gildas Trégomain, aleși de el, iar ceilalți trei, Zambuco, Ben-Omar și Nazim, fără voia lui.

Nu are rost să ne oprim prea mult asupra întîmplărilor din timpul acestei călătorii de cîteva sute de kilometri.

Desigur Gildas Trégomain ar fi fost mai bucuros ca în locul călătoriei pe apă să se afle într-un vagon de cale ferată, fapt ce i-ar fi îngăduit să cunoască măcar prin fereastră aceste ținuturi pe care ciudatul drum de fier avea să le străbată cîțiva ani mai tîrziu. Socotea însă că avea să-și ia revanșa la Alger. Dacă jupîn Antifer își închipuia că o să găsească imediat la sosire un vas gata de plecare spre coasta occidentală a Africii, se înșela, și abia atunci va avea prilejul să-și pună răbdarea la încercare. Și în acest timp ce de minunate plimbări prin împrejurimi, poate chiar pînă la Blidah, la rîulețul Maimuțelor!... Luntrașul, oricum, nu avea nimic de cîștigat din descoperirea comorii! Ei și? Dar, cel puțin, va duce cu el o sumedenie de amintiri din capitala algeriană.

Erau orele opt seara cînd pachebotul, care mergea foarte repede, ancoră în portul Alger.

Noaptea, cu toate că scînteia de stele, era încă întunecoasă la această latitudine, chiar și în ultima săptămînă a lui martie. Conturul nedeslușit al orașului se estompa în negru către nord, rotunjit

parcă de cocoaşa cartierului Casbah, acel Casbah atît de dorit! Tot ce putu să observe Gildas Trégomain, ieşind din port, era că trebuia să urci nişte scări pentru a ajunge la un chei sprijinit pe arcade monumentale, că trebuia să mergi pe acest chei lăsînd la stînga un scuar strălucind de lumini, unde i-ar fi plăcut să se oprească, apoi un grup de case înalte, printre care şi *Hotel Europa*, unde jupîn Antifer şi prietenii lui fură bine primiţi.

După ce li se dădură odăile — a lui Gildas Trégomain fiind alături de cea a lui Juhel — călătorii îşi lăsară acolo bagajele şi coborîră din nou în sala de jos, unde luară masa. Aceasta ţinu cam pînă la orele nouă şi fiindcă în aşteptarea plecării pachebotului aveau destul timp, cel mai bun lucru ce-l aveau de făcut era să se culce, să-şi odihnească oasele printr-un somn care să le refacă puterile, astfel ca a doua zi, cînd aveau să-şi înceapă plimbările prin oraş, să fie proaspeţi şi bine dispuşi.

Totuşi, înainte de a-şi îngădui o odihnă binemeritată după acest lung drum — după o zi cu adevărat algeriană, caldă şi prăfoasă — Juhel vru să-i scrie logodnicei sale. Se apucă deci de scris îndată ce se întoarse în odaia lui. Scrisoarea avea să plece a doua zi, şi peste trei zile vor avea acasă noutăţi de la ei. Dealtfel, această scrisoare nu avea să-i spună Énogatei nimic deosebit, doar că el, Juhel, turba în sinea lui şi că o iubea din toată inima — ceea ce, de asemenea, nu era o noutate.

Dar se cuvine să menţionăm că, dacă Ben-Omar şi Sauk intraseră la ei în odăi în timp ce Gildas Trégomain şi Juhel se întorceau într-ale lor, jupîn Antifer şi Zambuco, cei doi cumnaţi — nu ne este oare îngăduit să folosim această formulă familială de vreme ce legătura fusese pecetluită printr-un contract în toată regula? — dispărură îndată după cină, fără să spună pentru ce anume părăseau hotelul. Acest lucru nu întîrzie să-i mire pe luntraş şi pe viitorul căpitan şi poate să-i neliniştească pe Sauk şi Ben-Omar. Mai mult ca sigur însă că, dacă l-ar fi întrebat cineva, maluinul tot nu ar fi răspuns.

Unde să se fi dus cei doi moştenitori? Să le fi venit poftă să hoinărească prin pitoreştile cartiere ale Algerului? Să fi fost numai curiozitatea de călători care îi făcea să umble de-a lungul străzilor Bab-Azoum şi altele, pe cheiul încă însufleţit de acel du-te-vino al celor care se plimbau? Presupuneri neîntemeiate şi cu care, sigur, prietenii lor nu ar fi fost de acord.

— Atunci?... făcu Gildas Trégomain.

Dealtfel, încă din timpul călătoriei, atît tînărul căpitan cît şi ceilalţi observaseră că de cîteva ori jupîn Antifer ieşise din mutismul său şi vorbise pe şoptite cu bancherul. Şi era evident că

Zambuco părea că încuviințează spusele interlocutorului său. Ce să fi pus oare la cale cei doi?... Plecarea asta la o oră destul de tîrzie nu dovedea ea un plan ticluit dinainte?... Ce plan?... Nu se puteau oare aştepta — cu cei doi cumetri afurisiți — la cele mai năstruşnice combinații?...

În acest timp, după ce îi strînsese mîna lui Juhel, luntraşul intră în odaia lui. Acolo, înainte de a se dezbrăca, deschise larg fereastra, dornic să respire puțin din acel minunat aer algerian. La palida lumină a stelelor, întrevăzu un spațiu larg desfăşurat, toată rada pînă la Capul Matifu, în care străluceau luminile vapoarelor ancorate sau pe cale de a se apropia de țărm odată cu briza înserării. Apoi, litoralul se lumină de focurile pescuitului cu torțe. Mai aproape, în port, duduiau maşinile unor pacheboturi întunecate, gata de plecare, ale căror coşuri largi împroşcau scîntei.

Dincolo de Capul Matifu se întindea marea, mărginită de un orizont pe care se înălțau strălucitoare constelații, ca un buchet de artificii. Ziua următoare avea să fie minunată, dacă te-ai fi luat după cele ce făgăduia noaptea; soarele avea să se înalțe radios, stingînd ultimele stele ale dimineții.

«Ce plăcere, gîndea Gildas Trégomain, să vizitezi acest nobil oraş Algerre, să-ți îngădui aici cîteva zile de odihnă după drăcescul drum început la Mascat şi înainte de a fi din nou aruncat dintr-o parte în alta pînă la insulița numărul doi... Am auzit vorbindu-se de restaurantul *Moise*, la Capul Pescade! De ce nu ne-am duce mîine să luăm o masă bună la *Moise?...*»

În acest moment, exact în clipa cînd ceasul bătea ora zece, în uşa odăii răsună o bătaie puternică.

— Tu eşti, Juhel?... întrebă Gildas Trégomain.

— Nu... sînt eu, Antifer.

— Îți deschid numaidecît, prietene.

— Nu-i nevoie. Îmbracă-te şi încuie-ți geamantanul.

— Geamantanul?...

— În patruzeci de minute plecăm.

— În patruzeci de minute?

— Şi nu întîrzia, fiindcă pacheboturile nu obişnuiesc să aştepte! Mă duc să-l anunț şi pe Juhel.

Năucit de veste ca de o lovitură, luntraşul se întreba dacă nu visează!... Nu! Nu visa! Auzi bătînd în uşa lui Juhel şi glasul unchiului care-i poruncea să se scoale. Apoi, treptele gemură sub paşii care coborau din nou scara.

Juhel, care tocmai îi scria logodnicei sale, adăugă un rînd în scrisoare prin care o anunța pe aceasta că aveau să părăsească cu toții

Algerul chiar în acea seară. Aşadar, pentru asta dispăruseră din hotel, imediat după-masă, Zambuco şi jupîn Antifer... ca să se informeze dacă nu cumva se pregătea de plecare spre coasta Africii vreo navă. Da, printr-un neaşteptat noroc, găsiseră o asemenea navă care se pregătea să ridice ancora, se grăbiseră să reţină locuri la bord şi apoi jupîn Antifer, fără să-şi mai bată capul cu ce le-ar fi convenit sau nu celorlalţi, se urcase să-i prevină pe Gildas Trégomain şi Juhel, în timp ce bancherul îi înştiinţa pe Ben-Omar şi Nazim.

Luntraşul, făcîndu-şi valiza, încerca o amară dezamăgire. Dar nu se putea împotrivi. Şeful ordonase şi ei trebuiau să se supună.

Aproape imediat, Juhel veni în odaie la Gildas Trégomain şi îi spuse:

— Nu te aşteptai?...

— Nu, băiatule, răspunse luntraşul, cu toate că din partea unchiului tău mă pot aştepta la orice! Şi eu care îmi făgăduisem cel puţin patruzeci şi opt de ore de plimbare prin Algerre... şi portul... şi grădina d'Essai... şi Casbah!...

— Ce să spun, domnule Trégomain, este un adevărat ghinion că unchiul meu a dat de un vas gata de plecare!

— Da... dar pînă la urmă o să-mi ies din fire! strigă luntraşul, pradă unui acces de furie împotriva prietenului său.

— Vai, nu, domnule Trégomain, dumneata nu o să-ţi ieşi din fire... sau dacă totuşi o să îndrăzneşti, o să fie de ajuns ca unchiul meu să te privească într-un anume fel rostogolindu-şi pietricica între dinţi...

— Ai dreptate, Juhel, răspunse Gildas Trégomain plecîndu-şi capul... o să mă supun... mă cunoşti bine!... Este totuşi păcat... Şi cina aceea grozavă pe care ne gîndeam să o luăm la *Moise*, la Capul Pescade!...

Zadarnice păreri de rău! Şi suspinînd din adînc, bietul om îşi termină pregătirile. Zece minute mai tîrziu el şi cu Juhel îi găsiră pe jupîn Antifer, bancherul Zambuco, Ben-Omar şi Nazim în vestibulul hotelului.

Dacă la sosire li se făcuse o bună primire, la plecare mutrele erau cam acre, cu toate că plătiseră odăile ca şi cînd le-ar fi ocupat douăzeci şi patru de ore. Juhel îşi aruncă scrisoarea în cutia poştală pusă la dispoziţia călătorilor. Apoi o luară cu toţii de-a lungul cheiului şi coborîră scara care ducea la port, în timp ce Gildas Trégomain întrezărea pentru ultima dată Piaţa Guvernamentală, încă luminată.

La vreo sută de metri era ancorat un steamer al cărui cazan se auzea duduind sub presiunea aburilor. Un fum negru mînjea cerul înstelat. Asurzitoare şuierături vesteau că pachebotul nu va întîrzia să ridice ancora.

Legănîndu-se lîngă treptele cheiului, o barcă îi aştepta pe călători ca să-i ducă la bord. Jupîn Antifer şi tovarăşii lui se urcară în barcă. În cîteva bătăi de vîsle, acostară lîngă steamer. Pînă să se dumirească, Gildas Trégomain se şi trezi în cabina pe care avea să o împartă cu Juhel. Jupîn Antifer cu Zambuco ocupau o a doua cabină, notarul şi Sauk o a treia.

Acest pachebot, care se numea *Catalanul*, aparţinea Companiei Încărcătorilor Uniţi, din Marsilia. Folosit pentru curse regulate pe coasta occidentală a Africii, la Saint-Louis şi la Dakar, cînd era nevoie făcea şi escale intermediare, fie pentru a lua sau debarca pasageri, fie pentru a încărca sau descărca mărfuri. Destul de bine utilat, mergea cu o viteză medie de zece-unsprezece noduri, foarte potrivită pentru acest soi de navigaţie.

Un sfert de oră după sosirea jupînului Antifer, un ultim şuierat sfîşie văzduhul. Apoi, odată odgoanele slobozite, *Catalanul* porni; elicea se zbătu violent ridicînd spume la suprafaţa apei; ocoli corăbiile ancorate în larg, lunecă de-a lungul marilor pacheboturi mediteraneene adormite pe unde se găseau, continuă apoi pe şenalul dintre arsenal şi ţărm, ieşi în larg şi se îndreptă către vest.

O nedesluşită îngrămădire de case albe apăru atunci privirilor luntraşului; era acea Casbah din care el nu avea să vadă decît un contur neclar. Apăru o limbă de pămînt, ieşită din coasta pieptişă: era peninsula Pescade, peninsula cu restaurantul *Moise*, unde se găteau acele «buiabesuri», ciorbe de peşte atît de gustoase...

Şi asta fu tot ce luă cu el Gildas Trégomain ca amintire din trecerea lui prin Algerre.

Inutil să mai menţionăm că, îndată după ieşirea din port, Ben-Omar, întins pe cuşeta din cabina lui, începu să guste din nou din plăcerile răului de mare. Şi cînd se gîndea că, după ce se va afla în carne şi oase în golful Guineii, va trebui să se întoarcă iar pe acolo... Din fericire, de data asta va fi ultima călătorie pe mare... Căci, desigur, pe insulița numărul doi îşi va încasa faimosul său comision!... Şi măcar dacă şi un altul dintre tovarăşii lui ar fi suferit de acelaşi rău, dacă şi altora le-ar fi fost greaţă din pricina hulei... Nu! Nici unul dintre ei nu simţea nici cea mai mică greaţă... Era singurul care suferea... Nu avea nici măcar această consolare, atît de omenească, de a vedea pe unul din semenii săi împărtăşindu-i suferinţele.

Pasagerii de pe *Catalanul* erau în majoritate marinari care se întorceau în porturile de pe coastă, cîţiva senegalezi şi un oarecare număr de soldaţi din infanteria marinei, obişnuiţi cu greutăţile călătoriilor pe mare. Se duceau cu toţii la Dakar, unde steamerul trebuia să-şi descarce marfa. Nu era deci probabil să facă vreo escală pe

parcurs. Aşa că jupîn Antifer nu putea decît să se felicite că se grăbise să se urce la bordul vasului *Catalanul*. Este adevărat că, odată ajunşi la Dakar, nu însemna că şi-au atins ţinta, şi asupra acestui lucru îi atrăgea Zambuco atenţia.

— De acord, răspundea el, dar nu am socotit niciodată că am să găsesc un pachebot care să meargă de la Alger la Loango, şi cînd o să fim la Dakar o să vedem ce avem de făcut.

Într-adevăr, ar fi fost greu să procedeze altfel. Şi nu era mai puţin adevărat că în această ultimă parte a călătoriei vor avea de înfruntat mai multe piedici. Iată deci un serios motiv de îngrijorare pentru cei doi cumnaţi.

În timpul nopţii, *Catalanul* pluti de-a lungul ţărmului, la o depărtare de două-trei mile. După farurile din Tenez, abia se putu desluşi pămîntul întunecat al Capului Blanc. A doua zi dimineaţa se zăriră înălţimile Oranului şi după un ceas pachebotul navigă pe lîngă promontoriu, dincolo de care se rotunjea rada Mers-el-Kebir.

Mai departe, spre babord, se desfăşura coasta marocană, cu îndepărtatul ei profil muntos dominînd ţinutul Riff, bogat în vînat. La orizont, strălucind în lumina soarelui, apăru Tetuan, apoi, la cîteva mile mai la apus, Ceuta, înfiptă pe stînca ei, între două golfuleţe, ca un fort care comandă acest canat al porţii Mediteranei, celălalt canat fiind zăvorît de Anglia. În sfîrşit, dincolo de strîmtoare, apăru nesfîrşitul Ocean Atlantic.

Se iviră coastele împădurite ale litoralului. Dincolo de Tanger, ascuns după un cot al golfului, vile în mijlocul copacilor verzi şi mai multe moschei care izbeau puternic privirea, orbindu-te cu albeaţa lor. Marea foia de nenumărate vase cu pînze aşteptînd ca vîntul să le îngăduie pătrunderea în strîmtoarea Gibraltar.

Catalanul nu avea a se teme de acest fel de întîrzieri. Nici briza, nici acel curent, care putea fi recunoscut după un ciudat plescăit în apropierea pîlniei mediteraneene, nu puteau să lupte împotriva puternicei sale elice — şi către orele nouă seara el bătea cu întreitul său braţ apele Atlanticului.

Luntraşul şi Juhel discutau pe dunetă înainte de a-şi îngădui cîteva ceasuri de odihnă. Şi, foarte firesc, în clipa cînd *Catalanul*, îndreptîndu-se către sud-vest, ocolea capul cel mai îndepărtat al pămîntului Africii, acelaşi gînd le trecu prin minte, ca o părere de rău.

— Da, băiatule, spuse Gildas Trégomain, ar fi fost mult mai bine ca la ieşirea din strîmtoare să o luăm pe tribord în loc să o luăm pe babord. Cel puţin nu i-am fi întors spatele Franţei...

— Şi ca să mergem unde?... răspunse Juhel.

— Mi-e teamă că la dracu! răspunse luntraşul. Ce vrei, Juhel,

tot e mai bine să-ţi înduri cu răbdare nefericirea! În cele din urmă, te întorci de oriunde, chiar şi de la dracu! În cîteva zile o să fim la Dakar şi de la Dakar în fundul golfului Guineii...

— Cine ştie dacă la Dakar o să găsim numaidecît un mijloc de transport!... De acolo nu există curse regulate... Putem să întîrziem cu săptămînile, şi dacă unchiul meu îşi închipuie...

— Îşi închipuie, n-ai grijă!

— ...că îi va fi uşor să ajungă la insuliţa numărul doi, se înşală! Ştii la ce mă gîndesc, domnule Trégomain?

— Nu, băiatule, dar dacă vrei să-mi spui...

— Ei bine, eu cred că bunicul meu Thomas Antifer ar fi trebuit să-l lase pe acest blestemat de Kamylk-Paşa pe stîncile din Jaffa...

— Vai, Juhel, bietul om!...

— Dacă l-ar fi părăsit acolo, egipteanul nu şi-ar fi mai putut lăsa milioanele salvatorului lui şi, dacă nu i-ar fi lăsat milioanele, unchiul meu nu ar fi alergat după ele şi Énogate ar fi fost soţia mea!

— Asta-i adevărat, răspunse luntraşul. Dar dacă ai fi fost acolo tu, Juhel, i-ai fi salvat viaţa acelui nefericit paşă, exact cum a făcut-o bunicul tău! Ia te uită, adăugă el schimbînd vorba, şi arătă la babord un punct strălucitor ca o lumină vie. Ce far o fi ăsta?

— Este farul de la Capul Spartel, răspunse tînărul căpitan.

În adevăr, era farul care, aşezat la extremitatea de vest a continentului african şi întreţinut pe cheltuiala diferitelor state europene, este cel mai înaintat dintre cele a căror strălucire se proiectează pe suprafaţa mărilor africane.

N-are rost să povestim amănunţit această călătorie a *Catalanului*. Pachebotul a fost norocos. Îl întîmpinară prin aceste locuri numai vînturi prielnice bătînd dinspre uscat şi putu să meargă la mică depărtare de-a lungul litoralului. Marea nu era agitată decît de hula venită din larg, fără valuri care să se spargă cu zgomot. Trebuia cu adevărat să fii cel mai bicisnic Omar din lume pentru a fi bolnav pe un asemenea timp.

Se arăta vederii întreaga coastă; înălţimile Mekinez şi Mogador, muntele Thesat care domină această regiune cu o altitudine de o mie de metri, Tarudant şi promontoriul Giubi, unde se închide frontiera marocană.

Gildas Trégomain nu avu mulţumirea de a zări insulele Canare, căci *Catalanul* trecu cam la cincizeci de mile de Fuerteventura, cea mai apropiată din grup; dar putu să salute capul Bojador înainte de a trece Tropicul Racului.

Capul Blanc fu zărit în după-amiaza zilei de 2 mai; apoi, în dimineaţa următoare, de cum mijiră zorile, se întrezări Portendik şi

în sfîrşit, sub ochii călătorilor, se desfăşurară malurile Senegalului.

Aşa cum s-a mai spus, toţi pasagerii săi avînd ca destinaţie Dakar, *Catalanul* nu avea de ce să facă escală la Saint-Louis, care este capitala acestei colonii franceze.

Se pare, dealtfel, că Dakar are o importanţă mult mai mare decît Saint-Louis. Cea mai mare parte a transatlanticelor care servesc liniile Rio-de-Janeiro, în Brazilia, şi Buenos-Aires, în Argentina, înainte de a se avînta spre ocean, poposesc aici. S-ar fi putut ca jupîn Antifer să găsească mai uşor la Dakar mijloace de transport pentru a ajunge la Loango.

În sfîrşit, în ziua de 5 mai, către orele patru dimineaţa, *Catalanul* trecu de vestitul Cap Verde, situat la aceeaşi latitudine ca şi insulele cu acelaşi nume. Ocoli peninsula triunghiulară care atîrnă ca un stindard la acest avansat punct al continentului african pe Atlantic — şi după o traversare de opt sute de leghe de la regretatul Algerre al lui Gildas Trégomain, apăru, la capătul de jos al peninsulei, portul Dakar.

Capitolul VII

CARE REDĂ FELURITE DISCUŢII ŞI ÎNTÎMPLĂRI DE LA SOSIREA LA DAKAR PÎNĂ LA SOSIREA LA LOANGO

Gildas Trégomain nu şi-ar fi putut închipui niciodată că va veni o zi cînd el şi cu Juhel se vor plimba pe cheiul din Dakar, această veche capitală a republicii goreene. Totuşi asta făcea în această zi, vizitînd portul apărat de dublul său zăgaz de stînci de granit, în timp ce jupîn Antifer şi bancherul Zambuco, tot atît de nedespărţiţi precum Ben-Omar şi Sauk, se îndreptau spre agenţia maritimă franceză.

O zi este prea destul pentru a vizita oraşul. Dealtfel, el nu oferă nimic deosebit: o grădină publică frumuşică, o cetăţuie folosind de cantonament garnizoanei, o limbă de pămînt, Bel-Air, pe care se înalţă un aşezămînt în care administraţia îşi internează bolnavii atinşi de frigurile galbene. Dacă ar fi trebuit să rămînă mai multe zile în acea regiune cu capitala Goreea şi cu Dakar, un orăşel ceva mai răsărit, zilele li s-ar fi părut călătorilor noştri interminabile.

În sfîrşit, cînd ai ghinion, n-ai încotro, faci haz de necaz, asta îşi spuneau mereu Gildas Trégomain şi Juhel. În aşteptare, hoinăreau pe chei, cutreierau străzile însorite ale oraşului, întreţinute curăţel de către condamnaţi sub supravegherea cîtorva paznici.

În realitate, ceea ce îi interesa mai mult erau vapoarele — aceste

bucăți din însăși Franța, trimise de la Bordeaux la Rio-de-Janeiro, pacheboturi ale Mesageriilor imperiale — așa cum se numeau ele în 1862. Dakar nu era atunci importanta stațiune care a devenit mai tîrziu,cu toate că încă de pe atunci comerțul Senegalului se cifra la douăzeci și cinci milioane franci, din care douăzeci de milioane chiar cu francezii. Nu avea decît nouă mii de locuitori, populație care tinde să crească, în urma lucrărilor întreprinse pentru îmbunătățirea portului.

De exemplu, dacă luntrașul nu făcuse pînă atunci niciodată cunoștință cu negrii M'Bambaras, acum nimic nu i-ar fi fost mai ușor. În adevăr, acești indigeni mișună pe străzile Dakarului. Datorită constituției lor uscate și nervoase, craniului lor rezistent, părului des și creț, pot să suporte ușor arșița soarelui senegalez. Cît despre Gildas Trégomain, el găsise de cuviință să-și acopere capul cu batista lui în pătrățele, care, de bine, de rău, îi ținea loc de umbrelă.

— Doamne, dumnezeule, cald mai este! exclamă el. Într-adevăr, nu sînt făcut să trăiesc la tropice.

— Asta încă nu-i nimic, domnule Trégomain, răspunse Juhel, dar cînd o să fim în fundul golfului Guineii, la cîteva grade sub ecuator...

— O să mă topesc, asta-i sigur, replică luntrașul,și o să mă întorc acasă doar cu pielea pe oase! Dealtfel, adăugă el cu zîmbetul lui blajin, în timp ce își ștergea fața mustind de sudoare ca o alcarraza[1], ar fi greu să mă întorc cu și mai puțin, nu-i așa?

— Dar ai și slăbit, domnule Trégomain, spuse căpitanul.

— Crezi?... Ei, mai am pînă să ajung un schelet!

Cînd se întoarseră la hotel, Juhel și Gildas Trégomain îi găsiră acolo pe jupîn Antifer și pe bancher.

Agentul francez îl primise cît se poate de bine pe compatriotul său. Totuși, cînd acesta îl întrebă dacă la Dakar se afla vreo navă gata de plecare pentru unul din porturile din Loango, nu primi decît un răspuns prea puțin încurajator. Pacheboturile care fac acest serviciu sînt foarte neregulate și, oricum, nu opresc la Dakar decît o dată pe lună. Desigur, există o cursă săptămînală între Sierra-Leone și Grand-Bassam, dar de acolo pînă la Loango mai este cale lungă. Or, primul pachebot nu avea să ajungă la Dakar înainte de opt zile. Ce ghinion! Să petreci opt zile, fierbînd de nerăbdare, ca într-o capcană, în acest orășel! Și trebuia să fie din cel mai călit oțel această capcană pentru a rezista dinților lui Pierre-Servan-Malo, care sfărîma acum în gură cîte o pietricică pe zi. Este adevărat că nu pietri-

[1]Vas de pămînt poros, în care apa se răcește prin evaporare.

— Cald mai este! exclamă el

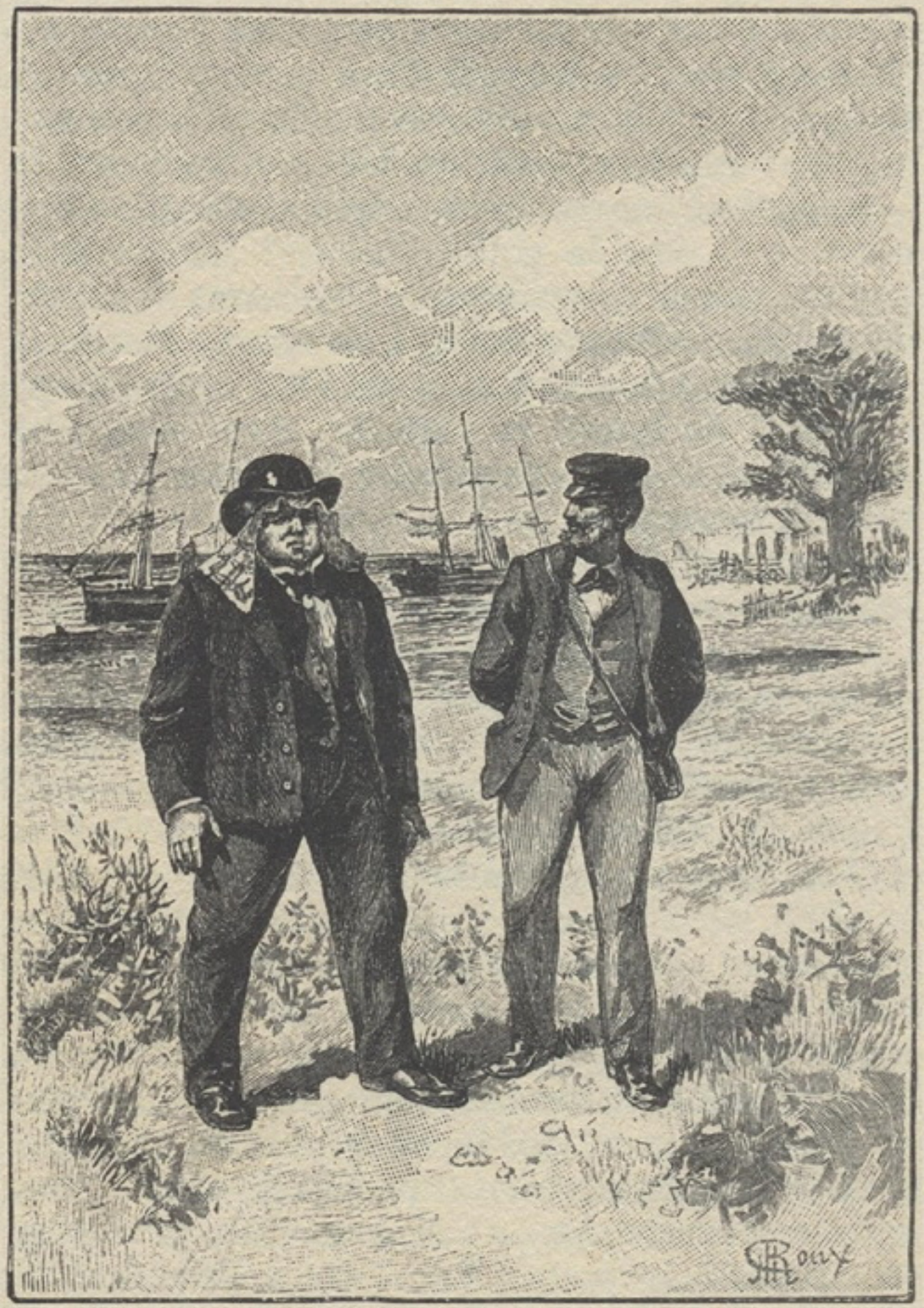

celele lipseau pe plajele litoralului african şi jupîn Antifer îşi putea uşor împrospăta aici provizia.

Adevărul ne obligă să spunem că la Dakar o săptămînă este lungă, foarte lungă. Plimbările prin port, excursiile pînă la braţul de apă care curge în partea de răsărit a oraşului nu oferă turistului distracţii pentru a-l ocupa mai mult de o zi. Aşa că se cuvenea să se înarmeze cu acea răbdare pe care numai o fericită înţelepciune o poate da. Dar în afară de Gildas Trégomain, deosebit de înzestrat din acest punct de vedere, ceilalţi nu erau nici răbdători, nici înţelepţi. Irascibilul maluin şi diferitele personaje pe care le tîra după el dacă îl binecuvîntau pe Kamylk-Paşa pentru faptul că îi lăsase moştenitori, în schimb îl blestemau pentru fantezia pe care o avusese de a-şi fi îngropat moştenirea atît de departe. Nu fusese prea destul că fuseseră obligaţi să meargă pînă la golful Oman, acum mai trebuiau să coboare şi pînă la golful Guineii? Acest egiptean nu ar fi putut oare să aleagă o nevinovată şi discretă insuliţă în mările europene, în Baltica, în Marea Neagră, în Marea Nordului, pe lîngă ţărmurile Oceanului Atlantic, foarte potrivit alcătuită pentru a fi folosită ca o casă de bani? Într-adevăr, Paşa exagerase înconjurîndu-se cu atîtea măsuri de precauţie! În sfîrşit, asta era, şi doar dacă se lăsau păgubaşi...

Să se lase păgubaşi? Bună primire vi s-ar fi făcut dacă aţi fi venit cu o asemenea propunere la jupîn Antifer, la bancherul Zambuco şi chiar la notar, ţinut în frîu de pumnul violent al lui Sauk!

Pe deasupra, legăturile de bună convieţuire, care legau aceste diverse personaje, slăbeau văzînd cu ochii. Erau trei grupuri foarte distincte: grupul Antifer — Zambuco, grupul Omar — Sauk, grupul Juhel — Trégomain. Trăiau separat, nu se vedeau decît la orele de masă, se ocoleau în timpul plimbărilor, nu discutau niciodată între ei de formidabila lor afacere. Se mărgineau la duete care nu prea dădeau semne că se vor contopi vreodată într-un sextet final, care, dealtfel, nu ar fi fost decît o cumplită cacofonie.

Primul grup: Juhel — Trégomain. Se cunoaşte obişnuitul subiect al discuţiilor lor: călătoria care se prelungea mereu, depărtarea care creştea şi ea mereu între cei doi logodnici, teama ca toate ostenelile şi căutările să nu se sfîrşească cu o păcăleală, dispoziţia sufletească a unchiului şi prietenului lor, a cărui surescitare creştea pe zi ce trecea ameninţîndu-i judecata. Totul fiind prilej de amărăciune pentru luntraş şi tînărul căpitan, resemnaţi să nu-l contrazică şi să-l urmeze pînă la capăt.

Al doilea grup: Antifer — Zambuco. Ce studiu interesant ar fi oferit, pentru cercetările unui moralist, cei doi viitori cumnaţi!

Unul, pînă atunci cu gusturi simple, ducînd o viață liniştită în liniştita sa provincie, cu acea filozofie firească a marinarului ieşit la pensie, acum căzut pradă unei *sacra fames*[1] pentru aur, înnebunit de mirajul milioanelor care îi lua ochii! Celălalt, putred de bogat, neavînd însă decît o singură grijă, aceea de a îngrămădi bogăţii peste bogăţii, înfruntînd atîtea oboseli şi chiar primejdii numai pentru a-şi mări grămada!

— Să mucegăieşti opt zile în fundul acestei gropi, bombănea mereu jupîn Antifer, şi cine ştie dacă acest blestemat pachebot nu o să întîrzie?...

— Şi, pe deasupra, mai avem ghinionul să ne debarce la Loango şi abia de acolo mai trebuie să ne întoarcem cam vreo cincizeci de leghe ca să ajungem în golfuleţul Ma-Yumba!

— Ei, nu bucăţica asta de drum mă îngrijorează pe mine! exclamă arţăgosul maluin.

— Totuşi, ar fi cazul să te îngrijoreze, răspunse Zambuco.

— Bine!... bine!... mai tîrziu... ce dracu! Nu arunci ancora înainte de a intra în port! Să ajungem mai întîi la Loango şi pe urmă o să mai vedem!

— Poate că l-am putea convinge pe căpitanul pachebotului să facă escală în portul Ma-Yumba... L-ar abate mult din drumul lui?...

— Mă îndoiesc că o să se învoiască, fiindcă nu-i este îngăduit...

— Dacă i-am da o sumă frumuşică... pentru ocolul ăsta, sugeră bancherul.

— O să vedem, Zambuco, dar pe dumneata te bat totdeauna gînduri pe care eu nu le am deloc! Important este să ajungem la Loango, de unde o să izbutim noi cumva să ajungem şi la Ma-Yumba. Mii de bombe! Avem doar picioare şi dacă ar fi trebuit, dacă nu am fi avut alt mijloc de a pleca din Dakar, nu aş fi stat pe gînduri şi aş fi luat-o pe jos, de-a lungul litoralului.

— Pe jos?

— Pe jos.

Pierre-Servan-Malo vorbea fără să se gîndească! Dar pericolele, piedicile, greutăţile unui asemenea drum? Opt sute de leghe prin ţinuturile Liberiei, pe Coasta de Fildeş, prin Achantis, Dahomey, Grand-Bassam! Nu — şi trebuia să se socotească fericit că, făcînd călătoria la bordul unui pachebot, putea să evite pericolele unei asemenea călătorii! Nici unul din cei care l-ar fi însoţit în această expediţie nu s-ar mai fi întors! Şi domnişoara Talisma Zambuco

---

[1]Sfînta foame (în limba latină).

zadarnic ar fi aşteptat în casa ei din Malta întoarcerea prea îndrăznețului ei logodnic!

Trebuiau deci să se resemneze să aştepte pachebotul, cu toate că acesta nu avea să sosească înainte de aproximativ opt zile. Dar cît de lungi li se păreau aceste ceasuri petrecute la Dakar!

Cu totul altfel vorbeau între ei cuplul Sauk — Ben-Omar. Nu că fiul lui Murad ar fi fost mai puțin nerăbdător de a ajunge la insuliță şi de a pune mîna pe comoara lui Kamylk-Paşa, nu! Spre marea spaimă a lui Ben-Omar, singurul lui gînd era numai cum ar fi putut să-i despoaie pe cei doi colegatari în folosul lui. După ce se gîndise să dea lovitura, după întoarcerea de la Sohar la Mascat, cu ajutorul unor ticăloşi tocmiți de el, avea s-o încerce şi de data asta, prin aceleaşi mijloace, la întoarcerea de la Ma-Yumba la Loango. Aşa, fără îndoială, va avea mai mulți sorți de izbîndă. Printre indigenii din provincie sau printre agenții suspecți ai companiilor de comerț, o să ştie să găsească oameni în stare de orice, chiar şi de vărsare de sînge şi care, bine plătiți, i s-ar alătura în săvîrşirea faptei sale criminale.

Tocmai această perspectivă îl înspăimînta pe fricosul Ben-Omar; dacă nu dintr-un exces de sensibilitate, măcar de teama de a nu fi amestecat într-o afacere urîtă — şi gîndul ăsta nu-i mai lăsa nici o clipă de linişte.

Atunci încerca să-şi spună timid părerea. Susținea că jupîn Antifer şi tovarăşii lui erau dintre acei oameni care îşi vînd scump pielea. Insista asupra faptului că, oricît de bine i-ar fi plătit Sauk, nu se putea bizui pe ticăloşii pe care i-ar fi folosit, că mai devreme sau mai tîrziu tot ar fi vorbit, că vestea omorului se va răspîndi în ținut, că pînă la urmă adevărul sfîrşeşte prin a ieşi la lumină, chiar în mijlocul acestor ținuturi sălbatice, mai ales cînd era vorba de exploratori masacrați în cele mai îndepărtate unghere ale Africii, că nu poți fi niciodată sigur de păstrarea unei taine... Se vedea bine că toată această argumentare nu era făcută pentru a înfiera o faptă criminală, ci din teama de nu fi descoperită într-o zi — singurul motiv care l-ar fi putut opri pe un om de teapa lui Sauk.

Dar asta nu-l prea impresiona pe Sauk... Văzuse şi făcuse el altele şi mai şi!... Şi aruncîndu-i notarului una din acele priviri care-l înghețau pînă în măduva oaselor, spuse:

— Nu cunosc decît un imbecil, unul singur, care ar putea să mă trădeze!

— Şi cine, oare, excelență?...

— Tu, Ben-Omar!

— Eu?

— Da, şi bagă bine de seamă, fiindcă eu cunosc un mijloc sigur de a-i face pe oameni să tacă!

Ben-Omar, tremurînd din toate încheieturile, îşi plecă capul. Ştia el că un cadavru în plus, pe drumul de la Ma-Yumba la Loango, nu l-ar fi încurcat pe Sauk.

Pachebotul mult aşteptat ancoră în portul Dakar în dimineaţa zilei de 12 mai. Era *Cintra*, o navă portugheză care transporta călători şi mărfuri în San-Paolo de Loanda, importantă colonie lusitaniană din Africa tropicală. Făcea regulat escală la Loango şi, cum pleca a doua zi în zori, călătorii noştri se grăbiră să-şi reţină locurile. Cu viteza mijlocie a pachebotului de aproximativ nouă sau zece mile, călătoria avea să dureze o săptămînă, timp în care Ben-Omar se aştepta la toate chinurile răului de mare.

A doua zi, după ce lăsă la Dakar un număr de călători, pe un timp frumos, briza bătînd dinspre uscat, *Cintra* ieşi din port. Jupîn Antifer şi bancherul lăsară să le scape un adînc suspin de uşurare, ca şi cînd plămînii lor nu ar mai fi funcţionat de o săptămînă. Era ultima lor etapă înainte de a pune piciorul pe insuliţa numărul doi şi mîna pe comoara păstrată cu credinţă în măruntaiele ei.

Potrivit legilor firii, atracţia pe care această insuliţă o exercita asupra lor părea cu atît mai puternică cu cît se apropiau mai mult, ea crescînd în raport invers cu pătratul distanţei. Şi cu fiecare învîrtitură de elice a *Cintrei* distanţa aceasta descreştea... descreştea...

Vai, pentru Juhel, în schimb, ea creştea! El se îndepărta din ce în ce mai mult de acea Franţă, de acea Bretanie unde se amăra Énogate. Îi scrisese de cum ajunsese la Dakar, îi scrisese în ajunul plecării şi biata fată avea să afle în curînd că logodnicul ei se îndepărta şi mai mult de ea!... Şi greu ar fi putut să-i spună data cînd avea să se întoarcă!

În primul rînd, Sauk căutase să afle dacă *Cintra* avea să debarce călători la Loango. Printre aventurierii a căror conştiinţă nu cunoaşte teama sau remuşcarea şi care se duc să-şi caute norocul prin aceste ţinuturi, poate că va găsi cîţiva care, cunoscînd locurile, ar putea să-i devină complici. Dar, excelenţa-sa fu dezamăgit în această privinţă. Va trebui, deci, să-şi aleagă şnapanii la Loango. Din nefericire nu vorbea limba portugheză, pe care, dealtfel, nici Ben-Omar nu o cunoştea. Fapt destul de supărător atunci cînd este vorba să tratezi afaceri delicate în care este neapărată nevoie de o claritate perfectă. Dealtfel, jupîn Antifer, Zambuco, Gildas Trégomain şi Juhel erau siliţi să vorbească numai între ei, nimeni la bord necunoscînd franceza.

Unul a cărui surpriză era tot atît de mare ca şi satisfacţia, tre-

buie să o recunoaştem, fu notarul Ben-Omar. Ar fi exagerat să spunem că în timpul călătoriei cu *Cintra* nu-i fusese deloc rău. Totuşi, nu mai îndură acele mari suferinţe prin care trecuse pînă atunci. Ajutată de un vînt uşor venit dinspre ţărm, navigaţia se desfăşura în condiţii minunate. Marea rămînea liniştită de-a lungul litoralului pe lîngă care aluneca *Cintra*, la o distanţă de două-trei mile, şi nava abia dacă resimţea hula venită din larg.

Mai mult chiar, aceste prielnice condiţii nu se schimbară nici atunci cînd pachebotul trecu pe lîngă Capul Palmes, la extremitatea golfului Guineii. În adevăr, aşa cum se întîmplă adesea, briza urma conturul coastelor şi golful fu tot atît de ospitalier ca şi oceanul. Între timp, pe cînd *Cintra* se îndrepta către Loango, înălţimile continentului pieriră din raza vederii ei. Din ţinuturile Achantis sau Dahomey călătorii nu zăriră nimic, nici măcar vîrful acelui munte Camerun care se înalţă pînă la trei mii nouă sute şasezeci metri, dincolo de insula Fernando-Po, către graniţele Guineii de Sus.

În după-amiaza zilei de 19 mai, Gildas Trégomain încercă o oarecare emoţie. Juhel tocmai îi spusese că vor trece ecuatorul. În sfîrşit, pentru prima şi fără îndoială pentru ultima dată, fostul căpitan al ambarcaţiei *Fermecătoarea Amélie* avea prilejul să pătrundă în emisfera australă. Ce aventură pentru el, un marinăraş de pe Rance! Aşa că fără prea multă părere de rău dădu mateloţilor, urmînd exemplul celorlalţi călători, bănuţul lui de bun-venit în cinstea trecerii ecuatorului.

A doua zi, la răsăritul soarelui, *Cintra* se afla pe latitudinea golfului Ma-Yumba, cam la o sută mile depărtare. De cîte oboseli şi de cîte pericole nu ar fi fost scutiţi jupîn Antifer şi ai lui dacă comandantul *Cintrei* ar fi fost dispus să se îndrepte în această direcţie, să facă escală în acest port care aparţine statului Loango! Această escală i-ar fi scutit de o călătorie deosebit de grea pe lîngă malurile litoralului.

Aşa că, împins de unchiul lui, Juhel încercă să ghicească gîndurile căpitanului *Cintrei* în această privinţă. Portughezul ştia cîteva cuvinte englezeşti şi care marinar nu cunoaşte cît de cît graiul britanic? Or, se ştie că Juhel vorbea curgător această limbă şi o folosise din plin în discuţiile lui cu aşa-zisul tîlmaci din Mascat. Îi comunică deci căpitanului propunerea de a face escală la Ma-Yumba. Acest ocol nu ar fi lungit călătoria decît cu aproximativ patruzeci şi opt de ore...

Se înţelege de la sine că ar fi plătit întîrzierea şi cheltuielile care ar fi decurs din această oprire: combustibilul consumat, hrana echipajului, îndemnizaţia armatorilor *Cintrei* etc...

Pricepuse oare căpitanul propunerea pe care i-o făcea Juhel? Fără îndoială că da, mai ales după ce fusese argumentată cu o demonstrație pe harta golfului Guineii. Marinarii se înțeleg între ei dintr-un cuvînt. Și, în adevăr, nimic nu ar fi fost mai simplu decît să se îndepărteze către est, pentru ca cei șase călători să coboare la Ma-Yumba, fiindcă acești călători ofereau o sumă frumușică.

Căpitanul, însă, refuză. Sclav al regulamentului de bord, era angajat să se ducă la Loango, la Loango o să se ducă. De la Loango trebuind să meargă la San-Paolo de Loanda, la San-Paolo de Loanda o să meargă, chiar dacă s-ar fi găsit cineva să-i cumpere nava cu atît aur cît ar cîntări ea. Acestea fură chiar expresiile pe care le folosi, pe care Juhel le înțelese foarte bine și i le traduse unchiului său.

O cumplită furie, însoțită de o salvă de sudălmi la adresa căpitanului, fu răspunsul jupînului Antifer. Nimic nu-l putu opri, mai mult chiar, fără intervenția lui Gildas Trégomain și a lui Juhel, fără îndoială că jupîn Antifer, furios cum era, ar fi fost aruncat, ca răzvrătit, în fundul calei, pentru tot restul călătoriei.

Și iată de ce a treia zi, în seara de 21 mai, *Cintra* se opri în fața nesfîrșitelor bancuri de nisip ce străjuiesc coasta Loango, coborî cu șalupa călătorii despre care am vorbit, apoi, cîteva ore mai tîrziu, plecă din nou, îndreptîndu-se către San-Paolo, capitala coloniei portugheze.

Capitolul VIII

ÎN CARE SE ARATĂ CĂ ANUMIȚI CĂLĂTORI NU SÎNT BUNI SĂ SE ÎMBARCE PE O CORABIE AFRICANĂ

A doua zi, la adăpostul unui baobab care îi apăra de năprasnica arșiță a soarelui, doi bărbați discutau cu însuflețire. Mergînd în susul străzii principale din Loango, pe care se întîlniseră printr-o neașteptată întîmplare, se priveau cu nenumărate gesturi de surpriză.

Unul spusese:

— Tu... aici?

— Da... eu! răspunsese celălalt.

Și la un semn al primului, care era Sauk, cel de al doilea, cu numele de Barroso, îl urmase afară din oraș.

Dacă Sauk nu vorbea limba lui Barroso, în schimb Barroso, care trăise timp îndelungat în Egipt, vorbea limba excelenței-sale. Precum se vede, două vechi cunoștințe. Barroso făcea parte din acea bandă întreținută de Sauk pe vremea cînd se deda la jafuri de tot

felul, fără a fi stingherit în vreun fel de agenții viceregelui, datorită influenței lui Murad, tatăl său, propriul văr al lui Kamylk-Paşa. Apoi, după cîteva fărădelegi pentru care ar fi fost cu neputință să nu fie pedepsiți, banda se împrăştiase şi Barroso dispăruse. Întors în Portugalia unde talentele lui nu găsiseră întrebuințare, părăsise Lisabona şi venise să lucreze într-o agentură de comerț din Loango. La această epocă, comerțul coloniei era aproape desființat prin abolirea comerțului cu sclavi, reducîndu-se la transportul fildeşului, untdelemnului de palmier, al sacilor de arahide şi trunchiurilor de lemn de mahon.

Portughezul Barroso, care altădată navigase — avea pe atunci aproximativ cincizeci de ani — comanda acum o corabie de mare tonaj, *Portalegre*, care făcea curse între porturile coastei pentru negustorii din ținut.

Acest Barroso, cu un trecut ca al lui, cu o conştiință cu totul lipsită de scrupule, cu o îndrăzneală căpătată pe vremea vechilor sale meserii, era exact omul care îi trebuia lui Sauk pentru a duce la bun sfîrşit uneltirile lui criminale.

Opriți la rădăcina acestui baobab, al cărui trunchi nu ar fi putut fi cuprins de brațele a douăzeci de bărbați — şi ce însemna acest copac pe lîngă faimosul smochin din Mascat? — amîndoi putură să pună la cale nestingheriți cumplite amenințări pentru viața jupînului Antifer şi a însoțitorilor lui.

După ce Sauk şi Barroso îşi povestiră unul altuia tot ce li se întîmplase din anul plecării portughezului din Egipt, excelența-sa intră fără prea multe ocoluri în subiect. Dacă Sauk, din prudență, se feri să facă cunoscut cît de mare era comoara pe care spera să şi-o însuşească, cel puțin aţiță lăcomia lui Barroso cu momeala unei sume uriaşe pe care ar putea-o cîştiga.

— Dar... adăugă el, am nevoie să fiu ajutat de un om hotărît... curajos...

— Mă cunoaşteți, excelență, răspunse portughezul, şi ştiți că nu mă dau înapoi de la nici o treabă...

— Dacă nu te-ai schimbat, Barroso...

— Nu m-am schimbat, excelență...

— Află deci că vor fi patru oameni care vor trebui să dispară şi poate că şi un al cincilea, dacă o să cred potrivit să mă debarasez de un oarecare Ben-Omar, pe al cărui secretar o fac eu acum sub numele de Nazim.

— Unul mai mult sau mai puțin, nu contează! răspunse Barroso.

— Cu atît mai mult cu cît, cu ăsta,e destul să sufli şi a şi dispărut.

— Şi cum socotiți dumneavoastră?...

— Iată ce plan am, răspunse Sauk, după ce se încredință că nu-l putea auzi nimeni. Cei despre care este vorba, trei francezi, maluinul Antifer, prietenul lui și cu nepotul, apoi un bancher tunisian, Zambuco, au debarcat la Loango ca să pună mîna pe o comoară ascunsă pe una din insulițele golfului Guineii...

— Cam pe unde?... întrebă repede Barroso.

— Prin apropierea golfulețului Ma-Yumba, răspunse egipteanul. Au de gînd să o ia pe lîngă țărm pînă la acest orășel și m-am gîndit că o să fie ușor să-i atacăm cînd au să se întoarcă la Loango cu comoara lor ca să aștepte trecerea pachebotului de la San-Paolo, care trebuie să-i ducă la Dakar.

— Nimic mai ușor, excelență, afirmă Barroso, găsesc eu o duzină de băieți de treabă, amatori de o afacere serioasă și care nu așteaptă decît să vă ajute în schimbul unui preț convenabil... asupra căruia o să vă înțelegeți...

— Eram sigur de asta, Barroso, și prin pustietățile astea nu se poate ca lovitura să nu reușească.

— Fără îndoială, excelență, dar v-aș propune o combinație mai avantajoasă.

— Atunci, spune!...

— Eu comand aici o corabie de o sută cincizeci de tone, *Portalegre*, care transportă mărfuri de la un port la altul al coastei. Or, corabia mea este pe punctul de a pleca peste două zile la Baracka din Gabon, puțin mai la nord de Ma-Yumba...

— Grozav! strigă Sauk, este o împrejurare pe care trebuie să o folosim! Jupîn Antifer o să se grăbească să urce pe corabia ta, ca să-și scutească oboseala și primejdiile unei călătorii de-a lungul țărmului, pe jos. O să ne debarci la Ma-Yumba, o să te duci să-ți descarci mărfurile la Gabon și apoi te întorci să ne iei... și pe drumul de întoarcere la Loango...

— Înțeles, excelență.

— Cîți oameni ai la bord?

— Doisprezece.

— Ești sigur de ei?

— Ca de mine însumi.

— Și ce transporți la Gabon?...

— O încărcătură de arahide și, în afară de asta, șase elefanți cumpărați de o firmă din Baracka pentru a-i expedia unei menajerii din Olanda.

— Nu vorbești franceza, Barroso?...

— Nu, excelență...

— Nu uita că nici eu nu trebuie să știu sau să înțeleg franceza.

Aşa că o să-i spun lui Ben-Omar să-ţi facă propunerea şi sînt sigur că maluinul o să o prindă din zbor.

Era, în adevăr, sigur şi este cazul să ne temem ca cei doi colegatari, jefuiţi de bogăţiile lor, să nu piară împreună cu tovarăşii lor în timpul călătoriei de întoarcere prin golful Guineii.

Şi cine ar fi putut împiedica această crimă? Cine i-ar fi putut descoperi pe făptuitori?

Loango nu este sub dominaţia portugheză, cum sînt Angola şi Benguela. Este unul din regatele independente din acel Congo — cuprins între fluviul Gabon la nord şi fluviul Zair la sud — care avea să aparţină în curînd Franţei. Dar pe vremea aceea, de la Capul Lopez pînă la Zair, regii indigeni recunoşteau suveranul din Loango şi-i plăteau un anumit tribut în sclavi, ca de pildă cei din Cassange, Tomba-Libolo precum şi unii vasali domnind peste mici teritorii fărămiţate. Societatea negrilor este întocmită în chipul următor: sus, regele şi familia sa, apoi prinţii de sînge, adică cei născuţi de o prinţesă, numai ea putînd să le transmită această calitate; apoi soţii prinţeselor care sînt suzerani, apoi preoţii, fetişii sau «yangas», al căror şef Şitome este de esenţă divină, pe urmă samsarii, negustorii şi, în sfîrşit, clienţii, adică poporul.

Cît despre sclavi, sînt mulţi, sînt prea mulţi. Este adevărat că nu mai sînt vînduţi în străinătate, aceasta fiind una din urmările intervenţiei europene pentru desfiinţarea comerţului cu sclavi. Să fi fost oare grija pentru demnitatea şi libertatea omului care a prilejuit această abolţie? Gildas Trégomain, care se dovedi un bun cunoscător de oameni şi lucruri, era cu totul de altă părere cînd în acea zi îi spuse lui Juhel:

— Dacă nu s-ar fi scos zahăr din sfeclă şi dacă nu s-ar fi folosit decît zahărul din trestia de zahăr pentru a-ţi îndulci cafeaua, comerţul de sclavi ar fi continuat şi probabil că nu s-ar fi desfiinţat niciodată!

Dar faptul că regele din Loango este regele unei ţări care se bucură de o independenţă deplină nu înseamnă că drumurile ei sînt destul de supravegheate şi călătorii la adăpost de orice pericol. Aşa încît, cu greu s-ar fi găsit un ţinut mai prielnic sau o mare mai potrivită pentru o lovitură mîrşavă.

Asta era şi grija ce-l frămînta pe Juhel — cel puţin în ceea ce priveşte călătoria pe uscat. Dacă unchiului său, exaltat cum era, nu-i păsa deloc, tînărul căpitan se gîndea cu o adevărată teamă la această călătorie de două sute de kilometri de-a lungul litoralului, pînă la golful Ma-Yumba. De aceea crezu de datoria lui să-i împărtăşească şi luntraşului temerile sale.

— Ce să facem, băiatule? îi răspunse Gildas Trégomain. Ai intrat în horă trebuie să joci!

— În realitate, reluă Juhel, excursia pe care am făcut-o de la Mascat la Sohar nu a fost decît o plimbare şi încă într-o tovărăşie foarte plăcută!

Această frîntură de discuţie arată limpede îngrijorarea lui Juhel, împărtăşită dealtfel şi de Gildas Trégomain. Aşa că, amîndoi încercară o adevărată uşurare cînd Sauk, prin intermediul lui Ben-Omar, i-l prezentă jupînului Antifer şi bancherului din Tunis pe portughezul Barroso. Nu se mai punea problema unor drumuri lungi prin aceste ţinuturi primejdioase, se terminase cu oboseala unei călătorii atît de lungi sub dogoarea arşiţei. Deoarece Sauk nu pomenise nimic de legăturile lui din trecut cu Barroso, deoarece Juhel nu bănuia că aceşti doi ticăloşi se cunoscuseră vreodată, nu-i fu trezită neîncrederea. Important era că pînă la golful Ma-Yumba vor călători pe mare. Timpul era frumos... Aveau să fie acolo în patruzeci şi opt de ore... Corabia o să-şi debarce pasagerii în port... o să-şi continue drumul spre Baracka... la întoarcere o să-i îmbarce din nou, de această dată cu comoară cu tot... şi vor reveni cu toţii la Loango, de unde primul pachebot îi va duce la Marsilia... Nu! Niciodată norocul nu-i surîsese atît de mult lui Pierre-Servan-Malo. Fără îndoială, va trebui să plătească un preţ bun pentru această călătorie cu corabia. Ei, dar ce conta preţul!

În aşteptarea celor şase elefanţi expediaţi din interiorul ţării şi care trebuiau să fie aduşi la bordul lui *Portalegre*, aveau de petrecut două zile la Loango. Aşa că Gildas Trégomain şi Juhel — primul totdeauna dornic să se instruiască — se distrară hoinărind prin orăşel, prin «banza» cum i se spune în limba congoleză. Vechea cetate, Loango sau Bouala, măsurînd de jur împrejur patru mii cinci sute de metri, este clădită în mijlocul unei păduri de palmieri. E alcătuită doar din cîteva prăvălii înconjurate de «chirubeque», un fel de colibe făcute din tulpini de rafie şi acoperite cu frunze de papirus. Firmele sînt portugheze, spaniole, franceze, engleze, olandeze, germane. Precum se vede, nici că se poate mai amestecat. Dar cît de nou este totul pentru luntraş! Bretonii de pe malurile rîului Rance nu aduc nici pe departe cu aceşti indigeni pe jumătate goi, înarmaţi cu arcuri, cu săbii de lemn şi securi încovoiate. În orăşelele dintre Saint-Malo şi Dinan nu găseşti colibe din acelea, adăpostite de cocotieri uriaşi. Ogoarele din Bretania nu se compară cu ogoarele din Loango. Aici este destul să zgîrii puţin pămîntul pentru a obţine recolte minunate; acel «manfrigo» sau mei ale cărui spice cîntăresc un kilogram, acel «holcus» care creşte fără a fi cul-

tivat, acel «luco» folosit la fabricarea pîinii, acel porumb care dă trei recolte pe an, orzul, cartofii, maniocul, «tamba», un fel de păstîrnac, acea «insanguis» sau linte, tutun, prin locurile mlăştinoase trestia de zahăr, viţa de vie importată din Canare şi Madera, smochine, banane, portocalele numite «mambrochas», lămîi, rodii, «coudes», un fruct ca un fel de gogoaşă de molift plină cu o substanţă făinoasă şi zemoasă, «neubanzams», un fel de alune foarte apreciate de băştinaşi, şi ananaşi care cresc de la sine pe terenurile aride.

Şi apoi, ce de arbori uriaşi — manglieri[1], santali, cedri, tamarini, palmieri, mulţi baobabi din care se extrage un săpun vegetal şi un suc de fructe foarte căutat de negri.

Şi ce puzderie de animale: turme de porci mistreţi, zebre, bivoli, căprioare, gazele, antilope, elefanţi, jderi, zibeline, şacali, porci ghimpoşi, veverite zburătoare, pisici sălbatice, pisici-tigru, fără să mai vorbim de felurite neamuri de maimuţe, cimpanzei, micuţii «strîmbători» cu coada lungă şi botul albăstrui, struţi, păuni, sturzi, potîrnichi cenuşii şi roşii, lăcuste comestibile, albine, apoi ţînţari, «canzos» şi alte nenumărate gîngănii. Uimitoare ţară, şi dacă ar fi avut timp să studieze ştiinţele naturii, din ce izvor nesecat s-ar fi adăpat Gildas Trégomain!

Putem fi siguri că nici jupîn Antifer, nici bancherul Zambuco nu ar fi ştiut să spună dacă Loango era populat cu albi sau cu negri. Nu! Ochii lor priveau în altă parte. Se uitau în depărtare, mai către nord, spre un punct nevăzut, un punct unic în lume, un fel de uriaş diamant cu străluciri vrăjite, cîntărind mii de carate şi valorînd milioane de franci!... Ah, cît de nerăbdători erau să pună în sfîrşit piciorul pe insuliţa numărul doi, capătul definitiv al aventuroasei lor călătorii!

În zorii zilei de 22 mai, corabia era gata de plecare. Cei şase elefanţi, sosiţi în ajun, fuseseră îmbarcaţi cu toate menajamentele datorate unor animale atît de mari. Şase animale extraordinare care, desigur, nu ar fi compromis nici circul Sam Lockhart! Se înţelege de la sine că fuseseră rînduiţi de-a latul, în fundul calei.

Poate că nu era tocmai potrivit ca o corabie de numai o sută cincizeci de tone să fie încărcată cu o asemenea greutate, primejdioasă pentru echilibrul ei. Juhel chiar îi atrăsese atenţia luntraşului asupra acestui lucru. Este adevărat că stîlpii transversali ai punţii erau destul de tari şi corabia trăgea puţină apă, ca să uşureze acostarea la adîncimi mici. Cele două catarge, foarte îndepărtate unul de altul,

[1] Arbore răşinos şi aromat. (n.r.)

aveau pînze pătrate, fiindcă un asemenea vas nu merge bine decît cu vîntul din spate şi dacă nu înaintează prea repede, în schimb este construit pentru a naviga fără primejdii pe lîngă coastă.

În plus, timpul era favorabil. La Loango ca şi în întreg acest teritoriu al Guineii, anotimpul ploilor, care începe în septembrie, se termină în mai sub influenţa vînturilor venite din nord-vest. În schimb, dacă timpul este frumos din mai pînă în septembrie, ce căldură de nesuportat, abia potolită de bogata rouă a nopţilor! De cînd debarcaseră, călătorii noştri se topeau pe picioare, slăbeau văzînd cu ochii. Mai mult de treizeci şi patru grade la umbră! Prin aceste locuri, dacă ne-am lua după unii exploratori prea puţin vrednici de încredere, de baştină din Gasconia sau de pe la gurile Ronului, cîinii sînt nevoiţi să sară tot timpul în sus ca să nu-şi ardă labele. iar mistreţii sînt găsiţi în bîrlogul lor gata fripţi! Lui Gildas Trégomain nu-i lipsea mult ca să dea crezare acestor poveşti...

Către orele opt dimineaţa, *Portalegre* ieşi în larg. Oameni şi elefanţi, erau cu toţii prezenţi la bord. Şi tot la fel împărţiţi: jupîn Antifer şi Zambuco mai obsedaţi ca oricînd de acea insuliţă numărul doi. Ce povară li se va lua de pe suflet cînd matelotul de cart o va semnala la orizont!... Apoi Gildas Trégomain şi Juhel, unul uitînd mările Africii pentru a sa Mare a Mînecii bretonă, celălalt dorindu-şi numai să se răcorească în bătaia brizei... Sauk şi Barroso şuşotind împreună — şi de ce ne-am mira?... Vorbeau doar aceeaşi limbă şi numai datorită întîlnirii lor corabia fusese pusă la dispoziţia jupînului Antifer.

Cît despre echipaj, se compunea dintr-o duzină de vlăjgani, mai mult sau mai puţin portughezi, cu înfăţişarea destul de respingătoare. Dacă unchiul, adîncit în gîndurile lui, nu luă seama la aceste lucruri, nepotului nu-i scăpară însă mutrele lor suspecte şi-i împărtăşi şi luntraşului părerea lui. Dar blajinul Gildas Trégomain îi răspunse că pe o asemenea căldură e greu să judeci oamenii după înfăţişare. În fond, fiind vorba de echipajul unei ambarcaţiuni africane, nu trebuiau să fie prea pretenţioşi.

Călătoria de-a lungul litoralului — cu vîntul care bătea din spate — făgăduia să fie foarte plăcută. *Portentosa Africa*[1] ! ar fi spus Gildas Trégomain, dacă ar fi cunoscut pomposul epitet cu care romanii salutau acest continent. În adevăr, dacă gîndurile jupînului Antifer şi ale tovarăşilor lui nu ar fi fost cu totul în altă parte, trecînd prin faţa agenţiei de comerţ Chillu, e sigur că s-ar fi lăsat în voia unei admiraţii pe care o merită pe drept cuvînt frumuseţea

[1] Minunata Africa (în limba latină, în text).

naturală a acestei coaste. Dintre toți, însă, singur luntraşul privea cu ochii omului care vrea să ia cu el, cît de cît, ceva amintiri. Şi ce se putea închipui mai minunat decît nesfîrşitele şiruri de crînguri înverzite, rînduite unul după altul pe colinele abia unduite, dominate ici-colo de înălțimile acelor munți extraordinari — munții Strauch, învăluiți în calde cețuri în depărtare!... Din milă în milă, plaja se scobeşte făcînd loc unor cursuri de apă ieşite din pădurile stufoase şi pe care aceste călduri tropicale nu izbutesc să le sece. Este adevărat, toată această apă nu merge în mare. Nenumărate zburătoare îi fură o seamă de picături: păuni, struți, pelicani, cufundari ale căror zbenguieli însuflețesc aceste neasemuite privelişti. Acolo îşi fac apariția turme de antilope grațioase, cirezi de «empolangas» sau elani. Acolo se bălăcesc în noroi mamifere uriaşe, în stare să înghită o tonă din această apă limpede, aşa cum luntraşul ar fi înghițit un pahar de apă, turme de hipopotami care de departe seamănă cu porcii trandafirii, a căror carne se pare că nu este disprețuită de băştinaşi.

Asta îl făcu pe Gildas Trégomain să-i spună lui jupîn Antifer, lîngă care se afla la prova:

— Ei, prietene... ce-ai zice de nişte picioare de hipopotam à la Sainte-Menehould?... Ți-ar plăcea?...

Pierre-Servan-Malo se mulțumi să ridice din umeri, aruncîndu-i luntraşului una din acele priviri buimace, rătăcite... care nu privesc nicăieri...

— Nici măcar nu mai înțelege! murmură Gildas Trégomain, a cărui batistă ținea loc de evantai.

Pe marginea țărmului se zăreau de asemenea cîrduri de maimuțe sărind dintr-un copac în altul, urlînd, strîmbîndu-se atunci cînd, dintr-o mişcare a cîrmei, *Portalegre* se apropie mai mult de țărm.

Să menționăm că dacă ar fi fost siliți să meargă pe jos de la Loango la Ma-Yumba, nu zburătoarele, hipopotamii, maimuțele, nu aceste animale i-ar fi supărat pe călătorii noştri. Nu, un pericol mai serios ar fi fost prezența panterelor şi a leilor, ce se zăreau aruncîndu-se în salturi prin tufişuri, fiare uluitor de sprintene a căror întîlnire ar fi fost de temut. Odată cu înserarea, în mijlocul tăcerii impresionante care cobora la căderea nopții, izbucneau urlete răguşite, lătrături sinistre. Acest concert lugubru răzbea pînă la corabie ca mugetul unei furtuni. Tulburați, neliniştiți, elefanții din fundul calei sforăiau, lăsau să se audă mormăituri sălbatice şi agitîndu-se făceau să trosnească lemnăria corăbiei. Hotărît lucru, nu era deloc o încărcătură odihnitoare pentru călători.

Trecură patru zile. Nici o întîmplare neobişnuită nu veni să tul-

bure monotonia acestei călătorii. Timpul continua să rămînă frumos. Marea era atît de liniştită încît nici lui Ben-Omar nu-i mai era rău. Nici un tangaj, nici un ruliu, şi cu toate că pe fund avea un lest greu, *Portalegre* aproape că nu simţea prelungile ondulări ale hulei care veneau să se spargă, cu o uşoară creastă de spumă, de ţărm.

Cît despre luntraş, nu şi-ar fi închipuit niciodată că o călătorie pe mare ar fi putut fi atît de lină.

— Te-ai putea crede la bordul *Fermecătoarei Amélie*, între malurile paşnicei Rance, îi spuse el tînărului său prieten.

— Da, îi răspunse Juhel, cu singura deosebire că pe *Fermecătoarea Amélie* nu era un căpitan Barroso şi un călător ca acest Nazim, al cărui prieteşug cu portughezul îmi dă din ce în ce mai mult de bănuit.

— Ei! ce crezi că mai pot unelti şi răsunelti ei acum, băiatule? răspunse Gildas Trégomain. Ar fi cam tîrziu, fiindcă în curînd ajungem şi noi la capătul drumului!

Şi într-adevăr, la răsăritul soarelui, la 27 mai, după ce trecuse de capul Banda, corabia se afla la mai puţin de douăzeci de mile de Ma-Yumba. Acest lucru îl află Juhel prin Ben-Omar, care, la rîndul său, aflase de la Sauk, care, îndemnat de Ben-Omar, îl întrebase pe Barroso.

Aşadar, aveau să ajungă chiar în seara aceea în micul port din statul Loango. Coasta se şi adîncea după Capul Matooti, schiţînd un golf larg în fundul căruia se ascundea orăşelul. Dacă insuliţa numărul doi exista, dacă ea se afla la locul indicat de ultima notă, aici, în acest golf trebuia căutată!

Jupîn Antifer şi Zambuco îşi lipeau fără încetare ochiul de ocularul lunetei lor al cărui obiectiv îl frecau şi-l răsfrecau.

Din nefericire vîntul era domol, briza aproape contenise. Corabia înainta încet, cu aproximativ două noduri.

Capul Matooti fu depăşit către ora unu. La bord răsună un strigăt de bucurie. Cei doi viitori cumnaţi zăriseră tocmai, în acelaşi timp, o serie de insuliţe în fundul golfului. Cu siguranţă că cea pe care o căutau era una din ele... Care?... Asta aveau să afle a doua zi, prin observarea soarelui.

La cinci sau şase mile spre răsărit, pe săgeata ei de nisip, între mare şi braţul Banya, apărea Ma-Yumba cu factoriile şi luminoasele ei căsuţe printre arbori. În faţa ţărmului se legănau cîteva bărci de pescari asemeni unor mari păsări albe.

Ce linişte domnea în acest golf! O barcă nu ar fi stat mai nemişcată pe întinsul unui lac... Ce spunem noi? Pe oglinda unui heleşteu

sau a unui imens castron cu untdelemn! Torentul de raze care se prăvălea peste aceste ținuturi încingea aerul. De pe Gildas Trégomain sudoarea curgea ca din fîntîna unui parc regal într-o zi de mare sărbătoare.

Totuşi *Portalegre* se apropia mulțumită cîtorva adieri mai puternice care răbufneau din cînd în cînd dinspre apus. Insulițele din golf începeau să se desluşească mai bine. Se şi puteau număra, erau şase sau şapte, semănînd cu nişte coşuri cu verdeață.

La ora şase seara, corabia trecea prin arhipelag. Jupîn Antifer şi Zambuco stăteau în picioare la prova. Sauk, nemaiputînd să-şi stăpînească nerăbdarea, era gata-gata să se dea de gol, îndreptățind astfel bănuielile lui Juhel. Toți trei mîncau din ochi prima din aceste insulițe. Se aşteptau ei oare să vadă țîşnind din măruntaiele ei o jerbă de milioane ca dintr-un crater de aur?...

Şi totuşi, dacă ei ar fi ştiut că insulița în măruntaiele căreia Kamylk-Paşa îşi îngropase comoara nu era alcătuită decît din stînci sterpe, din pietre golaşe, fără un copac, fără vreo tufă, fără îndoială că ar fi exclamat desperați:

— Nu!... Nu este nici asta!

Este adevărat că din 1831, adică într-un răstimp de treizeci de ani, natura avusese tot timpul să acopere numita insulă cu verdeață.

Portalegre se apropia încet-încet, cu pînzele umflate de ultimele adieri ale serii, astfel ca să depăşească vîrful din nord. Dacă vîntul ar fi stat cu totul, ar fi fost siliți să ancoreze în larg pînă în zorii zilei.

Dar, deodată, alături de luntraş, care se sprijinise de bastingajul tribordului, se auzi un geamăt. Gildas Trégomain se întoarse... Ben-Omar era cel care tocmai gemuse.

Notarul, palid, descompus, cu inima în gît, avea iarăşi rău de mare... Cum? Pe acest timp atît de liniştit, în acest golf care părea adormit, fără măcar o încrețitură pe suprafața apei?...

Da! Şi să nu ne mirăm că bietul om era îngrozitor de bolnav!

Fiindcă, de necrezut, corabia se legăna într-un ruliu venit parcă din senin, ciudat, de neînțeles. Se clătina pe rînd, de la babord la tribord, de la tribord la babord, într-o legănare inexplicabilă.

Echipajul aleargă de la un capăt la altul al corabiei. Apare şi căpitanul Barroso.

— Ce se întîmplă? întreabă Juhel.

— Ce este?... întreabă luntraşul.

Este cumva vorba de o erupție submarină care amenință să scufunde corabia?

Dealtfel, nici jupîn Antifer, nici Zambuco, nici Sauk nu par a băga ceva de seamă.

Elefanții agitîndu-și trompele...

— Ah, elefanții! strigă Juhel.

Da! Elefanții sînt cei care pricinuiesc acest ruliu. Cuprinşi de o ciudată poftă, le-a dat prin gînd să se ridice odată, cu toții, cînd pe picioarele din spate, cînd să se lase pe cele din față, dînd astfel corabiei un balans formidabil, care se părea că le place, aşa cum veveriței îi place să se învîrtească în cuşca ei rotitoare. Dar ce mai veverițe, aceste pachiderme!

Ruliul creşte, parapetul corabiei ajunge la nivelul apei, apa amenință corabia la tribord sau la babord...

Barroso cu cîțiva oameni din echipaj se reped în cală. Încearcă să liniştească animalele. Strigăte şi lovituri nu ajută la nimic. Elefanții, agitîndu-şi trompele, ciulind urechile, dînd din coadă, se înfurie din ce în ce mai tare. *Portalegre* se clatină, se clatină, se clatină... şi apa năvăleşte peste bord.

N-a ținut mult.

În zece secunde marea a pătruns în cală şi corabia s-a scufundat, în timp ce răgetele animalelor imprudente se stingeau în adîncuri.

Capitolul IX

ÎN CARE JUPÎN ANTIFER ŞI ZAMBUCO DECLARĂ CĂ NU VOR PĂRĂSI INSULIȚA CARE ÎI ADĂPOSTEŞTE, ÎNAINTE DE A O FI CERCETAT

«În sfîrşit... am naufragiat!» putea să spună a doua zi fostul căpitan al *Fermecătoarei Amélie*.

În adevăr, seara, după ce corabia pierise la o adîncime de treizeci-patruzeci de metri, insulița din golful Ma-Yumba, către care se îndreptau în ajun, servea de adăpost naufragiaților de pe *Portalegre*. Nu murise nimeni în această catastrofă de necrezut! Nu lipsea nimeni la apel, nici dintre călători, nici din echipaj. Toți, ajutîndu-se unii pe alții, jupîn Antifer susținîndu-l pe bancherul Zambuco, Sauk sprijinindu-l pe Ben-Omar, nu avuseseră de înotat decît foarte puțin pentru a ajunge la stîncile de pe insuliță. Numai elefanții pieriseră în mijlocul unui element pentru care nu-i crease natura. Se înecaseră cu toții. La urma urmelor, era vina lor. Nu-i îngăduit să transformi o corabie în leagăn.

Primul strigăt al jupînului Antifer, debarcînd pe insuliță, fusese:

— Şi instrumentele noastre?... Şi hărțile?...

Din nefericire — şi era o pierdere de neînlocuit — nici sextantul, nici cronometrul, nici atlasul, nici cărţulia «Cunoaşterea vremii» nu putuseră fi salvate, naufragiul petrecîndu-se în cîteva secunde. Din fericire, bancherul şi notarul pe de o parte, luntraşul pe de alta, îşi purtau la brîu banii de călătorie, şi din acest punct de vedere naufragiaţii erau feriţi de neplăceri.

Să notăm că lui Gildas Trégomain nu-i fusese greu să plutească la suprafaţa apei, greutatea lichidului dislocuit de volumul corpului său fiind mai mare; fusese nevoie doar să se lase dus de hulă, eşuînd apoi binişor, ca un cetaceu, pe nisipul auriu al ţărmului.

Cît despre haine, acesta fu lucru uşor: întinse la soare numai o jumătate de oră, hainele putură fi folosite fiind perfect uscate.

Călătorii noştri petrecură totuşi o noapte la adăpostul arborilor, destul de neplăcută, fiecare lăsîndu-se în voia gîndurilor sale. Nu încăpea îndoială că, potrivit indicaţiilor clare ale ultimului document, ei ajunseseră în preajma insuliţei numărul doi. Dar punctul matematic unde se întretăiau paralela 3°17′ sud şi meridianul 7°23′ est, unul menţionat pe nota din insuliţa din golful Oman, cealaltă păstrată în casa de bani a bancherului tunisian, cum să-l calculeze acum cînd Juhel, lipsit de sextant şi de cronometru, nu mai putea lua înălţimea?

Aşa că, fiecare dintre călători, potrivit firii sau dorinţelor sale, îşi spunea:

Zambuco:

«Asta înseamnă să te îneci la mal!»

Jupîn Antifer:

«Nu plec de aici pînă nu răscolesc toate insuliţele din golful Ma-Yumba, de-ar trebui să pierd pentru asta zece ani din viaţă!»

Sauk:

«O lovitură atît de bine pregătită şi care dă greş din pricina acestui afurisit de naufragiu!»

Barroso:

«Şi elefanţii mei care nu erau asiguraţi!»

Ben-Omar:

«Allah să ne aibă în paza lui, dar iată o primă care era să mă coste scump, chiar dacă o să o cîştig!

Juhel:

«Şi acum, nimic nu o să mă mai împiedice să mă întorc în Europa, lîngă scumpa mea Énogate!»

Gildas Trégomain:

«Să nu te îmbarci niciodată pe o corabie cu o încărcătură de elefanţi năzdrăvani!»

În acea noapte, nu se dormi deloc. Dacă de frig nu prea sufereau naufragiații, cum își vor potoli foamea a doua zi, la ora obișnuită a prînzului, cînd stomacurile lor își vor cere drepturile? Măcar dacă acești arbori ar fi fost niște cocotieri încărcați cu fructe și cu care ar fi putut să se mulțumească în lipsă de ceva mai bun, pînă aveau să ajungă la Ma-Yumba?... Da, dar cum să ajungi la acest orășel așezat în fundul golfului, fiind pînă acolo o distanță de cinci-șase mile? Să semnalizeze?... Dar ar fi zărit cineva semnalele lor?... Să parcurgă aceste șase mile înotînd?... Se afla oare în echipajul de pe *Portalegre* un om în stare de așa ceva?... În sfîrșit, cînd s-o lumina de ziuă, au să vadă...

Dealtfel, nu se arăta nici un semn că insulița ar fi fost locuită — bineînțeles de oameni.

Cît despre unele ființe vii, gălăgioase, incomode, primejdioase chiar prin numărul lor, acestea nu lipseau. Lui Gildas Trégomain îi trecu prin gînd că toate maimuțele din lume își dăduseră întîlnire în acest loc! Se aflau, desigur, în capitala regatului Jocko[1]... în Jockolia?

Așa încît, cu toate că atmosfera era liniștită, cu toate că valurile abia loveau ușor țărmul, naufragiații nu se putură bucura pe această insulă de un ceas de odihnă. Cu neputință să închidă ochii din pricina zgomotului necontenit. În jurul arborilor se simțea o foială ciudată. Și o larmă ca și cînd ar fi răsunat tobele unui trib congolez. Era pe sub ramuri un du-te-vino neîncetat, strigăte guturale ca de santinele răguşite. Bezna nopții însă nu lăsa să se vadă nimic.

Odată cu lumina zilei, se lămuriră și călătorii noștri. Insulița era folosită ca adăpost de un întreg trib de «quadrumanes», acei uriași cimpanzei ale căror isprăvi le-a povestit francezul du Chaillu pe cînd îi vîna în inima Guineelor.

Și, pe cinstea mea, cu toate că nu-l lăsaseră să doarmă, Gildas Trégomain nu putu să nu admire aceste extraordinare exemplare de antropoide. Erau, cu siguranță, tocmai acei «jocko» ai lui Buffon, care sînt în stare să execute unele munci lăsate de obicei pe seama priceperii și mîinilor omenești — mari, puternici, voinici, cu prognatismul feței puțin pronunțat, cu arcada sprîncenelor aproape normală. Umflîndu-și pieptul și frecîndu-și-l cu putere, stîrnesc acel zgomot de tobe.

La drept vorbind, cum de își aleseseră culcușul pe această insuliță, cum s-au transportat aici de pe uscat, cum izbuteau să-și găsească hrana trebuincioasă, fiind destul de numeroase — să tot fi fost vreo

[1]Maimuță (în dialect african).

cincizeci de maimuțe — să lămurească alții această situație. De-altfel, așa cum Juhel își dădu numaidecît seama, insulița, lungă de două mile și lată de una, era acoperită cu fel de fel de arbori, obișnuiți la această latitudine tropicală. Mai mult ca sigur că acești arbori aveau fructe bune de mîncat, ceea ce asigura hrana acestor quadrumane. Or, în materie de fructe, rădăcini, legume, tot ce era bun de mîncare pentru maimuțe putea fi și pentru oameni. Acest lucru voiră să-l afle mai întîi Juhel, luntrașul și mateloții de pe *Portalegre*. După un naufragiu, după o noapte fără mîncare îți este îngăduit să-ți fie foame și să cauți, dacă poți, să ți-o potolești. Peste tot în jurul lor, fructe și rădăcini sălbatice din belșug. Să le înfuleci însă crude nu-i prea plăcut, decît doar dacă ai un stomac de maimuță. Dar nu te împiedică nimeni să le fierbi, dacă ai cum să faci focul.

Și chiar dacă nu este prea ușor, nici cu neputință nu este atunci cînd ai chibrituri de-ale regiei franceze. Din fericire, Nazim își împrospătase provizia la Loango și în cutia de aramă în care se aflau nu pătrunsese apa. Așa că, odată cu ivirea zorilor, sub copacii din tabără pîlpîia un foc de lemne uscate.

Naufragiații se adunaseră în jurul acestui foc. Jupîn Antifer și Zambuco tot mai erau furioși. Probabil că furia ține de foame, fiindcă refuzară să-și ia partea din prînzul rudimentar la care se adăugaseră cîțiva pumni din alunele acelea atît de căutate de locuitorii Guineii.

Dar și maimuțelor le plac alunele și mai mult ca sigur că ele nu vedeau cu ochi buni pe acești cotropitori ai insulei lor, pe acești străini care puneau mîna pe proviziile lor. În curînd, unele țopăind, altele nemișcate, cu toatele strîmbîndu-se în fel și chip, făcură în jurul lui jupîn Antifer și a tovarășilor săi un cerc.

— Trebuie să băgăm de seamă, îi atrase Juhel atenția unchiului său. Aceste maimuțe sînt puternice, nu glumă, și de zece ori mai multe decît noi, iar noi sîntem și neînarmați...

Maluinului însă nu-i prea păsa de maimuțe!

— Ai dreptate, băiete, spuse luntrașul. Iată niște domni care nu prea par a cunoaște legile ospitalității și atitudinea lor este cam amenințătoare...

— Este vreo primejdie pentru noi? întrebă Ben-Omar.

— Primejdia de a fi pur și simplu rupți în bucăți, spuse foarte serios Juhel.

La auzul acestui răspuns, notarul bucuros ar fi vrut să o șteargă... dar, cum se spune... nu era chip.

În acest timp Barroso își așezase în așa fel oamenii, încît să poată

face față oricărui atac. Apoi, el și Sauk se traseră mai la o parte, discutînd între ei, în timp ce Juhel nu-i slăbea din priviri.

Subiectul discuției lor era ușor de ghicit. Sauk își stăpînea cu greu furia la gîndul că naufragiul neprevăzut făcuse să se spulbere planul asupra căruia se înțeleseseră. Trebuiau să ticluiască un altul. Nu avea nici o îndoială că se aflau în apele insuliței numărul doi și că, deci, comoara lui Kamylk-Pașa se afla pe una din insulițele din golful Ma-Yumba — pe asta sau pe alta. Ei bine, cele ce avusese de gînd să facă Sauk după ce se va fi debarasat de francez și tovarășii lui, avea să o facă mai tîrziu, cu ajutorul lui Barroso și al oamenilor lui... Dealtfel, în acest moment nu era nimic de făcut... Cu toate că tînărul căpitan nu-și mai avea la îndemînă instrumentele de precizie, indicația dată de ultima notiță putea să-i fie de folos în cercetările în care el, Sauk, nu s-ar fi putut descurca.

Toate acestea fură clar stabilite de cei doi ticăloși atît de potriviți pentru a se înțelege. Era de la sine înțeles că Barroso avea să fie despăgubit din plin de către complicele său pentru pierderea pe care o suferise și că valoarea corăbiei, a încărcăturii precum și a pachidermelor îi va fi în întregime plătită.

Cel mai important însă era acum să ajungă în orășelul Ma-Yumba. Cîteva bărci de pescari tocmai se desprindeau de țărm. Puteau fi ușor zărite. Cea mai apropiată plutea la mai puțin de trei mile de insuliță. Vîntul fiind slab, ea nu ar fi ajuns înainte de trei-patru ore în văzul taberei, de unde i s-ar fi putut face semne... Deci, înainte încă de amiază, naufragiații de pe *Portalegre* vor fi instalați într-unul din factoriile orășelului, unde vor găsi desigur o primire bună și o caldă ospitalitate.

— Juhel!... Juhel!...

Chemarea aceasta întrerupse brusc discuția dintre Sauk și portughez.

Jupîn Antifer era cel care strigase; urmă apoi a doua chemare:

— Gildas!... Gildas!...

Tînărul căpitan și luntrașul, care stăteau pe mal ca să observe bărcile de pescari, se apropiară numaidecît de jupîn Antifer.

Bancherul Zambuco se afla lîngă el și Ben-Omar, la un semn, se apropie și el.

Lăsîndu-l pe Barroso să se întoarcă la oamenii lui, Sauk se strecură încet spre grupul jupînului Antifer, în așa fel încît să poată trage cu urechea la cele ce vorbeau. Cum era știut că nu cunoștea limba franceză, nimeni nu avea să se neliniștească de prezența lui.

— Juhel, spuse jupîn Antifer, fii atent fiindcă a venit momentul să luăm o hotărîre.

Vorbea cu un glas întretăiat, ca un om ajuns în culmea enervării.

— Ultimul document spune că insulița numărul doi se află în golful Ma-Yumba... Or, noi sîntem în golful Ma-Yumba... În privința asta, nu-i nici o îndoială...

— Nici o îndoială, unchiule.

— Dar nu mai avem nici sextant, nici cronometru... fiindcă acest neîndemînatic de Trégomain, căruia am făcut prostia să i le încredințez, le-a pierdut...

— Prietene... încercă să spună luntraşul.

— Mai curînd m-aş fi înecat decît să le pierd! răspunse cu asprime Pierre-Servan-Malo.

— Eu de asemenea! adăugă şi bancherul.

— Într-adevăr... domnule Zambuco! ripostă cu un gest de indignare Gildas Trégomain.

— În sfîrşit... s-au pierdut, continuă jupîn Antifer şi... în lipsa acestor instrumente, Juhel, o să-ți fie, desigur, cu neputință să calculezi poziția insuliței numărul doi...

— Cu neputință, unchiule, şi după părerea mea singura hotărîre înțeleaptă ar fi să mergem la Ma-Yumba într-una din aceste şalupe, să ne întoarcem pe jos la Loango şi să ne îmbarcăm pe primul pachebot care face escală...

— Asta... niciodată! răspunse jupîn Antifer.

Şi bancherul, ca un ecou credincios, repetă:

— Niciodată!

Ben-Omar îi privea nepăsător, cînd pe unul, cînd pe celălalt, clătinînd din cap, în timp ce Sauk asculta nepăsător, fără a părea că înțelege.

— Da... Juhel... o să ne ducem la Ma-Yumba... dar, în loc să plecăm mai departe, la Loango, o să rămînem acolo... Rămînem acolo cît va fi necesar, m-ai înțeles? Ca să cercetăm insulițele golfului... toate...

— Ce-ai spus, unchiule?

— Nu sînt multe... cinci sau şase... şi chiar de ar fi o sută, de ar fi o mie şi tot am să le cercetez pe toate, una după alta!

— Unchiule... nu-i cuminte...

— Ba e foarte cuminte, Juhel! Una din ele este cea în care se află comoara... Documentul arată chiar direcția limbii de pămînt unde a fost îngropată de Kamylk-Paşa...

— Să-l ia dracu! murmură Gildas Trégomain.

— Cu voință, cu răbdare, reluă jupîn Antifer, o să descoperim noi în cele din urmă locul însemnat cu dublu K...

— Şi dacă nu dăm de acest loc?... îl întrebă Juhel.

— Nu spune asta, Juhel! strigă jupîn Antifer. Pe Dumnezeu din cer, nu spune asta!

Şi într-o explozie de furie sfărîmă în dinţi pietricica pe care, pînă atunci, o tot rostogolise între fălci. Niciodată nu fusese mai aproape de o congestie cerebrală.

Juhel nu crezu potrivit să opună rezistenţă unei asemenea încăpăţînări. Cercetările, care, după părerea lui, nu aveau să ducă la nici un rezultat, nu aveau să le ia mai mult de aproximativ cincisprezece zile. Cînd jupîn Antifer se va convinge că nu mai are ce să spere, va trebui — vrînd-nevrînd — să se întoarcă în Europa. Aşa că Juhel îi răspunse:

— Să fim gata a ne urca în barca pescarilor, de cum o acosta...

— Nu înainte de a fi cercetat insuliţa pe care ne aflăm, răspunse jupîn Antifer, fiindcă... în sfîrşit... de ce nu ar fi chiar asta?

Dealtfel, aşa şi era. Cine ştie dacă neobosiţii căutători ai comorii nu-şi atinseseră ţelul, dacă întîmplarea nu făcuse ceea ce ei, din lipsă de sextant şi cronometru, nu mai puteau să facă? Noroc prea puţin probabil, veţi spune? Fie! Dar după atît de multe supărări, osteneli, pericole, de ce Dumnezeul norocului nu s-ar fi arătat binevoitor faţă de statornicii lui adoratori?

Juhel nu îndrăzni să facă nici o obiecţie; de fapt, aşa era mai bine, ca să nu se piardă timp. Cercetarea insuliţei trebuia terminată înainte ca barca de pescari să fi ajuns la ţărm. Era de temut ca echipajul corăbiei să vrea să se îmbarce de îndată ce aceasta se va apropia de stînci, grăbit fiind să se ospăteze zdravăn într-una din factoriile din Ma-Yumba. Cum să-i sileşti pe aceşti oameni la o întîrziere a căror pricină nu le-o spui? Cît despre a le destăinui existenţa comorii, nici gînd, ar fi însemnat să le destăinui secretul lui Kamylk-Paşa!

Nimic mai adevărat, dar în clipa în care jupîn Antifer şi Zambuco, însoţiţi de Juhel şi Gildas Trégomain, de notar şi de Nazim, se vor pregăti să părăsească tabăra, Barroso şi oamenii lui nu vor fi oarecum miraţi şi ispitiţi să-i urmărească?...

Era o situaţie foarte grea. Dacă s-ar fi descoperit comoara şi dacă echipajul ar fi fost de faţă la dezgroparea celor trei butoiaşe cu milioane în aur, diamante şi alte pietre preţioase, ce ar fi făcut acest echipaj? Nu ar fi însemnat să provoace la jaf şi violenţă toată această adunătură de aventurieri care nu făceau nici cît frînghia cu care să fie spînzuraţi? De două ori mai numeroşi decît maluinul şi tovarăşii lui, repede i-ar fi învins, schingiuit, măcelărit! Cu siguranţă că nu căpitanul lor ar fi fost cel care să-i potolească. Mai curînd i-ar fi aţîţat şi ar fi ştiut ca din toată treaba asta el să se aleagă cu partea leului!

Dar să-l sileşti pe jupîn Antifer să procedeze cu o mai mare prudenţă, să-l faci să înţeleagă că era mai bine să piardă cîteva zile, că trebuia mai întîi să se ducă la Ma-Yumba cu echipajul de pe vasul *Portalegre*, să facă rost acolo de o gazdă, apoi, a doua zi, cu o barcă închiriată *ad-hoc*, să se întoarcă pe insuliţă, după ce s-ar fi descotorosit de aceşti oameni pe bună dreptate suspecţi, iată ceva ce nu era deloc uşor... Unchiul lui Juhel nu ar fi vrut să înţeleagă... În nici un chip nu ar fi putut fi convins să părăsească insuliţa înainte de a o fi cercetat... Nimic pe lume nu l-ar fi oprit...

Aşa se făcu că luntraşul, cînd îi dădu neînduplecatului său prieten toate acestea foarte judicioase poveţe, fu trimis la plimbare într-un chip nu prea plăcut, jupîn Antifer încheindu-şi explozia de mînie cu aceste două cuvinte:

— La drum!

— Te rog...

— Dacă vrei, rămîi... N-am nevoie de tine...

— Puţină prudenţă...

— Haide... Juhel.

Şi trebuiră să se supună.

Jupîn Antifer şi Zambuco părăsiră tabăra. Gildas Trégomain şi Juhel se ridicară să-i urmeze. Oamenii din echipaj nu păreau interesaţi a se lua după ei. Barroso însuşi nu părea că vrea să ştie care era motivul pentru care călătorii săi plecau de acolo.

Care să fi fost pricina acestei atitudini?

Uşor de înţeles: Sauk auzise toată discuţia dintre jupîn Antifer şi Juhel, şi nevrînd nici să împiedice, nici să întîrzie cercetările, nu avusese a-i spune căpitanului portughez decît un cuvînt.

Barroso rămăsese deci lîngă echipajul lui căruia îi dăduse ordin să aştepte acolo, pe loc, sosirea bărcilor de pescari şi să nu se îndepărteze de tabără.

Aceste fiind zise, la un semn al lui Sauk, Ben-Omar se porni la drum alăturîndu-i-se jupînului Antifer, care nu avea de ce să se mire că îl vede pe notar însoţit de secretarul lui, Nazim.

Capitolul X

ÎN CARE NASUL JUPÎNULUI ANTIFER ŞI AL BANCHERULUI ZAMBUCO SFÎRŞESC PRIN A SE LUNGI NEMĂSURAT

Judecînd după cît se înălţase soarele pe cer, erau aproape ceasurile opt de dimineaţă — un «aproape» cu care călătorii noştri

trebuiau să se mulțumească, ceasornicele lor fiind oprite din cauza naufragiului.

Dacă oamenii lui Barroso nu se luaseră după căutători, nu același lucru se întîmplă cu quadrumanii.

Cu evidentă intenție de a-i urmări pe intruşii care îşi permiteau să le scotocească insulița, o duzină din aceşti cimpanzei se desprinse din ceată.

Ceilalți rămaseră în jurul taberei.

Din mers, luntraşul aruncă priviri piezişe acestor sălbatici paznici, care îi răspundeau cu groaznice strîmbături însoțite de gesturi amenințătoare şi urlete răguşite.

«Fără doar şi poate, se gîndea el, fiarele astea discută între ele... Păcat că nu le pot înțelege... Ar fi o plăcere să poți discuta în limba lor!»

Minunat prilej, într-adevăr, să faci observații filologice; să te încredințezi, aşa cum pretinde în prezent americanul Garner[1], dacă maimuțele au semnale vocale care le folosesc la exprimarea diverselor noțiuni, astfel ca «whouw» pentru hrană, «cheny» pentru băutură, «iegk» pentru a lua seama; în sfîrşit, dacă în limbajul maimuțelor «a» şi «o» lipsesc, dacă «i» este rar, dacă «e» este puțin folosit, dacă «u» şi «iu» servesc de vocale fundamentale.

Nu ați uitat, desigur, că documentul găsit pe insulița din golful Oman, care dădea coordonatele insuliței din golfulețul Ma-Yumba, preciza locul unde trebuia căutat acel semn de dublu K, indicînd ascunzişul comorii.

Pe prima insuliță, cercetările, conform instrucțiunilor din scrisoarea lui Kamylk-Paşa către tatăl jupînului Antifer, trebuiau să se facă la vîrful unei limbi de pămînt meridionale, şi acolo se şi făcuseră.

Pe cea de a doua insuliță, documentul indica, dimpotrivă, că era vorba de una din cotiturile septentrionale; pe una din stînci se afla monograma.

Or, călătorii noştri, după naufragiu, debarcaseră în partea de sud. Era deci potrivit să se îndrepte către nord, fapt ce-i silea să mărşăluiască aproximativ două mile.

Cu jupîn Antifer şi Zambuco în frunte, Ben-Omar şi Nazim în linia a doua şi Gildas Trégomain şi Juhel în ariergardă, grupul se îndreptă în această direcție.

Nu trebuie să ne mire că cei doi moştenitori se aflau în fruntea

---

[1] Naturalist american, a studiat la fața locului limba simiană şi a trăit cîteva luni, în pădurile Guineii, viața maimuțelor. (n.a.)

grupului. Mergeau repede, fără să schimbe un cuvînt, şi nu ar fi îngăduit nici unuia din cei ce îi însoţeau să le-o ia înainte.

Notarul îi arunca din cînd în cînd o privire neliniştită lui Sauk. Era sigur că acesta, în înţelegere cu căpitanul portughez, pusese ceva la cale. Dealtfel, îl chinuia şi un alt gînd. Acela că, dacă maluinul îşi pierdea comoara, şi comisionul lui se ducea pe acelaşi drum. O dată sau de două ori încercă să scoată ceva de la Sauk, dar acesta, cu privirea întunecată, chipul crunt, simţindu-se poate supravegheat de Juhel, nu-i răspunse. Şi în adevăr, văzînd cum se purta Ben-Omar cu Nazim, neîncrederea lui Juhel creştea din ce în ce mai mult.

Chiar şi în notariatele din Alexandria nu era îngăduit ca secretarul să fie cel care comandă şi notarul silit să se supună — şi fără îndoială că, cu aceste două personaje, aşa stăteau lucrurile.

Cît despre luntraş, el nu se ocupa decît de maimuţe. Cîteodată chipul lui blajin şi de treabă încerca să răspundă strîmbăturilor lor; închidea ochii, îşi încreţea nasul, îşi ţuguia buzele. Nanon şi Énogate nu l-ar fi recunoscut dacă l-ar fi văzut cum se schimonoseşte.

Énogate!... Ah, biata copilă! Desigur că în această clipă ea se gîndea la logodnicul ei, fiindcă la el se gîndea tot timpul! Dar că, tocmai în această zi, naufragiat fiind, mergea în mijlocul unui alai de cimpanzei, nu, niciodată nu i-ar fi putut da prin gînd un asemenea lucru!

La această latitudine şi în această epocă a anului, soarele descrie de la est la vest o jumătate de cerc, ajungînd aproape la zenit. În felul acesta, el nu proiectează asupra acestor ţinuturi raze oblice, ci raze perpendiculare. Este deci potrivită denumirea care li se dă de zonă toridă, unde într-adevăr eşti prăjit de soare de la răsăritul şi pînă la apusul lui!

«Şi şmecherii ăştia care parcă nici nu se sinchisesc de căldură, îşi spunea luntraşul cu ochii la duzina de cimpanzei care se silea să ţină pasul cu grupul jupînului Antifer. Aproape că îţi pare rău că nu eşti maimuţă».

Poate că, pentru a scăpa de potopul de raze solare, ar fi fost mai bine să meargă în umbra copacilor? Dar prin aceste desişuri alcătuite din trunchiuri cu crengi foarte joase, părea cu neputinţă de pătruns. Doar dacă ai fi fost maimuţă — aşa cum îşi dorea Gildas Trégomain — să te fi putut strecura printre ramuri, altfel era aproape imposibil să-ţi croieşti drum. Aşa că jupîn Antifer şi tovarăşii lui mergeau de-a lungul ţărmului ocolind ochiuri de apă, ferindu-se de stîncile înalte ce se ridicau ici şi colo ca nişte menhire, poticnindu-se printre uriaşe mormane de piatră atunci cînd nu puteau mer-

ge pe plaja nisipoasă, năpădită de fluxul care urca. Nu-i aşa că numai un drum greu, amarnic străbătut, istovitor pentru picioare duce la bogăţie?

Îi treceau sudori de sînge, dar, să fim înţeleşi, nimic nu ar fi fost prea mult dacă pînă la urmă, pentru fiecare pas care îi apropia de ţintă, aveau să fie plătiţi cu o mie de franci.

Un ceas mai tîrziu după ce plecaseră din tabără, nu străbătuseră decît o milă, adică jumătate din distanţa pe care o aveau de parcurs. De aici se puteau vedea coturile septentrionale ale insuliţei: erau trei sau patru. Care să fi fost cel bun? În afară de un noroc deosebit, probabil că nu primul pe care îl vor cerceta va fi şi cel căutat, şi cîte osteneli aveau să le dea aceste cercetări sub arşiţa amiezii!

Luntraşul era la capătul puterilor.

— Să ne odihnim puţin! se rugă el.

— Nici un minut! răspunse jupîn Antifer.

— Unchiule, interveni Juhel, domnul Trégomain este gata-gata să se topească!...

— Ei bine, să se topească!

— Mulţumesc, prietene!

Şi în urma acestui răspuns, Gildas Trégomain, care nu voia să rămînă în urmă, o porni la drum. Dar, dacă avea să ajungă la capătul călătoriei, avea să ajungă în chipul unui rîu rostogolindu-se clocotitor peste stîncile colţuroase ale insuliţei.

Mai aveau încă o jumătate de oră de mers pînă să sosească la locul unde se desprindeau cele patru coturi. De aici încolo fu însă din ce în ce mai greu de mers şi se putea crede că piedicile erau de netrecut. Ce haos de pietre de cremene cu muchii ascuţite, pe care dacă ai fi căzut te puteai alege cu răni grave! Într-adevăr, locul fusese bine ales şi Kamylk-Paşa avusese noroc cînd îl găsise pentru a ascunde o comoară pe care i-ar fi invidiat-o regii din Bassora, din Bagdad şi din Samarkand!

În acest punct se termina partea împădurită a insuliţei. Se vedea bine că domnii cimpanzei nu aveau de gînd să meargă mai departe. Aceste animale nu părăsesc bucuroase adăpostul arborilor şi vuietul valurilor nu are darul să le atragă. Probabil că naturalistului american Garner nu i-ar fi fost uşor să descopere în limbajul lor, şi aşa destul de sărac, cuvîntul care înseamnă «poezie»!

Alaiul se opri la marginea pădurii, nu fără a-şi arăta însă deschis gîndurile prea puţin paşnice, duşmănoase chiar, pe care le nutreau faţă de aceşti străini porniţi să-şi continue cercetările pînă la capătul insuliţei. Ce urlete sălbatice urmară! Unul din cimpanzei adună pietre şi le aruncă cu o mare forţă! Şi cum alţii făcură la fel, jupîn

Antifer şi tovarăşii lui riscau, nici mai mult, nici mai puţin, să fie ucişi cu pietre. Şi aşa s-ar fi întîmplat dacă ar fi făcut nechibzuinţa de a răspunde, fiindcă nu se puteau măsura nici ca număr, nici ca putere cu agresorii lor.

— Să nu răspundem!... Să nu răspundem!... strigă Juhel văzîndu-i pe Gildas Trégomain şi Sauk adunînd proiectile.

— Totuşi... făcu luntraşul a cărui pălărie tocmai zburase lovită de o piatră.

— Nu, domnule Trégomain, să ne îndepărtăm şi o să fim în siguranţă, fiindcă maimuţele tot n-au să meargă mai departe!

Era, dealtfel, singurul lucru bun de făcut. Cincizeci de paşi mai departe erau la adăpost de loviturile pietrelor.

Se făcu ora zece şi jumătate. Iată cît timp le luase acest drum de două mile de-a lungul litoralului. La nord limbile de pămînt înaintau în mare cam o sută cincizeci-două sute de metri. Jupîn Antifer şi Zambuco hotărîră să o cerceteze mai întîi pe cea mai lungă, în direcţia nord-vest.

Greu de găsit pămînt mai sterp decît această îngrămădire de stînci, unele bine înfipte în pămîntul nisipos, altele împrăştiate şi rostogolite de valurile mării în anotimpul urît. Nici un fel de vegetaţie, dealtfel, nici măcar acei licheni care în general catifelează stîncile umede. Nici un ciorchine din acel varech atît de abundent pe ţărmurile zonelor temperate. Aşa că, nimic de temut în ceea ce priveşte monograma lui Kamylk-Paşa. Săpată cu treizeci şi unu de ani înainte pe una din stîncile de pe această limbă de pămînt, avea să fie găsită, cu siguranţă, neştirbită.

Iată-i deci pe exploratorii noştri reluîndu-şi căutările, aidoma cu cele pe care le făcuseră pe insuliţa din golful Oman. Greu de crezut, dar cei doi moştenitori, stăpîniţi cu totul de patima lor, nu păreau că suferă de oboselile acestei călătorii, nici de arşiţa soarelui. Aşijderea şi Sauk, care, în interesul stăpînului său — se putea gîndi cineva că lucrează într-al său? — trudea cu un zel neobosit.

Cît despre notar, aşezat între două stînci, nu se mişca, nu vorbea. Dacă avea să fie descoperită comoara, o să aibă tot timpul să-şi ceară partea ce i se cuvenea, el fiind de faţă, aşa cum era obligaţia lui în calitate de executor testamentar. Şi, pe Allah! Socotind necazurile îndurate în aceste ultime trei nesfîrşite luni, de primejdiile din care cu greu scăpase, nu o să fie prea bine plătit!

Se înţelege de la sine că, la porunca lui Pierre-Servan-Malo, Juhel, rămas lîngă el, se pornise să cerceteze metodic şi foarte amănunţit pămîntul.

«N-aş crede, îşi spunea el, că aici o să găsim groapa cu milioane.

În primul rînd, comoara ar trebui să fi fost îngropată pe această insuliță și nu pe una din celelalte insulițe din golf. În al doilea rînd, ar trebui să fie pe această limbă de pămînt. În al treilea rînd, ar trebui ca noi să descoperim, în mijlocul acestei învălmășeli de stînci, pe aceea care să poarte dublul K... Dar... în sfîrșit... dacă sînt întrunite toate aceste condiții, dacă nu este vreo înșelătorie din partea acestui ticălos de pașă, dacă pun mîna pe monogramă, nu ar fi mai cuminte să nu spun nimic?... Unchiul meu ar renunța la acea nefericită idee a lui de a mă căsători pe mine cu o oarecare ducesă, pe ea, pe scumpa mea Énogate, cu un oarecare duce de pripas! Ei bine, nu! Unchiul nu și-ar mai reveni dintr-o asemenea lovitură... Și-ar pierde mințile... Aș avea pe conștiință o faptă rea... Trebuie să merg pînă la capăt!»

În timp ce pe Juhel îl frămîntau fel de fel de gînduri, luntrașul, așezat pe o bucată de stîncă, cu mîinile atîrnîndu-i fără putere, cu picioarele tremurînd, cu sudoarea șiroindu-i pe față, sufla ca o focă ieșită la suprafață după o lungă scufundare...

În vremea asta cercetările continuau, fără nici un rezultat însă. Jupîn Antifer, Zambuco, Juhel și Sauk priveau, pipăiau acele blocuri de piatră care prin așezarea sau direcția lor ar fi putut purta prețioasa monogramă. Zadarnică trudă timp de două ceasuri cît le luă această muncă de cercetare pînă la marginea limbii de pămînt. Nimic... nimic!... Și, de fapt, cum i-ar fi putut veni cuiva în gînd să aleagă un asemenea loc, expus eroziunii valurilor sau puternicelor talazuri din larg? Nu! Așa că, după ce vor termina aici căutările, vor trebui să le reia pe alte limbi de pămînt. Fie! Le vor relua... a doua zi... și jupîn Antifer își va continua munca și pe altă insuliță, dacă pe asta nu va reuși... Nu-și va părăsi opera, nu, pe toți sfinții care figurau în actul lui de botez!

În cele din urmă, negăsind nimic, grupul făcu drumul înapoi, mai cercetînd ici-colo blocurile de piatră împrăștiate pe nisip... Nimic... Nimic!...

Nu le rămînea decît să se întoarcă, să se îmbarce pe una din bărcile care probabil că între timp vor fi ajuns la țărm și să meargă în orășelul Ma-Yumba, pentru a o lua de la capăt cu cercetările pe o altă insuliță.

Cînd jupîn Antifer, bancherul Zambuco, Juhel și Sauk ajunseră din nou în punctul unde începea limba de pămînt, îi zăriră pe luntraș și pe notar exact în locul în care îi lăsaseră.

Fără o vorbă, Jupîn Antifer și Zambuco se îndreptară către marginea pădurii, așteptați de cimpanzeii dornici a se deda unor demonstrații dușmănoase.

Juhel se apropie de Gildas Trégomain.

— Ei? Ce se aude?... întrebă acesta.

— Nici urmă de dublu K şi nici măcar de unul simplu!

— Atunci... o luăm de la capăt... în altă parte?...

— Precum spui, domnule Trégomain. Ridică-te şi să ne întoarcem în tabără...

— Să mă ridic?... Bucuros, numai să pot!... Haide... ajută-mă un pic, băiete!

Şi braţului puternic al lui Juhel nu-i fu greu să-l salte pe Gildas Trégomain pe picioare.

Ben-Omar se afla şi el în picioare, lîngă Sauk.

Jupîn Antifer şi Zambuco mergeau cu vreo douăzeci de paşi înainte. Maimuţele, de la gesturi şi urlete, trecuseră la fapte. Pietrele se porniră a zbura, şi ceilalţi trebuiră să se ţină în defensivă.

Nu cumva aceste blestemate de maimuţe voiau să-l împiedice pe jupîn Antifer şi pe tovarăşii lui să ajungă la Barroso şi la echipajul din tabără?...

Se auzi deodată un strigăt. Ben-Omar fusese cel care strigase... Să fi fost oare lovit de o piatră în vreo parte mai sensibilă a persoanei sale?...

Nu!... Strigătul lui nu era un strigăt de durere... era un strigăt de uimire... aproape unul de bucurie.

Se opresc cu toţii. Notarul, cu gura căscată, mijindu-şi ochii întindea mîna către Gildas Trégomain.

— Acolo... acolo... bîiguie mereu.

— Ce înseamnă asta? întrebă Juhel. Ai înnebunit, domnule Ben-Omar?

— Nu... acolo... K... dublu K! răspunde notarul cu glasul gîtuit de emoţie.

La aceste cuvinte, jupîn Antifer şi Zambuco se reped înapoi.

— K... dublu K?... întreabă ei.

— Da!

— Unde?...

Şi cu privirile caută stînca pe care — după cele spuse de Ben-Omar — este săpată monograma lui Kamylk-Paşa. Nimic... ei nu văd nimic!

— Dar unde... dobitocule!... repetă maluinul pe un ton plin de furie şi de nelinişte în acelaşi timp.

— Acolo! mai spune o dată notarul.

Şi-l arată cu mîna pe luntraş, care tocmai se întorsese ridicînd din umeri.

— Uitaţi-vă... pe spatele lui! strigă Ben-Omar.

Şi în adevăr, pe bluza de marinar a lui Gildas Trégomain apare

foarte desluşit desenul unui dublu K. Nu mai încape îndoială, stînca de care se rezemase purta monograma a cărei urmă se imprimase pe spatele bietului luntraş.

Jupîn Antifer, dintr-o săritură, îl apucă pe luntraş de un braţ şi-l sileşte să se întoarcă la locul unde stătuse... Merg cu toţii după el şi în mai puţin de un minut se află în faţa unui mare bloc de piatră pe suprafaţa căruia monograma atît de căutată se poate citi perfect.

Nu numai că Gildas Trégomain se rezemase de stînca însemnată cu dublu K, dar se şi tolănise pe locul unde se afla comoara...

Nimeni nu rosteşte un cuvînt. Încep să lucreze. Fără unelte, este sigur că treaba nu va fi uşoară. Nişte biete cuţite putea-vor ele să sape în pămîntul ăsta stîncos?... Da... chiar dacă şi-ar rupe unghiile, şi-ar răni degetele!...

Din fericire, pietrele roase de vreme pot fi desprinse fără prea mare greutate. Un ceas de muncă şi cele trei butoiaşe vor ieşi la lumină... Trebuiesc apoi duse la tabără, apoi la Ma-Yumba... Este adevărat, acest transport nu va fi uşor şi cum s-ar putea face fără a da loc la bănuieli?...

Ei şi! Cine se mai gîndea la asta?... Mai întîi de toate comoara, comoara să fie dezgropată din acest mormînt în care zace de o treime de veac... şi pe urmă, mai vedem...

Jupîn Antifer lucra cu mîinile însîngerate. Pentru nimic în lume n-ar fi vrut să lase altuia bucuria de a simţi, de a pipăi cercurile nepreţuitelor butoiaşe...

— În sfîrşit! strigă el în clipa în care cuţitul i se loveşte de o suprafaţă metalică...

Şi ce strigăt sloboade!... Dumnezeule atotputernic! ...Pe chipul lui înspăimîntător de palid nu bucuria se citeşte, ci uluirea, dezamăgirea...

În locul butoiaşelor menţionate în testamentul lui Kamylk-Paşa, nu era acolo decît o cutie de fier, — cu monogramă — o cutie asemănătoare celei care fusese găsită pe insuliţa numărul unu.

— Iarăşi!... nu se putu împiedica Juhel să spună.

— Asta nu-i decît o păcăleală! murmură Gildas Trégomain.

Cutia este scoasă din groapă şi jupîn Antifer o deschide furios...

Apare un document, un pergament vechi, îngălbenit de vreme, pe care stau scrise cîteva rînduri; jupîn Antifer le citeşte cu glas tare:

Longitudinea insuliţei numărul trei: cincisprezece grade unsprezece minute est. După ce va fi luată de colegatarii Antifer şi Zambuco, ea va trebui dusă şi comunicată, în prezenţa notarului Ben-Omar, domnului Tyrcomel, esquire, Edinburg, Scoţia, care posedă latitudinea celei de a treia insuliţe.

Aşadar, nu prin împrejurimile golfului Ma-Yumba fusese îngropată comoara! ...Trebuie căutată pe un alt punct al globului, punînd laolaltă această nouă longitudine cu latitudinea numitului Tyrcomel din Edinburg! ...Şi nu vor mai fi doi cei care să-şi împartă moştenirea lui Kamylk-Paşa, ci trei!...

— Şi de ce, de la această a treia insuliţă, nu ne-ar trimite la alte douăzeci... sau la alte o sută? strigă Juhel... Ascultă, unchiule, o să fii oare chiar atît de încăpăţînat... atît de naiv... ca să cutreieri lumea întreagă?...

— Fără să mai punem la socoteală, adăugă Gildas Trégomain, că, dacă Kamylk-Paşa a lăsat moştenitori cu sutele, nu mai merită să te osteneşti!

Unchiul îi priveşte pieziş pe prietenul şi pe nepotul său, îşi sfărîmă pietricica în dinţi încleştîndu-şi fălcile şi răspunde:

— Linişte în front!... Nu s-a isprăvit!

Şi luînd din nou pergamentul, citi şi ultimele rînduri, astfel ticluite:

Totuşi, pentru a le răsplăti de pe acum oboseala şi a le acoperi cheltuielile, fiecare dintre moştenitori va lua cîte unul din cele două diamante aflate în această cutie, a căror valoare, pe lîngă a celorlalte pietre preţioase pe care sînt chemaţi să şi le însuşească, este cu totul neînsemnată...

Zambuco se aruncă asupra cutiei pe care o smulge din mîinile jupînului Antifer.

— Diamante! strigă el.

Şi într-adevăr se află acolo două pietre preţioase extraordinar de frumoase, putînd să valoreze — bancherul se pricepea — o sută de mii de franci fiecare.

— Tot e ceva! spune el, luînd unul din diamante şi lăsîndu-l pe celălalt tovarăşului lui la moştenire, jupînului Antifer.

— O picătură de apă în mare! răspunde acesta înfundîndu-şi diamantul în buzunarul de la vestă şi pergamentul în buzunar.

— Măi-măi!... face luntraşul clătinînd din cap, asta devine mai serios decît credeam!... Să vedem!... Să vedem!...

Dar Juhel se mulţumeşte să înalţe din umeri. Cît despre Sauk, îşi muşcă pumnii la gîndul că nu se va mai întîlni niciodată cu un prilej atît de prielnic!

În ceea ce îl priveşte pe Ben-Omar, care nu s-a ales nici cu un brienţel, în ciuda celor scrise încă o dată în pergament în legătură cu drepturile lui, are faţa trasă, mîinile moi, genunchii înţepeniţi, pare un sac pe jumătate gol, gata să cadă grămadă la pămînt.

Este adevărat că nici Sauk, nici el nu se mai găsesc acum în aceleaşi condiţii în care se găseau: 1 — cînd plecaseră din Saint-Malo, neştiind că se duc la Mascat; 2 — cînd plecaseră din Mascat, neştiind că se duc la Loango. Împins de o pornire nestăpînită, jupîn Antifer lăsase să-i scape un secret pe care ar fi trebuit să-l tăinuiască cu străşnicie. Au auzit cu toţii această nouă longitudine: cincisprezece grade unsprezece minute est... Toţi cunosc numele domnului Tyrcomel, care locuieşte la Edinburg, în Scoţia.

Putem fi siguri că, dacă Ben-Omar nu a făcut-o, Sauk şi-a săpat în minte aceste cifre şi această adresă, aşteptînd să şi le poată trece în carneţel. Aşa că atît jupîn Antifer cît şi bancherul Zambuco vor trebui să aibă mare grijă să nu-i piardă din vedere pe notar şi secretarul său şi să nu-i lase să le-o ia înainte în această a doua capitală a Marii Britanii.

Fără îndoială, se putea crede că Sauk, neştiind limba franceză, nu a înţeles, dar tot atît de neîndoielnic era că Ben-Omar îi va dezvălui secretul. Şi, dealtfel, Juhel îl şi observase pe Nazim, care nu-şi putuse ascunde un soi de mulţumire atunci cînd cifrele longitudinii şi numele de Tyrcomel scăpaseră atît de nechibzuit de pe buzele jupînului Antifer.

La urma urmei, totuna! Ar fi fost cu totul fără rost, după părerea lui, să se mai ia pentru a treia oară după fanteziile postume ale lui Kamylk-Paşa. Ce aveau de făcut era să se întoarcă la Loango şi să se urce în primul vas pe care-l vor găsi, ca să se întoarcă în dragul lor oraş Saint-Malo...

Aceasta e firească şi înţeleapta propunere făcută de Juhel unchiului său.

— Niciodată!... răspunde jupîn Antifer. Paşa ne trimite în Scoţia, ne vom duce deci în Scoţia, chiar de-ar trebui să-mi petrec restul vieţii căutînd...

— Sora mea, Talisma, te iubeşte prea mult ca să nu te aştepte şi zece ani!... adaugă bancherul.

— Drace! gîndeşte Gildas Trégomain. Domnişoara asta o să se apropie atunci de şasezeci de ani!

Orice s-a spus, a fost în zadar. Jupîn Antifer era hotărît. O să continue să alerge după comoară. Cu toate că moştenirea bogatului egiptean se va reduce acum de la jumătate la o treime pentru fiecare, datorită apariţiei domnului Tyrcomel!

Ei şi! Énogate se va mulţumi să se mărite cu un conte şi Juhel cu o contesă!

Capitolul XI

ÎN CARE JUPÎN ANTIFER ŞI TOVARĂŞII SĂI ASISTĂ LA O PREDICĂ A REVERENDULUI TYRCOMEL, CARE NU PREA LE FACE PLĂCERE

— Da, fraţii mei, da, surorile mele, avuţia duce pe om, în chip fatal, la lăcomie! Ea este principala, ca să nu spun singura cauză a tuturor relelor care macină această lume păcătoasă. Pofta de aur nu poate duce decît la cea mai regretabilă rătăcire a sufletului! Închipuiţi-vă o societate în care nu ar fi săraci şi bogaţi! De cîte nenorociri, întristări, necazuri, tulburări, catastrofe, dezastre, prăbuşiri, rătăciri, primejdii, nelinişti, calamităţi nenoroace, dezamăgiri, desperări, mîhniri şi ruine ar fi feriţi oamenii!

Vorbăreţul om al bisericii se ridicase la cea mai înaltă treaptă a elocinţei înghesuind acest maldăr de sinonime, care abia ar fi ajuns să exprime feluritele posibilităţi ale mizeriei pămînteşti. Ar mai fi putut înşira şi altele în acest torent oratoric, slobozit din înaltul amvonului asupra capului ascultătorilor săi.

Să-i fim deci recunoscători de a-şi fi îngrădit limbuţia. Măcar pentru atîta.

Era în seara de 25 iunie, la Tron Church — o parte din clădirea căreia fusese dărîmată pentru lărgirea pieţii din High-Street — unde predica reverendul Tyrcomel de la Biserica liberă a Scoţiei, în faţa unui auditoriu evident copleşit de frazele lui apăsătoare. După ce îl vor fi ascultat, fără îndoială, credincioşii îşi vor goli casele de bani şi vor arunca tot avutul în apele golfului Forth, ape ce udă, la două mile depărtare, malurile septentrionale ale vestitului comitat Mid-Lothian, în care Edinburg, un fel de Atenă a Nordului, se mîndreşte că îi este capitală.

Trecuse aproape o oră de cînd reverendul Tyrcomel predica despre acest subiect, spre deplina lămurire a enoriaşilor parohiei. Nu părea deloc obosit de cît vorbise, şi ascultătorii, nici ei, nu păreau că obosiseră ascultîndu-l. Aşa stînd lucrurile, o predică de ce ar lua sfîrşit? Aceasta nu se sfîrşi deci — cel puţin în acest moment — şi predicatorul continuă cam aşa:

— Fraţilor şi surorilor, Evanghelia spune: *Beati pauperes spiritu*, un adevăr profund, al cărui înţeles însă unii glumeţi stupizi, pe cît de necredincioşi pe atît de ignoranţi, se străduiesc să-l schimbe. Nu! Nu, nu-i vorba despre cei care sînt «săraci cu duhul», adică despre idioţi, ci despre cei care vor să fie «săraci din suflet» şi disprețuiesc aceste groaznice bogăţii, izvorul atîtor rele în societatea zilelor noastre.

Aşa că, Evanghelia vă porunceşte ca faţă de bogăţie să nu simţiţi decît silă şi dispreţ şi dacă, din nenorocire, veţi fi copleşiţi de avuţiile acestei lumi, dacă în lăzile voastre se îngrămădesc banii, dacă aurul vă curge din plin, surorile mele...

Aici, o imagine puternică stîrni fiori pe sub manteluţele doamnelor din prea cucernica adunare.

— ...dacă diamantele, nestematele, se agaţă de gîtul vostru, de braţele voastre, de degetele voastre, ca o pecingine nesănătoasă, dacă vă număraţi printre acelea care se numesc fericitele zilei, eu vă spun că sînteţi nenorocite, şi că boala voastră trebuie tămăduită prin cele mai energice mijloace, fie chiar fierul sau focul!

Printre cei prezenţi trecu un fior, ca şi cînd bisturiul chirurgului ar fi scormonit rănile scoase la vedere de către orator.

Dar partea originală în tratamentul pe care îl recomanda tuturor bieţilor oameni atinşi de racila bogăţiilor, era porunca de a-şi arunca averea, altfel spus, de a o nimici. Nu spunea: «Împărţiţi averea voastră săracilor! Despuiaţi-vă de averi în folosul celor care duc lipsă!» Nu! Ceea ce predica el era distrugerea acestui aur, a diamantelor, a titlurilor de proprietate, a acţiunilor comerciale sau industriale, distrugerea lor totală, chiar de ar fi trebuit să le ardă sau să le arunce în mare.

Pentru a se înţelege asprimea neînduplecată a acestor învăţăminte, ar trebui să cunoaştem cărei secte religioase aparţinea aprigul reverend Tyrcomel.

Scoţia, împărţită într-o mie de parohii, cuprinde secţiuni eclezias-tice, sinoduri şi o curte supremă pentru administrarea şi practicarea cultului naţional. Dar, în afara acestei respectabile rînduiri, în Regatul Unit sînt îngăduite toate religiile; se mai numără încă o mie cinci sute de biserici aparţinînd cultelor, oricum s-ar numi ele: catolic, baptist, episcopal, metodist etc. Din aceste o mie cinci sute de biserici, mai mult de jumătate ţin de Biserica liberă a Scoţiei — Free Church of Scotland — care cu douăzeci de ani înainte se despărţise deschis de Biserica presbiteriană a Marii Britanii. Şi pentru ce?... Numai şi numai fiindcă nu o găsea destul de pătrunsă de adevăratul spirit calvin. adică destul de puritană.

Or, reverendul Tyrcomel predica tocmai în numele celei mai cumplite dintre aceste secte, care nu admitea nici un compromis în purtări şi moravuri. El se credea trimisul lui Dumnezeu, care îi încredinţase o parte din tunetele sale pentru a-i trăsni pe bogaţi sau cel puţin bogăţiile lor şi, precum se vede, lovea fără cruţare.

Era, din punct de vedere moral, un fel de iluminat, la fel de aspru cu el însuşi ca şi cu alţii. Era, ca înfăţişare, un om de cincizeci de ani,

înalt, uscat, slab la față, spîn, cu flăcări în priviri, cu căutătura unui apostol şi glasul pătrunzător al unui predicator. Cei din jur îl socoteau inspirat de suflul celui atotputernic. Totuşi, deşi credincioşii se îngrămădeau la predicile sale, deşi era ascultat cu evlavie, nu însemna că făcuse vreodată mulți prozeliți şi prea puțini sau chiar nici unul din ei nu se hotărîse să pună învățăturile lui în practică, renunțînd la absolut toate bunurile pămînteşti.

De aceea reverendul Tyrcomel îşi îndoia sforțările, atrăgînd asupra capetelor ascultătorilor săi acei nori încărcați cu electricitate, din care țîşneau trăsnetele elocinței sale.

Predica se desfăşura mai departe şi tropii, metaforele, antonimiile, epifonemele, plăsmuite de o imaginație scînteietoare, mişunau cu o nemaipomenită îndrăzneală. Dar, dacă frunțile se plecau, buzunarele nu simțeau, se pare, deloc nevoia de a se goli în apele golfului Forth. Desigur că asistența care umplea naosul bisericii Tron Church nu pierdea nici un cuvînt din predica acestui exaltat, şi dacă nu se grăbea nicidecum să se conformeze, asta nu fiindcă nu ar fi înțeles-o. Trebuie totuşi să spunem că se aflau acolo cinci ascultători care nu înțelegeau nici o boabă de engleză şi care nu ar fi ştiut despre ce vorbea clericul, dacă un al şaselea nu le-ar fi tradus, într-o bună franceză, groaznicele adevăruri care cădeau din înaltul acestui amvon în chip de ploaie evanghelică.

Inutil să adăugăm că aceşti şase inşi erau jupîn Antifer şi bancherul Zambuco, notarul Ben-Omar şi Sauk, luntraşul Gildas Trégomain şi tînărul căpitan Juhel.

Îi lăsasem pe insulița din golful Ma-Yumba, la 28 mai; îi regăsim la Edinburg la 25 iunie.

Ce se petrecuse între aceste două date?

Iată, foarte pe scurt:

După descoperirea celui de al doilea document, nu le mai rămînea decît să părăsească insula maimuțelor, să se urce în barca acelor pescari care, atraşi de semnalele echipajului congolez, aveau să acosteze în fața taberei. Jupîn Antifer şi tovarăşii lui se întoarseră deci de-a lungul litoralului escortați tot timpul de ceata cimpanzeilor atît de înverşunați împotriva lor, continuînd să-şi manifeste duşmănia prin urlete, gesturi amenințătoare şi pietre aruncate.

Ajunseră totuşi teferi în tabără. Două cuvinte spuse de Sauk lui Barroso îl făcură pe acesta să înțeleagă că lovitura dăduse greş. Nu poți să furi o comoară unor oameni care nu o găsiseră!

În barca ancorată în fundul unui golfuleț încăpeau toți naufragiații de pe *Portalegre*. Se îmbarcară, cam claie peste grămadă! Fiind vorba însă numai de o călătorie de şase mile, asta nu avea mare impor-

tanță. Două ore mai tîrziu, barca trase la țărmul cel mai adînc al acestei limbi de pămînt, pe care se întindea orășelul Ma-Yumba. Personajele noastre fură bine primite într-o factorie franceză. Li se făcu destul de repede rost de un mijloc de transport pînă la Loango. Și putînd să se alăture unui grup de europeni care se duceau în capitală, nu avură a se teme pe drum, nici din partea fiarelor, nici din partea băștinașilor. Dar ce climă necruțătoare, ce căldură de nesuportat! La sosire, orice ar fi spus Juhel, luntrașul susținea că nu mai rămăseseră din el decît oasele. Putem crede totuși că bietul om exagera.

Printr-una din acele întîmplări, cu care jupîn Antifer nu era deloc obișnuit, tovarășii lui și cu el nu avură mult de așteptat la Loango. După numai două zile, un steamer portughez, plecat din San-Paolo de Loango spre Marsilia, ancoră acolo. Escala, silită, nava avînd nevoie de o mică reparație la mașini, nu fu decît de douăzeci și patru de ore. Datorită banilor salvați din naufragiu, călătorii își putură reține locuri pe acest steamer. Pe scurt, la data de 15 iunie, jupîn Antifer și tovarășii lui părăsiră în sfîrșit aceste ținuturi ale Africii occidentale unde găsiseră, odată cu două foarte scumpe diamante, un nou document și o nouă dezamăgire. Cît despre Barroso, Sauk îi făgăduise că o să-l despăgubească de îndată ce va pune mîna pe milioanele pașei, și portughezul nu avu încotro, trebuind să se mulțumească cu această făgăduială.

Juhel nu încercă să-l facă pe unchiul său să-și schimbe gîndurile, deși avea toate temeiurile să creadă că totul se va sfîrși printr-o uriașă păcăleală. Este adevărat că luntrașul cam începuse să-și schimbe părerile. Cele două diamante, prețuind o sută de mii de franci fiecare, găsite în cutia de pe insulița numărul doi, îl cam puseseră pe gînduri.

— Dacă pașa ne-a dăruit aceste pietre prețioase, spunea el, de ce nu s-ar afla și celelalte pe insulița numărul trei?

Cînd îl auzea judecînd așa, Juhel înălța din umeri.

— O să vedem... o să vedem... repeta el.

Asta era și părerea lui Pierre-Servan-Malo. Și fiindcă al treilea colegatar, cel care avea latitudinea celei de a treia insulițe, locuia la Edinburg, o să meargă la Edinburg, nu o să-i lase să i-o ia înainte Zambuco și Ben-Omar, care cunoșteau longitudinea de 15°11′ est ce trebuia comunicată domnului Tyrcomel. Deci nu se vor despărți, au să meargă împreună în capitala Scoției pe cele mai rapide căi, și sus-numitul Tyrcomel o să aibă vizita întregului grup. Firește că această hotărîre nu-l putea mulțumi pe Sauk. Cunoscînd secretul, ar fi preferat să acționeze acum de unul singur și înaintea tuturor, ca să obțină poziția noii insulițe de la personajul citat în ultimul document, să se ducă apoi acolo și să dezgroape averile lui Kamylk-

Paşa. Dar ar fi trebuit să plece singur, fără să trezească vreo bănuială, şi simţea că Juhel era atent la toate mişcările lui. Dealtfel, nici călătoria pe apă nu se putea face decît împreună pînă la Marsilia. Şi cum jupîn Antifer socotea să ajungă la Edinburg pe drumul cel mai scurt şi cît mai repede, folosind căile ferate ale Franţei şi Angliei, Sauk nu putea nădăjdui să i-o ia înainte. Odată ce treaba avea să fie lămurită cu domnul Tyrcomel, poate că lovitura care dăduse greş la Loango şi la Mascat va reuşi la Edinburg?

Călătoria pe apă fu destul de rapidă, steamerul portughez nefăcînd nici o escală în nici un port de pe litoral. Nu este de mirare că Ben-Omar, care nu renunţa cu una, cu două la obiceiurile lui, a fost bolnav douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru şi că a coborît pe cheiul de la Joliette în stare de colet.

Juhel pregătise o lungă scrisoare pentru Énogate. Îi povestea în ce nouă bătălie îi tîrăşte încăpăţînarea unchiului lor şi cine ştie unde ameninţau să-i mai trimită pe viitor năstruşniciile paşei? Mai adăuga că, după părerea lui, jupîn Antifer era dispus să cutreiere lumea şi că această dispoziţie a sa nu va lua sfîrşit decît cînd va deveni nebun de legat — ceea ce este sigur că se va întîmpla, într-atît zdruncinarea creierului său, în urma ultimelor neplăceri, lua proporţii îngrijorătoare...

Toate acestea erau nespus de triste... Şi căsătoria lor mereu amînată... şi fericirea lor... şi dragostea lor... etc.

Juhel abia avu timpul să pună la poştă această scrisoare destul de amară. La Marsilia se aruncară în rapidul de Paris, apoi, la Paris. în expresul pentru Calais, apoi, de la Calais în vaporul pentru Dover. apoi, la Dover în trenul pentru Londra, apoi, la Londra în fulgerul pentru Edinburg, aşa, toţi şase, ca şi cînd ar fi fost legaţi de acelaşi lanţ! Aşa se face că în seara zilei de 25 iunie, de îndată ce îşi reţinuseră camere la *Gibb's Royal Hotel*, porniră în căutarea domnului Tyrcomel.

Şi atunci, mare mirare! Domnul Tyrcomel nu era nici mai mult nici mai puţin decît un om al bisericii. Aşa se face că, după ce s-au dus la locuinţa acestuia în North-Bridge Street 17 — adresă pe care o putuseră afla fără mare greutate, într-atît era de cunoscut înfocatul dispreţuitor al bunurilor pămînteşti — au venit să-l caute la Tron Church, pe cînd el tuna şi fulgera de la înălţimea amvonului.

Aveau de gînd să-i vorbească după predică, să-l însoţească pînă la locuinţa lui, să-l pună la curent, să-i comunice ultimul document... Ce dracu', un om căruia îi aduci un respectabil număr de milioane nu se poate plînge că îl stingherşti într-un moment nepotrivit!

Totuşi, în toate acestea era ceva ciudat. Ce legături putuse avea

Kamylk-Paşa cu acest preot scoţian? Tatăl jupînului Antifer scăpase viaţa egipteanului... bine! Bancherul Zambuco îl ajutase să-şi salveze averea... iarăşi bine! De aici se trăgea acel sentiment de recunoştinţă datorită căruia cei doi ajunseseră moştenitorii lui. Se putea oare trage concluzia că reverendul Tyrcomel avea aceleaşi drepturi la recunoştinţa paşei? Da, fără îndoială. Dar în ce împrejurări neobişnuite un preot îl putuse îndatora într-un fel sau altul pe Kamylk-Paşa?... Totuşi, aşa trebuia să fi fost, de vreme ce acest preot se afla în posesia celei de a treia latitudini, necesară descoperirii celei de a treia insulițe...

— De data asta... cea bună! îi plăcea jupînului Antifer să repete şi ale cărui speranţe... poate că şi ale cărui vise Gildas Trégomain le împărtăşea.

Totuşi, cînd căutătorii noştri de comori zăriră în amvon un bărbat nu mai în vîrstă de cincizeci de ani, trebuiră să caute o altă explicaţie: reverendul Tyrcomel nu putea avea mai mult de douăzeci şi cinci de ani pe vremea cînd Kamylk-Paşa fusese închis în temniţa din Cairo din porunca lui Mehmet-Ali, şi era greu de crezut că i-ar fi putut face vreun bine înainte de întemniţare. Să fi fost vreun tată, un bunic sau vreun unchi al acestui Tyrcomel, care îl îndatorase pe egiptean?...

Dealtfel, puţin interesa. Important era că preotul avea în posesia sa preţioasa latitudine, aşa cum era menţionat în documentul din golful Ma-Yumba, şi înainte de a se sfîrşi ziua aveau să ştie despre ce este vorba.

Erau deci acolo, la Tron Church, în faţa amvonului — jupîn Antifer, Zambuco, Sauk — şi-l mîncau din ochi pe înfocatul predicator, neînţelegînd nici o boabă din cele ce spunea, iar lui Juhel nu-i venea să-şi creadă urechilor cele ce auzea.

Predica continua. Acelaşi subiect, cu aceeaşi furioasă elocvenţă! Regii erau poftiţi să-şi arunce în mare listele civile, reginele invitate să smulgă pietrele preţioase din gătelile lor, bogătaşii poftiţi să-şi distrugă bogăţiile. Cu neputinţă, trebuie să recunoaştem, să se spună prostii mai mari cu un zel mai necruţător!

Şi, uluit, Juhel murmura:

— Altă încurcătură acum!... Hotărît, unchiul nu are noroc! Cum, la un asemenea exaltat îl trimite afurisitul de paşă?... Să-i ceară apucatului ăstuia mijloacele de a descoperi o comoară!... Unui om care s-ar grăbi — dacă i-ar cădea vreodată în mînă — să o distrugă! Haida-de! Iată un obstacol la care nu ne aşteptam, pe care, de data asta, nu-l vom putea trece şi care ar putea foarte bine să pună capăt căutărilor noastre. Ne vom lovi de o împotrivire hotărîtă, definitivă, o

împotrivire care îi va aduce reverendului Tyrcomel o imensă popularitate! Aşa ceva îl va da gata pe unchiul meu şi este sigur că mintea lui nu va rezista!... El şi Zambuco, poate că şi Nazim, au să încerce orice pentru a-i smulge taina reverendului... Sînt în stare să-l şi chinuiască... să-l... Ei, haide-haide, la rîndul meu, am început să o iau razna!... Mă rog, n-are decît să-şi păstreze taina acest om! Nu ştiu dacă, aşa cum pretinde el, milioanele nu fac fericirea; dar, orice ar spune, fuga după milioanele egipteanului ameninţă să o întîrzie la nesfîrşit pe a mea!... Şi fiindcă Tyrcomel nu va consimţi niciodată să încrucişeze latitudinea lui cu longitudinea pe care noi am cucerit-o cu preţul atîtor osteneli, nu ne mai rămîne decît să ne întoarcem liniştiţi în Franţa şi...

— Cînd porunceşte Dumnezeu, trebuie să ne supunem! spunea în acea clipă predicatorul.

«Asta-i şi părerea mea, gîndi Juhel, şi va trebui ca unchiul meu să se supună!»

Dar predica nu se sfîrşea şi nu avea nici un motiv să nu ţină o veşnicie. Jupîn Antifer şi bancherul îşi cam pierduseră răbdarea. Sauk îşi rodea mustaţa. Notarului, de vreme ce nu se afla pe puntea unei corăbii, nu-i păsa de nimic. Gildas Trégomain, cu gura căscată, dînd din cap, ciulind urechea, încerca să prindă ici şi colo cîteva cuvinte pe care în zadar căuta să le înţeleagă. Şi cu toţii îşi îndreptau privirile nedumerite către tînărul căpitan, ca şi cînd ar fi vrut să-l întrebe: «Ce tot îndrugă nebunul ăsta cu atîta foc?»

Şi cînd credeai că s-a isprăvit, o lua de la început.

— Ei doamne! Despre ce tot vorbeşte ăsta, Juhel? izbucni jupîn Antifer cu un glas nerăbdător, stîrnind indignarea ascultătorilor.

— O să-ţi spun eu, unchiule.

— Dacă ar şti ce noutăţi îi aduc, acest turuie-n vînt ar coborî repede din amvon ca să ne întîmpine...

— Hm... hm!... făcu Juhel pe un ton atît de ciudat încît sprînceana jupînului Antifer se încruntă cumplit.

Totuşi, orice are un sfîrşit pe lumea asta, chiar şi o predică a unui preot din Biserica liberă a Scoţiei. Era vădit că reverendul Tyrcomel era pe cale să treacă la peroraţie. Debitul devenea mai năvalnic, gesturile mai nestăvilite, metaforele mai îndrăzneţe, dojenile mai ameninţătoare. O ultimă lovitură de măciucă şi o ultimă lovitură de satîr celor ce deţineau averi, stăpînitorii acelui josnic metal, cu porunca de a-l arunca în foc, pe lumea asta, dacă nu vor să fie ei înşişi aruncaţi în foc pe lumea cealaltă. Şi atunci, într-un suprem avînt oratoric, în numele bisericii ce răsuna de frazele lui tunătoare, spuse:

— Şi aşa cum în acest loc, unde altădată era un cîntar public, la

care se țintuiau urechile notarilor necinstiți și ale altor răufăcători, tot așa în balanța judecății de apoi veți fi cîntăriți fără îndurare și greutatea aurului vostru va coborî talerul ei pînă în iad!

Nu ar fi putut încheia cu o imagine mai cutremurătoare.

Reverendul Tyrcomel schiță un ultim gest de rămas bun, ce ar fi putut fi un gest de binecuvîntare din înălțimea unui amvon catolic. Apoi, deodată, se făcu nevăzut.

Jupîn Antifer, Zambuco și Sauk se hotărîseră să-l aștepte la ieșirea din biserică, să-l prindă din zbor și să-l descoase *hic et nunc*. Ar mai fi putut ei să aibă răbdare pînă a doua zi, să amîne interogatoriul lor pînă la orele șapte sau opt dimineața? Ar fi mai putut ei să suporte încă o noapte întreagă în chinurile nerăbdării? Nu! Se repeziră deci către tinda centrală, îmbrîncindu-i pe credincioși, care protestau împotriva unei brutalități atît de nepotrivite într-un asemenea loc!

Gildas Trégomain, Juhel și notarul îl urmară, cerînd scuze celor din jur. Totul fu în zadar. Fără îndoială că reverendul Tyrcomel, dornic să evite onorurile ce i se cuveneau — singurul rezultat, dealtfel, al predicei sale asupra disprețului pentru bogății — ieșise pe o ușă laterală a bisericii.

Zadarnic Pierre-Servan-Malo și tovarășii săi îl așteptară pe treptele bisericii, îl căutară în mijlocul credincioșilor, întrebînd pe unul și pe altul... Preotul nu lăsase nici o urmă prin mulțime, dispăruse precum peștele în apă sau pasărea în văzduh.

Erau acolo cu toții înciudați și furioși, ca și cînd vreun duh rău le-ar fi smuls o pradă aprig jinduită.

— Bine... atunci în North-Bridge Street, numărul 17! strigă jupîn Antifer.

— Dar, unchiule...

— Și, înainte de a se fi culcat, adăugă bancherul, o să știm noi să-i smulgem...

— Dar, domnule Zambuco...

— Fără nici un «dar», Juhel!...

— Ba da... ba da, unchiule!

— În legătură cu ce?... întrebă jupîn Antifer, în culmea furiei.

— În legătură cu cele spuse de acest Tyrcomel în predica lui.

— Ei, și ce ne pasă nouă de asta?...

— Mult, unchiule.

— Îți bați joc, Juhel?

— Deloc, este chiar foarte serios, aș adăuga chiar că nimic n-ar putea fi mai rău pentru dumneata!

— Pentru mine?...

— Da!... Ascultă!

Şi Juhel îi povesti în cîteva cuvinte starea de spirit a reverendului Tyrcomel, ce teză susţinuse el în nesfîrşita lui predică, încît, dacă ar fi fost după el, toate miliardele din lume ar fi trebuit să fie înghiţite de prăpăstiile fără fund ale oceanelor!

Bancherul rămase înmărmurit, Sauk aşijderea, cu toate că, în ce-l priveşte, ar fi trebuit să nu priceapă nimic. Gildas Trégomain schiţă o strîmbătură de dezamăgire. Era evident că o altă pacoste le cădea pe cap!

Şi cu toate acestea, nu arăta ca un om doborît jupîn Antifer, cînd îi răspunse nepotului său, pe un ton adînc ironic:

— Idiot... idiot... idiot!... Nu predici asemenea lucruri decît atunci cînd n-ai o lescaie!... Plimbă-i pe la nas cele treizeci de milioane ce i se cuvin şi o să vezi dacă Tyrcomel al tău o să mai aibă chef să le arunce în apă!

Fireşte că răspunsul dovedea o profundă cunoaştere a sufletului omenesc. Oricum, ei hotărîră să-l lase în pace în acea seară pe reverend în casa lui din North-Bridge Street şi cele şase personaje ale noastre se întoarseră liniştiţi la *Gibb's Royal Hotel.*

Capitolul XII

ÎN CARE SE VEDE CÎT DE GREU FACI PE UN OM AL BISERICII SĂ VORBEASCĂ, ATUNCI CÎND ESTE HOTĂRÎT SĂ TACĂ

Casa reverendului Tyrcomel se afla în cartierul străzii Canongate, cea mai cunoscută stradă din oraşul vechi, «Bătrîna afumată» cum îl numesc hrisoavele. Casa se învecina cu cea a lui John Knox, a cărui fereastră s-a deschis atît de des, către jumătatea secolului XVII, pentru a-i îngădui binecunoscutului reformator scoţian să cuvînteze mulţimii. Această apropiere, mai bine zis această vecinătate nu putea decît să fie pe placul reverendului Tyrcomel. Şi el, la rîndul lui, ar fi vrut să-şi impună reformele. Este adevărat că nu cuvînta de la înălţimea ferestrei, fiindcă nu ar fi putut-o face.

În adevăr, fereastra odăii pe care el o ocupa în această casă nu dădea în stradă. Răspundea în spate. spre vechiul vad din nord, brăzdat de linii de cale ferată şi transformat în grădină publică. Dacă fereastra dinspre stradă era la al treilea etaj, nu tot aşa era cea dinspre grădină. Diferenţa de nivel a solului o urca la etajul opt, şi de la această înălţime cum să se facă auzit?

Era, de fapt, una din acele case mohorîte şi lipsite de confort, situate pe uliţe murdare şi nesănătoase cărora li se spune «fundătură». Aşa sînt cele mai multe ulicioare ce dau în această istorică Canongate, care, sub diferite nume, urcă de la castelul Holyrood la castelul Edinburg, una din cele patru fortăreţe ale Scoţiei căreia tratatul Uniunii i-a impus să fie totdeauna pe picior de apărare.

În faţa porţii mai suspomenitei case s-au oprit a doua zi, 26 iunie, jupîn Antifer şi bancherul Zambuco întovărăşiţi de Juhel, în clipa în care suna ora opt la biserica vecină. Ben-Omar nu fusese rugat să li se alăture, prezenţa lui nefiind necesară la această primă întrevedere. Ca urmare, nici Sauk, spre marea lui supărare, nu putuse veni cu ceilalţi. Şi dacă preotul le dezvăluia secretul, el nu avea să fie acolo pentru a-l afla, lucru ce făcea să-i fie cu neputinţă să o ia înaintea maluinului în căutarea insuliţei numărul trei.

Cît despre luntraş, el rămăsese la *Gibb's Royal Hotel* şi, în aşteptarea celorlalţi, contempla minunăţiile de pe Prince's Street şi eleganţa pretenţioasă a monumentului lui Walter Scott. În ce-l priveşte pe Juhel, fusese nevoit să-şi însoţească unchiul, măcar ca interpret. Dealtfel, este uşor de închipuit cît de grăbit era să afle în sfîrşit unde era situată această nouă insuliţă şi dacă nu cumva fantezia lui Kamylk-Paşa nu avea să-i expedieze într-o plimbare pînă în mările noului continent.

Trebuie să notăm însă aici că, văzîndu-se dat la o parte, Sauk fusese cuprins de o cumplită furie şi, ca de obicei, furia lui se revărsă asupra lui Ben-Omar. Ce ploaie de înjurături, de ameninţări îngrozitoare trebui să îndure nefericitul notar după plecarea colegatarilor!

— Da, este vina ta, striga Sauk răsturnînd mobilele din odaie, şi tare aş avea poftă să-ţi plătesc nepriceperea cu lovituri de nuia!

— Excelenţă, am făcut tot ce am putut...

— Nu, n-ai făcut!... Trebuia să ştii să te faci ascultat de acest afurisit de marinar, să-i spui că trebuie să fii de faţă, obligatoriu, şi cel puţin ai fi fost acolo... ai fi aflat cele ce mă interesează în legătură cu noua insuliţă... şi poate că aş fi izbutit să ajung la ea înaintea celorlalţi... Mahomed să te sugrume! Planurile mele au dat greş prima dată la Mascat, a doua oară la Ma-Yumba şi acum, pentru a treia oară!... Şi asta numai fiindcă tu stai înţepenit pe propriile tale labe, ca un bătrîn ibis împăiat...

— Vă rog, excelenţă...

— Şi eu îţi jur că, dacă dau greş, va fi vai de pielea ta!

Cearta urmă tot aşa, ba deveni atît de violentă încît luntraşul le auzi strigătele. Se duse atunci pînă la uşa camerei şi norocul lui Sauk a fost că vorbea în limba egipteană. Dacă l-ar fi beştelit pe Ben-

Omar în franceză, Gildas Trégomain ar fi aflat groaznicele lui planuri, ar fi descoperit ce personaj sinistru se ascundea sub numele de Nazim, tratîndu-l apoi aşa cum ar fi meritat.

Dar chiar dacă nu şi-a dat seama de realitate, fu uluit de violenţa cu care Ben-Omar era bruftuluit de secretarul lui. Cît de îndreptăţite erau bănuielile tînărului căpitan!

După ce au trecut pragul casei preotului, jupîn Antifer, Zambuco şi Juhel începură să urce treptele unei scări de lemn, ţinîndu-se de o frînghie slinoasă, prinsă de zid. Niciodată luntraşul — deşi o parte din pîntecul lui se topise — nu ar fi putut să se caţăre pe o asemenea spirală, întunecoasă şi îngustă.

Vizitatorii ajunseră pe palierul etajului trei, care, dealtfel, era ultimul în această parte a casei. În fund, o uşă mică, tăiată ca o arcadă ascuţită, cu un nume: Reverend Tyrcomel.

Jupîn Antifer scoase un puternic «uf» de mulţumire. Apoi ciocăni.

Răspunsul întîrzia. Să nu fi fost acasă preotul?... Şi cu ce drept, mă rog?... Un om căruia i se aduc milioane...

O a doua bătaie, puţin mai tare.

De data aceasta, un uşor zgomot în interiorul odăii, şi dacă nu uşa, măcar o ferestruică se deschise sub numele înscris pe uşă.

La ferestruică apăru un cap, acela al preotului, uşor de recunoscut sub pălăria înaltă pe care o purta.

— Ce doriţi?... întrebă Tyrcomel, şi după cum îi suna glasul se vedea bine că nu-i place să fie deranjat.

— Am vrea să stăm de vorbă cîteva minute cu dumneata, răspunse Juhel în engleză.

— În legătură cu ce?...

— Este vorba de o afacere importantă...

— Nu am afaceri... importante sau nu.

— Ce face, deschide sau nu acest reverend? izbucni jupîn Antifer, plictisit de atîtea mofturi.

Dar, îndată ce-l auzi, preotul îi răspunse în aceeaşi limbă, pe care o vorbea ca şi cum ar fi fost a lui:

— Sînteţi francezi?...

— Francezi... răspunse Juhel.

Şi închipuindu-şi că asta le va înlesni intrarea la preot, adăugă:

— Francezi care au asistat ieri la predica dumitale din Tron Church...

— Şi care au de gînd să îmbrăţişeze învăţăturile mele?... întrebă repede preotul.

— Poate, domnule preot...

— Ba, dimpotrivă, o să o îmbrăţişeze el pe a noastră! murmură jupîn Antifer. Dealtfel, dacă o să vrea să ne lase partea lui...

Uşa se deschise şi aşa-zişii neofiţi se aflară în prezenţa reverendului Tyrcomel.

O singură încăpere, luminată în fund de fereastra care dădea spre nord. Într-un colţ un pat de fier, cu o saltea de paie şi o pătură, în altul o masă cu cîteva obiecte de toaletă. Ca scaun, un taburet. Ca mobilă, un dulap închis, folosit desigur pentru păstrarea hainelor. Pe un raft, cîteva cărţi printre care se zărea tradiţionala biblie, cu o legătură roasă pe la colţuri, şi de asemenea diverse alte hîrtii, condeie şi călimări. Perdele, nicăieri. Pereţii goi, văruiţi. Pe măsuţa de noapte, o lampă cu abajurul lăsat foarte jos. Era în acelaşi timp odaie de culcare şi de lucru, cuprinzînd doar strictul necesar. Preotul îşi lua masa în oraş, într-un restaurant din vecinătate, care fiţi sigur că nu era un cabaret la modă.

Reverendul Tyrcomel, îmbrăcat de sus pînă jos în negru, bine încorsetat în strînsoarea lungii sale redingote al cărei guler lăsa să se vadă dunga albă a cravatei, îşi scoase pălăria la intrarea străinilor şi dacă nu-i pofti să ia loc, asta numai fiindcă nu le putea oferi decît un singur taburet.

Într-adevăr, dacă vreodată nişte milioane ar fi venit la timp, oare nu aici ar fi fost potrivit să vină, în această chilie de pustnic în care nu ai fi putut aduna nici treizeci de şilingi?...

Jupîn Antifer şi bancherul Zambuco se priviră. Cum să deschidă focul? Deoarece colegatarul lor vorbea franceza, amestecul lui Juhel nu mai era necesar şi tînărul căpitan urma să fie numai un simplu spectator. Prefera, dealtfel, această situaţie şi, nu fără oarecare curiozitate, se pregătea să asiste la bătălie. Care va învinge?... Poate că nu ar fi pariat pentru unchiul Antifer!

La început acesta se simţi mai încurcat decît ar fi crezut. Potrivit celor ce ştia despre neînduplecatul preot, despre părerile lui asupra bunurilor lumeşti, se gîndi să procedeze cu băgare de seamă, să o ia mai domol, să tatoneze terenul, să-l facă pe reverendul Tyrcomel să-i comunice cu binişorul acea scrisoare pe care o avea de la Kamylk-Paşa, scrisoare care cuprindea, nu avea nici o îndoială, cifrele noii — şi să sperăm că şi ultimei — latitudini.

De aceeaşi părere era şi Zambuco, el neîncetînd dealtfel a-l sfătui în acest sens pe cumnatul său. Dar oare va putea năbădăiosul maluin să se stăpînească şi, în starea de nervi în care se găsea, nu avea să se înfurie la cea mai mică împotrivire, să spargă geamurile?

În orice caz, nu el fu cel care luă primul cuvîntul. În timp ce toţi cei trei vizitatori ai săi formau un grup în fundul odăii, reverendul Tyrcomel se opri în faţa lor luîndu-şi obişnuita atitudine de predicator. Convins că aceşti oameni veniseră din propria lor voinţă să-şi

Merita să vezi chipurile celor doi moștenitori...

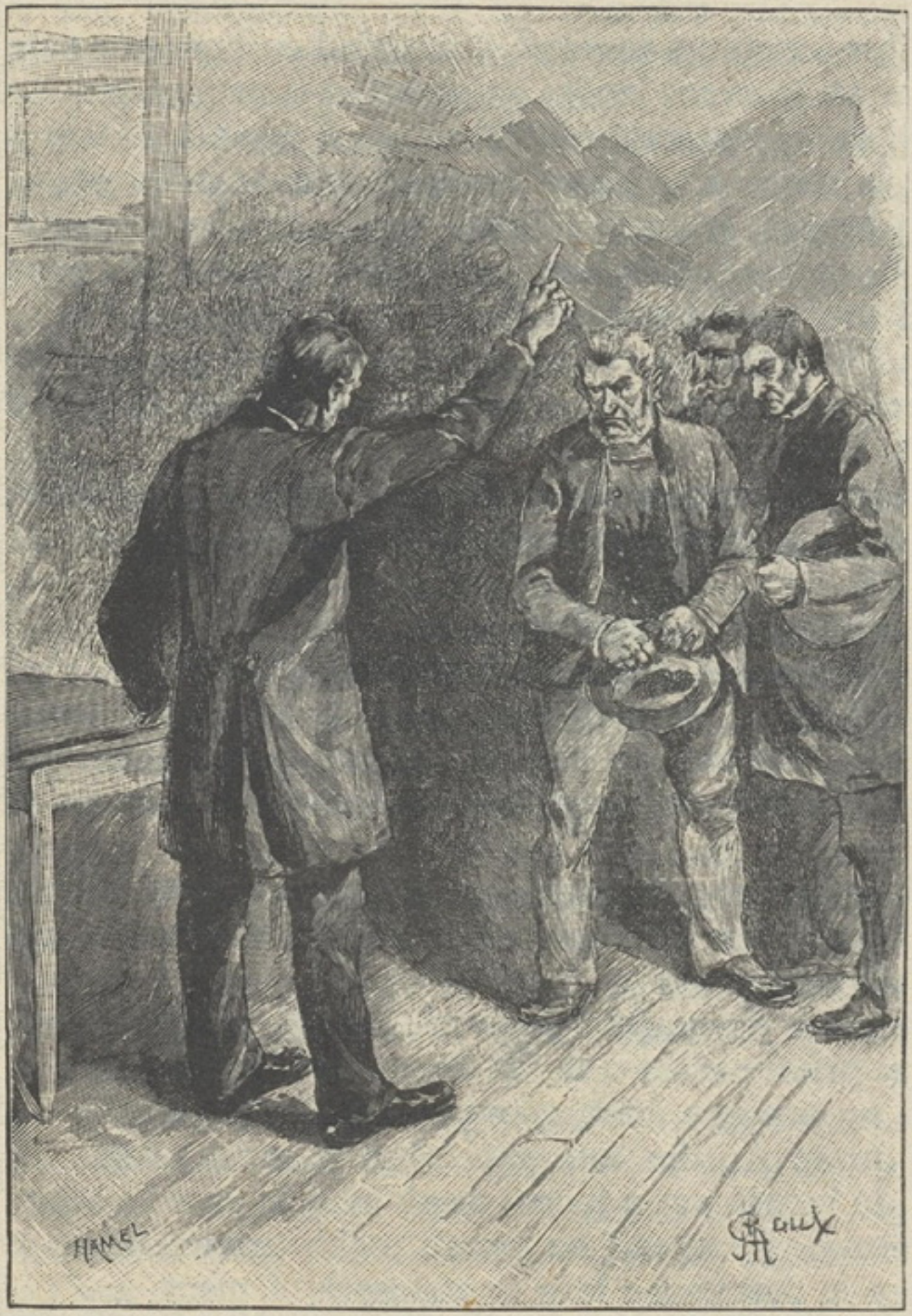

însuşească învăţăturile sale, nu se gîndea decît cum să le împrospăteze aceste învăţături printr-o vorbire aleasă.

— Fraţilor, începu el împreunîndu-şi mîinile într-un elan de recunoştinţă, mulţumesc Ziditorului tuturor lucrurilor de a mă fi înzestrat cu darul convingerii, care mi-a îngăduit să fac să pătrundă pînă în adîncul sufletelor voastre dispreţul pentru avere şi desprinderea de bunurile pămînteşti...

Merita să vezi chipurile celor doi moştenitori la auzul acestei cuvîntări.

— Fraţilor, continuă preotul, distrugînd comorile pe care le aveţi...

«Pe care nu le avem încă!» fu ispitit să-i strige jupîn Antifer.

— ...veţi da o minunată pildă, care va fi urmată de toţi cei al căror spirit este în stare să se ridice deasupra nimicniciilor vieţii...

Printr-o bruscă mişcare a fălcii, jupîn Antifer îşi mută pietricica de la un obraz la altul, în timp ce Zambuco părea că-i şopteşte: «Nu ai de gînd să-i explici acestui flecar de ce sîntem aici?»

Maluinul îi răspunse cu un semn afirmativ, gîndind în sinea lui: «Ba bine că nu! N-am să-l las eu pe acest pisălog să o ia de la capăt cu predica lui!»

Reverendul Tyrcomel, deschizîndu-şi braţele ca şi cînd ar fi vrut să-i primească pe păcătoşii cuprinşi de căinţă, spuse cu o voce plină de dulceaţă:

— Numele voastre, fraţilor, ca să...

— Numele noastre, domnule Tyrcomel, îl întrerupse jupîn Antifer, iată-le şi, odată cu ele, calitatea noastră: eu, jupîn Antifer, Pierre-Servan-Malo, căpitan de cabotaj în retragere; Juhel Antifer, nepotul meu, căpitan de cursă lungă; domnul Zambuco, bancher la Tunis...

Preotul se apropie de masă ca să înscrie aceste nume, spunînd:

— Şi, desigur, îmi aduceţi averile voastre pieritoare, lepădîndu-vă de ele... milioane poate?...

— În adevăr, domnule Tyrcomel, despre milioane este vorba, şi cînd vă veţi primi partea o să fiţi liber să o distrugeţi cum o să vreţi... În ceea ce ne priveşte, însă, asta-i cu totul altceva...

Hait!... Jupîn Antifer este gata să o ia razna. Juhel şi Zambuco pricepură de îndată acest lucru, după felul în care se schimbă înfăţişarea preotului. Fruntea i se încreţi, ochii priviră într-o parte, braţele pe care le deschisese larg se strînseră la piept, aşa cum s-ar închide uşa unei case de bani.

— Despre ce este vorba, domnilor?... întrebă el dîndu-se un pas înapoi.

— Despre ce este vorba?... răspunse jupîn Antifer. Juhel, vino şi-i

spune tu toată povestea, fiindcă eu nu aş mai putea să-mi măsor cuvintele.

Şi Juhel îi spuse toată «povestea» amănunţit. Îi povesti toate cîte ştia despre Kamylk-Paşa, serviciile pe care bătrînul unchi, Thomas Antifer, i le făcuse, obligaţiile paşei faţă de bancherul Zambuco, sosirea la Saint-Malo a executorului testamentar Ben-Omar, notar în Alexandria, călătoria în golful Oman, unde se afla insuliţa numărul unu, urmată de cea la golful Ma-Yumba, unde se afla insuliţa numărul doi, descoperirea celui de al doilea document, care îi trimetea pe cei doi moştenitori la un al treilea, care nu era altul decît reverendul Tyrcomel din Edinburg etc...

Pe cînd vorbea Juhel, preotul îl asculta fără să clintească, fără să îngăduie privirii sale să se aprindă, muşchilor săi să tresară. O statuie de bronz sau de marmură nu ar fi fost mai nemişcată. Şi cînd tînărul căpitan îşi termină povestirea, îl întrebă pe reverendul Tyrcomel dacă a avut vreodată legături cu Kamylk-Paşa.

— Nu, răspunse omul bisericii.

— Dar tatăl dumneavoastră?...

— Poate.

— «Poate» nu este un răspuns, spuse Juhel, încercînd să-şi potolească unchiul care se sucea şi răsucea de parcă dăduse strechea în el.

— Este singurul care-mi convine... răspunse foarte sec preotul.

— Insistă, domnule Juhel, insistă... spuse bancherul.

— Atît cît pot, domnule Zambuco, răspunse Juhel.

Şi adresîndu-se reverendului, a cărui atitudine arăta hotărîrea lui de a vorbi cît mai puţin, zise:

— Îmi este îngăduit să pun o întrebare... una singură?

— Desigur... aşa cum mie îmi este îngăduit să nu răspund.

— Ştiţi cumva dacă tatăl dumneavoastră a fost vreodată în Egipt?...

— Nu.

— Dacă nu în Egipt, poate în Siria, şi, mai precis, la Alep?...

Să nu uităm că în acest oraş Kamylk-Paşa a locuit cîţiva ani înainte de a se întoarce la Cairo.

După o clipă de şovăială, reverendul Tyrcomel recunoscu că tatăl său locuise la Alep, unde fusese în legătură cu Kamylk-Paşa. Deci, nu mai încăpea îndoială că, datorită acestor legături, egipteanul rămăsese îndatorat numitului Tyrcomel, aşa cum rămăsese lui Thomas Antifer şi bancherului Zambuco.

— V-aş mai întreba acum, reluă Juhel, dacă tatăl dumneavoastră a primit o scrisoare de la Kamylk-Paşa?...

— Da.

— O scrisoare în care era vorba de poziţia unei insuliţe în care

era îngropată o comoară.

— Da.

— Şi în scrisoarea asta nu era menţionată latitudinea insuliţei?...

— Da.

— Şi nu spunea că, într-o zi, un oarecare Antifer şi un oarecare Zambuco au să vină să-l viziteze în legătură cu aceasta?...

— Da.

«Da»-urile preotului cădeau ca tot atîtea lovituri de ciocan, din ce în ce mai puternice.

— Ei bine, continuă Juhel, jupîn Antifer şi bancherul Zambuco sînt aici, de faţă, şi dacă vreţi să le arătaţi scrisoarea paşei, nu le va mai rămîne — după ce îi vor fi aflat cuprinsul — decît să o pornească la drum ca să aducă la îndeplinire dorinţele testatorului, ai cărui moştenitori sînteţi toţi trei.

Pe măsură ce Juhel vorbea, jupîn Antifer se străduia din răsputeri să rămînă locului, stacojiu la faţă cînd sîngele îi năvălea în obraz, palid, cînd i se retrăgea la inimă.

Preotul se lăsă puţin aşteptat cu răspunsul şi în cele din urmă spuse strîngînd din buze:

— Şi atunci cînd veţi ajunge acolo, unde se află comoara, ce planuri aveţi?

— Să o dezgropăm, ce dracu! izbucni jupîn Antifer.

— Şi cînd o veţi fi dezgropat?...

— Să o împărţim în trei părţi!

— Şi părţile voastre cum o să le folosiţi?

— Cum o să vrem, domnule reverend!

Încă o ieşire nepotrivită a maluinului, care îi dădu din nou apă la moară prea cucernicului.

— Asta-i, domnilor! le răspunse el, în timp ce privirile lui aruncau parcă flăcări. Vreţi să folosiţi aceste bogăţii pentru a vă satisface instinctele voastre, poftele, patimile voastre, adică să îngroşaţi grămada de nelegiuiri ale acestei lumi!...

— Îmi daţi voie!... îl întrerupse Zambuco.

— Nu, nu dau voie şi vă somez să răspundeţi la această întrebare: Dacă încape pe mîinile voastre această comoară, vă luaţi angajamentul să o distrugeţi?

— Fiecare va face cu moştenirea sa ce o să creadă de cuviinţă, răspunse bancherul, oarecum în doi peri.

Pierre-Servan-Malo izbucni:

— Nu-i vorba de asta, strigă el. Ai vreo îndoială, domnule reverend, în ceea ce priveşte valoarea acestei comori?...

— Nu mă interesează!

— Este de o sută milioane de franci... o sută de milioane... din care o treime, adică treizeci şi trei de milioane, pentru dumneata...

Preotul ridică din umeri.

— Dealtfel, ştii bine, domnule reverend, reluă jupîn Antifer, că nu-ţi este îngăduit să refuzi comunicarea datelor, impusă de testator?...

— Zău?

— Ştii că nu ai dreptul să laşi neproductive o sută de milioane, aşa cum nu ai avea dreptul să le furi?

— Nu sînt de aceeaşi părere.

— Ştii dumneata că, dacă stărui în refuzul dumitale, urlă jupîn Antifer ajuns în ultimul grad de furie, nu vom şovăi să te urmărim în justiţie, să te denunţăm ca pe un moştenitor incorect, ca pe un răufăcător...

— Ca pe un răufăcător! repetă preotul, cuprins şi el de o furie rece. În adevăr, domnilor, îndrăzneala dumneavoastră este tot atît de mare ca şi prostia dumneavoastră! Credeţi că voi fi de acord să răspîndesc aceste o sută de milioane pe suprafaţa pămîntului, să ofer muritorilor cu ce să-şi plătească o sută de milioane de păcate în plus, că o să-mi trădez toate învăţăturile, dînd credincioşilor Bisericii libere din Scoţia, puritană şi necruţătoare, dreptul a-mi arunca în obraz cele o sută de milioane?

Să recunoaştem că era cu adevărat falnic reverendul Tyrcomel, impresionant în această izbucnire grăitoare! Juhel nu se putea împiedica să nu admire pe acest exaltat, în timp ce unchiul său, în culmea turbării, era gata să se arunce asupra lui.

— Da sau nu? strigă acesta înaintînd cu pumnii strînşi, da sau nu, vrei să ne dai scrisoarea paşei?

— Nu.

Jupîn Antifer spumega.

— Nu?... repetă el.

— Nu!

— Ah, ticălosule!... Am să izbutesc eu să-ţi smulg scrisoarea asta!

Juhel trebui să sară ca să-l împiedice pe unchiul său să treacă la fapte. Dar acesta îl dădu cu putere la o parte... Voia să-l strîngă de gît pe preotul care rămînea pe cît de hotărît, pe atît de nepăsător... Ar fi vrut să scotocească prin această odaie, să cotrobăie în dulap, să-i răscolească hîrtiile, şi trebuie să recunoaştem că această percheziţie nu i-ar fi luat prea mult timp. Dar îl opri acest simplu şi de necrezut răspuns al reverendului Tyrcomel:

— De prisos să căutaţi această scrisoare...

— Şi de ce?... întrebă bancherul Zambuco.

— Fiindcă nu o mai am.

— Şi ce-ai făcut cu ea?

— Am ars-o.

— În foc... a aruncat-o în foc! răcni jupîn Antifer. Mizerabilul!... O scrisoare conţinînd un secret de o sută de milioane... un secret care nu o să mai poată fi aflat!

Şi acesta era adevărul. Este sigur că pentru a nu fi cumva ispitit să o folosească — o folosire care ar fi fost cu totul opusă principiilor sale — reverendul Tyrcomel arsese scrisoarea încă cu cîţiva ani mai înainte.

— Şi acum... ieşiţi, le spuse el oaspeţilor, arătîndu-le uşa.

Pe jupîn Antifer parcă îl lovise cu o măciucă în cap. Documentul... distrus... Cu neputinţă să mai reconstituie vreodată poziţia insuliţei!... La fel şi bancherul Zambuco, care plîngea ca un copil căruia i se luase jucăria!...

Juhel trebui să-i împingă pe cei doi moştenitori, mai întîi pe scară, apoi în stradă şi toţi trei se îndreptară către *Gibb's Royal Hotel*.

După plecarea lor, reverendul Tyrcomel îşi înalţă braţele, mulţumind Cerului de a-l fi ales pe el ca să zăgăzuiască această avalanşă de păcate pe care cele o sută de milioane ar fi prăvălit-o pe pămînt!

Capitolul XIII

LA SFÎRŞITUL CĂRUIA VOM VEDEA DISPĂRÎND AL TREILEA ROL, ŞI ANUME AL «TRĂDĂTORULUI», DIN ACEASTĂ TRAGICOMICĂ POVESTIRE

Hotărît lucru, atîtea emoţii, zdruncinări, spaime, tulburări şi zguduiri, cînd nădejdi, cînd desperări era mai mult decît putea să îndure jupîn Antifer. Puterile, fizice şi morale, chiar acelea ale unui căpitan de mare cabotaj, au şi ele margini dincolo de care nu se poate trece. Prea mult încercatul unchi al lui Juhel se aşternu la pat îndată ce ajunse la hotel. Făcu temperatură — o temperatură foarte mare, cu aiurări, a cărei urmări puteau să fie foarte grave. Ce dezamăgiri îi chinuiau creierul! Această călătorie întreruptă exact în momentul în care erau pe punctul să ajungă la liman, zădărnicia unor noi cercetări, acea uriaşă comoară al cărei loc nu-l vor afla niciodată, acea de a treia insuliţă pierdută undeva prin ţinuturi neştiute, singurul document, care ar fi putut să le dea poziţia exactă, distrus, nimicit ars de acest îngrozitor preot, acea latitudine pe care nici chiar tortura nu l-ar face să o mărturisească, fiindcă intenţionat, tîlhăreşte, o uitase!... Da, era de temut că mintea prea zdruncinată a maluinului

nu o să mai reziste la această ultimă lovitură şi medicul, adus în grabă, crezu că ar fi foarte posibil să se ivească o alienaţie mintală.

Oricum, aveau să i se dea toate îngrijirile. Prietenul lui, Gildas Trégomain, şi nepotul Juhel nu-l vor părăsi nici o clipă şi dacă se va face bine, lor li se va cuveni toată recunoştinţa lui.

De îndată ce s-au întors la hotel, Juhel îl informă pe Ben-Omar, şi prin el pe Sauk, de refuzul reverendului Tyrcomel. Uşor de închipuit în ce hal se înfurie falsul Nazim. Dar, de data aceasta, el nu se manifestă vărsîndu-şi ca totdeauna focul asupra nefericitului notar. Se stăpîni, poate cu gîndul că acest secret, pe care jupîn Antifer nu-l obţinuse, va izbuti să-l afle el şi, fireşte, să-l folosească numai în interesul lui. Dealtfel către acest scop îşi îndreptă el strădaniile şi nimeni nu-l mai zări în hotel nici în ziua aceea, nici în cele următoare.

Cît despre luntraş, după ce Juhel îi povesti vizita la preot, spusese:

— Cred că acum, într-adevăr, s-a pus cruce comorii... Tu nu crezi, băiete?...

— Cam aşa, domnule Trégomain, şi cred că pe un încăpăţînat e greu să-l faci să vorbească...

— Caraghios, totuşi, acest popă căruia îi aduci milioane... şi el nu le primeşte!

— Îi aduci milioane!... replică tînărul căpitan clătinînd din cap.

— Nu crezi că ele există, Juhel?... Poate că greşeşti!...

— Cum te-ai schimbat, domnule Trégomain!

— Vezi bine... de cînd cu diamantele! Desigur, eu nu spun că milioanele sînt pe cea de a treia insuliţă, dar în sfîrşit... s-ar putea totuşi să fie acolo... Din nefericire, preotul nevrînd să audă de aşa ceva, nu o să ştiu niciodată unde zac!...

— Nu, domnule Trégomain, şi chiar cu cele două diamante din Ma-Yumba, nimic nu o să-mi scoată din cap că acest paşă ne-a pregătit o păcăleală grozavă.

— În orice caz, poate că asta o să-l coste scump pe bietul tău unchi, Juhel. Cel mai important, deocamdată, este să-l scoatem din încurcătură. Numai de i-ar rezista mintea! Să-l îngrijim ca nişte surori de caritate şi cînd l-om pune pe picioare, cînd o avea putere să călătorească, s-ar putea să vrea să se întoarcă în Franţa... să-şi reia viaţa liniştită de altădată!

— Ah, domnule Trégomain, de ce nu se află el acum în casa de pe Hautes-Salles?...

— Şi tu lîngă mica noastră Énogate, băiatule!... Dar, fiindcă veni vorba, nu-i scrii?...

— Îi scriu chiar astăzi, domnule Trégomain, şi de data asta cred că îi pot anunţa în sfîrşit întoarcerea noastră!

Trecură cîteva zile; starea bolnavului nu se înrăutățise. După ce la început febra fusese foarte mare, acum tindea să coboare. Dar doctorul se arăta mai puțin liniştit în privința minții bietului om. Categoric, o lua razna. Cu toate acestea, îl recunoştea pe prietenul său Gildas Trégomain, pe nepotul său Juhel şi de asemenea pe viitorul său cumnat... Cumnat?... Între noi fie zis, dacă o persoană a sexului frumos risca să rămînă la nesfîrşit fecioară, nu era oare domnişoara Talisma Zambuco, în pragul celor cincizeci de ani ai ei şi pîndind nerăbdătoare, în cuibul ei din Malta, sosirea soțului făgăduit? Or, dacă nu era comoară, nu era nici soț, unul fiind complementul celuilalt!

Aşa stînd lucrurile, nici luntraşul, nici Juhel nu puteau părăsi hotelul. Bolnavul nu se putea lipsi de ei nici o clipă. Pretindea ca zi şi noapte să fie în odaia lui, să-i asculte plîngerile, acuzațiile şi mai ales amenințările împotriva oribilului preot. Nu vorbea decît de darea lui în judecată, urmărirea lui în fața judecătorilor de pace sau a şerifilor pînă în fața Curții supreme, Curtea «Justiciary» care îşi are sediul la Edinburg... Judecătorii au să ştie să-l facă să vorbească... Nu-i este îngăduit să tacă, atunci cînd cu un singur cuvînt poți să arunci pe piața unei țări o sumă de o sută de milioane... Trebuie să existe pedepse pentru o asemenea crimă, cele mai aspre, cele mai cumplite, şi dacă spînzurătoarea din Tyburn sau altele nu sînt destinate unor astfel de răufăcători, cine oare ar merita să fie spînzurat?... etc.

Şi de dimineață pînă seara jupîn Antifer nu mai contenea. Gildas Trégomain şi Juhel făceau cu schimbul la căpătîiul lui, afară doar dacă vreo criză violentă nu-i silea să rămînă amîndoi. Bolnavul voia să sară din pat, să iasă din odaie, să alerge la reverendul Tyrcomel, să-i sfărîme capul cu revolverul şi numai tăria pumnului luntraşului putea să-l potolească.

Aşa că, deşi dorea din suflet să viziteze această minunată cetate a Edinburgului, clădită din piatră şi marmură, Gildas Trégomain fu silit să renunțe. Poate că mai tîrziu, cînd prietenul lui va fi pe cale de a se vindeca sau măcar ceva mai liniştit, atunci o să se despăgubească şi el... O să se ducă să viziteze palatul Holyrood, vechea reşedință a suveranilor Scoției, apartamentele regale, camera de culcare a Mariei Stuart, aşa cum arăta pe vremea nefericitei regine... O să o ia în sus, pe Canongate pînă la Castle, atît de falnic înfipt pe stînca lui de bazalt, unde se mai vede încă odăița în care s-a născut copilul care avea să devină mai tîrziu Iacob al VI-lea al Scoției şi Iacob I al Angliei. Se va urca apoi pe acel deluşor «Arthur-sear», care seamănă, dacă îl priveşti dinspre apus, cu un leu culcat şi de unde, de la două

sute patruzeci şi şapte metri deasupra nivelului mării, vederea poate cuprinde întreg oraşul, cu cocoaşele colinelor amintind cetatea Cezarilor, pînă la Leith, care este adevăratul port al Edinburgului, situat în golful Forth, apoi la coasta Fife, pînă la vîrfurile Ben Lomond, Ben Ledi, Lammermuir-Hills şi pînă la marea fără hotare...

Ce de frumuseţi naturale, cîte minunăţii datorate mîinii omului, pe care luntraşul, deşi îi părea rău după comoara pierdută din încăpăţînarea preotului, ardea de nerăbdare să le admire, dar pe care nu le putea cerceta fiind deocamdată ţintuit lîngă patul de suferinţă al poruncitorului său bolnav!

De aceea, minunatul om se mulţumea să privească pe fereastra întredeschisă a hotelului celebrul monument al lui Walter Scott, ale cărui vîrfuri gotice se avîntă aproape la două sute de picioare în văzduh, cu firide care aşteaptă să fie populate cu cei cincizeci şi şase de eroi plăsmuiţi de închipuirea marelui romancier scoţian.

Apoi, cînd privirea lui Gildas Trégomain cobora din nou pe îndepărtata perspectivă a Prince's Street-ului către Calton-Hill, el pîndea înainte de amiază acea mare sferă aurită cocoţată pe stîlpul Observatorului şi a cărei cădere arată exact clipa în care soarele trece la meridianul capitalei.

Ce vreţi!... Asta era!

În acest timp, un zvon, avînd darul să crească şi mai mult popularitatea de care se bucura reverendul Tyrcomel, se răspîndise mai întîi în cartierul Canongate, apoi în întreg oraşul. Se vorbea că celebrul predicator, ca unul care prin faptele sale nu-şi dezminte învăţăturile propovăduite, refuzase o moştenire necrezut de mare. Se vorbea de mai multe milioane, chiar de mai multe sute de milioane pe care voia să le sustragă lăcomiei omeneşti. S-ar fi putut ca preotul să fie cel care să fi ajutat la răspîndirea acestor zvonuri, care nu puteau decît să-i folosească şi al căror secret nu avea nici un interes să-l păstreze. Ziarele, aflînd întîmplarea, o dădură publicităţii şi nu se mai vorbea decît de comoara lui Kamylk-Paşa, îngropată sub stîncile unei insuliţe necunoscute. Cît despre a afla locul unde se găsea această insuliţă, dacă s-ar fi dat crezare afirmaţiilor presei — pe care, dealtfel, reverendul Tyrcomel nu le dezmintea — asta nu atîrna decît de el, deşi, de fapt, fără ceilalţi doi colegatari nu ar fi putut face nimic. Nu se cunoşteau însă toate amănuntele acestei afaceri şi numele lui jupîn Antifer nu era nici măcar pomenit. Se înţelege de la sine că, printre aceste ziare, unele aprobau superba atitudine a unuia dintre doctorii Bisericii libere a Scoţiei, în timp ce altele o blamau, fiindcă, totuşi, aceste milioane, puse la dispoziţia nevoiaşilor din Edinburg — şi numai Dumnezeu ştie cît de mulţi erau! — ar fi uşurat viaţa

multora, în loc să doarmă în groapa lor, fără să folosească nimănui. Dar reverendul Tyrcomel nu se sinchisea nici de hulă, nici de laudă şi era hotărît să nu ţină seama nici de una, nici de alta.

Este uşor de închipuit succesul primei predici rostite la Tron Church, a doua zi,după ştirile de mai sus. În seara zilei de 30 iunie, credincioşii alergaseră buluc. Se striveau pur şi simplu în biserica de trei ori prea mică pentru o asemenea mulţime, precum şi la răscrucea străzilor din faţa intrării. Predicatorul, cînd se arătă în amvon, fu întîmpinat cu tunete de aplauze. Te puteai crede la teatru în clipa cînd se ridică cortina şi apare artistul chemat şi rechemat de uralele entuziaste ale sălii. O sută de milioane, două sute de milioane, trei sute de milioane — în cele din urmă au să ajungă la un miliard! — iată ce reprezenta acest Tyrcomel fenomenal şi lui nici nu-i păsa! Îşi începu predica obişnuită în care se făcu auzită această frază,al cărei efect fu uriaş:

— Se află aici un om care, cu un singur cuvînt, ar putea scoate din măruntaiele pămîntului milioane cu sutele! Dar acest cuvînt el nu-l va rosti!

De data aceasta, şi nu întîmplător, jupîn Antifer şi tovarăşii lui nu se aflau printre ascultători. Dar, după unul din stîlpii tindei, se putea observa un bărbat arătînd a străin, pe care nu-l cunoştea nimeni, între treizeci şi cel mult treizeci şi cinci de ani, cu părul şi barba neagră, cu trăsături aspre, un chip nu prea liniştitor. Să fi înţeles el limba vorbită de reverendul Tyrcomel? N-am putea spune. Oricum, stînd în picioare, ascuns în penumbră, îl cerceta pe predicator. Ochii lui, care păreau că aruncă flăcări, nu-l slăbeau o clipă.

Rămase în această atitudine pînă la sfîrşitul predicii şi cînd ultimele cuvinte fură acoperite de aplauzele ascultătorilor, îşi croi drum prin mulţime cu scopul de a se apropia de preot. Să fi vrut el să-l urmărească, să-l însoţească de la ieşirea din biserică pînă la locuinţa lui din Canongate? Asta era sigur, fiindcă îşi făcu loc, dînd voiniceşte din coate pe treptele intrării.

În seara aceea, reverendul Tyrcomel nu avea să se întoarcă singur acasă. O mie de oameni îl duceau cu alai, gata să-l poarte în triumf. Personajul pomenit mai sus se ţinea după el fără a-şi amesteca strigătele cu ale celorlalţi entuziaşti. Cînd preacunoscutul orator ajunse în faţa casei sale, urcă una din trepte şi rosti către credincioşii săi cîteva cuvinte, care stîrniră o nouă explozie de «ura!» şi de «hip!» Apoi se făcu nevăzut în întuneric, fără să bage de seamă că un nepoftit se luase după el.

Mulţimea nu se împrăştie decît încetul cu încetul, făcînd să răsune strada de aclamaţiile ei entuziaste.

Pe cînd reverendul Tyrcomel urca scara îngustă care ducea la

Ce priveliște!...

etajul al treilea, necunoscutul urca cu paşi neauziţi şi atît de uşor, încît nici o pisică nu ar fi atins mai încet treptele.

Preotul, ajuns pe palier, intră în odaie şi închise uşa.

Celălalt se opri pe palier, se ghemui într-un ungher foarte întunecat şi aşteptă.

Ce s-a mai întîmplat?

A doua zi, locatarii casei fură foarte miraţi că nu-l văzură pe preot ieşind la ora obişnuită, cînd se lumina de ziuă. Nu-l zăriră deloc nici în cursul dimineţii. Cîteva persoane, care veniseră să-l vadă, ciocăniră zadarnic în uşa lui.

Toate acestea părură atît de ciudate încît unul din vecini crezu de datoria lui să anunţe poliţia. Comisarul şi agenţii lui veniră la locuinţa preotului, urcară scara, bătură în uşă, şi cum nu primeau nici un răspuns, o sparseră cu o lovitură de umăr la care numai oamenii forţei publice se pricep.

Ce privelişte! Era evident că uşa fusese forţată... cineva intrase în odaie... o răscolise de la un capăt la altul... Dulapul era deschis şi golit de cele cîteva haine care fuseseră aruncate pe jos... Masa era răsturnată... lampa azvîrlită într-un colţ... Cărţi şi hîrtii risipite pe duşumea... Şi acolo, lîngă patul pe jumătate sfărîmat, cu pătura aruncată cît colo, legat solid, cu un căluş mare în gură, era reverendul Tyrcomel...

Se grăbiră să-i dea ajutor... Abia mai respira din pricina căluşului... Îşi pierduse cunoştinţa... De cît timp oare?... Numai el ar fi putut să spună, dacă şi-ar fi recăpătat-o cumva...

Trebuiră să-l fricţioneze din răsputeri fără să fie nevoie să-l dezbrace, el fiind aproape gol, cu cămaşa smulsă, cu pieptul şi umerii dezgoliţi.

Şi în clipa cînd unul din agenţi se pregătea să-l fricţioneze după toate regulile, inspectorul nu-şi putu stăpîni un strigăt de mirare. Nu zărise el oare litere şi cifre imprimate pe umărul stîng al reverendului Tyrcomel?...

Ba da, un tatuaj, foarte citeţ încă, forma o inscripţie cafenie pe pielea albă a preotului... şi această inscripţie arăta astfel:

77°19' N

Aţi înţeles, desigur, că era latitudinea atît de căutată!... Nu mai încăpea nici o îndoială, tatăl preotului, pentru a fi sigur că nu o să o piardă, o întipărise pe umărul fiului lui, tînăr pe atunci, ca şi cînd ar fi notat-o într-un carnet... Un carnet se poate pierde, dar un umăr, nu!... Iată cum, şi cu toate că într-adevăr arsese scrisoarea adresată

de Kamylk-Paşa tatălui său, reverendul Tyrcomel era în posesia acestei inscripţii atît de ciudat plasate — inscripţie pe care, dealtfel, nu avusese niciodată curiozitatea să o citească ajutîndu-se de o oglindă.

Dar cu siguranţă că răufăcătorul, care se furişase în odaie pe cînd preotul dormea, o citise... Probabil că preotul îl surprinsese pe ticălos scotocindu-i în dulap, uitîndu-i-se prin hîrtii... În zadar încercase el să lupte... După ce îl legase şi-i pusese şi căluşul, nemernicul fugise, lăsîndu-l pe jumătate sufocat...

Acestea au fost amănuntele aflate chiar din gura reverendului Tyrcomel după ce îngrijirile, date de un medic chemat în grabă, îl aduseră în simţiri. El povesti cele întîmplate... După părerea lui, acest atac nu avusese alt scop decît să-i smulgă secretul insuliţei cu milioane, pe care el refuza să-l dezvăluie...

Cît despre răufăcător, îl putuse vedea pe cînd se lupta cu el. Putea deci să le dea semnalmentele exacte. Şi cu această ocazie le vorbi şi de vizita a doi francezi şi a unui maltez, veniţi din Edinburg să se intereseze de moştenirea lui Kamylk-Paşa.

Era un indiciu pentru inspector, care îşi începu numaidecît ancheta. După două ceasuri, poliţia descoperea că străinii despre care era vorba trăseseră de cîteva zile la *Gibb's Royal Hotel*.

Şi, pe legea mea, mare noroc pentru jupîn Antifer, bancherul Zambuco, Gildas Trégomain, Juhel şi Ben-Omar că putuseră prezenta un alibi întemeiat. Maluinul nu se dăduse jos din pat; luntraşul şi tînărul căpitan nu părăsiseră odaia; bancherul Zambuco şi notarul nu ieşiseră nici o clipă din hotel. Şi, dealtfel, nici unul din ei nu semăna cu cel descris de preot.

Aşa fiind, căutătorii noştri de comori nu fură arestaţi şi cine nu ştie că puşcăriile Regatului Unit nu-şi eliberează bucuroase musafirii cărora le oferă casă şi masă gratuit!

Este drept, mai era şi Sauk...

Da, Sauk fusese cel care făptuise nelegiuirea... El dăduse această lovitură pentru a-i fura reverendului Tyrcomel secretul... Şi acum, avînd cifrele pe care le putuse citi pe umărul preotului, era stăpîn pe situaţie. Pe de altă parte, cunoscînd longitudinea din pergamentul găsit în insuliţa din golful Ma-Yumba, avea toate datele pentru a calcula poziţia celei de a treia insuliţe.

Nefericit Antifer! Numai lovitura asta îţi mai lipsea ca să ajungi nebun de legat!...

În adevăr, după semnalmentele publicate în ziare, jupîn Antifer, Zambuco, Gildas Trégomain şi Juhel nu se mai puteau îndoi: reverendul Tyrcomel avusese de a face cu Nazim, cu acel secretar al lui Ben-Omar. Cînd mai aflară că şi dispăruse, ştiură că: 1 — Nazim cunoştea

cifrele tatuajului; 2 — că plecase către noua insuliță pentru a intra în posesia imensei comori.

Cel mai puțin mirat dintre toți fu Juhel, ale cărui bănuieli în privința lui Nazim le cunoaștem, și, în afară de el, Gildas Trégomain, căruia tînărul căpitan i le împărtășise. Cît despre furia jupînului Antifer și a lui Zambuco, împinsă pînă la culme, se dezlănțui din fericire asupra bietului notar.

Se înțelege de la sine că Ben-Omar era mai sigur decît oricine că Sauk era vinovatul. Și cum s-ar fi putut îndoi, cunoscîndu-i intențiile, știindu-l că nu se dă înapoi de la nimic, nici chiar de la o crimă.

Ce i-a fost dat să îndure! Și cîte alte înfruntări îndurase, numai notarul știa! Din porunca jupînului Antifer, Juhel s-a dus să-l caute și l-a adus în camera bolnavului! Bolnav!... Cum să mai fii bolnav în fața unor asemenea întîmplări! Și apoi, așa cum spusese și medicul, dacă jupîn Antifer suferea de tulburări ale fierei, ei bine! avea acum un prilej foarte bun să-și verse fierea și să se vindece în sfîrșit!

Renunțăm să descriem felul în care a fost tratat nenorocitul Ben-Omar. Fu silit să recunoască mai întîi că atentatul săvîrșit asupra preotului, furtul... — da, mizerabile Omar!... — furtul era opera lui Nazim! Așa, deci?... Așa își alegea acest notăraș funcționarii?... Iată omul pe care îl adusese pentru a-l ajuta în treburile de executor testamentar!... Iată șnapanul, pungașul, ticălosul a cărui prezență nu s-a temut să o impună jupînului Antifer și tovarășilor săi!... Și acum, această canalie... da! această canalie... fugise... și cunoștea poziția insuliței numărul trei... și o să pună mîna pe milioanele lui Kamylk-Pașa... și o să fie cu neputință să-l prindă!... Încearcă și aleargă după un tîlhar de origine egiptean, care dispune de sume enorme pentru a-și asigura liniștea și a fi la adăpost de orice pedeapsă.

— Ah!... Sauk!... Sauk!...

Acest nume îi scăpă notarului buimăcit... Toate bănuielile lui Juhel se dovediră îndreptățite... Nazim nu era Nazim... Era Sauk, fiul lui Murad, dezmoștenit de Kamylk-Pașa în folosul colegatarilor...

— Cum... chiar Sauk? exclamă Juhel.

Ben-Omar încercă să nege numele ce-i scăpase fără voia lui... Toată înfățișarea lui, spaima, desperarea care i se citeau pe chip arătau limpede că Juhel nu se înșela.

— Sauk! repetă jupîn Antifer, care dintr-un salt sări din pat.

Și cînd rosti acest nume blestemat, în mișcarea pe care o făcu maxilarul lui, pietricica, scăpată ca din pușcă, îi țîșni din gură lovindu-l pe notar drept în piept.

Dacă acest proiectil nu fu în stare să-l dea jos, în schimb îl așternu la podea o lovitură de picior — o lovitură de picior cum, dealtfel,

nici un notar din Egipt sau de aiurea nu a primit vreodată sub şale. Şi Ben-Omar rămase tot atît de prostit cum poate să rămînă un om care abia îşi mai duce zilele.

Aşadar, Nazim era Sauk, care jurase să pună prin orice mijloace mîna pe comoară şi de a cărui uneltire criminală trebuia jupîn Antifer să se ferească!...

Dealtfel, după revărsarea bogatului repertoriu de înjurături marinăreşti pe care îl are la îndemînă un căpitan de mare cabotaj, jupîn Antifer simţi o mare uşurare şi cînd Ben-Omar, cu umerii aduşi, cu burta suptă, ieşi din odaie ducîndu-se să se închidă în a lui, parcă arăta mai bine. Să ne grăbim a spune că ceea ce l-a pus de-a binelea pe picioare a fost ştirea dată după cîteva zile de un ziar din oraş.

Este cunoscut de ce lucruri sînt în stare reporterii şi gazetarii!... De orice, să o recunoaştem!... Pe vremea aceea ei începeau să se amestece în treburile obşteşti şi particulare cu un zel, o pricepere şi o îndrăzneală care făceau din ei factorii unei noi puteri executive.

Şi iată că unul din ei a fost destul de îndemînatic ca să afle cifrele tatuajului cu care tatăl reverendului Tyrcomel împodobise umărul fiului său. Puse să se facă un facsimil şi acesta fu reprodus într-un ziar cotidian al cărui tiraj se ridică în acea zi de la zece la o sută de mii.

Apoi Scoţia, apoi Marea Britanie, apoi Regatul Unit, apoi Europa, în sfîrşit lumea întreagă află de faimoasa latitudine a celei de a treia insuliţă: şaptezeci şi şapte grade, nouăsprezece minute nord.

În realitate, asta nu spunea mare lucru curioşilor, fiindcă tot nu ar fi putut să dezlege ceea ce se şi numea «problema comorii», deoarece din cele două elemente necesare, le lipsea unul... longitudinea.

Dar el, jupîn Antifer, ştia această longitudine — dealtfel ca şi Sauk — şi cînd Juhel îi aduse ziarul despre care a fost vorba, cînd luă cunoştinţă de facsimil, îşi aruncă cît-colo păturile, sări din pat... Era vindecat... vindecat aşa cum niciodată vreun bolnav nu a fost de chirurgii de la Collège Royal sau de medicii de la Universitatea din Edinburg!

Bancherul Zambuco, Gildas Trégomain, tînărul căpitan în zadar ar fi încercat, unindu-şi puterile, să-l potolească pe jupîn Antifer. Se spune că o credinţă arzătoare poate săvîrşi minuni... Ei bine, de ce nu ar putea face asemenea minuni şi credinţa în dumnezeul aurului?

— Juhel, ai cumpărat un atlas?...

— Da, unchiule.

— Longitudinea celei de a treia insuliţă, aflată pe documentul din golful Ma-Yumba, este de cincisprezece grade unsprezece minute est?...

— Da, unchiule.

— Latitudinea tatuată pe umărul preotului este în adevăr şaptezeci şi şapte grade nouăsprezece minute nord?

— Da, unchiule.

— Ia vezi... caută unde este situată insulița numărul trei.

Juhel se duse şi-şi luă atlasul, îl deschise la harta mărilor septentrionale, calculă exact cu compasul punctul de întretăiere a paralelei şi meridianului indicat şi răspunse:

— Spitzberg, capătul de sud al marii insule.

Spitzberg?... Cum... Acolo, în ținuturile acelea hiperboreene îşi alesese Kamylk-Paşa insulița în care îşi îngropase diamantele, pietrele lui prețioase, aurul lui... Dacă măcar ar fi fost ultima...

— La drum, strigă jupîn Antifer, şi chiar azi, dacă o să găsim o corabie gata de plecare!

— Unchiule!... exclamă Juhel.

— Nu trebuie să-i dăm timp lui Sauk să ne-o ia înainte!...

— Ai dreptate, prietene, spuse luntraşul.

— La drum! repetă poruncitor Pierre-Servan-Malo.

Apoi adăugă:

— Dați-i de veste şi acelui tont de notar, deoarece Kamylk-Paşa a vrut să fie de față la descoperirea comorii!

Nu le mai rămînea decît să se supună voinței jupînului Antifer, sprijinită de aceea a bancherului Zambuco.

— Tot avem noroc, spuse tînărul căpitan, că acest glumeț de paşă nu ne trimite la antipozi!

Capitolul XIV

ÎN CARE JUPÎN ANTIFER CULEGE UN NOU DOCUMENT SEMNAT CU MONOGRAMA LUI KAMYLK-PAŞA

Lui jupîn Antifer şi celor patru tovarăşi ai săi — cu Ben-Omar cu tot — nu le mai rămînea decît să se ducă la Bergen, unul din principalele porturi ale Norvegiei occidentale.

Hotărîre grabnic luată şi tot grabnic dusă la îndeplinire. Dat fiind că Nazim, adică Sauk, cîştigase patru-cinci zile, nu mai puteau pierde nici un ceas. Globul amiezii încă nu căzuse la Observatorul din Edinburg, cînd cele cinci persoane coborau din tramvai la Leith, unde trăgeau nădejde să găsească un steamer gata de plecare, Bergen fiind prima etapă nimerită dintr-o călătorie care trebuia să ia sfîrşit la Spitzberg.

Distanța dintre Edinburg și portul Bergen nu este decît de aproximativ patru sute de mile. Din acest punct puteau să ajungă ușor în portul cel mai septentrional al Norvegiei, Hammerfest, cu steamerul care face curse la Capul Nord pentru turiștii din timpul verii.

De la Bergen la Hammerfest nu sînt mai mult de opt sute de mile și aproape șase sute de mile de la Hammerfest pînă la extremitatea meridională a Spitzbergului, a cărui latitudine era întipărită pe umărul reverendului Tyrcomel. Pentru a străbate această ultimă etapă, ar fi trebuit să închirieze o navă rezistentă. Dar erau într-o perioadă a anului în care vremea rea nu bîntuie încă ținuturile Oceanului Arctic.

Rămînea problema banilor. Această a treia călătorie de cercetări avea să fie, fără îndoială, foarte costisitoare, mai ales pe distanța dintre Hammerfest și Spitzberg, fiindcă trebuiau să închirieze un vas. Punga lui Gildas Trégomain începea să se subțieze, după atîtea cheltuieli de la plecarea din Saint-Malo. Din fericire, semnătura bancherului prețuia aur. Sînt unii oameni deosebit de norocoși, care își pot vîrî mîinile în orice vistierie din Europa. Zambuco era din aceștia. El își puse creditul la dispoziția colegatarului său. Cei doi cumnați aveau să se socotească la urmă. Comoara, sau, în lipsa ei, diamantul unuia putea să îngăduie înapoierea sumei împrumutate de la celălalt.

Deci, înainte de a pleca din Edinburg, bancherul făcuse o vizită rodnică la Banca Scoției, unde i se făcu o foarte bună primire. Astfel înarmați, călătorii noștri puteau să meargă pînă la capătul lumii și cine știe dacă, așa cum se prezentau lucrurile, nu se vor duce și acolo!

La Leith, situat la o milă și jumătate în golful Forth, sînt totdeauna vase. Nu cumva era vreunul gata de plecare către coasta Norvegiei?

În adevăr, era unul. De data asta se părea că norocul este de partea lui Pierre-Servan-Malo.

Și chiar dacă sus-numitul vas nu pleca în acea zi, tot avea să ridice ancora peste două zile. Era o obișnuită navă de comerț, steamer-ul *Viken* care, pentru un preț bun, se învoi să ia călători pentru Bergen. Dar trebuiau să aștepte treizeci și șase de ore, timp în care unchiul lui Juhel stătea ca pe jeratic. El nu le dădu nici măcar voie, lui Gildas Trégomain și Juhel, să hoinărească prin Edinburg — lucru ce îl mîhni foarte tare pe luntrașul nostru, cu toate că și lui i se deschisese pofta pentru milioanele pașei.

În sfîrșit, în dimineața de 7 iulie, *Viken* ieși din bazinul docurilor luîndu-i cu el pe jupîn Antifer și pe tovarășii lui, dintre care unul, la prima legănare de ruliu, se îmbolnăvi — nu-i greu de ghicit cine.

Pe scurt, după două zile, călătoria neîntîmpinînd greutăți, steamerul

întrezări pămînturile Norvegiei şi către orele trei din noapte intră în portul Bergen.

Se înţelege de la sine că, înainte de a pleca din Edinburg, Juhel cumpărase un sextant, un cronometru şi «Cunoaşterea timpului», menite să înlocuiască instrumentele şi cărţile pierdute în naufragiul vasului *Portalegre* prin apele Ma-Yumba.

Desigur că dacă s-ar fi putut închiria la Leith un vas care să meargă la Spitzberg, aceasta i-ar fi ajutat să cîştige timp, dar nu se ivise nici un prilej. La Bergen, răbdarea jupînului Antifer — mai mult ca oricînd chinuit de amintirea lui Sauk — nu fu pusă la o prea grea încercare. Pachebotul care făcea curse la Capul Nord era aşteptat peste două zile. Cu toate acestea, cele treizeci şi şase de ore îi părură nesfîrşite, ca şi bancherului Zambuco, dealtfel. Nici unul, nici celălalt nu vru să-şi părăsească odaia de la *Hotel Scandinavia*. Dealtfel, ploua; se pare că ploua în fiecare zi la Bergen, care se află ca într-un fel de lighean adînc, format din munţii care îl înconjoară. Cei din Bergen s-au obişnuit.

Asta nu i-a împiedicat pe luntraş şi Juhel să-şi folosească timpul liber cutreierînd oraşul. Jupîn Antifer, cu totul vindecat de friguri, nu le poruncise să stea lîngă el. La ce ar fi folosit? Pentru droaia de blesteme cu care îl copleşeau pe acest nemernic de Sauk, care le-o luase înainte pe drumul comorii, cei doi colegatari nu mai aveau nevoie de altcineva.

Deci, Gildas Trégomain şi Juhel cutreierară destul oraşul şi împrejurimile acestuia cînd, în primele ore ale zilei de 11 iulie, pachebotul făcu escală la Bergen. La orele zece plecă din nou cu încărcătura lui de turişti, dornici să contemple soarele la miezul nopţii pe orizontul Capului Nord.

Iată un fenomen care îl va lăsa indiferent pe jupîn Antifer, de asemenea pe bancherul Zambuco şi de asemenea pe notarul Ben-Omar, întins pe patul din cabină ca un morun golit de măruntaie!

Era totuşi minunată cursa pe care o făcea *Viken* de-a lungul coastei norvegiene, cu fiordurile ei adînci, cu gheţarii sclipitori dintre care unii coborau pînă la nivelul mării, cu munţii mai îndepărtaţi ale căror piscuri se pierdeau în unduirea ceţurilor hiperboreene.

Ce îl scotea din fire pe jupîn Antifer erau opririle pachebotului rînduite pentru a satisface curiozitatea turistului; erau escalele în anumite puncte, hotărîte de itinerar. Gîndul că Sauk le-o luase înainte cu cîteva zile îl făcea să fie tot timpul încordat, o stare foarte neplăcută pentru cei din jurul lui. Dojenile lui Gildas Trégomain şi Juhel nu foloseau la nimic şi dacă maluinul puse totuşi capăt ieşirilor lui, asta se datora numai căpitanului pachebotului, care îl ameninţă

că îl debarcă imediat dacă va continua să tulbure liniştea celor de pe bord.

Astfel stînd lucrurile, jupîn Antifer, vrînd-nevrînd, trebui să se oprească la Drontheim, vechea cetate a sfîntului Olaf, mai puţin însemnată ca Bergen, dar poate că mai interesantă.

Nu-i de mirare că atît jupîn Antifer, cît şi Zambuco nu au vrut să coboare. Cît despre Gildas Trégomain şi Juhel, ei nu scăpară prilejul de a vizita oraşul.

La Drontheim, dacă într-o anumită măsură turiştii pot fi mulţumiţi, nu acelaşi lucru se întîmplă cu picioarele lor. Îţi vine să crezi că străzile au fost pavate cu cioburi de sticlă, într-atît de ascuţite sînt pietrele caldarîmului.

— Cizmarii trebuie că se îmbogăţesc repede în această ţară, spuse pe bună dreptate luntraşul, care în zadar încerca să-şi ferească pingelele.

Cei doi prieteni nu găsiră un sol neted decît sub bolţile catedralei, în care suveranii, după ce au fost încoronaţi ca regi ai Suediei, la Stockholm, veneau să se încoroneze ca regi ai Norvegiei, la Drontheim.

După ce au vizitat cu atenţie catedrala, apoi cimitirul vast care o înconjoară, după ce au mers de-a lungul malurilor largului Nid ale cărui ape cresc sau descresc odată cu fluxul sau refluxul şi udă oraşul între prelungi cheiuri de lemn, după ce respirară duhoarea mai mult decît sărată a tîrgului de peşte, care nu-i cu nimic mai prejos decît cea din Bergen, după ce străbătură piaţa de legume aprovizionată aproape în întregime cu mărfuri trimise din Anglia, în sfîrşit, după ce se aventurară de cealaltă parte a Nidului pînă la cartierul străjuit de o veche cetăţuie, Gildas Trégomain şi Juhel se întoarseră la bord istoviţi. În aceeaşi seară fu pusă la poştă o scrisoare pentru Énogate, căreia i se adăugase un prietenesc post-scriptum scris cu litere uriaşe de mîna mare a luntraşului.

A doua zi, cînd se crăpa de ziuă, *Viken* porni din nou la drum, avînd la bord cîţiva noi călători îndreptîndu-se către latitudinile înalte. Aceleaşi opriri, aceleaşi escale împotriva cărora blestema jupîn Antifer! La trecerea cercului arctic, închipuit printr-un fir pe puntea pachebotului, refuză să sară peste el, în timp ce Gildas Trégomain se conformă acestei tradiţii. În sfîrşit, înaintînd către nord, steamerul ocoli faimosul Maëlstrom ale cărui ape urlă învîrtindu-se într-un vîrtej uriaş. Apoi se iviră la vest insulele Loffoten, acest arhipelag atît de căutat de pescarii norvegieni, şi în ziua de 17 *Viken* ancoră în portul Tromsö.

Dacă am spune că în timpul acestei călătorii plouase şasesprezece ore din douăzeci şi patru, nu ar fi adevărat decît pentru cifre. Verbul «a ploua» nu dă decît o mică idee despre asemenea potop. Oricum ar fi

fost, aceste cumplite averse nu-i supărau pe călătorii noştri, deoarece dovedeau că temperatura se menţine relativ ridicată. Or, tot ce era mai de temut pentru oamenii care încercau să ajungă la paralela şaptezeci şi şapte erau gerurile arctice care ar fi putut îngreuna, dacă nu ar fi făcut chiar cu neputinţă, apropierea de Spitzberg. La această epocă a anului, în iulie este destul de tîrziu ca să pleci pe mare spre aceste locuri. Marea poate îngheţa deodată din pricina unei neaşteptate schimbări de vînt. Oricît de puţin ar fi fost jupîn Antifer reţinut la Hammerfest pînă în momentul cînd primele sloiuri ar fi pornit către sud, nu ar fi nesăbuit să le înfrunte pe o şalupă de pescuit?

Aceasta era una din grijile şi una din cele mai serioase temeri ale lui Juhel.

— Şi dacă marea îngheaţă pe neaşteptate?... îl întrebă într-o zi Gildas Trégomain.

— Dacă o să îngheţe, unchiul ar fi în stare să ierneze la Capul Nord, ca să aştepte primăvara.

— Ei, băiatule, nu poţi totuşi să arunci nişte milioane!... răspunse luntraşul.

Hotărît lucru, o ţinea una şi bună marinarul de pe Rance!... Ce vreţi!... Nu-i mai ieşeau din minte diamantele din golful Ma-Yumba! Şi totuşi, după ce te-ai prăjit sub soarele din Loango, să vii să îngheţi pe sloiurile din Norvegia septentrională!... Afurisit paşă!... De ce i-o fi dat prin gînd să-şi îngroape comoara în regiuni atît de nepotrivite!

Viken nu poposi decît cîteva ore la Tromsö, cînd călătorii, pentru prima dată, putură lua legătura cu băştinaşii din Laponia. Apoi, în dimineaţa zilei de 21 iulie, intră în îngustul fiord al Hammerfestului.

Acolo debarcară în sfîrşit jupîn Antifer şi bancherul Zambuco, Gildas Trégomain şi Juhel şi de asemenea Ben-Omar, turtit ca o scrumbie uscată. A doua zi *Viken* avea să-i ducă pe turişti pînă la Capul Nord, punctul cel mai avansat al Norvegiei septentrionale. Dar lui Pierre-Servan-Malo puţin îi păsa de Capul Nord! Nu această piatră, atît de cunoscută din punct de vedere geografic, putea sta în mintea lui, alături de insuliţa numărul trei din regiunea spitzbergiană!

Cum era de aşteptat, la Hammerfest se afla un *Hotel Nord Polen* şi acolo se duseră să locuiască maluinul cu toţi cei ce îl însoţeau.

Iată-i acum în oraşul care se află la marginea ţinuturilor locuite. În jur de două mii de oameni locuiesc în căsuţe de lemn, aproximativ treizeci dintre ei fiind catolici, restul protestanţi. Norvegienii sînt de felul lor oameni frumoşi, mai ales marinarii şi pescarii, din păcate însă înclinaţi spre băutură. Cît despre laponi, sînt mici de statură — lucru pentru care nu li se poate face o vină — dar foarte muncitori şi harnici, trebuie să o recunoaştem.

De îndată ce-şi reţinură odăile la *Hotelul Nord Polen*, jupîn Antifer şi tovarăşii lui, dornici să nu piardă nici măcar un ceas, porniră în căutarea unui vas care ar fi putut să-i ducă la Spitzberg. Se îndreptară către portul alimentat de apele limpezi ale unui drăguţ pîrîiaş mărginit de cheiuri pe care se înalţă case şi magazine — totul otrăvit de duhoarea uscătoriilor de peşte.

La intrarea în port, jupîn Antifer şi însoţitorii lui se opriră la picioarele unei coloane de granit, în vîrf cu un capitel de bronz purtînd stema norvegiană şi deasupra un glob pămîntesc. Această columnă a fost ridicată în timpul domniei regelui Oscar I, în cinstea lucrărilor întreprinse pentru măsurarea meridianului între gurile Dunării şi Hammerfest. De acolo, călătorii noştri se îndreptară spre cheiurile în josul cărora stau priponite vase de orice tonaj, care se duc să pescuiască peşte mare sau mic în apele mărilor polare.

Dar, vă veţi întreba, cum aveau ei să se facă înţeleşi?... Ştia vreunul din ei norvegiana?... Nu, dar Juhel ştia engleza şi datorită acestei limbi cosmopolite ai sorţi de a te face înţeles în ţările scandinave.

Şi în adevăr, nu trecuse încă ziua cînd, în schimbul unui preţ într-adevăr foarte mare — şi de ce s-ar fi tocmit? — un vas de pescuit *Kroon*, cu o deplasare de o sută de tone, comandat de căpitanul Olaf, cu un echipaj de unsprezece oameni, a fost închiriat pentru Spitzberg. Trebuia să-i ducă acolo pe călători, să-i aştepte în timpul căutărilor lor, să încarce apoi mărfurile care vor fi de încărcat şi să-i aducă din nou la Hammerfest.

O fericită întîmplare pentru jupîn Antifer! S-ar fi părut că începe să-i surîdă norocul. În afară de asta, Juhel se interesase dacă, cu cîteva zile mai înainte, nu cumva fusese văzut un străin la Hammerfest, dacă nu se îmbarcase nimeni pentru Spitzberg... La amîndouă aceste întrebări i se răspunsese negativ. Deci, se părea că Sauk — oh, acest mizerabil Omar! — nu o luase înaintea colegatarilor lui Kamylk-Paşa, doar dacă se dusese pe un alt drum la insuliţa numărul trei... Dar cum să-ţi dea în gînd aşa ceva, cînd acesta era drumul cel mai scurt?...

Restul zilei şi-l petrecură în plimbări. De data asta, jupîn Antifer şi bancherul Zambuco erau convinşi că îşi ating ţelul.

Către orele unsprezece, cînd fiecare se duse să se culce, era încă lumină şi amurgul nu avea să se stingă decît pentru a face imediat loc zorilor. La orele opt dimineaţa, vasul *Kroon*, ajutat de un vîntuleţ prielnic din sud-est, ieşea din port cu pînzele întinse şi se îndrepta către nord.

Dacă ar fi avut timp bun în această ultimă parte a călătoriei, cele aproximativ şase sute de mile ar fi putut fi parcurse în cel mult cinci zile. N-aveau a se teme că vor întîlni gheţari plutind la întîm-

plare către sud şi nici că ţărmul va fi prins de aisfilduri. Temperatura se menţinea la o medie normală, iar vînturile care băteau nu prevesteau un îngheţ brusc. De asemenea, cerul brăzdat de nori, care se transformau uneori în ploaie, dar nu în zăpadă, nu avea darul să-i neliniştească. Cîteodată scurte înseninări lăsau să străbată razele soarelui. Juhel putea deci să spere că discul strălucitor se va arăta pe boltă cînd, cu sextantul la ochi, îl va cerceta pentru a calcula poziţia celei de a treia insuliţe.

Hotărît lucru, norocul continua să fie de partea lor şi nimic nu-i îndreptăţea să creadă, după ce îşi trimisese moştenitorii pînă la capătul Europei, că acel Kamylk-Paşa ar fi avut fantezia să-i trimită pentru a patra oară la cîteva mii de leghe de Spitzberg.

Vasul *Kroon* înaintase tot timpul destul de repede, cu vîntul bătîndu-i în plin pînzele. Căpitanul Olaf mărturisea că niciodată nu făcuse o călătorie atît de fericită. Astfel că în ziua de 26 iulie, începînd de la ora patru dimineaţa, către nord, la orizontul unei mări fără nici un fel de gheţuri, se semnalară înălţimi.

Erau primele împrejurimi ale Spitzbergului şi Olaf le cunoştea foarte bine fiindcă pescuise adesea prin aceste locuri.

Spitzberg — numele în sine vorbeşte despre insule presărate cu stînci ascuţite, rîpoase, greu de străbătut. Dacă englezul Willouhby a fost cel care le-a descoperit în 1553, cei doi olandezi, Barentz şi Cornelius, le-au dat acest nume. Nu numai că arhipelagul cuprinde trei insule principale, dar aceste insule sînt înconjurate de numeroase alte insuliţe.

După ce îşi însemnase pe hartă longitudinea 15°11′ est şi latitudinea 77°19′ nord a locului indicat, Juhel îi dădu dispoziţii căpitanului Olaf să se apropie de insula de la sud-est, cea mai meridională din arhipelag.

Kroon înainta rapid, mînat de un vînt prielnic. Cele patru sau cinci mile care îl mai despărţeau de insulă au fost străbătute în mai puţin de o oră.

Vasul ancoră la aproximativ patru sute de metri de o insuliţă străjuită de un promontoriu abrupt, ce se înălţa la marginea ei.

Era douăsprezece şi un sfert. Jupîn Antifer, Zambuco, Ben-Omar, Gildas Trégomain şi Juhel se îmbarcară pe şalupa vasului şi se îndreptară către insuliţă.

Sosirea lor stîrni un imens zbor de pescăruşi, ghilimote şi alte păsări polare, care fugiră scoţînd ţipete asurzitoare. O turmă de foci se grăbi să cedeze locul intruşilor, nu fără a protesta prin scîncete plîngăreţe.

Precum se vedea, comoara era bine păzită!

Abia sosiți pe insuliță, jupîn Antifer, în lipsa unui tun și a unui steag, luă în primire printr-un pas voinicesc acest pămînt plin de milioane.

Ce noroc neașteptat după atîtea necazuri! Nici nu avură măcar de ales în mijlocul acestei îngrămădiri de stînci! Din prima clipă căutătorii debarcaseră exact în locul de pe glob unde bogatul egiptean își îngropase averile.

Insulița era, firește, pustie. Nici o suflare omenească pe suprafața ei... Nici măcar unul din eschimoși, care pot locui nestingheriți aceste regiuni hiperboreene... Dinspre larg, nici o corabie în zare... Nimic decît nemărginirea mării arctice!

Jupîn Antifer și bancherul Zambuco nu-și mai puteau stăpîni emoția. Pînă și în privirea de pește leșinat a notarului se aprinsese o flăcăruie! Gildas Trégomain, mai emoționat ca niciodată de la plecare, adus de spate, cu picioarele rășchirate, nu mai era de recunoscut. La urma urmei de ce nu ar fi fost el fericit de fericirea prietenului lui?...

Și ceea ce se adăugă la bucuria acestei izbînzi era faptul că pe solul acestei insulițe nu se vedea nici o urmă de pas. Cu siguranță că nu debarcase nimeni aici de curînd. Pămîntul, înmuiat de ploaie, ar fi păstrat semne. Deci, în privința acestui mizerabil de Sauk, nici o îndoială. Cumplitul fiu al lui Murad nu o putuse lua înaintea moștenitorilor legali ai comorii. Sau fusese arestat pe drum, sau întîmpinase unele greutăți care aveau să-i zădărnicească cercetările, dacă sosea după jupîn Antifer.

Așa cum primul document dăduse lămuriri în ceea ce privește prima insuliță, al doilea spunea că cercetările trebuiau făcute pe una din limbile de pămînt meridionale. Grupul se îndreptă acum către capătul cel mai alungit în mare. Conturul țărmului era foarte deslușit schițat, neacoperit cu varech sau de zăpadă, lucru ce ușura căutările.

Cînd norocul te ia de mînă, nu trebuie decît să te lași dus de el; și astfel Pierre-Servan-Malo nimeri în fața unei stînci ce se înălța ca unul din acele monumente funerare cu care este presărat drumul navigatorilor arctici.

— Aici... aici!... strigă el cu glas gîtuit de emoție.

Alergară... priviră...

Pe fața dinspre insulă a acestei stînci apărea monograma lui Kamylk-Pașa: dublul său K era atît de adînc săpat, încît asprimea climei polare nu izbutise să-i șteargă liniile. Rămaseră cu toții tăcuți și cu toții — trebuie s-o mărturisim — se descoperiră ca în fața mormîntului unui erou. Și, într-adevăr, chiar dacă nu era decît o simplă groapă, în acea groapă erau înmormîntate o sută de milioane... Dar, pentru onoarea firii omenești, să nu mai stăruim!...

Se puseră pe treabă. De data asta, tîrnăcopul şi cazmaua au făcut repede să sară în ţăndări bucăţile de piatră de la temelia stîncii. La fiecare lovitură se aşteptau ca fierul uneltelor lor să se lovească de cercurile de metal ale unui butoiaş sau să-i spargă doagele...

Deodată se auzi de sub vîrful tîrnăcopului mînuit de jupîn Antifer un scrîşnet.

— În sfîrşit! strigă el, dînd la o parte bucata de stîncă ce mai acoperea groapa cu comoara.

Dar, acestui strigăt de bucurie îi urmă unul de desperare — un strigăt atît de sălbatic încît ar fi putut fi auzit de la un kilometru.

Cel care răcnise lăsînd să-i cadă tîrnăcopul din mînă nu era altul decît principalul personaj al povestirii noastre.

În groapă se afla o cutie, o cutie de fier, însemnată cu un dublu K, o cutie întru totul asemănătoare celorlalte două găsite pe insuliţele din golful Oman şi Ma-Yumba!

— Iarăşi! gemu luntraşul înălţîndu-şi braţele către cer.

Era cel mai potrivit cuvînt... da!... iarăşi!... Şi iarăşi va trebui, fără îndoială, să pornească la descoperirea unei a patra insuliţe...

Jupîn Antifer, cuprins de o furie turbată, ridică tîrnăcopul şi dădu cutiei o lovitură atît de cumplită încît o sparse...

Căzu din ea o foaie de pergament murdară, îngălbenită, într-o stare jalnică din pricina apei şi zăpezii care pătrunsese înăuntru.

De data asta nici urmă de diamant sorocit reverendului Tyrcomel, care, dealtfel, nici nu avusese cheltuielile colegatarilor săi. Din fericire! Un diamant acelui exaltat... care s-ar fi grăbit să-l facă praf şi pulbere!

Dar să ne întoarcem la pergament! Juhel, fiind singurul care îşi păstrase sîngele rece, îl luă repede şi-l desfăcu cu băgare de seamă ca să nu se rupă.

Jupîn Antifer ameninţînd cerul cu pumnul, Zambuco plecîndu-şi capul, Ben-Omar prăbuşit, Gildas Trégomain numai ochi şi urechi, toţi păstrau o tăcere adîncă.

Pergamentul se compunea dintr-o singură foaie a cărei parte de sus nu fusese atinsă de umezeală. Pe această foaie, mai multe rînduri scrise, ca şi cele din notele precedente, în limba franceză, erau încă destul de citeţe.

Juhel putu deci să le citească aproape dintr-o dată şi iată cuprinsul:

— *Există trei oameni cărora le sînt îndatorat şi cărora vreau să le las dovada recunoştinţei mele. Dacă am depus aceste trei documente pe trei insuliţe diferite, am făcut-o pentru că ţineam ca aceşti trei oameni, puşi rînd pe rînd în legătură unul cu altul de-a lungul călătoriilor lor, să se unească printr-o nezdruncinată prietenie...*

— Iarăşi! gemu luntraşul...

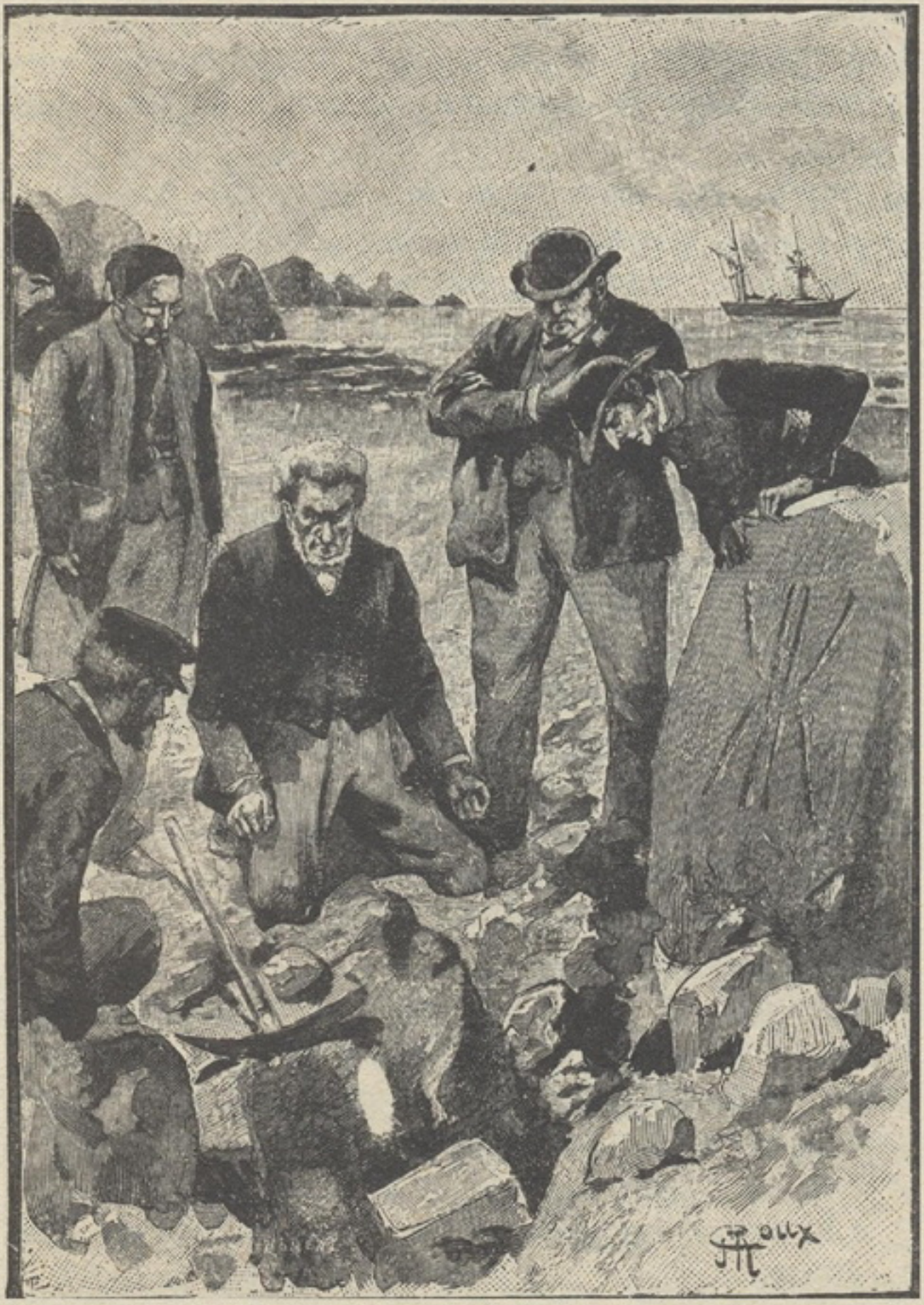

Ce să spunem, grozav o nimerise minunatul pașă!

Dealtfel, dacă pentru a ajunge să intre în stăpînirea acestei averi au trecut prin cîteva necazuri și oboseli, ei nu vor fi îndurat niciodată atîtea cît am îndurat eu ca să le păstrez!

Acești trei oameni sînt: francezul Antifer, maltezul Zambuco, scoțianul Tyrcomel. În lipsa lor, dacă moartea i-a răpit acestei lumi, moștenitorii lor se vor bucura de aceleași drepturi la moștenirea mea. Așadar, în prezența notarului Ben-Omar, pe care l-am numit executorul meu testamentar, cutia aceasta fiind deschisă și luînd cunoștință cu toții de conținutul acestui document — CARE ESTE ULTIMUL — colegatarii se vor putea duce direct la a patra insuliță unde cele trei butoiașe cu aur, diamante și pietre prețioase au fost îngropate prin grija mea.

Cu toată neplăcerea pe care o încerca jupîn Antifer gîndindu-se la o nouă călătorie, atît el cît și ceilalți lăsară să le scape un oftat de ușurare. În sfîrșit, această a patra insuliță va fi ultima! Nu mai rămînea decît să-i cunoască poziția.

Pentru a găsi această insuliță, continuă Juhel, este de ajuns să duci...»

Din nefericire, partea de jos a pergamentului era ferfeniță. Frazele nu se mai puteau citi... Cele mai multe cuvinte lipseau...

În zadar încerca să le descifreze tînărul căpitan:

Insuliță... situată... lege... geometrică...

— Hai, hai odată!... strigă jupîn Antifer.

Juhel însă nu putea citi mai departe. Partea de jos a pergamentului cuprindea numai cîteva cuvinte răzlețe, cărora în zadar încerca să le dea un înțeles. Cît despre cifrele latitudinii și longitudinii, nu mai rămăsese din ele nici urmă...

Juhel luă din nou de la capăt fraza începută:

Situată... lege... geometrică...

În sfîrșit, era acolo și un ultim cuvînt, cuvîntul «pol», pe care izbuti să-l citească...

— Pol?... exclamă el. Cum... să fie oare... la Polul Nord?...

— Dacă nu o fi cumva la Polul Sud! murmură desperat luntrașul.

Hotărît lucru, asta era păcăleala așteptată!... Polul, acum polul...! Pusese vreodată o ființă omenească piciorul la pol?...

Jupîn Antifer se repezi la nepotul lui, îi smulse documentul din mînă, încercă la rîndul lui să-l citească, îngăimînd cele cîteva cuvinte pe jumătate șterse... Nimic... nimic din care să se poată reconstitui coordonatele celei de a patra insulițe... N-aveau încotro, trebuiau să renunțe la descoperirea ei!...

Și cînd își dădu seama că orice nădejde era definitiv pierdută, jupîn Antifer, lovit ca de trăsnet, căzu țeapăn la pămînt.

Capitolul XV

ÎN CARE VOM VEDEA DEGETUL ÉNOGATEI DESCRIIND O CIRCUMFERINȚĂ ȘI URMĂRILE ACESTEI NEVINOVATE DISTRACȚII

În ziua de 12 august, casa din strada Hautes-Salles, din Saint-Malo, strălucea de bucurie. Plecaseră din ea, de dimineață, către ora zece, în mijlocul unui alai de prieteni și cunoștințe, gătiți în hainele lor de sărbătoare, doi logodnici.

Întîi făcuse o bună primire acestui cortegiu primăria, apoi biserica. La primărie, un drăguț de discurs al ofițerului stării civile, la biserică, o gingașă predică asupra unuia din emoționantele subiecte pe care reverendul Tyrcomel nu le aborda niciodată. Apoi întreg alaiul condusese la locuința lor pe cei doi logodnici deveniți soț și soție, prin îndoita ceremonie civilă și religioasă.

Și de teamă ca nu cumva cititorul să se înșele, dat fiind greutățile de necrezut prin care trecuseră cei doi logodnici pînă la căsătorie, vom spune că cei doi soți erau Énogate și Juhel.

Așadar, Juhel nu se căsătorise nici cu o prințesă, nici cu o ducesă, nici cu o baroană! Énogate nu se căsătorise nici cu un prinț, nici cu un duce, nici cu un baron! Din lipsa unui important număr de milioane, dorința unchiului lor nu se realizase. Sîntem totuși încredințați că cei doi tineri nu vor fi mai puțin fericiți.

Fără a-i pune la socoteală pe cei doi principali interesați, mai erau încă alte două ființe care străluceau de bucurie: de o parte Nanon, care în sfîrșit vedea cu ochii fericirea fetei ei, de alta Gildas Trégomain a cărui frumoasă redingotă, frumoși pantaloni, pălăria de mătase și mănușile albe mărturiseau rolul lui de martor al tînărului său prieten.

Foarte bine!... Și de jupîn Antifer, de el de ce nu vorbiți?

Ba să vorbim, de asemenea și de cei care îl însoțiseră în obositoarea și păgubitoarea călătorie, în goana după o comoară-fantomă.

Un ceas după descoperirea ultimului pergament pe insulița numărul trei și care le pricinuise cea mai mare dezamăgire și o nesfîrșită deznădejde, călătorii de pe *Kroon* s-au întors pe vas. Jupîn Antifer a fost purtat pe brațe de către marinarii chemați pentru această treabă.

Cine mai putea crede că după o asemenea lovitură maluinul mai rămăsese cu mintea întreagă?... Ei bine, da, această nenorocire îl ocoli totuși, deși poate că pentru el ar fi fost mai bine să nu mai știe pe ce lume trăiește! Dealtfel, era atît de abătut, atît de doborît încît nici Gildas Trégomain, nici Juhel nu-i putură smulge o vorbă.

Călătoria de întoarcere au făcut-o cît au putut de repede, pe mare

şi pe uscat. *Kroon* şi-a adus călătorii la Hammerfest; apoi, pachebotul de la Capul Nord i-a debarcat la Bergen. Între Drontheim şi Christiania nu era încă pe atunci cale ferată şi au trebuit să pornească spre capitala Norvegiei cu trăsura. Un steamer i-a dus la Copenhaga şi, în sfîrşit, drumurile de fier ale Danemarcii, Germaniei, Olandei, Belgiei şi Franţei i-au transportat mai întîi la Paris, apoi la Saint-Malo.

Jupîn Antifer şi bancherul Zambuco se despărţiră la Paris, foarte nemulţumiţi unul de altul. Pesemne, domnişoara Talisma va rămîne toată viaţa fată bătrînă. La urma urmelor, era scris acolo, sus, că nu Pierre-Servan-Malo va fi cel care o va salva din această neplăcută situaţie, împotriva căreia lupta de atîţia ani. De prisos să adăugăm că toate cheltuielile de călătorie făcute de Zambuco, în ceea ce priveşte partea de contribuţie a jupînului Antifer, i-au fost restituite şi vă rog să credeţi că se ridicau la o sumă destul de frumuşică. Dar vînzarea diamantului îi îngădui totuşi să mai pună în buzunar o sumă rotunjoară. În această privinţă nu avea ce să regrete.

Cît despre notarul Ben-Omar, nu mai avu nici o pretenţie.

— Şi acum, du-te la dracu!... îi spuse jupîn Antifer în chip de rămas bun.

— Şi încearcă să te ai bine cu el! crezu de cuviinţă să adauge Gildas Trégomain, în chip de consolare.

Ben-Omar se duse ca din puşcă la Alexandria, jurînd că nu o să se mai lase atras în căutarea de comori.

A doua zi, jupîn Antifer, Gildas Trégomain şi Juhel erau înapoi la Saint-Malo. Şi ce primire le făcură compatrioţii lor?... Primirea a fost destul de plăcută, chiar dacă unii, mai răi de gură, nu i-ar fi luat oarecum în zeflemea pe aceşti năzdrăvani călători, întorşi cu buzele umflate, sau cam aşa ceva.

Nanon şi Énogate nu avură decît cuvinte duioase pentru fratele, unchiul, vărul şi prietenul lor. După ce s-au îmbrăţişat mai să-şi piardă răsuflarea, casa şi-a reluat ritmul obişnuit.

Abia atunci, văzînd că nu poate să le dea o zestre de milionari nepotului şi nepoatei sale, jupîn Antifer îşi dădu consimţămîntul la căsătoria lor, într-un chip puţin plăcut dealtfel:

— Pentru Dumnezeu, să facă ce or vrea şi să mă lase în pace!

Trebuiră să se mulţumească cu această încuviinţare. Au început pregătirile de nuntă. Jupîn Antifer nu se amestecă deloc. Nu mai ieşea din odaia lui, unde îşi măcina necazul şi în acelaşi timp un mare număr de pietricele, mereu pradă unei furii care putea să explodeze la cel mai neînsemnat cuvînt.

Căsătoria s-a săvîrşit fără a-l fi putut hotărî să ia şi el parte. Rugă-

mințile lui Gildas Trégomain au fost zadarnice și în cele din urmă acesta nu s-a sfiit să-i spună:

— Greșești, prietene!

— Se poate.

— Îi amărăști pe acești copii... te rog...

— Și eu te rog să mă lași în pace, luntrașule!

În sfîrșit, Énogate și Juhel erau căsătoriți și în loc de două camere în casa din strada Hautes-Salles, ocupau acum numai una. O părăseau doar pentru a se duce să petreacă cu Nanon cîteva ceasuri plăcute la cel mai bun dintre oameni, prietenul lor Gildas Trégomain. Acolo, de cele mai multe ori vorbeau de jupîn Antifer, mîhniți că îl vedeau atît de abătut și de nervos. Nu mai ieșea din casă, nu se mai întîlnea cu nimeni. Se isprăvise cu plimbările zilnice pe metereze sau pe cheiuri, cu pipa în gură! S-ar fi spus că îi este rușine să se arate după un eșec atît de mare și, în fond, cam așa era...

— Mi-e teamă pentru sănătatea lui, spunea Énogate ai cărei frumoși ochi se întristau ori de cîte ori vorbea de unchiul ei.

— Mi-e și mie teamă, fetițo, îi răspundea Nanon, și în fiecare zi mă rog lui Dumnezeu pentru liniștea fratelui meu!

— Ticălos pașă!... striga Juhel. Era nevoie neapărat să-și vîre milioanele în viața noastră?...

— Mai ales niște milioane care nu au fost găsite! răspundea Gildas Trégomain. Și totuși... ele sînt acolo... undeva... și dacă am fi putut citi ultimele însemnări pînă la capăt!...

Într-una din zile, luntrașul îi spuse lui Juhel:

— Știi la ce mă gîndesc, băiatule?...

— La ce, domnule Trégomain?

— Poate că unchiul tău ar fi fost mai puțin trist dacă ar fi aflat unde se găsește comoara, chiar dacă nu ar fi pus niciodată mîna pe ea!

— Poate că ai dreptate, domnule Trégomain. Ceea ce îl scoate din sărite este faptul de a fi avut în mînă acest document în care era indicată poziția insuliței numărul patru și de a nu fi putut citi rîndurile de la sfîrșit.

— De data asta ar fi fost ultima! răspunse luntrașul. Documentul era categoric în această privință...

— Dealtfel, unchiul meu l-a păstrat, îl are mereu în față și tot timpul și-l petrece citindu-l și recitindu-l...

— Degeaba, băiatule, și ar trebui, din nefericire, să se resemneze!... Comoara lui Kamylk-Pașa nu o să mai fie niciodată găsită... niciodată!

Era foarte probabil.

Trebuie să spunem că, numai la cîteva zile după căsătorie, fuseseră

informați de cele ce i se întîmplaseră ticălosului de Sauk. Dacă șnapanul nu-i putuse lua înainte jupînului Antifer și celorlalți la Spitzberg, pricina era că fusese înșfăcat la Glasgow, în momentul cînd se îmbarca pentru ținuturile arctice. Cititorul nu a uitat, desigur, răsunetul pe care îl avusese afacerea Tyrcomel, atacul din care reverendul abia scăpase cu viață și cum de putuseră fi citite cifrele faimoasei latitudini pe umărul lui. Așa stînd lucrurile, mare fierbere la poliția din Edinburg și toate măsurile luate pentru urmărirea tîlharului, despre care preotul dăduse semnalmente foarte precise.

Or, Sauk, fără să se mai întoarcă la *Gibb's Royal Hotel*, chiar în dimineața atacului, se aruncase în trenul pentru Glasgow. Nădăjduia ca în acest port să găsească o corabie pentru Bergen sau Drontheim. În loc să se îmbarce pe coasta de est a Scoției așa cum făcuse jupîn Antifer, avea de gînd să plece de pe coasta de vest. Drumul ar fi fost aproape la fel de lung și el trăgea nădejde să-și atingă scopul înaintea moștenitorilor lui Kamylk-Pașa.

Din nefericire pentru el, a fost silit să aștepte la Glasgow o săptămînă pînă să se ivească o navă gata de plecare și, din fericire pentru dreptatea omenească, fusese recunoscut tocmai cînd era să se îmbarce. Arestat pe loc, fusese condamnat la mai mulți ani de închisoare, ceea ce l-a scutit de o călătorie la Spitzberg, călătorie din care, dealtfel, nu s-ar fi ales cu nici un folos.

Concluzia acestui șir de fapte, de la primele cercetări făcute în golful Oman și pînă la ultimele făcute în marea arctică, este că această comoară va rămîne fără îndoială îngropată acolo unde neinspiratul ei stăpîn o încredințase măruntaielor unei insulițe. De acestea, un singur om nu ar fi avut de ce să se plîngă, unul singur, ba chiar putea să mulțumească Cerului: era reverendul Tyrcomel. Numai un franc bucata dacă ar fi fost plătite, cîte milioane de păcate s-ar fi săvîrșit pe acest pămînt, dacă bogățiile pașei ar fi încăput pe mîna slabei noastre omeniri!

Dar zilele treceau. Juhel și Énogate s-ar fi bucurat de o fericire fără umbre, dacă nu ar fi fost starea de plîns a unchiului lor. Pe de altă parte, tînărul căpitan vedea cu o strîngere de inimă clipa în care va trebui să-și părăsească scumpa soție, familia, prietenii. Construcția corăbiei cu trei catarge a casei Baillif înainta și era hotărît că Juhel avea să fie secund pe acest vas. Pentru vîrsta lui era o situație bună și frumoasă. Încă șase luni și va pleca pe mare într-o călătorie spre India.

Juhel discuta deseori cu Énogate despre toate astea. Tînăra femeie se întrista la gîndul că va trebui să se despartă de soțul ei. Dar, în porturi, familiile nu sînt obișnuite cu asemenea despărțiri? Éno-

gate, nevrînd să-şi arate propria ei mîhnire, punea totul pe socoteala unchiului Antifer... Ce mare durere pentru nepotul lui să-l părăsească în asemenea stare şi cine ştie dacă îl va mai găsi la întoarcere?

În acest timp, Juhel se gîndea mereu la acel document incomplet, cu ultimele rînduri aproape neciteţe pe vechiul pergament. Da... era în aceste rînduri un început de frază la care el nu înceta să se gîndească.

Suna aşa: *...este de ajuns să duci...*

Să duci... ce?...

Şi apoi aceste cuvinte: *...insuliţă... situată... lege... geometrică... pol...*

Despre ce lege geometrică era vorba?... Lega oare diversele insuliţe între ele?... Deci, paşa nu le alesese la întîmplare?... Nu fusese doar o fantezie care îl purtase pe rînd în golful Oman, de acolo la Ma-Yumba, la Spitzberg?... Doar dacă bogatul egiptean, înclinat cum era spre fantezii matematice... nu voise să le dea vreo problemă de dezlegat?... Cît despre cuvîntul *pol* puteai crede oare că se referă la extremităţile axei pămîntului?... Nu, de o sută de ori nu!... Dar atunci ce ar putea să însemne?...

Juhel îşi spărgea capul ca să dea de o dezlegare şi nu izbutea.

«Pol... pol... poate că aici este nodul?»... îşi spunea el.

Discuta adesea cu luntraşul şi Gildas Trégomain îl încuraja să stăruie în descifrarea acestei şarade... mai ales de cînd, în ceea ce îl privea, nu mai punea la îndoială existenţa milioanelor.

— Totuşi, băiatule, îl sfătui el, nu trebuie să te îmbolnăveşti căutînd să dezlegi cimilitura...

— Vai, domnule Trégomain, nu o fac pentru mine, te asigur!... Îmi pasă de comoara asta cît de un cui ruginit!... E pentru unchiul..

— Da... ştiu, pentru unchiul tău, Juhel!... Vezi bine că este greu!... Să ai... sub ochi... documentul... şi să nu fii în stare... Aşadar... nu-i poţi da de rost?...

— Nu, domnule Trégomain, şi totuşi în frază este cuvîntul *geometric* şi nu fără motiv documentul menţionează existenţa unui raport geometric... Şi apoi *este de ajuns să duci...* ce?

— Într-adevăr... ce?... repeta luntraşul.

— Şi mai ales cuvîntul *pol*, al cărui înţeles nu-l pot prinde!...

— Ce păcat, băiatule, că nu pricep boabă din toate astea!... Te-aş fi putut ajuta să ieşi la mal.

Trecură două luni. Nici o schimbare în starea sufletească a jupînului Antifer şi nici în ceea ce privea dezlegarea problemei.

Într-o zi, era 15 octombrie, Énogate şi Juhel se aflau în odaia lor înainte de prînz. Era cam frig. În cămin ardea un foc bun. Tînăra

femeie, cu mîinile în mîinile lui Juhel, îl privea în tăcere. Văzîndu-l atît de îngîndurat, vru să-i abată gîndurile în altă parte.

— Dragă Juhel, îi spuse ea, în timpul acelei nefericite călătorii care ne-a făcut atîta rău, mi-ai scris de nenumărate ori! Citesc şi recitesc mereu aceste scrisori pe care le-am păstrat cu sfinţenie...

— Scumpa mea, dar ele nu ne amintesc decît lucruri triste...

— Este adevărat... eu însă am ţinut să le păstrez... Şi o să le păstrez toată viaţa!... Dar scrisorile astea nu au putut să-mi spună tot ce vi s-a întîmplat, şi călătoria voastră nu mi-ai povestit-o niciodată mai amănunţit... Poate mi-o povesteşti acum?...

— La ce bun?...

— Mi-ar face plăcere!... Mi s-ar părea că sînt cu tine pe vapor... în tren... în caravană...

— Micuţa mea, mi-ar trebui o hartă pe care să-ţi pot arăta, punct cu punct, itinerariul nostru...

— Avem în schimb un glob pămîntesc... Nu ajunge?..

— Ba da!

Énogate se duse şi luă de pe biroul lui Juhel o sferă prinsă pe un picior de metal, pe care o puse pe masă în faţa căminului.

Văzînd că îi face atîta plăcere iubitei sale Énogate, se aşeză lîngă ea, roti globul în partea Europei şi, arătînd cu degetul oraşul Saint-Malo, spuse:

— La drum!

Capetele lor aplecate se atingeau şi nu trebuie să ne surprindă unele sărutări schimbate între diferitele etape ale călătoriei.

Dintr-un prim salt, Juhel sări din Franţa în Egipt, acolo unde jupîn Antifer şi însoţitorii se opriseră la Suez. Apoi degetul lui traversă Marea Roşie, Oceanul Indian şi veni să se aşeze pe statul imamului din Mascat.

— Aşadar... Mascat este aici... spuse Énogate, şi insuliţa numărul unu este foarte aproape?...

— Da... ceva mai în largul golfului!

Apoi, rotind din nou globul, Juhel ajunse la Tunis, unde se întîlniseră cu bancherul Zambuco. Parcurse toată Mediterana, se opri la Dakar, tăie ecuatorul, coborî pe coasta africană şi se opri în golful Ma-Yumba.

— Acolo este insuliţa numărul doi?... întrebă Énogate.

— Da, micuţa mea soţie.

Apoi trebui să meargă de-a lungul Africii, de-a curmezişul Europei, să se oprească la Edinburg unde luaseră legătura cu reverendul Tyrcomel. În sfîrşit, îndreptîndu-se către nord, cei doi tineri căsătoriţi puseră degetul pe stîncile pustii ale Spitzbergului.

— Asta-i insulița numărul trei!... spuse Énogate.

— Da, scumpa mea, insulița numărul trei unde ne aştepta cea mai neplăcută dezamăgire dintre toate cîte le încercasem în această prostească aventură!

Énogate rămase pe gînduri privind globul.

— Dar de ce acest paşă al vostru o fi ales, aceste trei insulițe... una după alta?... întrebă ea.

— Este exact ceea ce nu ştim şi fără îndoială că nu vom şti niciodată!

— Niciodată!

— Şi totuşi, aceste trei insulițe sînt probabil legate între ele printr-o lege geometrică, dacă ținem seama de ultimul document... Şi apoi mai este şi acest cuvînt *pol* care mă sîcîie...

Şi tot vorbind, răspunzîndu-şi, ca să spunem aşa, unor întrebări pe care şi le tot pusese, Juhel căzu pe gînduri. S-ar fi părut că în această clipă toată agerimea minții lui era concentrată asupra dezlegării acestei încîlcite probleme.

Or, pe cînd stătea el aşa, gînditor, Énogate luînd globul pămîntesc mai aproape, se juca urmărind în glumă, cu degetul, itinerariul pe care i-l arătase Juhel. Arătătorul ei se oprise mai întîi la Mascat, apoi, făcînd o curbă, revenise către Ma-Yumba şi, tot continuînd curba, se îndreptase către Spitzberg, apoi, tot urmărind aceeaşi curbă, se întorsese la punctul de plecare.

— Ia te uită, spuse ea zîmbind, ăsta-i ca un cerc... Voi ați călătorit ca pe un rotocol...

— Rotocol?...

— Da... dragul meu... o circumferință... o călătorie circulară...

— Circulară? strigă Juhel.

Se ridicase... Făcu cîțiva paşi prin odaie, repetînd acest cuvînt:

— ...O circumferință... o circumferință!...

Se întoarce apoi la masă... ia globul... urmăreşte la rîndul lui curba itinerarului lor pe glob şi lasă să-i scape un strigăt...

Înspăimîntată, Énogate se uită la el. A înnebunit oare şi el ca şi unchiul lui?... Tremură de teamă... cu ochii în lacrimi...

În cele din urmă, Juhel scoate al doilea strigăt.

— Am găsit... am găsit!...

— Ce?

— Insulița numărul patru!

Cu siguranță că tînărul căpitan nu mai este teafăr la minte... Insulița numărul patru?... Cu neputință!

— Domnule Trégomain... domnule Trégomain! strigă Juhel care a deschis fereastra, chemîndu-şi vecinul...

Apoi se întoarce din nou la glob, îl cercetează... S-ar spune că discută cu această minge de carton... După numai un minut, luntraşul a şi apărut în odaie şi tînărul căpitan îi aruncă în obraz:

— Am găsit...

— Ce ai găsit, băiatule?

— Am găsit în ce chip sînt legate geometric între ele cele trei insuliţe şi care este locul în care se află cea de a patra...

— Dumnezeule, este cu putinţă? replică Gildas Trégomain.

Şi uitîndu-se la Juhel, se întreabă ca şi Énogate, dacă nu cumva tînărul căpitan a înnebunit.

— Nu, răspunde Juhel pricepîndu-i gîndul, nu... să nu ai nici o grijă, sînt în toate minţile!... Ascultă...

— Ascult!

— Cele trei insuliţe se află pe circumferinţa aceluiaşi cerc. Ei bine, să presupunem că se află toate pe acelaşi plan, să le unim, două cîte două, printr-o linie dreaptă, linie care «este de ajuns să o duci», cum spune documentul, şi să ridicăm o perpendiculară în mijlocul fiecărei din aceste două linii... Aceste două perpendiculare se vor întîlni în centrul cercului şi numai în acest punct, în acest «pol», fiind vorba de o calotă sferică, poate şi trebuie să se afle insuliţa numărul patru!

După cum se vede, o foarte simplă problemă de geometrie şi pe care un simplu capriciu al lui Kamylk-Paşa, în înţelegere cu căpitanul Zô, voise să o pună în practică... Şi dacă această rezolvare nu-i dăduse mai repede în gînd lui Juhel, asta era numai din pricină că el nu băgase de seamă că cele trei insuliţe se aflau în trei puncte ale aceleiaşi circumferinţe şi numai drăgălaşul deget al Énogatei, care urmărise această de trei ori binecuvîntată circumferinţă, rezolvase problema.

— Nu e cu putinţă! repeta luntraşul.

— Aşa este cum îţi spun, domnule Trégomain, şi priveşte bine ca să te convingi!

Şi aşezînd globul în faţa luntraşului, schiţă circumferinţa pe care erau situate cele trei insuliţe, trecînd şi prin punctele următoare, pe care tot Kamylk-Paşa le-ar fi putut alege: Mascat, strîmtoarea Bab-el-Mandeb, Ecuator, Ma-Yumba, insulele Capului Verde, Tropicul Racului, Capul Farewell în Gröenlanda, insula sud-estică din Spitzberg, insulele Amiralităţii, Marea Kara, Tobolsk în Siberia, Herat în Persia. Deci, dacă Juhel avea dreptate, insuliţa numărul patru trebuia să se afle în punctul central al circumferinţei, fiindcă ceea ce este adevărat pentru un cerc descris pe un plan, este adevărat şi pentru o calotă sferică, al cărei pol alcătuieşte centrul.

Lui Gildas Trégomain nu-i venea să creadă. Tînărul căpitan se agita într-un du-te-vino prin odaie, nemaiputîndu-se stăpîni, îmbrățișînd globul pămîntesc, sărutînd-o în acelaşi timp şi pe Énogate pe amîndoi obrajii, mai îmbietori decît acest carton mîzgălit, şi repetînd:

— Ea este cea care a găsit-o, domnule Trégomain... şi fără ea... mie nu mi-ar fi dat niciodată în gînd!...

Şi în timp ce se lăsă în voia bucuriei, iată că şi Gildas Trégomain se simte de asemenea cuprins de un fel de *delirium jubilans*. Saltă cînd pe un picior, cînd pe altul, îşi leagănă trunchiul, îşi arcuieşte grațios brațele, aidoma unei zîne care ar cîntări două sute de kilograme, şi pendulează de la tribord la babord, aşa cum nu se legănase niciodată *Fermecătoarea Amélie* între malurile rîuleţului Rance, sau chiar *Portalegre* cu încărcătura sa de elefanți, repetînd cu un glas tunător cîntecul lui Pierre-Servan-Malo:

Am lon...
Lon la!
Am gi...
Lon li!
Am gi... am longitudinea mea!

În cele din urmă în odaie se făcu liniște.

— Trebuie să-l anunțăm pe unchiul! spuse Énogate.

— Să-l anunțăm? exclamă Gildas Trégomain, oarecum surprins de această propunere. O fi bine oare să-i spunem?...

— Trebuie să ne mai gîndim! răspunse Juhel.

Fu chemată şi Nanon. În cîteva cuvinte bătrîna bretonă află despre ce este vorba şi cînd Juhel o întrebă ce ar fi de făcut în privința fratelui ei, răspunse:

— Nu trebuie să-i ascundem nimic.

— Dar dacă şi de această dată îl aşteaptă o dezamăgire, spuse Énogate, bietul nostru unchi crezi că o să mai poată îndura?

— O dezamăgire?... strigă luntraşul. Nu, de data asta, nu!...

— Din ultimul document reiese că faimoasa comoară este într-adevăr îngropată pe insulița numărul patru, adăugă Juhel, şi insulița numărul patru se află în centrul cercului pe care l-am schițat noi, de data asta sînt sigur...

— Mă duc să-l caut pe fratele meu, se mulțumi să răspundă Nanon.

Numai o clipă mai tîrziu, jupîn Antifer intra în odaia lui Juhel. Neschimbat, cu ochii rătăciți, cu chipul întunecat, cu fruntea grea de gînduri.

— Ce s-a întîmplat?

Întrebase cu un glas sinistru în care se simțea fierbînd o veşnică furie.

Juhel îi povesti tot ce se întîmplase, cum tocmai descoperise legătura geometrică dintre cele trei insuliţe şi pentru ce insuliţa numărul patru trebuia numaidecît să se afle în centrul respectivei circumferinţe.

Spre marea uimire a celor din jur, jupîn Antifer nu se lăsă în voia agitaţiei sale obişnuite. Nici măcar nu clipi. S-ar fi spus că se aştepta la această ştire, că mai devreme sau mai tîrziu trebuia să vină, că altfel nici nu s-ar fi putut!

— Unde este acest punct central, Juhel? se mărgini el să spună.

De fapt, întrebarea respectivă era dintre cele mai importante. Juhel aşeză globul în mijlocul mesei. Cu o linie flexibilă şi un creion în mînă, ca şi cînd ar fi lucrat pe o suprafaţă plană, reuni printr-o linie Mascat cu Ma-Yumba, şi printr-o a doua linie Ma-Yumba cu Spitzberg. Pe aceste două linii, în mijlocul fiecăreia, ridică două perpendiculare a căror întretăiere se făcu exact în centrul cercului.

Acest centru cădea în Mediterană, între Sicilia şi Capul Bon, foarte aproape de insula Pantellaria.

— Aici... unchiule... aici! spuse Juhel.

Şi după ce stabili cu grijă meridianul şi paralela, adăugă răspicat:

— Treizeci şi şapte grade douăzeci şi şase minute latitudine nordică şi zece grade treizeci şi trei minute longitudine la est de meridianul Parisului.

— Dar se află acolo vreo insuliţă?... întrebă Gildas Trégomain.

— Trebuie să fie una, răspunse Juhel.

— Dacă se află una?... Te cred, luntraşule, spuse şi jupîn Antifer, te cred!... Ah, mii de milioane de miliarde de catralioane de blesteme!... Asta mai lipsea!!!

Şi urlînd o înjurătură cu un glas atît de cumplit încît se cutremurară geamurile, ieşi din odaia Énogatei, se închise în a lui şi toată ziua nu-l mai văzu nimeni.

Capitolul XVI

CAPITOL URMÎND A FI CONSULTAT DE CĂTRE ACEI STRĂNEPOŢEI AI NOŞTRI CARE VOR TRĂI PESTE CÎTEVA SUTE DE ANI

Dacă nu era cu totul şi cu totul nebun, ce să fi însemnat această purtare a lui în clipa cînd aflase adevărata poziţie a insuliţei numărul patru, aceea pe care era îngropată comoara lui Kamylk-Paşa?

În zilele următoare — cu totul şi de necrezut schimbat — Pierre-Servan-Malo îşi reluase obiceiurile, plimbările pe metereze şi pe

cheiuri, fumîndu-şi pipa, sfărîmînd pietricele în dinţi. Un fel de zîmbet drăcesc îi îngheţase parcă pe buze. Nu pomenea în nici un chip de comoară, nici de călătoriile făcute, nici de vreuna viitoare, ultima, pentru a pune mîna pe milioanele atît de căutate!

Gildas Trégomain, Nanon, Énogate şi Juhel nu se puteau dumeri. Se aşteptau ca în fiecare clipă el să le poruncească «La drum!» şi nu le poruncea!...

— Ce-i cu el? întreba Nanon.

— S-a schimbat, răspundea Juhel.

— Poate că-i e teamă de căsătoria cu domnişoara Talisma Zambuco! îşi dădu cu părerea luntraşul. Dar... Nu poţi să dai cu piciorul la atîtea milioane!...

Pe scurt, se vedea bine o răsturnare neaşteptată în gîndurile maluinului şi acum Gildas Trégomain era cel care «o făcea pe Antiferul». El era acum cel chinuit de pofta aurului! Era firesc, dealtfel... Adică cum?... Atunci cînd nu ştiai dacă găseşti sau nu o insuliţă, alergai să o cauţi şi de cînd ştii unde îi este locul, nici gînd să porneşti la drum!...

Luntraşul îl bătea tot timpul la cap pe Juhel.

— La ce bun? îi răspundea tînărul căpitan.

Îi spunea blajinei Nanon:

— Ei, lăsaţi mai bine comoara aia acolo unde este!

Îi spunea şi Énogatei:

— Zău, micuţo, treizeci şi trei de milioane în buzunarul tău!

— Uite, domnule Trégomain, treizeci şi trei de sărutări!... Astea valorează mai mult!...

În cele din urmă se hotărî să-l întrebe pe jupîn Antifer şi aşa şi făcu, exact la două săptămîni de la ultima întîlnire.

— Ei... şi insuliţa?... îi spuse el.

— Care insuliţă, luntraşule?

— Insuliţa din Mediterană!... Eu cred că există!...

— Dacă există, luntraşule?... Există... De asta sînt mai sigur decît de existenţa ta şi a mea!

— Atunci de ce nu o pornim?...

— S-o pornim, marinar de apă dulce?... Să aşteptăm atunci să ne crească mai întîi înotătoare!

Ce să fi însemnat un asemenea răspuns? Gildas Trégomain îşi frămînta mintea să înţeleagă. Dar nu pierdea speranţa! La urma urmelor, cele treizeci şi trei de milioane nu erau pentru el, erau pentru copii!?... Îndrăgostiţii... îndrăgostiţii nu se gîndesc niciodată la ziua de mîine!... Tu trebuie să te gîndeşti pentru ei!

Pe scurt, îi bătu atît de mult la cap pe toţi, încît într-o bună zi jupîn Antifer îi spuse:

— Aşadar, tu eşti cel care vrei să plecăm?...
— Da, prietene, eu.
— Părerea ta este că «trebuie»...
— Trebuie... şi mai bine azi decît mîine!
— Fie... să plecăm!
Şi cu ce ton rosti maluinul acest ultim cuvînt!
Dar înainte de plecare, se cuvenea să ia o hotărîre în privinţa bancherului Zambuco şi a notarului Ben-Omar. Calitatea lor de colegatar şi executor testamentar îl obliga pe jupîn Antifer: 1 — să le dea de ştire că a descoperit unde se află insuliţa numărul patru; 2 — să-i poftească să fie prezenţi în cutare zi pe sus-numita insuliţă, unul pentru a-şi primi partea, celălalt comisionul.
Jupîn Antifer fu cel care, şi mai mult decît luntraşul, ţinu ca totul să se petreacă corect. Ca urmare, neîntîrziat fură expediate două telegrame la Tunis şi Alexandria, dînd întîlnire celor interesaţi în ziua de 23 octombrie în Sicilia, la Girgenti, oraşul cel mai apropiat de locul unde se afla această ultimă insuliţă, pentru a-şi lua în primire comoara.
Cît despre reverendul Tyrcomel, partea ce i se cuvenea avea să-i fie trimisă la timpul şi locul potrivit, şi dacă îi era teamă că o să-i ardă mîinile, nu avea decît să-şi arunce milioanele în Forth!
De Sauk nu era cazul să se ocupe. Nu-i datorau nimic şi merita să-şi sfîrşească liniştit cei cîţiva ani de puşcărie în temniţele din Edinburg.
Călătoria odată hotărîtă, nimeni nu se miră că, de data asta, Gildas Trégomain fu cel care vru să meargă. Mai ciudat ar fi părut dacă Énogate nu ar fi mers. Era limpede că Juhel nu s-ar fi despărţit — la numai două luni de la căsătorie — de soţia lui, şi nici Énogate nu ar fi stat la îndoială o clipă să-l urmeze.
Cît va ţine această nouă cercetare? Oh, cu siguranţă că foarte puţin timp! Doar se duceau şi veneau. Nu era vorba să caute un al cincilea document. Era sigur că bogatul paşă nu mai adăugase şi alte verigi la lanţul lui de insuliţe, destul de lung şi aşa. Nu! Documentul spunea răspicat că întreaga comoară era îngropată sub una din stîncile de pe insuliţa numărul patru şi această insuliţă, din punct de vedere matematic, se situa în punctul calculat, adică între coasta Siciliei şi insula Pantellaria.
— Totuşi, trebuie că este cu totul neînsemnată dacă nu figurează pe hărţi, remarcă Juhel.
— S-ar putea! răspunse jupîn Antifer rînjind drăceşte.
Era de neînţeles!
Hotărîră, în primul rînd, să călătorească cu cele mai rapide mijloace

de locomoție, adică pe cît era cu putință cu trenul. Exista încă de pe atunci o linie directă, străbătînd Franța și Italia, de la Saint-Malo pînă la Neapole. Nu trebuiau să se gîndească la cheltuieli, fiindcă aveau să pună mîna cam pe treizeci de milioane.

În dimineața zilei de 16 octombrie călătorii, care plecau cu primul tren, își luară rămas bun de la Nanon. La Paris, unde nici măcar nu făcură un popas, luară rapidul Paris-Lyon, trecură frontiera franco-italiană, nu văzură absolut nimic din Milano, nici din Florența, nici din Roma, și ajunseră la Neapole în seara zilei de 20 octombrie. Gildas Trégomain era tot atît de încrezător în reușita acestei noi călătorii, pe cît era de istovit de cele o sută de ore de hurducătură într-un vagon de cale ferată.

Chiar de a doua zi, părăsind hotelul *Victoria*, jupîn Antifer și Gildas Trégomain, Juhel și Énogate s-au îmbarcat pe un vas care pleca la Palermo, și după o plăcută călătorie de o zi debarcară în capitala Siciliei.

Să nu vă închipuiți că a fost cumva vorba de vizitarea unor minunății! De data aceasta lui Gildas Trégomain nici prin gînd nu-i mai dădea să ducă cu el din această călătorie vreo amintire, nici să ia cucernic parte la acele vestite vecernii siciliene de care auzise vorbindu-se. Nu, pentru el, în gîndul lui, Palermo nu era vestita cetate cucerită pe rînd de normanzi, francezi, spanioli, englezi... Era doar punctul de plecare a trăsurilor publice, al diligențelor sau poștalioanelor care merg de două ori pe săptămînă, în nouă ore, la Corleone și tot de două ori pe săptămînă, în douăsprezece ore, de la Corleone la Girgenti.

Or, călătorii noștri la Girgenti aveau treabă și acolo, în acea veche cetate, pe numele ei Agrigente, situată pe coasta meridională a insulei, dăduseră întîlnire bancherului Zambuco și notarului Ben-Omar.

Poate că,totuși, acest mijloc de călătorie nu era ferit de unele greutăți sau accidente? Drumurile diligențelor nu sînt totdeauna prea sigure. Mai sînt încă tîlhari în Sicilia și au să fie totdeauna. Răsar ca măslinii sau ca aloeșii...

Oricum, diligența a plecat a doua zi și călătoria s-a desfășurat fără piedici. Au sosit la Girgenti în seara zilei de 24 octombrie, și chiar dacă nu ajunseseră la capăt, nu mai erau departe...

Bancherul și notarul sosiseră la întîlnire, unul din Alexandria, celălalt din Tunis. O, nestinsă sete de aur, de cîte ești tu în stare!

Cînd s-au văzut, cei doi colegatari nu și-au spus decît atît:

— De data asta, este sigur?...

— Sigur!

Dar cît de tăios răspunsese jupîn Antifer și ce priviri ironice în

ochii lui! Ca să găseşti un vas la Girgenti, nu trebuia nici să te osteneşti, nici să pierzi vremea. În acest port nu era lipsă de pescari, nici chiar de vase de cabotaj — balanse, tartane, feluci, speronare şi alte felurite mostre ale marinei mediteraneene.

Dealtfel, nu era vorba decît de o scurtă plimbare pe mare, asemănătoare unei excursii de patruzeci de mile la vest de coastă. Cu un vînt prielnic, plecînd chiar în seara aceea, ar fi putut fi a doua zi la locul respectiv, exact la timp pentru a face calculul înainte de prînz.

Au închiriat un vas care se numea *Providenza*. Era o felucă — mică ambarcaţie de pe Mediterana, uşoară şi îngustă, cu pînze şi vîsle, cu un tonaj de treizeci tone, comandată de un bătrîn lup de mare — *lupus maritimus* — care bătea aceste ţinuturi de cincizeci de ani. Dacă le cunoştea?... Ar fi putut pluti cu ochii închişi de la Sicilia pînă la Malta, de la Malta pînă la litoralul tunisian!

— Este absolut de prisos să-i spunem ce o să facem, Juhel.

Şi Juhel socoti părerea luntraşului foarte cuminte!

Comandantul felucei se numea Jacopo Grappa. Şi hotărît lucru, fiindcă norocul trecuse de partea moştenitorilor lui Kamylk-Paşa, chiar dacă acest Jacopo Grappa nu vorbea curgător franţuzeşte, o rupea destul de binişor pentru a înţelege şi a se face înţeles.

Şi apoi, o altă fericire, o fericire care parcă sfida! Era în octombrie, aproape în iarnă... Existau o mie de motive ca timpul să fie nefavorabil călătorilor noştri... marea frămîntată... cerul acoperit... Ei bine, nu! Frigul pişca puţin,aerul era uscat, dinspre ţărm adia un vînticel, şi cînd *Providenza* porni la drum, o lună minunată îşi revărsa razele peste înalţii munţi ai Siciliei.

Jacopo Grappa nu avea decît cinci oameni în echipaj, echipaj care se pricepea la manevrarea felucei. Vasul, destul de uşor, aluneca lin pe întinsul liniştit al apei, atît de liniştit încît nici Ben-Omar nu suferi de rău de mare. Nu avusese niciodată parte de o atît de norocoasă călătorie!

Noaptea trecu fără întîmplări deosebite şi zorile vesteau o zi minunată!

Uluitor acest Pierre-Servan-Malo! Se plimba pe punte cu mîinile în buzunare, cu luleaua în gură, părînd cu totul indiferent la cele din jur. Cînd îl vedea aşa, lui Gildas Trégomain, care fierbea, nu-i venea să-şi creadă ochilor. El stătea în faţă; Énogate şi Juhel, unul lîngă altul. Tînăra femeie trăia din plin farmecul acestei călătorii. Ah, dacă ar fi putut să-şi urmeze soţul peste tot unde aveau să-l ducă îndatoririle meseriei lui de căpitan de cursă lungă!

Din cînd în cînd, Juhel se apropia de timonier, cerceta direcţia pe care o urmau, adică dacă *Providenza* mergea într-adevăr către vest.

Ţinînd seama de viteză, socotea că pe la orele unsprezece feluca trebuia să ajungă în locurile atît de dorite. Apoi se întorcea lîngă Énogate, din care pricină Gildas Trégomain îl certă de cîteva ori.

— Nu pierde atîta timp cu nevastă-ta, Juhel, şi vezi ceva mai mult de treburile noastre!

Luntraşul spunea acum «treburile noastre», şi — vai — cît era de schimbat! Dar oare nu în interesul acestor copii?

La orele zece, nici urmă de uscat. Şi, dealtfel, în această parte a Mediteranei, între Sicilia şi Capul Bon, nu întîlneşti o altă insulă, cît de cît mai mare, decît Pantellaria. Dar nu era vorba de o insulă ci de o insuliţă, o simplă insuliţă, şi în larg nu se vedea nici măcar o fărîmă de aşa ceva!

Cînd îl priveau pe jupîn Antifer, bancherul şi notarul abia dacă puteau să-i zărească, prin vălătucii de fum albăstrui ai pipei umplute pînă la refuz, ochii fulgerînd, gura rînjind pînă la urechi!

Jacopo Grappa nu pricepea încotro îi îndreaptă călătorii vasul. Aveau de gînd oare să meargă către litoralul Tunisului? De fapt, puţin îl interesa. Îl plăteau bine ca s-o ia către vest, deci o s-o ia într-acolo, pînă cînd o să-i spună să întoarcă.

— Atunci, îi spuse el lui Juhel, merge mereu vest, mereu aşa?...

— Da.

— Va bene[1]!

Şi mergea *bene*.

La orele zece şi un sfert, Juhel, cu sextantul lui în mînă, făcu primul calcul şi îşi dădu seama că feluca se afla la 37°30′ latitudine nordică şi 10°33′ longitudine estică. Pe cînd calcula, jupîn Antifer îl privea pieziş, clipind din ochi.

— Ei, Juhel?...

— Sîntem chiar pe longitudine, unchiule, şi nu trebuie decît să coborîm cîteva mile spre sud!

— Atunci să coborîm, nepoate, să coborîm!... Cred, dealtfel, că nu vom coborî niciodată destul!

Înţelegeţi ceva, dacă puteţi, din spusele celui mai de seamă dintre maluinii trecuţi, prezenţi şi viitori!

Feluca se întoarse în aşa fel încît să se poată apropia de Pantellaria.

Cu ochii mijiţi, buzele strînse, bătrînul căpitan făcea fel de fel de presupuneri. Astfel că, aflîndu-l pe Gildas Trégomain lîngă el, nu se putu stăpîni şi îl întrebă încetişor ce căutau prin acele locuri.

— O batistă pe care am pierdut-o pe aici! răspunse luntraşul, ca un om care începe să-şi iasă din răbdări, oricît de potolit ar fi fost.

---

1 Prea bine! (în limba italiană).

— Va bene, signor!

La douăsprezece fără un sfert încă nu apărea în zare nici o îngrămădire de stînci. Şi totuşi, *Providenza* se afla fără îndoială pe locul insuliţei numărul patru.

Şi cît vedeai cu ochii... nimic... nimic!...

Pe sarturile de la tribord, Juhel se căţără în vîrful catargului. De acolo putea cuprinde cu privirea un orizont de aproximativ douăsprezece-cincisprezece mile...

Nimic... şi iar nimic!

Cînd coborî, îl întîmpină Zambuco, cu notarul lîngă el, şi întrebă îngrijorat:

— Insuliţa numărul patru?...

— Nu se vede!

— Eşti sigur de calculele pe care le-ai făcut?... adăugă jupîn Antifer cam în zeflemea.

— Absolut sigur, unchiule!

— Atunci, am putea crede, nepoate, că nu mai ştii nici măcar să faci nişte calcule...

Tînărul căpitan se simţi jignit şi văzînd cum i se urcă sîngele în obraz, Énogate îl potoli cu un gest rugător.

Crezînd că trebuie să spună ceva, Gildas Trégomain se adresă bătrînului comandant:

— Grappa?...

— La ordinele dumneavoastră.

— Căutăm o insuliţă...

— Si, signor.

— Este vreuna prin părţile astea?...

— Una insuliţa?...

— Da.

— Una insuliţa, spuneaţi voi?...

— O insuliţă... o insuliţă! repetă jupîn Antifer ridicînd din umeri. Înţelegi?... O drăguţă de insuliţă!... insu... insuliţică...! Tot nu pricepi?..

— Iertaţi la mine, excelenţă... Adevărat... căutaţi... voi.... una insuliţa?...

— Da... răspunse apăsat Gildas Trégomain. Este pe aici vreuna?...

— Nu, signor.

— Nu?...

— Nu!... Dar una fost... şi văzut la mine... chiar debarcat a sua suprafaţa!...

— Pe suprafaţa ei?... repetă luntraşul.

— Dar el a disparuto...

— Dispărut?... strigă Juhel.

Juhel se cățără în vîrful catargului

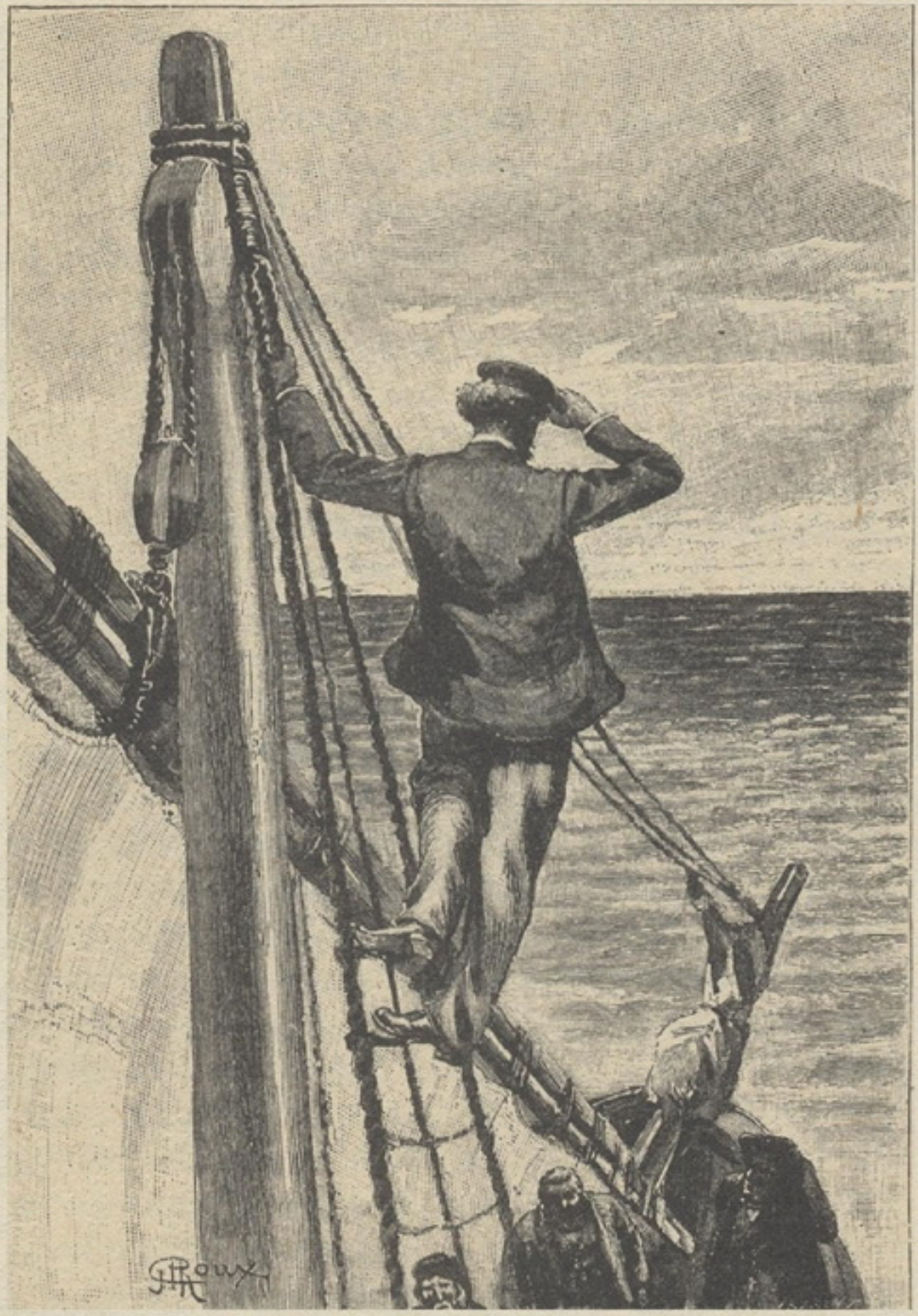

— Si, signor... de treizeci şi unu anii... la zi di Santa Lucia!...

— Şi ce insulă era asta ? întrebă Gildas Trégomain.

— Ei, mii de luntri, luntraşule, strigă jupîn Antifer, era insuliţa, mai bine zis, insula Iulia!

Insula Iulia!... Abia acum se dumeri Juhel.

Da, într-adevăr, insula Iulia sau Ferdinandea sau Hotham sau Graham, sau Nerita — cum vă place să-i spuneţi — apăruse în acest loc la 28 iunie 1831. Cum te-ai fi putut îndoi de existenţa ei ? Căpitanul napolitan Corrao era de faţă la erupţia marină care o scosese la iveală. Prinţul Pignatelli văzuse şi el coloana care strălucea în mijlocul insulei nou-născute, ca o jerbă de focuri de artificii. La rîndul lor, căpitanul Irton şi doctorul John Davy fuseseră martori la acest extraordinar fenomen. Timp de două luni, insula, acoperită de zgură şi nisip fierbinte, nu putu fi călcată de picior omenesc. Era de fapt, numai fundul submarin, împins de o forţă plutonică la suprafaţa apelor, prin erupţie.

Apoi, în luna decembrie 1831, masivul stîncos se scufundase, insula dispăruse şi nu mai rămăsese nici o urmă din ea în această parte a mării.

Tocmai în acest timp, atît de scurt, ghinionul îi adusese pe Kamylk-Paşa şi pe căpitanul Zô în această parte a Mediteranei. Ei căutau o insulă necunoscută şi, cerule!... dăduseră tocmai peste cea care apăruse în iunie, pentru ca să dispară în decembrie! Şi acum, preţioasa comoară zăcea în fundul unei prăpăstii, la o adîncime de o sută de metri. Milioanele, pe care reverendul Tyrcomel avusese de gînd să le distrugă, fuseseră distruse, natura împlinind această operă moralizatoare, şi nu mai era de temut că aurul acela răufăcător se va răspîndi vreodată în lume!

Dar trebuie să spunem că jupîn Antifer ştia! Cînd cu trei săptămîni mai înainte Juhel îi spusese că insuliţa numărul patru se afla între Sicilia şi Pantellaria, îşi dăduse numaidecît seama că era vorba de insula Iulia. Pe cînd era încă începător în ale marinei, cutreierase destul de mult aceste locuri şi cunoştea foarte bine dublul fenomen care se întîmplase în 1831, apariţia şi dispariţia unei insuliţe efemere, scufundată acum la o adîncime de trei sute de picioare!... Acest lucru odată şi definitiv stabilit, după un acces de năprasnică furie, cea mai cumplită din viaţa lui, se resemnase, îşi luase gîndul pentru totdeauna de la comoara lui Kamylk-Paşa!... Iată de ce nu mai pomenea de o ultimă călătorie de cercetare. Şi dacă, împins de Gildas Trégomain, intrase la cheltuieli pentru o nouă călătorie, era numai din amor-propriu, numai ca să nu rămînă el cel mai păcălit dintre toţi în această afacere... Şi dacă dăduse bancherului Zambuco şi notarului Ben-Omar întîlnire la Girgenti, o făcuse tocmai ca să le dea o lecţie, pe care o

meritau, dealtfel, pentru necinstea lor față de el...

Așa că, întorcîndu-se către bancherul maltez și notarul egiptean, le spuse:

— Desigur!... Milioanele sînt aici... sub picioarele noastre, și dacă vreți să vă luați partea, nu aveți de făcut decît un salt!... Haideți! Poftim în apă, Zambuco!... În apă, Ben-Omar!

Și abia în această clipă cele două personaje își dădură seama și le păru rău că se lăsaseră prinși în cursă de invitația jupînului Antifer, acum, cînd neînduplecatul maluin îi copleșea cu ironiile lui, uitînd că și el se arătase tot atît de lacom ca și ei în goana după comoară!...

— Acum, direcția spre est, strigă Pierre-Servan Malo, și în drum spre casă!

— Unde o să trăim atît de fericiți... spuse Juhel.

— Chiar și fără milioanele pașei! spuse Énogate.

— Păi... dacă nu mai avem încotro! adăugă Gildas Trégomain, pe un ton de caraghioasă resemnare.

Înainte de a pleca, tînărul căpitan, numai din curiozitate, vru să arunce sonda în acel loc...

Jacopo Grappa îi dădu ascultare clătinînd din cap, și cînd frînghia atinse o lungime de trei sute-trei sute cincizeci picioare, plumbul se izbi de o masă rezistentă...

Era insula Iulia... Era insulița numărul patru, pierdută la acea adîncime!

La ordinul lui Juhel, feluca își schimbă direcția. Vîntul fiindu-i potrivnic, trebui să plutească toată noaptea, cam în zigzag, pînă ajunse în port, fapt ce prilejui nefericitului Ben-Omar ultimele optsprezece ore de rău de mare.

Era destul de tîrziu dimineața cînd *Providenza* ancoră la cheiul din Girgenti, după această păguboasă căutare.

În clipa însă în care pasagerii erau pe punctul de a-și lua rămas bun de la bătrînul căpitan, acesta se apropie de jupîn Antifer și îi spuse:

— Excelență!...

— Ce dorești?...

— Am... unul lucru să vă spun...

— Spune... prietene... spune...

— Signor, nu este orice speranța perduta!...

Pierre-Servan-Malo se îndreptă din șale și un fulger de nemăsurată lăcomie îi aprinse privirea.

— Orice speranță?... răspunse el.

— Da... excelență!... Insula Iulia a dispăruta la finele de la anul

1831, dar...

— Dar...

— Din ano 1850 începe să urce...

— La fel ca barometrul meu cînd se îndreaptă vremea! strigă jupîn Antifer izbucnind într-un puternic hohot de rîs. Din nefericire, cînd insula Iulia o să... apară din nou... cu milioanele ei... cu milioanele noastre, ...noi nu vom mai fi de mult... nici măcar tu, luntraşule, chiar de ai muri de mai multe ori centenar!...

— Ceea ce n-aş crede! replică fostul căpitan al *Fermecătoarei Amélie*.

Şi pare-se că spusele bătrînului marinar erau adevărate. Insula Iulia urcă încet-încet la suprafaţa Mediteranei...

Aşa fiind, cu cîteva secole mai tîrziu am fi putut, poate, da un alt deznodămînt acestor uimitoare peripeţii ale jupînului Antifer!

CUPRINS

Partea întîi

Capitolul I — ÎN CARE O CORABIE NECUNOSCUTĂ, CU UN CĂPITAN NECUNOSCUT, PLUTEŞTE PE O MARE NECUNOSCUTĂ, ÎN CĂUTAREA UNEI INSULE NECUNOSCUTE 5

Capitolul II — ÎN CARE SÎNT DATE CÎTEVA EXPLICAŢII NECESARE 13

Capitolul III — ÎN CARE INSULIŢA NECUNOSCUTĂ ESTE TRANSFORMATĂ ÎNTR-UN SEIF STRAŞNIC ÎNCUIAT 20

Capitolul IV — ÎN CARE JUPÎN ANTIFER ŞI BARCAZIERUL GILDAS TRÉGOMAIN, DOI PRIETENI CARE NU SE ASEAMĂNĂ DELOC, SÎNT PREZENTAŢI CITITORULUI 27

Capitolul V — ÎN CARE LUI GILDAS TRÉGOMAIN ÎI ESTE GREU SĂ NU-L CONTRAZICĂ PE JUPÎN ANTIFER 35

Capitolul VI — PRIMA CIOCNIRE DINTRE OCCIDENT ŞI ORIENT — ÎN CARE ORIENTUL ESTE BINE ZGÎLŢÎIT DE OCCIDENT 45

Capitolul VII — ÎN CARE UN SECRETAR CAM NERVOS, SUB NUMELE DE NAZIM, SE FACE, VRÎND-NEVRÎND, ACCEPTAT DE BEN-OMAR 55

Capitolul VIII — UNDE ASISTĂM LA EXECUTAREA UNUI QUATOR FĂRĂ MUZICĂ, ÎN CARE GILDAS TRÉGOMAIN CONSIMTE SĂ-ŞI CÎNTE PARTITURA. 62

Capitolul IX — ÎN CARE UN PUNCT DE PE HARTĂ DIN ATLASUL JUPÎNULUI ANTIFER ESTE ATENT ÎNSEMNAT CU CREION ROŞU 72

Capitolul X — CARE CUPRINDE, PE SCURT, CĂLĂTORIA CU STEAMERUL *STEERSMAN* DIN CARDIFF, ÎNTRE SAINT-MALO ŞI PORT-SAID 83

Capitolul XI — ÎN CARE GILDAS TRÉGOMAIN DECLARĂ CĂ PRIETENUL SĂU ANTIFER AR PUTEA SFÎRŞI PRIN A-ŞI PIERDE MINŢILE 92

Capitolul XII — ÎN CARE SAUK SE HOTĂRĂŞTE SĂ SACRIFICE JUMĂTATE DIN COMOARA LUI KAMYLK-PAŞA, PENTRU A-ŞI ASIGURA CEALALTĂ JUMĂTATE 101

Capitolul XIII — ÎN CARE TRÉGOMAIN NAVIGHEAZĂ DESTUL DE PLĂCUT PE O «CORABIE A DEŞERTULUI» 111

Capitolul XIV — ÎN CARE JUPÎN ANTIFER, GILDAS TRÉGOMAIN ŞI JUHEL PETREC LA SOHAR O ZI FOARTE PLICTISITOARE 120

Capitolul XV — ÎN CARE JUHEL CALCULEAZĂ ÎNĂLŢIMEA AŞTEPTATĂ DE UNCHIUL SĂU, PE CEL MAI FRUMOS TIMP DIN LUME 128

Capitolul XVI — CARE DOVEDEŞTE CĂ BOGATUL KAMYLK-PAŞA A AJUNS ÎNTR-ADEVĂR, ÎN CĂLĂTORIILE SALE MARITIME, PÎNĂ ÎN APELE GOLFULUI OMAN 137

* Proiectul R.I. – 2010 * * Colectia Jules Verne *

Partea a doua

Capitolul I CARE CUPRINDE O SCRISOARE A LUI JUHEL CĂTRE ÉNOGATE. ÎN CARE SÎNT POVESTITE AVENTURILE AL CĂROR EROU A FOST JUPÎN ANTIFER 146

Capitolul II ÎN CARE COLEGATARUL JUPÎNULUI ANTIFER ESTE PREZENTAT CITITORULUI, AŞA CUM SE CUVINE 153

Capitolul III ÎN CARE JUPÎN ANTIFER SE AFLĂ ÎN FAŢA UNEI PROPUNERI ATÎT DE NĂZDRĂVANE, ÎNCÎT O IA LA FUGĂ PENTRU A NU RĂSPUNDE 160

Capitolul IV ÎN CARE CUMPLITA LUPTĂ DINTRE OCCIDENT ŞI ORIENT SE SFÎRŞEŞTE CU VICTORIA CELUI DIN URMĂ 169

Capitolul V ÎN CARE BEN-OMAR ESTE ÎN MĂSURĂ SĂ COMPARE CELE DOUĂ FELURI DE LOCOMOŢIE: PE USCAT ŞI PE MARE 178

Capitolul VI ÎN CARE SÎNT POVESTITE PERIPEŢIILE CĂLĂTORILOR ÎN TIMPUL DRUMULUI CU TRENUL DE LA BÔNE LA ALGER ŞI CU PACHEBOTUL DE LA ALGER LA DAKAR 186

Capitolul VII CARE REDĂ FELURITE DISCUŢII ŞI ÎNTÎMPLĂRI DE LA SOSIREA LA DAKAR PÎNĂ LA SOSIREA LA LOANGO 193

Capitolul VIII ÎN CARE SE ARATĂ CĂ ANUMIŢI CĂLĂTORI NU SÎNT BUNI SĂ SE ÎMBARCE PE O CORABIE AFRICANĂ 201

Capitolul IX ÎN CARE JUPÎN ANTIFER ŞI ZAMBUCO DECLARĂ CĂ NU VOR PĂRĂSI INSULIŢA CARE ÎI ADĂPOSTEŞTE, ÎNAINTE DE A O FI CERCETAT 212

Capitolul X ÎN CARE NASUL JUPÎNULUI ANTIFER ŞI AL BANCHERULUI ZAMBUCO SFÎRŞESC PRIN A SE LUNGI NEMĂSURAT 219

Capitolul XI ÎN CARE JUPÎN ANTIFER ŞI TOVARĂŞII LUI ASISTĂ LA O PREDICĂ A REVERENDULUI TYRCOMEL, CARE NU PREA LE FACE PLĂCERE 229

Capitolul XII ÎN CARE SE VEDE CÎT DE GREU FACI PE UN OM AL BISERICII SĂ VORBEASCĂ, ATUNCI CÎND ESTE HOTĂRÎT SĂ TACĂ 237

Capitolul XIII LA SFÎRŞITUL CĂRUIA VOM VEDEA DISPĂRÎND AL TREILEA ROL, ŞI ANUME AL «TRĂDĂTORULUI», DIN ACEASTĂ TRAGICOMICĂ POVESTIRE 246

Capitolul XIV ÎN CARE JUPÎN ANTIFER CULEGE UN NOU DOCUMENT SEMNAT CU MONOGRAMA LUI KAMYLK-PAŞA 256

Capitolul XV ÎN CARE VOM VEDEA DEGETUL ÉNOGATEI DESCRIIND O CIRCUMFERINŢĂ ŞI URMĂRILE ACESTEI NEVINOVATE DISTRACŢII . 267

Capitolul XVI CAPITOL URMÎND A FI CONSULTAT DE CĂTRE ACEI STRĂNEPOŢEI AI NOŞTRI CARE VOR TRĂI PESTE CÎTEVA SUTE DE ANI 276

Proiect RI 2010

JULES VERNE 15

Colecția Editurii Ion Creangă

Lector : ECATERINA ŞIŞMANIAN
Tehnoredactor : FLORICA WEIDLE

Dat la cules 21 VII 1977. Bun de tipar 3.IV.1978
Apărut 1978. Comanda nr. 1511. Tiraj 100 000 legate. Coli de tipar 18

Tiparul executat sub comanda nr. 70 445
la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", nr. 1
București, Republica Socialistă România

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ŞCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ŞARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPEŢII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (voL. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (voL. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAŢI. ÎNTÎMPLĂRI NEOBIŞNUITE
24. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. I)
25. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STĂPÎNUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAŞ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADEI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂŢÎNATUL

EDITURA ION CREANGĂ

Proiectul RI - Jules Verne 2010